

Qiyakser

Abdusamet Yîgît

Weşanên HAN

Qiyakser

Weşanên HAN e

Han dîrok.

1ê adara 2013

Edîtor : Zeynel Abidîn Han

Berpirsiyariya Redaksiyonê: Zagros Baran

Grafîk û Design : Gazîn Han

email: han-grafik@hotmail.de

Çap û Grêdan : Concept Medienhaus GmbH

Bülöwstr. 56-57 10783 Berlîn

ISBN 978-3-942735-35-3

QIYAKSER

Demên ku Medîya di bin serkêşîya key Key Qiyakser de buhurandibûn, di wan deman pêşketinaka mazin jîn kiribû. Ku mirov gotinekê ji bo wê pêşketinê û pêşveçûnê bibêje, mirov karê bibêje ku

Medîya, bi ard û mazinbûna xwe re weke welatekî bê serûbin lê hatibû. Ji ber bahre Hûrmûz, hate ku digihîşt, ber Hindîstane Maurya û hwd, mazin bûbû. Asya, pîrrianiya wê di bin serwerî û serdestîya Medîya de bû. Medîya, demena zêr bi key Qiyakser dijî. Wilqasî jîyane wan xweşbû bû, ku mirovên ku ji herêmeke din dihat wir û ku ew der didît, ku di vegeraha cihê û ku li wî cihê xwe ku bahse wir û wê xweşikatiya wê dikir, bi gotinê xilas ne dikir. Hingî, wilqasî xweşik û sipahî bû li berçav. Xwedeyê Key Qiyakser Ahûra Mazda Hûrmûz, jîyaneka ku bi xweşîya ku pir ji xwe dida bahskirin û bi pêşketina xwe re ku jêra ti sînor nebûn, dabû afirandin. Hizreka mazin di serê Key Qiyakser de hebû. Bavê wî key Firortîs jî, wilo mazin û bizanebûn bû. Lê Weke ku kurdan di nav xwe de digot, ku ”divêt ku kur hinekî bi zanebûna xwe re ji ya bavê xwe zêdetir bike weke xwandevanekî ku çawa ku li ser mamosteyê xwe dixwand ku bi piştî ku pêşket û di pêşketina xwe de mazi bû, ..”Ev, weke rûmeteka bikeveşopî dihat zanîn û ji wê jî gûmana ti keskî nebû.

Key Qiyakserê ku bi navê ‘hevexîstre’ dihat binav û rûmetkirin, hê di dema bavê wî de, bavê wî, di bin serkêşîya xwe de, wê hemû êlên mazin yên bi nav û deng bi mîr û keyên wan re di bin serkêşîya xwe de lev dabûbû hevdû. Key Firortîs, deme ku êlan serokên wan bakirinê de ku werê û li ser serê wan bibe keyê mazin, hingî sûnd jê re li ber xwaribûn ku wê hetaûheta, wê di bin serkêşîya wî de bi zanebûna ku Hûrmûz kirîya serê wî de wê meşîya ban. Ew, ji wan re êdî weke rûmetekê bû. Key Diyaqos jî, di deme ku civate mîr û keyên Êlan levcivîya bû û di civatê de ew weke key li ser serê xwe hilibijartibûn û piştî, êdî bi wî re di rîya xwe de meşîbûn. Piştî ku key Diyaqos, hatibû hilibijartin û piştî li herêmê çend kom û xalk hebûn, bawerîya bi key Diyaqos û xwedayê wî hanîbûn û pêre bidest meşîne kiribûn. Êdî pêre dimeşîn. Key Diyaqos, li herêmê, êdî mazin bûbû. Navê wî ji li heft dûwalan dihat bihîstin. ..

Key Firortîs, deme ku bû key, kurê wî Qiyakser, hê biçûk bû. Lê bi jêhatibûn û jîrbûna xwe re bala herkesekî li dora xwe dikişand li ser xwe. Keseyetîyeka wî ya pîrr qayîm afirîbû. Li ser remildarên herî zane perwerde didît. Bi nêçîrvanên herî xurt û bihûner re diçû nêçîrê û nêçîr dikir. Navê wî, bi vê yekê re jî derdiket.

Bavê Qiyakser key Firortîs, deme ku çûbû bû hin seferna de, ew jî pêre çûbû bû û wî jî hûnera xwe şanî bavê xwe dabû. Aqilmend û şewirmendên bavê wî ên weke Xerxîs, bala bavê wî dikişandina ser wî. Digotina bavê wî ku li kurê xwe binerê ku çi ciwaneka ji naka de jê derketîya.” Di gotinê de ku ew ” wê dewsa te vela nehêle”. Her weha jê ji

bavê wî re bahse wê dikirin. Key Firortîs, ku bi vî rengî ji kurê dibihst ku bahse wî dihê kirin, dilê wî jî pirr xweş dibû. Pirr bi dilper dibû. Ji devê mazinan wilo mazin bahse wî kirin, dilê bavê wî jî pirr xweş dikir. Bi vî yekê re, ew mazin dihat ser ziman. Key Firortîs, di pirr şeran de, wî jî, dîtîbû ku kurê wî, çend bi huner û gav a. Li wê huner û gavîya wî jî, dinerî û lê dihizirî. Di sere xwe de diçû û pirr dûr diçû. Ew, wê bûba, bawermendekî mazin yê Hûrmûz jî. Dibêt ku Hûrmûz jî, ew wilo naskiribû, heta ku ew wilo mazin biaqil û huner kiribû. ..

Di berî wê de, dema ku Key Diyaqos, di dema xwe de, yekbûnaka mazin di nava hemû élan de dabû afirandibûn. Serkevtinên mazin ji wan re bi pêşkêşîya xwe re hanîbû. Di pêşavanîya wî de, nav û dengê Medîyan mazin bûbû. Li herêmê, ti komên hovan ne diwêrî ku herina bi ser wan de. Ji wan di tirsîyan. Ji xwe, nave Key Diyaqos, bi hêza ku dabû afirandin jî biqasî wê zanebûna wî derketibû. Navê wî, mazin derketibû. Pirr mazin bahse wî, bi vî rengî jî dihat kirin. Ku bahse wê dihat kirin, bi awayekî ku newê xwestin ku were jibîrkirin, bahs dihat kirin. Bi vî yekê û awayê bahse wî dihat kirin.

Key Diyaqos, di dema xwe de, Heta bi ber sînorê Hindistanê biribû. Li ber Sînorê çînê Sekinî bû. Xalkên wê herêmê hemûyan, mazinatîya wî û Medîya Naskiribû. Wî, aramîyaka mazin bi navê Hûrmûz dabû Afirandin. Herkesekî bi vî rengî jî bahse wî dikir. Herkesekî nave wî bi rêz dihilda û bibîr dihanî. Navê wî, mazin derketibû. Medîya, nave wê mazin bû. Medîya, weke navenda cihanê bû. Herkesekî jî ew wilo didît. Hûrmûz, xwûdayê mazin bû. Ew roj bû. Ronahîya wî birohnî derdiket û şawqa wî dida her derî. Navê wî mazin derdiket. Ew, pêşavankî mazin bû. Wî bi gotinên xwe re rê şanî herkesekî dida. Navê wî, mazin derdiket. Ew xwûdayê li ser hemû xwûdayan re bû. Li ser Navê wî, key diyaqos, pirr parastgah û agirgah ava kiribûn. Banûya wî Nîyasimbûl jî, nave wê li pirr derhan bi parastgah û agirgahên mazin hatibûbûna ava kirin. Banû, nave yê ku ew di nav xalkê de bi wê dihat lê bakiirin jî bû, ne tenê ji bo ku jina Key Diyaqos bû. ..

Key Qiyakser, hin bi hin mazin bû. Hin bi hin li qasrê û li Aqbatenê hemûkî, nave wî dihat bihîstin bi kirinên wî re. Ew, bi awayekê xweza derdiketa li pêş bi kirinên xwe re. Bi vî yekê re, êdî mazin dibû. Navê wî mazin dihat nasin û mazin li ser ziman. Key Firortîs, kurê xwe mazin dide perwerde kirin. Ew jî, bi rohnîyaka ku di şerê wî de şaq dabû ku ji Hûrmûz bû, bi wê mazin dibû û bi wê dihat ser ziman. Navê wî mazin dihat ser ziman. Key Firortîs, birayê wî Deyfûs, li qasrê ne dima. Ew li

herêmeke din keyê herêma xwe bû. Riya Nosîcanê ku pîrr xweş û xweşik bû digihîşt cihê ku ew lê jî bû. Lê ew jî, li ber Firortîs, bi rêz û hûrmet bû. Navê wî bi rêz weke keyê xwe yê mazin dihilda. Ne li ber wî bû. Ji key Firortîs jî, ji ber vê yekê jê pîrr xweş bû.

Key Firortîs, pîrr caran çûbû bû wir Hekmetanê li wî bûbû mêhvan. Ew jî, weke Key Firortîs bi zanebûna mazin ya ku xwûdaya mazin ya jin Sînê kiribû sere wî de hebû. Sînê, Hûrmûz ji wê pîrr xweş bû. Ji ber vê yekê, ew jî, nave wê pîrr bi pîrozî dihat dihat li ser ziman. Navê wê bi aqilê di sere wê de jî dihat ser ziman. Weke Banûyekê jî nave wê pîrr mazin hebû. Bi nave wê jî, agirgah û parastgah habûn ava kirin. Ew jî, ji bo qancîya Medîyan dikar de bû. Wê, Medî didîtin. Jîyane wan dişopand. Remildaran, rêzeka bêhempa ji wê re jî weke ku ji Mîtra re digirt. Bi vê yekê, wî, di aqilê wan de rê şanî wan dide. Ya rast çibû, ji wan re digot û dihanî ser ziman. Sînê û Dayfûs, têkiliyaka wan ya pîrr xurt ya bi hev re hebû.

Key Firortîs, lê wilo zêde demeka dirêj li ser keyitîyê namênê. Lê di wê deme ku dimêne de jî pîrr mazin kar dike û pêşveçûnên mazin dide kirin. Navê Medîya bi ax û serwerî û serdestîya wê re mazin dike. Piştî wî re welatekî pîrr mazin li şûn wî dimêne ku wê Qiyakser li ser sere wê bibê key û li ser mazin bibe. Key Firortîs, ne wilo zêde bi şer, gelek herêmên ku kiribûbûna bin serwerîya xwe re kiribûn bin serwerîya xwe de. Wî aqilê xwe yê mazin bikar hanîbû û bi wê ew kiribûn bin serwerîya xwe de. Lê mazinbûna xwûdayê wî Hûrmûz jî, ewkarîyaka mazin ya wî bû. Lê wî jî, çendî ku xwe bi wê serwerîya xwe yak u çêkiribû re mazin kiribû, bi wê rengê û wilqasî jî, nave xwûdayê xwe hûrmûz jî mazin kiribû. Herdû jî, bi vî rengî bi aqilê wî re mazin bûbûn. Rênîşana Hûrmûz û aqilmadîya ku Key Firortîs bi wê bi rê ve çû, ew mazin kir. Bi vê yekê re, wê aqilê xwe weke şûrê xwe bikarhanî. Aqil, şûrê wî yê ku bi wê biserketibû bû. Aqil, şûrê serketinê yê herî mazin û tûj a. Tûjatîya aqil ya weke şûr, ji hemû tûjatîyan maztir û tûjtira. Hûrmûz jî, hij wê awayê pêşketina Key Firortîs kiribû. Lê bidilxweş bû. Bi vê yekê re, di jîyane wî de ew pîroz kiribû. Navê wî mazin dabû bihîstin. Navê Key Firortîs, pîrr mazin weke yê “bavê keyên mazin” derketibû.

Piştî ku key Firortîs, wî bixwe gelek kar û bar dabû ber û ser mile kurê Qiyakser. Qiyakser, êdî bi wan kirinên ku bavê wî dabûbû pêşîya wî, wê nave keytîyê bimaf bike. Çendî ku biserket, wê ewçendî binavê key wê were bihîstin û ew mazin bibe. Kirina mirov, kirina mirov ya key ya herî mazin a. Kirina mirov ya ku mirov ew kir, rastîya mirov radixe li berçav.

Bi vê yekê, wê rastîya wî jî, pirr mazin û baş biheta dîtin, ku ew çendî wê bûba keyekî mazin, êdî wê ew weke key hatiba bihîstin û naskirin. Piştî ne bi gelekî re ku key Firortîs diçe ber diliovanîya xwe, êdî wê li cihê wî nave Qiyakser mazin derbikeve li pêş. Wê ew mazin were ser ziman. Wê bahse wî pirr mazin were kirin. Wê ew di deme xwe ya hê biçûk de, weke keyekî kal wê nave wî mazin derbikeve. Wê nave wî, were bihîstin û hiskirin. Wê ji her der û deverê welêt, wê bahse wî û nave wî were kirin. Bi vê yekê re, wê ew di demeka kin de bi nav û deng bibe. Di deme ku bavê wî dîmirê, êdî wê jî herêmên li dora wî, wê pirr hêrîşên hovana wê lê bibîn. Hemû kes, hizir dikir ku piştî key Firortîs re, wê êdî rewş ne weke berê bê. Lê ti kesekî ne dîzanî ku wê bi bûna key ya Qiyakser re wê rewş hê maztir û xurttir bibe. Nizanîbûn ku Hûrmûz jî, Qiyakser weke key here kirîya. Bi vê yekê, hêzêka mazin dayê de. Şûrê wî yê devtûj, tûjtir kirîya. Lê deme ku hêrîş wê bibin, hingî, wê bê dîtin ku Qiyakser bûya keyekî çawa û çawa mazin bûya. Wê ew mazinbûna xwe şanî wan bide.

Piştî mirina keyê mazin yê bavê keyan key Firortîs, wê demeka nû ya zêr ku ne kêr maztir û zêrtir bê ji wê deme, wê dest pê bike. Ew jî, wê bi bûna key ya Qiyakser re dest pê bike. Ew dem, wê deme key Qiyakser bê. Deme key Qiyakser, piştî deme keyê mazin yê keyê bavê keyan re dest pê dike. Hûrmûz, keseyetîyaka mazin dabû keyê mazin key Firortîs. Key Firortîs, bi aqilê xwe re jî mazin bû. Li dora wî pirr şewirmend û aqilmendên mazin hebûn. Lê Key Firortîs jî, bi keseyetîya xwe re xoslet û teybetmendiyên aqilmend û key bi hev re hûnandibûn. Ew keyekî bi aqil bû. Aqiliyê wî, di deme wî de deng dabû. Piştî wî re jî, ew dengdayîna wê aqilmendîya wî li jîyanê ma û ji mirovan re biaqil di sere wan de. Keyekî weke key Firortîs, keyekî weke key Qiyakser, wê dewsa wî lêbelê û lêbelê tişî kiriba. Di dema piştî deme key Firortîs de, wê demek weke ku tenê li keyê nû key Qiyakser lê were nerîn, wê bê buhurandin. De ne, ev yek, weke kevneşopîyekê bû. Di nav civatê de hertimî mirovên kal ên ku weke serokên mazin ên civakê ên xweza bûn, wan lê dinerî û piştî wan gotina xwe li ser wî dihanî ser ziman. Gotina wan jî, biqadr û qiymet bû. Lê dihat nerîn. Bi gotina xwe re wan kalên ku weke mirovên herî biaqil dihatina dîtin, ku çi gotin li ser key û hebûn û keseyetîya key ji devê wan derketiba, wê ew gotin ji bo wî mayinda û kifşkar ba. Bi vê yekê re, di civatan de hertimî, kal lev dihiştina hevdu. Key, hertimî, ku temenê wî çendê biçûk û an jî mazin jî ba, ew yê herî kal jî dihat hasibandin. Wilo bi wî çavî jî lê dihat nerîn. Key Firortîs, kalê

herî mazin bû. Piştî wî re Qiyakser jî, weke ”kalê mazin yê serê civatê” hatibû dîtîn.

Keyê her weha kalek jî bû. Kalek, yekî pîr bû. Ew yê pîr, yê ku di nav civatê de li serê civatê dihat rûniştin jî bû. Key Qiyakser jî, ji ber ku wê li serê civatê birûništa, ew jî, wilo dihat hasibandin. Yekî kal, bixweza, yekî serok, aqilmend û şewirmendê li nav xalkê yê civatê jî bû. Bi vê awayê jî lê dihat nerîn. Her weha ew mazin bû. Bi vê yekê, rêz û hûrmeteka mazin ku li ser bihata nîqaşkirin jî, wê ji bêrêzî û bêhûrmetiyekê bihate dîtîn û hesibandin, bi yê kal re hebû. Yê kal, her weha mazin bû. Li dora key, ji xwe yê kal levdîrûniştin. Di nav wan de yê ku bi aqil xwe herî mazin bû, derdiketa li pêşî. Ew yê pîr pîr, yê ku bi aqilê xwe jî wilo bû bû. Wilo ew dihat dîtîn. Wan aqil dida key jî. Key li wan dihisand. Keyê ku li kalan dihisand, di nav civatê û xalkê de rêz û hûrmeta ku jêra hebû, hê maztir û bilindtir bû. Qadr, wî hê maztir distand ji civatê û ji xalkê. Civat, her şev levrûniştinên mirovên nawserî xwe yên di wê de bi hev re li ser her mijar û xalê didan û distandin bûn.

Key Qiyakser jî, ew demeka ku ne zêde dirêj bû, ku ew hatibû bûbû key li ser sere Medîya û mirovên wê. Medîya, welatekî pîr mazin bû. Navê wê bi xweşikatiya wê re deng dabû. Weke bihûšta li ser rûyê ardê dihat dîtîn. Mirovên wê, mirovên xweşik û sipahî û yên bi aqil dihatin dîtîn. Keç û kurên wê, yên ku bi levhatîya, bi nav û deng dabû bûn. Lawên wê yên ciwan, bi levhatîya xwe re bi nav û deng bûn. Di mêranîya xwe de jî bi heman rengî bi nav û deng bûn. Bahse wan dihat kirin. Key Qiyakser, hê yek ji wan ciwan bû. Lê key bû. Lê ciwan jî dihat dîtîn. Bahse wê ciwanîya wê jî dihat kirin. Li qasrê li ser tax rûniştî bû. Li dora wî şewirmend, aqilmend û remildarên wî yên ku bi nave ’magû’yan jî dihat nasin hebûn. Di gotina key de cihê wan remildaran, li ser ne dihat nîqaşkirin. Di hanina li ser ziman gotina şer de û ye aşîtyê de, wan jî gotina xwe digot û gotina wan ne li şûn ya key bû. Bi vê yekê re, di nav Medîyan de weke ku di naqabîna key û remildarên ku weke aqilmend û şewirmendan bûn ji key re jî, ahangeka bi pergali biawayekî bixweza afirî bû. Şewirmendîtiya bi wan, ji aqilîyaka mazin ya civatî ya binirx û pîroz dihat dîtîn. Ew remildar, karibûn bigihina peyema Hûrmûz û bînina ser ziman. Karibûn ku bi xwandin û hasibandina bi stêran re xwe bigihandan rastîyên dîn yên li jîyanê. Wan, bi vê yekê, ew yek dikir jî. Di girtina biryaraka şer de jî, cihê gotina wan, biqasî ya key mazin û bilind bû. Ku wan gotiba, wê şer nebe, wê şer nebû ba. Ew mirovna zane, kal û nawserî xwe bûn.

Key Qiyakser, li dora wî ne tenê şêwirmendên ku ji dema bavê wî mana yên zane yên weke Xerxîs hebûn. Her weha ciwanên ku di temenê wî de bûn û yên ku pîrr bihuner bûn yên weke Madarîn ku di tîr û kavantîyê de ti kesek ne li ser wan re jî bûn hebûn. Piştî ku Qiyakser bûbû key, êdî Madarîn jî, li cem wî bû. Madarîn, şervanekî bêkêmesî û bi nav û deng bû. Key Qiyakser, ew kiribû serkêşê artîşa xwe ya ku tenê tîr û kava diavêtin. Hê ku di deme key Firortîs de, di aslê xwe de, ev artîşa teybet ya tîr û kavanan hatibû ava kirin. Key Firortîs, ew artîş, temenê wê ava kiribû. Di serketîna wî ya di pîrr şerên ku wî kirina de, ew artîşa wî, kifşkar bû. Di deme key Qiyakser de jî, pîrr hêrîşên hovan li welatên wan bûbûn. Lê bi wê hêzê re, hêzê Medîyan ew bi serkevtinaka mazin bi şûn ve dabû bûn. Lê Madarîn, tiştêkî dî kiribû, Ew jî, ew bû ku wî hêzêka teybet ji mirovên bi huner ên şervan ava kiribû ku wan karibû li ser piştî hasp ku di deme çûnê de karibûn, tir û kavan biavêtan.

Medîyan, ew biteybetî, ew pêş xistibûn. Hate wê demê û kêlîkê jî, ti hêzî ew yek di nav xwe de pêş nexistibû. Lê Medîyan, ew care pêşî bû ku wan ew pêşxistibû. Bi vê yekê re, ew mazin bûn. Bi serketî bûn. Di wê demê de bi artîşa xwe ya teybet, di demeka kin de li ser hemû hêzên li herêmê serwerîya xwe didina herê kirin. Hêzên Asûrîyan ku di şervanîyê de hostabûn, piştî ku Mediya bilind bû, li ber wê rewşa bilindbûna Mediya bi Medîyan re levkiribûn.

Medîya, bi wê rewşa xwe re di demeka pîrr kin de ji piştî dema serketîna Kawa re pîrr mazin li herêmê hêza dide nîşandin. Demeka nû ya pîrr mazin ya zêr Kawa dabûbû dest pê kirin. Li herêmê bigiştî bi navê xwûdayê mazin Hûrmûz, ew serketin bi navê 'newrozê' (roja nû) hatibû pîrozkirin. Bi wê re hemû xalkên ku ketibûbûna nava herêmên ku serwerîya Mediya li ser hebû de, ew roj kiribûbûna malê xwe. Weke rojaka ji wan rojên ku di rojaka tenê de bi navê mîtrayê mazin 20 hezar hasp hatibûbû boraqirin. Kawa, ew roja pîroz bi serketina xwe re xuluqandibû. Navê kawa mazin bû. Kawa, navê wî, êdî navê hemû mirovên torîn bû. Torînîyaka mazin ya pîrr mazin ji wî navî dihate xwandin. Têde dihat dîtin. Kawa, torînîtî jî bû. Kawa bixwe jî, yekî pîrr xwanda û bîaqil bû.

Key Qiyakser, ew rewş hemû di dema wî de bizanebûn hebûn. Key Qiyakser, bîaqilê xwe re li pêş bû. Wî perwerdehîyaka mazin jî aqilmendên ku jêre mamostetî kiribûn girtibû. Ew, pîrr baş hatibû perwerde kirin.

Key Qiyakser, li herêma xwe ku xwediyê serwerîya xwe bû. Herêmên Asya jî, ku hate ku digihîşt, ber şînorê Çînê û Hîndistanê û wanderan û hwd, serwerîya Medîya li ser ava bûbû. Herêm, bi wan re di nav xwe de di aramiyekê de bû. Lê pirr jî, car bi car li gelek deverên herêmê hêrîşên hovan dibûn. Weke ku ji aliyê rojava jî, ji herêmê bi ber bahre reş ve ku hate ku digihîşt ber herêmên bahre sipî û hwd, li wan deran komên Îskîtîyan hatibûn û li wanderan bicih bûbûn, hin hêrîşên wan jî dem bi dem dibûn. Lê ti hêza wan ya wilo mazin nebû ku bi wê serketinekê wilo mazin li herêmê bidest bixin. Lê dem bi dem jî, dibûn. Hêzên Medîya, li wê herêmê Anatolia nebûn. Lê bandûra wan lê hebû. Li wê herêmê, bandûra wan lê hebû. Kevneşopîya Hîfîtan ya ku li wê herêmê bi serwerî û serdestîya wan ya bi sadsalan re ku afirîbû, piştî ku serwerîya wan li herêmê kêmbû bû, ew mabû. Li herêmê, Fenîkelî û Lîdyalî jî, hebûn. Di wê demê de, ku hinekî dî ji fenîkîyan nêzîktîrî sînorê Medîya bûn Lîdyayîyan, cih bi cih şerna wan yên ku di nav hêzên wan û yên Medîyan de bûbû bûn jî hebûn. Medî jî wê rewşê jî, pirr bi ne rehetî tevdigerîyan. Rewşa Medîya xweş bû. Ne hêza Lîdyayîyan û ne jî ya ti hêzên din mazin ku karibûn herina bi ser Medîya de. Lê herêmê ku li derna gihîştibûbûan hevdu bi hev re ketibûbûna şer de. Wê rewşê jî, kiribû ku pirr mêrên Medî yên mazin werina kuştin. Di wê demê de ev herdû rewş, rewşa Lîdyayîya û ya Îskîtîyan, wê kê ku Medî berê artişa xwe bidina bi ber Anatolia de.

Key Qiyakser, hingî, li welêt li ser taxtbû. Lê hê ciwan bû. Lê şêwirmendên weke Harpagos ku di keseyetîya xwe de xoslet û teybetmendiyên aqilmendî û yên keyîtîyê bi hev re hûnandibûn hebûn. Bandûra Harpagos, ku mirov bi gotinekê bibêje, mirov karê bibêje ku di wê demê de ku ji ya key Qiyakser ne mazitir ba, wê ne kêmtir ba. Hê di deme Key Firortîs de ew şêwirmend û aqilmend bû. Lê ew di hunerîya şer ya plankirinê de jî, xwediyê jîreka ku ti mînaqa wê bi ti kesekî din re jî nebû bû. Bi vê yekê re, ew yekî ku mazin bû. Yekî weke Harpagos, ku ket sere artişê de, ku wî kuder xwestiba, wê karîba ku berê wê bidîyayê de. Ew yekî, wilo mazin û bi bandûr bû. Li qasrê, key jî li gotina wî dihisand. Hemû kesekî rêz û hûrmet dide gotina wî. Piştî çûna ber dîlovanîya ya key Firortîs, ew di heman karê xwe de li qasrê li ber keyê nû mabû. Bandûra wî, zêdetir bûbû.

Piştî ku key Qiyakser hat û bû key û piştî, êdî ji wê pêde, hin hêrîşên hovan li welatên wan bûbûn. Lê ew bêancam mabûn. Medîya, sûwariyên wê pirr binîzan û berg, li her herêmê bi wê nîzamîya xwe bi serketinên bi

xwe re êdî pişte hemû hêrîşên ku li wan bûbûn şikandibûn. Li herêmê, lê ku weke welatekî ku bihêz jî, heta wê dijîya welatê Lîdyayîyan hebû. Lîdyayîyan, di wê demê de bi hêz û nîzam dimeşîn. Di wê demê de, keyê ku li ser sere Lîdyayîyan hebû key Alîyet bû. Aliyêt, bi azwerî û keseyetîya xwe, dixwest ku li herêmê bibe keyekî mazin. Bi wê re dixwest ku bibe, keyê herêmekî mazin. Di xwest ku qadaka mazin bike bin sehêta xwe de û bi wê bi meşê. Li herêmê, wî, li herêma pišta hêrîşên Hîtîtan yên ku lê bûbûn jî şikandibû. Bi wê serketina wî re, êdî nave wî ji hatibû bihîstin. Ew jî, weke keyekî mazin bû. Wî jî, wilo li xwe dinerî. Lê Medîya, mazin bûbû. Piştî serkevtina pêşî ya Medîyan ya li ber hêzên Asûrîyan, êdî hin bi hin pêde çûbû bûn û li her herêmên din jî bi serketibûn. Urtatûyên ku heat wê demê jî, hêza xwe bi awayekî parastibûn, li ber pêşketin û pêdeçûna Medîyayîyan têne li wan dimeyîzendin. Lê ji qasrê, wan jî, têkili bi Medîya re danî bû. Lê li hin herêmne jî, şer jî di nava Hêzên Medîya û yên Urtatûyan de bû bû. Bi teybetî di deme keyê mazin yê Urtatûyan Rûsayê mazin û Hêzên Medîya de pîrr şer bûbûn. Urtatûyan, Medî ji xwe dûr ne didîtin. Urtatûyan, li nîrx û xwûdayên Hûrîyan û hwd jî, bawer dikirin û xwedî derdiketin. Ji ber ku Hûrî nîrx û dîroka wan ya bi hezar salan bi zimanê re pîrr pêşketî bû, êdî bala herkesekî diçûna bi ser wan de. Hûrî, demeka Antikî, li ser demên Urî, Mîtanî, Kassît, Lorî û hwd re dijîn. Urtatûyan, zimanê Hûrîyan jî, pîrr baş fêr bûn û bi pêşketina wan re jê sûd girtin. Dema ku dihêne herêmê, li herêmê, nîrxên herêmî yên weha di nava xwe de bicih dikin û bi wê awayê êdî li herêmê hinekî dijîn. Şêwînî, xwûdayê Hûrîyan bû û ew jî, piştî ku tîn, êdî bawerîya xwe pê dihênin. Piştî, bi wan re tevgerîyan. Hêza xwe jî, kirina nava yê wan de. Xwûdayê wan yê binavê Şêwînî jî, ev yek ji wan re rast di dît. Li ser xwûdayê wan Şêwînî re, Urtatûyan xwe digihiştin Hûrîyan. Şêwînî, xwûdayê Hûrîyan jî bû. Lê heta wê demê bi Urtatûyan re bandûr û serwerîya wî mabû. Wan jî, bawerî pê hanî bû. Şêwînî, di wê demê de mazinatiya xwûdayê mazin yê wir *Haldê* jî kiribû destê xwe de. Şêwînî, roj bû. Ew, xwedîyê rohnîya rojê bû.

Lê di vir de, divêt ku em tişteki din jî bibêjin, ku Şêwînî, awayekî Hûrmûz yê di nava Urtatûyan de bû. Hûrîyan, Çanda Hûrmûz, çandibû. Piştî wan re, wê hemû demên ku wê werin, wê bi bandûr û rohnîya wî, wê bijîn. Ev yek, weke rastîya wan ya bi demê re bû. Piştî serketivtina Medîya, wê êdî hemû Xwûda, wê di bin sihwana Hûrmûzê mazin Ahûra mazde lev bê civandin. Ew, gotina Hûrmûz, wê bê derxistin li ser ya wan

re. Urartû jî, bi azadîya xwe ve girêdayî bûn. Piştî ku Medîya pêşket, Di deme Key Firortîs de, hin seferên wê bi wir ve bûbûn. Di wan seferan de, wî xwstibû ku wan herêman hemûyan bike yek di bin keytîya xwe de. Kiribû jî. Lê hin herêmnê, şerna mazin jî, di nava wan de qawimî bûn. Piştî Keyê Urartûyan Rûsayê mazin, bi Sardûrî hatibû. Lê ew demeka ku ne kin û ne jî zêde dirêj mabû li ser tax. Piştî wî re Rûûsayê Sêyemin hatibû. Wî, rêveberîya xwe dabûbû berdewam kirin. Heta deme kurê wî yê ku wê bi nave wî bê naskirin û weke Erîman, wê ew rewş wilo berdewam bike. Erîman, ku tê ser tax, wê bi yekbûnê ku bi Medîya re danîya wê keytîya xwe bide berdewam kirin. Ew jî, bi wan tevdiqerîya. Erîman, perwerdehîyeka pîrr mazin û baş hildabû. Yekî wilo zane û bi aqil jê derketibû, ku li her der û deverê ku ew diçûyê de ji xwe wî dida bahskirin. Ew di rîya Şêwînî de dimeşî û digihişt Bawerîyaka ku li Hûrmûz dida nîşandin. Bi vê yekê re ew mazin bû. Li jîyanê ma.

Medîya, di wê demê de, piştî ku hêrîşên ku lê bûbûn û ew dabûbûn sekinandin û piştî, êdî hêzbûna xwe mazin kiribû. Medîya, Di deme Key Diyaqos de mazin bûbû. Diyaqos, keyê bavê keyan bû. Serwerîya xwe li Asya li pîrranîyên herêmnê wê dabûbû here kirin. Lê bi aliyê ve wilo zêde pêşde neçûbûn. Lê bandûraka wan ya mazin lê hebû. Navê wê hebû. Di deme Keyê mazin Key Qiyakser de, wê Medîya hinekî li wî aliyê bidest hizirandinê bike. Bi vê yekê re, hinekî êdî dikin ku berê xwe bidina bi wir de. Key Qiyakser, ew yek ji bo awlekarî û aramîya Medîya jî rast didît. Ji ber ku pîr hêrîşên Îsktîyan û yên hin komên ku di nav axa Lîdyayîyan dijîn li wir dibûn. Bi vê yekê re, wê di wê demê de, wê di deme bi gotin û herêkirina key Qiyakser, wê şêwirmendê wî yê mazin û ku jê re rêzeka bêhempa hebû, di pêşangîya Harpagos de, wê kê ku seferekê li wir bike. Harpagos, Hêzên Medîya, di bin serwerî û serkêşîya xwe de lev dana hevdû û berê wan da bi rojava bi ber kevîya Anatolia ve de. Serkêşîya Harpagos, mazin bû. Di wê demê de, deme ku biryaraka bi wî rengî tê girtin, êdî key Qiyakser, bi şêwirmend Harpagos lev levdîrûnihê û pêre dide û distêne. Key Qiyakser, jê serkevtinekê dixwezê. Key, wê li qasra xwe maba û wê welatê xwe di aramiyê de bi rê ve biriba. Lê wê Li cihê wî ku karibû bi zanebûn û serwerîya xwe rûnişt, wê Harpagos wê biçûya li ser sere artişê. Di wê deme ku wê Harpagos êdî here de, tê û li ber Key Qiyakser disekinê û rêza xwe jê re dide nîşandin û jê re dibêje ku êdî wê bi rê bikevin. Wê herina bi ber Anatolia de. Di wê demê de Harpagos û Key, lev dirûnihin û Bi hev re bi kal û şêwirmendên ku li dora wan bi wan re ku rûniştî na, bi wan re bi hav re diaxivin û didin

û distênin. Harpagos jî, ku çend ku ne key jî ba, weke keyekî ku li dora wê bûn, komak kal û mirovên zane hebûn. Wî, bi vî rengî, pergela weke ku li dora xwe dabûbû ava kirin. Deme ku Key Qiyakser û Harpagos levdîrûnihin, hînge ew mirovên wan yê ku bi hev re rûniştina hemû jî bi wî re dirûnihin. Ew jî, di deme ku diaxivin bi wan re hizra dihênina li ser ziman. De ne, ew mirovna kal bûn. Ti carî, di ti civatê de ku mafê axiftinê yê pêşî ku ne yê kalan ba, ne dibû.

Key Qiyakser, li dora wî birrek şêwirmend û aqilmend hebûn. Hemû jî, yê rihsipî û mazin bûn. Harpagos ku li key rûnişt, wî pêşî hizra xwe ji wî re hanî ser ziman û gotiyê de, “emê bi rê bikevin û emê bi serkevtinê vegehin” û ma sekinî. Ew jî, weke ku bi hizir û hazn bû. Weke ku tiştina ew dide hizirandin û hazirandin. Lê ka ew çî bûn, ne dihat zanîn, heta ku wî ji wan re ne hanîyana ser ziman. Di sere gotina xwe de Harpagos, ji key Qiyakser re got ku “min bi hin şêwirmendê xwe re hin komên ku herin û li meşîya me, her devera ku emê herinê de ku agahîya wir ji me re bibênin, min şandin, ew jî yê zane na. Lê ne bitenê na. Wê di navbera me de wilo zêde ti dûtatîyeka mazin nebe. Lê wê li pêşîya me jî bin. Ew jî, ji pîr mêran pêk dihatin.”

Harpagos, wilo got û ma sekinî di cihê xwe de. Key Qiyakser, di deme ku ew diaxift de li nava çavên wî dinerî. Lê dimeyîzend. Ev yek, jib ala ti mirovên li wir neravî. Hemûkan bala wan çû ser wê meyîzandina key Qiyakser. Li dora wî pîr mirovên zane û şêwirmend hebûn. Di nav wan şêwirmendan de, yekî ku ne wilo zêde kal jî bû hebû. Ew jî, Madarîn bû. Madarin, weke serfermandar û serkêşê hêza sûwarî ya Medîya ya ku bi tîr û kavanan pîr xurt bû bû. Ew serokê wê hêzê bû. Çî hêza ku ew hêza ku bi teybet hatî amedekirin ku heba, ew ne biderfet bû ku ew bi bîn biketa. ..

Piştî ku Harpagos axiftina xwe bidawî kir ji key re, êdî ma sekinî di cihê xwe de weke ku ji key li bendî gotinekê ku jê re bibêje da ku ew jî lê bihizêne. Bala wî li ser key bû. Key Qiyakser, li pêşîya herkesekî û li ber çavên herkesekî, weke bêhnekê ma sekinî bi bêdengî. Ew sekna key Qiyakser ya bibêdeng ku bûbû, bala şêwirmend û mirovên din yê aqilmend yê li dora wî hemûyan kişandibû. Di wê demê de, deng ji ti kesekî derneket. Herkesek bi bêdengî ma sekinî û li bendî key û gotinê ma. Lê key Qiyakser, weke ku hinekî dihizir de bû di sere xwe de. Wilo ew dihat xuyakirin li berçav. Key Qiyakser, weke bêhnekê ku wilo di rewşa xwe bi bêdengî ma, piştî êdî sere xwe ji ber xwe rakir û li dora xwe li mirovên ku li dora wî rûniştina meyîzend. Bi wê meyîzandina xwe

re weke ku were xwe lê hat. Wilo lê hat. Key Qiyakser, hingî, bi wê rewşê re kir ku dawiyê li wê bêdengîya xwe bibêne. Piştî wî kir ku dawiyê lê wê bêdengîya xwe bibêne. Wî xwe kar kir ku biaxivê. Lê tevî ku wê xwe kar ku biaxivê û ku hinekî dî jî, bi bêdengî ma û di wê deme dawiya ya bêdengîya xwe de bala wî bi hey çû bi ser Madarîn de. Madarîn, li ber çavên wî û herkesekî bû. Yekî pir levhatî jî bû. Ji key nekêm levhatîtir bû. Piştî ku key Qiyakser li Madarîn nerî û piştî êdî bidest axftina xwe kir û ji mirovên li dora xwe re weha çend gotin got.

“Bila, herin. Lê bi hêzaka mazin herin. Bila Madarîn jî, kara bike. Bila ew jî, bi we re bi hêza re bikeve rê de.”

Key Qiyakser, wilo got ma sekinî û li Harpagos berê xwe bi tememî zîvirand û lê nerî. Bi nerîna xwe re weke ku jê re bibêje ku bi hev re bin. Lê wî bi tememî cih ji wê nerîna xwe ya bi gotinê re nehişt û di wê rewşê de bidest axiftinê kir. Gotina wî ya ku wê kir li Harpagos bû. Gota Harpagos, ”bila Madarîn jî bi hêza xwe bi te re were”. Piştî ku Key Qiyakser wilo got, êdî piştî, hê ku wê derfet nedîtî ku hin gotinna din jî bibêje ji dora xwe re, Harpagos mafê gotinê girt û ji key Qiyakser re got ”bile keyê min” û ma sekinî. Piştî wî re êdî dîsa key Qiyakser mafê axftinê girt û ji mirovên li dora xwe re axift. Hinekî dîn jî ji wan re li ser rewş û çûyina wan bi wan re axift.

Hêzên Medîya, ku ketina rê de, wê desta mazin ya ku wê bi hin hêzna ku werina berhev, destê çemê sor bû. Aliyê din yê çem, herêmeka ku di bin serwerîya Lîdyayîyan de bû. Wê rewş, çawa bûba û çawa bi rê ve çûba wê êdî demê şanî wan daba. Lê rêvanîyaka dirêj û demdirêj êdî li pêşîya wan bû.

Piştî wê deme ku Key Qiyakser û Harpagos bi şewirmend û aqilmendan re bi hev re lev di rûhinin, piştî wê key Qiyakser û Harpagos wê wê levrûniştandinê berdewam bikin. Heta ku wê Harpagos, herê û bikeve serê artişê û bidê pêşîya wan û bikeve rê de û herê, wê li hevdû bimênin. Key Qiyakser, bawerîya wî li harpagos hebû. Harpagos jî, ya ku dida nîşandin ew bû ku ew pîrr bi wî ve girêdayî ya. Key Qiyakser ji wê pîrr bidil xweş bû. Bawerîya wî li Harpagos jî hebû.

Piştî ku Key Qiyakser, di deme axiftina xwe de gotibû ku bila Madarîn jî bi wan re herê bi hêza xwe re, êdî wî jî bi mêrên bi xwe re bidest amedekarîya xwe kiribû. Yên ku wê bi Madarîn re ban jî, wê bi wî re weke beşeka ku di rex hêza artişa mazin ya bi Harpagos re wê biçûyan. Madarîn, hêza wî û kudreta hêza wî, mazin bû û bi nav û deng bû. Navê wî mazin bû. Navê wî hebû. Harpagos, lê yê sereka bû. Wê li gor gotina

wî gav biheta avêtin. Harpagos, li cihê ku lê key neba, ew bû key bû. Ew bû, key. Ew bû yê mazin. Her weha ew mazin bû û bi nav û deng bû. Harpagos, bi vê yekê re mazin bû. Navê wî jî, mazin bû.

Piştî ku Hêza wan bidest kar û barên xwe kir, êdî piştî ne bi gelekî re li Aqbatane, pîrr mêrên mazin û şervanên mazin ên jêhatî lev civîyabûn. Ji hewirdorê jî pîrr mêr hatibûn. Ji Hekmetenê, Kirmaşanê, û hwd, jê hê gelek deverên din mêr hatibûn. Hemûyan jî, bi hev re hêzeka mazin dabû avakirin. Bi hev re ketibûbûna sazûmanaka de jî. Medîyan, ku mirov weke kifşaka wan ya ku heta wê demê û kêlikê ti kesekî berî wan nekiribû, hêzên ku bisazûmanî avakiribûn, hêzên tîr û kavan, weke beşeka dî ya cuda dabûbûn ava kirin. Wan, ev yek kiribû. Bi vê yekê re, divêt ku em bi navê wan re vê yekê bi teybetî bibênina li ser zimên.

Medî, piştî ku serketibûn bi serketina kawayê mazin yê hesinkar re, êdî piştî wê serketinê re dewra wan li ser rûyê ardê dest pê kiribû. Hêza Asûrîyan, kêmbûbû. Hêza wan, êdî wilo zêde ne hêzeka şer ya mazin bû. Weke hêzeka parastinê ya li herêmên xwe dimênin. Lê piştî wê re jî, levkirina wan bi hêzên Medîya re dibê. Bi wê re lev dikin û bi hev re dijîn. Ew jî, di bina beşek ji wê beşa Medîya.

Medîya, li herêmê, deme ku ava bû, weke dewletekê ava bû. Lê piştî dem bi dem, di demeka kin de lê zêdebûn bû. Di hûndurê pêncih salî de nivê Asya mirov karê bibêje ku dike bin serwerî û serdestîya xwe de. Ku mirov li sedema vê ye sereka bigirihê bibêje, mirov karê bibêje ku Medî, ji ber ku xwediyê temenekî pîrr xurt bûn. Li ser wî temenê xwe pêş diketin. Minaq, piştî ketina Şerê di nav Asûr û Naîrîyan de ku bû û naîrî têkçûn û piştî, ji wê deme û heta deme Medîya û avabûna wê, ne bin çarsad salî re tekoşîna wan ya bi demê re li ber wê rêveberîyê ya ji boi azadîya xwe hebû. Bi wê re, ku bi serketin, êdî li ser wî temenê xwe mazin bû û hebûna xwe dana berdewam kirin. Ji aliyê hizir û çandê ve jî li herêmê li pêşîya ti hêz û herêm nebûn. Piştî avabûna Medîya, wê keyên Asûr wê werin û herin. Abalîte Asûrî yek ji wan yê ku piştî avabûna Medîya re jîya bû.

Key Qiyakser, di deme berî wî de çû bûbû wî dizanî. Wê pîrr xwandibû. Medîya, biqasî keyên wê yên ku hij bahskirina li xwe dikirin, wilqasî ew şewirmendên wan yên ku hij hanîna li ser ziman dikirin jî hebûn. Wan pirtûkxaneyeka mazin ya nivîsar û pirtûkan tiştî kiribûn.

Dîroka berî demên Medîya, hemû demên wê dihat zanîn. Hatibû ser ziman. Bi vê yekê re dihat vegotin. Ji deme Hutnapîştîmê mazin hate ku digihişt wê demê, dîrok bi awayekî baş hatibû nivîsandin û ser ziman.

Medfyan, hij hanîna li ser ziman ya hizrên xwe dikirin. Xwûdayê wan yê nivîsandîne jî, ku hûrmûz ji wan re kifş kiribû hebû. Ew jî, yê ku wê ew karê nivîsandîne bida çêkirin û pêşve birin bû. Medfyan, bi vê yekê re, mirov divêt ku bibêje ku zanebûnaka wan ya mazin hebû. Zanebûnaka wan ya bi sazûmanî hebû.

Key Qiyakser jî, bi zanebûna xwe re mazin bûbû. Bi zanebûnaka mazin mazin bûbû. Wî, perwerdehîyeka mazin hilda bû. Bawê wî, ew mazin dabû perwerde kirin. Ew mazin, mazin kiribû. Ew jî, jêhatî bû. Ji wê rewşê re vekirî bû. Li dora wî jî, ku li civate wî dirûniştin, pirr mirovên zane yên kal hebûn. Ku lê dirûniştin, jê re ji demên buhurî bi zanebûnên xwe re biqasî ku karibûn ku bi zanebûn bînina li ser ziman, dihanîn li ser ziman.

Lê di wê demê de, Key Qiyakser, pirr bi hizir û hazn bû. Ti kesekî jî, ew hizir û hazna wî, sedeme wê ne dizanî. Gelo ji ber çi bû? Gelo ji ber ku wê hêza wî çûbûba seferekê bû? Ew jî, ne dihat fahmkirin. Bi rastî jî, rewşeka ku mazin bû. Key Qiyakser, ew rewş fahm kiribû. Di çûnê de zirera ku gihiştba wê hêza wan ya mazin, wê zirer bi xwe re ji welatê wan re û ji aramiya wan ya ku bi wê dijîn re jî wê bihanîyana. Ev yek, gelo hingî wî di dît? Dibêt ku di vê yekê de zanebûnek pêra heba. Ne bidefet bû ku pêra ev neba. Piştî ku amedekarîya çûnê bûbûn, êdî Piştire danûstandinaka mazin ya bi aqil jî di nava şêwirmend û zaneyên civate wan de dabû dest pê kirin. Li ser wê rewşê û çûnê pirr aqil dimeşandin. Lê bawerîya wan, li Harpagos jî hebû. Harpagos, yekî ku dizanî ku wê çî kiriba. Yekî ji ku ji dinyê fahm dikir bû.

Ji hêzên ku wê çûban seferê, nofa pêşî ketibû ser rê de ku herê. Lê li bendî fermana key û Harpagos bû. Harpagos jî ne dikarî biteneserê xwe fermanê bike. Ku key ferman da wî, ew jî wê bi wê fermanê re wê ketiba rê de û wê ew jî ku bi wan re wê ketiban rê de. Di çerçovayaka bi sazûman de hêz hatibûbûna rastkirin û rêzkirin. Wê li gor wê rastkirin û rêzkirinê bi sazûmanî wî ketiban rê de û çûban, da qana ku di rê de hêrîşê li wan bibin, wan bê bandûr bikin. Bi vê yekê re Harpagos, sazûmanaka biplan dabû çêkirin ku ti komên hov wê nekarîban ku biketa hêrîşê li wan de. Hêz û an jî koma ku hovan ya ku ketiba hêrîşê ya li wan de, wê di nava wan wan deke ku ketiba xafkê de wê lê hatiba. Kîjan kom û an jî nof ku rastî hêrîşê biheta, wê bi heman awayê biheta parastin. Bi vê yekê re, wê hêzên wan jî, hêzîya xwe biparastiba. Bi vê yekê re, wê li ser xwe maba. Di rê de, bi çûyinê wastandin çêdibe û bi wê jikalketin jî dibe. Ji

bo ku hêza wan di wê deme jikalketinê de karibê xwe biparezê bi awayekî xurt, Harpagos, sazûmanaka baş û qanc ava kiribû.

Lê komên nûçe ragihandinê jî dayimî diçûn û dihatin. Hate wê demê de, wilo zêde, bikar hanîna haspan bi li wan sûwarbûnê re ya di şeran de nebûbû. Harpagos, bi aqilê ku di wê demê de ji key girtibû, sazûmana xwe li ser wê rewşê ava kiribû. Şervan û sûwarîyên Medî bi sûwarî di rê de diçûn. Bi vê yekê re, weke hêzeka xurt bû. Li ber wê hêzê baxtê ti komên ku hêrîşê li wan bikin nebû. Medîyan, hasp ahlkiribûn(kedîkirin). Bi ahlkirina wan re, êdî fêrî bikar hanîna wan jî bûbûn. Di vê yekê de pêşketineka mazin bi wan re bûbû.

Key Qiyakser jî, hertimî di derbarê rewşê de jê re agahî dihat. Ji wî jî, agahî û nûçe diçûn û digihîştina Harpagos û şêwirmendên din yên ku pêre bûn.

Piştî ku ketina ser rê de bû, êdî piştrene bi gelekî re di rê de diçin. Her herême ku digihijêne de, hebûna xwe bi wan re didina herê kirin. Bê ku şer bikin, li gelek herêm û deveran bi keyên wêderê, serwerîya xwe didina herê kirin. Devera ku wê lê kevina şer de, wê Fenîke bê. Li ber wê û li dora wê jî dikevina şer de. Lê bi ser dikevin. Bê ku şerekî dem dirêj, li wir bi wan re dest pê bike, şer bi dawî dibe.

Harpagos, bhêza ku bi pêre bû re, wê rojan li seferê bimêne. Wê li Anatolia, wê li gelek deveran, bikeve şer de. Ew şer, di aslê xwe de şerekî serwerîyê bû. Di wê seferê de şer û pevçûnên ku Harpagos bi hêza xwe re dike bi hêzên din re, hin ji wan wê roja berdewam bikin. Lê wê di dawiyê de ew bi ser bikeve. Wê li wir, karibê hebûna xwe bi wan bide herê kirin. Wê bi vê yekê û rengê di demeka kin de bi hêza xwe re wê Harpagos, wê xwe bigihêne, ber sînôrê bahre reş û ya sipî. Wê li wanderan jî, buhurîna wan bibe, heta ku ew xwe bigihênina welatê Ethane. Li welatê Ethanê jî, wê ketina wan ya şer bibe. Şerna dijar wê bikin. Çend ku di wan şeran de bi ser dikevin jî, ew serkevtina wan ya li wanderan, wilo zêde bi awayekî mayinda, nabê. Lê ew sefera Harpagos ku wî ji bo Medîya kiribû, wê hêrîşên Îskitîyan yên ku li wê û herême dibûn, wê bide sekinandin. Îskitîyan, li herême, bi awayekî telangerî, wê hêrîşî pirr deveran bikin û wê telan bikin. Piştî sefera Harpagos re, wê êdî nema wêrin ku werina herême û êdî wê berê xwe bidina bi rojava da. Wê çina wanderan. Bi sefera Harpagos ya li Anatolia re, wê êdî hêrîşên wan komên hêrîşger bisekin û wê herêm demeka aramîyê, êdî weke ku bijî. Li herême jî, wê serwerîyeka wan ya hêzî biafirê. Bandûra wan, li wir dihê

hîskirin. Bi wê re wê demek bibûhûrê. *Şerên Harpagos*, yên ku wê kirin, wê demekê li anatolia jî bi xwe re bênin.

Artîşa Medîya, deme ku ji mala xwe derketibû û bi rê ketibû, li pêşîya wê du nofên komî yên mazin li pêşîyê bi rê ketibûn. Yek, bi ber çiyayên Anatolia de hatibû û ya din jî, bi ber Teb û parawa wê Sîwa ve çûbû bû. Herdû jî, deme ku derketibûn û bi rê ketin û weke qadarekê ji welêt dûrketibûn, rastî hêrîşê hatibûn. Koma ku bi ber nava Anatolia de çûbû bû, ji ber ku li dûv wê ne bi demeka dirêj re nofaka mazin ketibû rê de û çûbû bû. Di deme ku ew rastî hêrîşa komek ji koma şervanên Lîdyayîyan hatibû, êdî di cih de wê komê xwe gihandibû wan û ew ji windadayîne xilas kiribû. Lê koma ku bi ber Tebê û Sîwa ve çûbû bû, ji wê hate wê kêlîkê jî ti agahî, ne gihiştibû qasrê û ne jî gihiştibû artîşa mazin ya ku di rê de bû û diçû bi ber fenîke ve.

Ew demeka dirêjbû ku ji wan agahî nebû. Nofa ku bi ber Teb û Sîwa de çûbû bû, artîşaka mazin ya ku tekûz bû. Key Qiyakser, li Qasrê rûniştibû Welat bi rê ve dibir. Ew li bendî agahîya ji wan bû bi şêwirmendên xwe re. Lê ji wê artîşa xwe, hate wê demê ti agahî bidest nexistin. Gelo ti ji wê artîşê wî hatibû? Wê nizani bû. Mereq û xûf dikete dile wî de ji bo wê.

Ji Harpagos û artîşa wî, agahî ji wî re dihat. Şerên ku Harpagos bi artîşa ketibûyê de û serketinên wê yên di wan şeran de agahiyên wan ji qasrê re dihatin. Lê ti xaber ji artîşa din ne dihat. Dem ku bi ser ve dibuhurt, êdî mereq di dilê mirovan de di derbarê wê de çêdibûn. Rewşa wê çawa bû û bikûve çûbû bû? Ti agahî jê nebûn. Çendî ku bi ser ve dem di buhurt, êdî mereqa ku di derbarê wê artîşa mazin de çêdibû, dihat ser ziman. Di nav xalkê de jî ew êdî bi awayekî vekirî bi bahskirinê dihat ser ziman. Herkesekê, mereqa xwe dihanî ser ziman. Ti kesekî mereqa xwe ne diveşart. Key Qiyakser jî, di mereqa wê de bû. Key Qiyakser, heta wê demê ti agahî jê re di derbarê wan de jê re ne hatibû. Bi vê yekê re di mereqê de bû. Lê hizirna ku bi wî re û şêwirmendên wî re çêdibûn jî hebûn. Ew hizir jî, her weha ev bûn ku dibêt ku agahî ji Harpagos û artîşa wî re ji wan di derbarê wan de çûbûbê. Her weha hizirkirin jî dibû. Lê ti agahî nebû. Ew jî, tenê weke hizrekê bû. Ev hizra xwe, şêwirmendên key Qiyakser dihanîn li ser ziman. Lê wan jî, ne dikarî ku wê hizra xwe ya ku wan bi xwe hanîna ser ziman, bi awayekî êmin wê bi piştrastî bînina ser ziman. Ew tenê hizrek bû bi wan re. Lê bawerîyek hebû ku wê hûrmûz ew ku li kuderê ban, wê ew parastiba. Ev bawerî hebû. Bi wê bawerîyê, êdî hinekî, mirovan dilê xwe rehet dikir. Lê dîsa, digotin ku agahîyak ji

hatiba guh, wê baştir bûba. Bi vî awayê rewşek li qasra mazin bi key û şewîrmendên li dora wî re û bi xalkê re afirî bû.

Li Anatolia ew sefera Harpagos, bi rojan û heyvan berdewam kiribû. Sal bi ser ve çûbû bûn. Lê piştire ew vegeŕiyabûn. Lê gelek windahî jî dabûbûn. Gelek ji wan ne vegeŕiya bûn. Çûbû bûn, lê ne vegeŕiya bûn. Lê di dawiyê de, ew hatibûbûna malê. Hatibûn û gihiştin welêt. Key Qiyakser, ji wê pîrr kefxweş û dilxweş bûbû. Lê çendî ku artişa mazin ya ku bi ber Anatolia de ketibû seferê de ku vegeŕiyabû jî, lê hê ya ku bi ber parawa Sîwa ve çûbû bû, ne vegeŕiya bû. Heta wê kêlikê, ji wan ti agahî jî ne hatibûn girtin. Piştî ku artiş û Harpagos vegeŕiyabûn û hatibûn û gihiştibûn, êdî piştire key Qiyakser, komaka mazin ji şervana da avakirin ku li şûna wê artişa wan ya ku bi Tebê ve çûbû li dûv wê herê.

Key Qiyakser, pîrr kefxweş bûbû ku ew vegeŕiya bûn. Lê bi dilhazn bû ku hê artişa wî ya duyemin ku ne vegeŕiya bû. Li ser wê re pîrr dihizirî. Ew di serê wî de bû. Şewîrmendên wî jî, li ber wê sekinî bûn û ti tiştêkî ku ji bo wê jê re bibêjin di serê wan de nebû. Ew jî, li ber key Qiyakser bi bêdeng bûn û bala wan bi hey li ser wî bû ku gotinak ji devê wî derketa.

Key Qiyakser, piştî ku biryar da ku komaka mazin ya artişî avabike û li sîn wan bişêne, êdî piştire dem ne hat winda ne kirin di demeka kin de amadekarî hat kirin û li dûv wan artiş hat amede kirin û hat şandin. Key Qiyakser, ew di serê wî de bû. Harpagos û artişa wî hatibûn. Ew gihiştibûn. Piştî wan û hatina wan re, bi wan re dilxweşî bûbû. Piştî sefere wan û çûna wan, êdî hêrişên Îskitiyan jî, hatibûn birrîn. Êdî wilo weke berê hêrişên wan li welat û li aramiya wê nedibûn. Lê ji aliyê Lîdya ve hê hinek hêriş hebûn. Di wê deme ku Key Qiyakser, li pey artişa xwe ya winda artiş derxistibû, êdî piştire, ew artişa ku wî derxistî, di nivê rîya xwe de rastî hêrişeka mazin ya ku ji hêzên Lîdyayîyan dihêt. Piştî wê hêrişê re, êdî ew artiş, di cihê xwe de bi pîrr mêr û şervanên ku tevî wê bûna berê xwe didina bi ser Lîdya de. Lîdya, welatekî, bi hêz bû. Lê hêze wê ne weke ya Medîya bû. Di şerkirina xwe de, şervanên wê ne kêmi yê Medîyan bûn.

Piştî ku di nivê rê de artişa ku derketibû berê rîya xwe dizivîrêne û dide bi ser Lîdya de, Êdî ji wan xaber dihê û digihê qasrê û Key Qiyakser ku Artişê, berê xwe daya bi aliy Lîdya ve. Di wê demê de, êdî deme ku wilo xaber dihê û digihê wir, di wê heyemê de Key Qiyakser, di pêşengîya Madarîn de, hêzeka mazin ya sûwarî dide avakirin û li dûv wan dişêne.

Artişa Medîya Deme ku berê xwe guharand û ket rê de bi aliyê ve yê nû de, êdî piştî ne ne di demeka dirêj de, li berçemê sor, hêzên Medîya û yên Lîdyayîyan hevdu dibînin û tên berhevdu. Li wir êdî hêza Medîya li berçem bicih dibê. Li wir êdî dike ku wê bikeve şer de.

Di wê heyemê de hêzên Lîdyayîyan di pêşengîya keyê mazin Aliyêt de dikin ku bikevina şer de. Lê di wê heyemê de, xaberek dihê û digihê key Aliyêt. Ew xaber wî dide sekinandin. Ew xaber jî ew bû ku Medîyayîyan, li ber artişa xwe hêzaka sûwarî ya pîrr mazin da ya rê û bi ber vîr ve tê. Deme ku xaber digihijê key Aliyêt keyê Lîdya, êdî key Aliyêt hinekî dihizirê û piştî ji şêwirmendên li dora re di bêje ku "nexwe keyê Medîyayîyan li ser serê vê artişa wan ya mazin a. Ew li ber keyê xwe hatina". Deme ku Key Aliyêt vê yekê wilo dibêje, êdî piştî Şêwirmend û aqilmendên wî, vê yekê bi gotinê li ber piştrast dikin. Ew jî, dibêjina key Aliyêt ku "ev hatina wê hêza mazin nîşanaka vê gotine wê ya" dimênina sekinî. Lê di aslê xwe de, ew di zanebûna wan de ti tiştêkî ku karibin piştrast bikin jî nîn a. Key Aliyêt. Bi vê yekê re, êdî ji şêwirmendên xwe dixwezê ku ew êdî bi sazûman û plan tevbigerihi. Key Aliyêt, ji Şêwirmendên xwe re dibêje ku "emê li ber hêza Medîya Ya mazin li ber xwe bidin." Ku wî wilo got, êdî ev gotina key Aliyêt, weke fermana dihê hasibandin û amedekarîyên xwe Lîdyayî didina dest pê kirin. Lîdyayî, cihê ku ew lê dijîn. Cihêkî ku avî bû. Çemê Sor, ew der hemû av dide. Têra wan hemûyan dikir. Çemê sor pîrr bilind bû. Ji bo ku ji aliyekî wî çûna aliyê din bibin, pêwîstî bi kîştan hebû. Bawerîya Aliyêt jî, bi wî çemî hebû. Hate wê demê, pîrr şer û pevçûn bûbûn li wir. Gelek hêzên ku hatibûbûna wir û bi Key Aliyêt re ketibûbûna şer de hebûn. Lê yekî jî ji wan li wir li ber Lîdyayîyan serkevtinaka mazin ya mayinda bidest ne kiribû. Pîrr caran hin hêrîşna hovana jî li wan bûbûn.

Lîdyayî, di demên berî wê demê de hatibûbûn û ketibûbûna axa Medîya de. Lê ne bi armancaka ku têde bicih bibin. Şer û pevçûn heta wê demê di nava wan de nebûbûn. Piştî ku sefera Harpagos ku wî ji wan xwestibû ku serwerîya wan herê bikin û bêşê bidina wan, êdî piştî, navbera wan vebûbû. Keyê Lîdya ev yek red kiribû. Wê serwerîya xwe parastibû li ber hêza Medîya. Lê di wê demê de heta wê kêlikê jî, ti şer di nava wa de nebûbû. Artişa Medîya ku rastî hêrîşa wan hatibû, dibêt ku wan jî, zan kiribû ku ji bo hêrîşaka ku bi bînin li ser wan hatibû. Dibêt ku wan wilo zan kiribê. Lê hê ew yek wilo zêde ne kifş û dîyar bû.

Key Aliyêt, di serê wî de Mereqeka mazin hebû. Wî mereq dikir ku ka kî li ser serê wê artişa ku hatîya û li ber çemê sor bicih bûya. Ku keyê

Mazin yê Medîya ba, êdî wê Medî hemû hatiba û şer kiriban. Key Aliyêt dizanî ku Medî bi keyê xwe ve bi kevneşopî girêdayî na. Key Aliyêt ne mirovekî ku nezan bû. Ew yekî zane bû. Qasraka wî ya pîrr mazin ku li ser stûna ava ya hebû. Lê welatê wî ne weke yê Medîya û wan, bi hêtnê stûr û mazin û bilind dorpêçkirî bû ji bo ku xwe ji hêrîşên hovana bi parêzên. Medî, hertimî bi zanebûna xwe tevdigerîyan. Ew, di nava wan de aqilekî mazin yê pêşketî hebû. Medî, agirperest bûn. Agirgahên wan hebûn. Parastgahên wan yê pîrr mazin ku jin û mêr li cem hevdu disekinî û ji xwûdayê xwe yê mazin re berg dikir hebûn.

Key Aliyêt, pîrr mereq dikir ku ka kî li ser serê wê artişê wilo mazin a. Qinyata wî, ew bû ku keyê Mazin yê Medîya Key Qiyakser bû. Lê ji wê ne biêmin bû. Wî kevneşopîya medîya dizanî. Keyekî Medî, ku ne di rewşeka pîrr giran de bê, ew ji qasra xwe dernekeve. Ew, dernekeve seferekê. Lê yên ku ew bişêne pîrr in. Ev jî, hebû. Key Aliyêt jî, ev yek dizanî. Bi vê yekê, êdî dihizirî û di serê xwe de mereq dikir ku ka ew kî ya. Ku keyê mazin Key Qiyakser ba, wê rewşê êdî cuda ba. Ji ber vê yekê, wî pîrr di xwest ku fêr bibê ku ka li ber kê şer dike.

Di wê demê de, aqilek tê û dikeve serê şewirmendekî wi yê navê Karûn ku pîrr bizanebû de. Karûn, ji key Aliyêt re dibêje ku "em heyetekê çê ava bikin û bişên in bêjina ka çî dixwezî ji me û bi wê navgînê, emê fêr bibîn ku ka kî li ser serê wê artişa Medîya ya mazin a. Key Aliyêt, vê hizrê pîrr rast dibîne û piştê weke wî dike û dixwezê ku ew şewirmend bixwe jî di nava wê koma ku herê de bê.

Key Aliyêt, keyê Lîdyayê, ku her weha kifş dike, êdî piştê dike ku wê bike meriyetê de. Piştî ku wî ji Karûn re gotibû "ti ji tê di nav wan de weke serekê komê ku wê herê, herê", êdî ew jî ji keyê xwe re dibêje "bila keyê min" û piştê di cihê xwe de di mênê sekinî. Lê piştî ku êdî gotin ji hev re hat gotin û piştî gotin ji hev re gotinê re ku bêdengîyek di nava key û mirovên li dora wî de afirî, êdî di wê demê de bal bi tevakî diçina li ser du mirovên li wir di wê heyemê de. Yel ji wan, ji xwe key key bû. Yê din jî, Karûn bû. Ew, hem şewirmend bû û hem jî weke weizrekî bû. Deme ku key li seferekê ba, wî gotin digot û gotina wî lê dinat nerîn û rêz û hûrmet jêre dihat girtin û nîşandin. Karûn, di wê heyemê de ne key bû. Lê weke keyekî bû. Ji keyekî wilo zêde ti cudatîya wî nebû. Ji xwe, bi alhbûn(xizm) û tûxmî ve ne dûrî malbata key jî bû. Aqilê wî jî pîrr mazin bû. Key Aliyêt jî, hizir kiribû ku deme ku ew herê, ew wê li wir rewşê di cih de bibîne û wê were jêra rastiyê bêne ser ziman. Bi vê yekê re, wê ew rastiyê baştir û qanctir fahm bike. Karûn, bi rastî jî, ku diket nava rewşan

de û diçû derekê, ew rewş û der, pirr baş û qanc fahm dikir. Nerîna wî û nirxandina wî, ji ber vê yekê ji bo key jî pirr kifşkar û dîyarker bû.

Piştî ku karkirin bû, êdî piştî çend mirovên zane ku bi wan re çend mirovên ku karibin wan bi parezên dana rex wan û ew kirina rê de. Deme ku ew ji qasrê dûrketin, hingî, hê ku devê deriyê qasrê ji berçavan winda nebûbû, Karûn li şûn xwe serê xwe zîvîrandibû û pirr bibal li şûn xwe meyîzandi bû. Bi nerîneka, ku weke ku ji xwe re bibêje ku divêt ku ev cara dawî bê ku ez te dibînim meyîzend. Bi rastî jî di serê wî de ti tiştê nebû ku deme ku ew çûna wir wê çî were serê wan. Bi vê nezanîyê re tirs û sahw, weke ku di dilê wî de çêbû bû. De ne, dibêjin ku tirs ya ji dil e. Sahw jî, ya mirinê ya. Herdû, hevalbendê hevdû yên ku di dil de dijîn in. Herdû hevdû şîn dikin. Yek, weke ava ya dî ya. Wilo na.

Piştî ku ji qasrê koma ku wê çûba ku wê bi artîşa Medîya hevdîtîne derket, êdî ket rê de ku herê. Lê lingê wan, weke ku gavek bi wan bi şûn ve dida avêtin û gavek, weke ku bi pêş ve dide avêtin. Her weha ew di rewşekê de bûn. Piştî ku weke demekê meşîn êdî tîn nêzî çemê mazin yê sor ku li ber wê hêza mazin bi hemû qudreta lê bicih bûya. Lê deme ku ew hatin ku jê ji dûr ve bûn, ew tîn kifşkirin. Karûn, yekî ku çûbû bû Medîya jî, Ji ber vê yekê, wî ji wan fahm jî dikir. Bi vê yekê re, key ew naqandibû.

Piştî ku ew ji dûr ve ji aliyê hêzên medîyayîyan ve tîn kifşkirin, êdî komaka ku karibê, ku bi şer bê bi şer û ku ne bi şer bê êdî ne bi şer ku karibê wan pêşwazî bike ket rê de. Bi amedekarî hatin pêşîya wan. Hêzên Medîyan, deme ku li wan nerîn hê ku ew dûrî wan bûn, ji wan û ji rewşa wan fahm kirin ku ew ne şervanna ku tîn ku şer bikin. Her weha ku hinekî din jî ew nêzî wan bûn, êdî baş fahm kirin ku ew ne mirovna ku wê şer bikin in. Karûn li pêşîya wan bû û dihatin bi ber hêzê Medîya ve. Di wê heyemê de, ku hinekî dî jî nêzî wan bûn, êdî weke ku dilavêtinên wan hê zûrtir bûn. Herkesekî ev bi xwe re weke ku hîs dikir. Di wê demê de ku hinekî dîn dimeşîn, êdî tîn nêzî şervanên sîwarî yên Medî yên ku hatibûbûna pêşîya wan. Ku hatina ber wan, êdî yê ku li pêşîya komê Karûn, pêşî deng da û got "em ne hatina ku şer bikin". Bi wê dengê wî yê ku wî re, ku Medîyayîyan ku ew dengê wî fahm nekiribû jî, di serê wan de hizra ku ew ne ji bo şer hatina wir çûbû bû. Bi vê yekê re, wan jî hinekî xwe bi xwe re berda bû. Ew, deme ku ketibûbûna rê de û hatibûn ku werina pêşîya wan, bi amedekarî weke ku herina şer hatibûn. Lê deme ku ew wilo dîtin êdî wan xwe ji rewşa xwe rehet berda. Piştî ku hatina berwan, êdî ku bidest bi hev re axiftinê kirin, êdî Karûn axiftin bi

Sûwarîyê sûwa yê ku li pêşîya wî li ser piştâ hasp sekinî ya. Ew peya bi ling hatibû bûn. Lê Medî, yên ku hatibûbûna pêşîya wan, bi sûwarî hatibûbûna wir li pêşîya wan. Piştî ku ew li ber hevdû sekin in, êdî Karûn, ji şervanê Medî re got ”min bibin cem keyê xwe, peyema keyê min, ji yê we re heya”. Bi vê gotinê re, êdî ku şervanê Medî li rewş û cilê li ser Karûn nerî, êdî wî fahm kir ku ew ne yekî ji rêzê ya. Ew yekî ku ji qasrê ya. Wî ev rastî di cih de fahm kir û derxista têgihiştinê. Bi wê re, êdî Medîyan yên ku şer û Mirtal bi wan re hebûn, ew hildana ber xwe û ku wan çî gota wan, wan jî weke şervanên Medî kirin. Bi wê yekê re heta wê kêlikê ti pirsgirêk di nava wan de derneket. Piştî ku Medî hatin û wan jî bi xwe re hanîn. Êdî di cih de dusêkan ji wan, di cih de çûn û ketina bin konê ku key têde ya. Piştî ku ew çûn, êdî ku demeka wilo zêde dirêj bi ser ve neçû, êdî ew derketin û pişt wan re yekî ku hinekî ku nawserî xwe ya ku weke ku şewirmendek bû jî derket. Ew hat, weke ku bixwezê ku li wan mirovên ku hatina û li rewşa wan binerê.

Piştî ku şervan derketin, êdî yê pêşî ku weke serşervanek bû, deng kir ku ew bi wir ve herin. Piştî ku ew di pêşengîya Karûn de bi ber wî ve çûn, êdî piştire ne bi gelekî re, wê yê ku deng kir, bêî ku ti dengên din bike xwe ji ber wan da alîkî û rê da wan, ku ew herina bi ber wî mirovê ku di pişt şervanan re derketibû bû. Ew weke şewirmendekî bû. Li rewşa ku mirov kê dinerê, mirov fahm dikir ku ew yekî ku şewirmend bû.

Yê şewirmend, deme ku çavên wî bi Karûn ket, weke ku wî ew naskir. Lê ti tişteke neda rû û neda kifşkirin. Piştî ku Karûn bi mirovên li dora xwe re heta ber wî, êdî silave xwe da wî û jê xwest ku wî bibe cem keyê wî. Wî jî, ew ne şikand û ew de rex xwe û bir binê konê ku key tê de bû. Karûn, di serê xwe de pîrr bi hizir bû. Mereq dikir ku wê rastî çî û yekî çawa bihata. Ew bi wî re, weke mereqeka mazin bû. Piştî ku hatin û ketina bin kon de, êdî Karûn dît ku wa yekî ciwan ku hinekî dirêj û ku pîrr li ser xwe tê xuyakirin wa wek key, wê li ser cihê ku key lê rûniştiba rûniştîya. Deme ku Karûn ew dît, êdî ji xwe re di ber xwe de got ku ”gelo ev a keyê wan” û man sekinî. Karûn, ji dêla yekî wilo cîwan yekî nawserî xwe li bendê bû. Lê yekî wilo ne dîtibû. Lê li dora wî jî pîrr mirov hebûn. Ew mirov jî, mirovna ku nawserî xwe bûn. Hemû jî, hema bêja ku riha wan hebû û riha wan bi awayekî pîrr xweşik hatibû qûsandin. Bi wê yekê re, wilo di levhatinekê de ew dihatina berçav. Ev yek ji bal û heya Karûn neravî.

Piştî ku Karûn wilo rewş dît û hinekî rewş fahm jî kir û di serê xwe de serwerî rewşa ku di dît bû, êdî piştire kir bidest axiftinê bike. Lê berî

ku bidest axiftinê bike, Ew ciwanê wilo hê ku ciwan û levhatî li ber wî rabû ser xwe û du û an jî gavan bi ber wî ve hat û ji Karûn pirsî ku ka çi dixwezin. Bi wê pirsîna wî re, êdî Karûn fahm kiribû ku yê ku keye di wê heyemê de li wir ew a. Piştî ku yê ciwan pirsî, êdî piştîre karûn bidest axiftinê kir. Di dema ku bidest axiftinê kir,, bahse gotina keyê xwe Aliyêt kir ji wî re. Demeka dirêj Karûn ji wî re axift û bahse wir û hatina wan kir ji ciwan û şewirmendên li dora wî re. Piştî ku Karûn Axiftina xwe bi dawî kir, êdî piştîre ne bi gelekî re wî ciwanî mafê axiftinê girt û bahse hatina wan ya li wir kir. Got ku ew ji hêza vir di riya xwe de rastî hêrişa wan hatina. Piştîre Bahse Medîya kir. Di wê heyemê de bi awayekî bi bal Karûn, hem dihisand û hem jî bi bal li wî ciwanî dinerî. Hate ku wî ciwanî axiftina xwe bi dawî kir, êdî wî jî wilo bi bal û hey lê nerî. Karûn, piştî ku wî ciwanî axiftina xwe bidawî kir, êdî di serê xwe de fahm kir ku ew ciwan, ciwanekî ku bi zanebûn mazin bûya ya. Ev yek, wî di serê xwe de pîrr baş û qanc fahm kir.

Wî ciwanî, di dawîya axiftin xwe de, bahse serwerîya Medîya kiribû û gotinek ji li ser herêkirina wê ya ji aliyê keyê wan ve jî hanî bû ser ziman. Piştî ku wî wilo hanî ser ziman, êdî wî dawî li axiftina xwe hanî. Piştî ku dawî li axiftina xwe hanî, êdî di cihê xwe de ma sekinî û bi bêdeng ma. Piştî ku wî ciwanî axiftina xwe bidawî kir, êdî piştîre ew şewirmendê ku hatibû derve û ew pêşwazî kiribûn kir ku bi axivê. Ew jî, yekî ku hinekî nawserî xwe bû. Lê li ser xwe jî dihat li berçav. Piştîre ne bi gelekî re ew jî axift, di deme ku ew axift jî, pêşî navê xwe ji Karûn re got, got ku ew şewirmend Darahûs a. Piştîre got ku "keyê me yê ku ti nahaka wî dibîne kurê keyê me yê mazin Key Qyakser Astîyag a. Deme ku wî wilo got, êdî piştîre ew di cihê xwe de man sekinî. Lê rewşa xwe ya ku diçûn ku li artişa xwe ya windahî jî ji wî re hanî ser ziman. Bi wê yekê re, êdî Karûn, weke ku rewş fahm kiribû. Piştî ku Karûn wilo got û bi wî awayê ji Medîyalîyan jî bihîst, êdî piştîre bêî ku ti zirerê bibînin, ketina rêya xwe de û hatin ku werina qasra xwe. Medîyayîyan ti zirer ne bûbû wan. Karûn, piştî ji wir bi yên pêre bûn re ket rê ku were qasra xwe. Lê di dema ku di rê de dimeşî jî pîrr bi hizir û hazn bû. Di serê xwe de, wî ew rewşa ku dîtibû di bir û dihanî. Ew ciwanê, ku wilo levhatî li berçavên wî bû.

Karûn û yên pêre, ku ji konê key derketin, êdî lingên xwe zû girtin û ketina ser rê de ku werina qasra xwe û rewşa ku dîtî, da qana jê re bînina ser ziman. Karûn, deme ku derket ji kon û piştîre ku ket ser rê de jî, bi hizir bû. Wilo di rewşa xwe de bi hizir dimeşî. Karûn, yekî ku mazin

bû. Ew, demên ku key nebû, ew li dewsa wî bû. Mirovekî ku pîrr bizane bû.

Piştî ku ji konê key derketin û ketin rê de, êdî di demeka kin de hatin û ghiştina qasrê. Li qasrê jî, ji xwe, key Aliyêt li bendî wan bû. Ew jî bi bêsabriyekê li bendî wan bû. Wî jî, pîrr mereq dikir. Piştî ku Karûn û yên pêrene, ku ji konê keyê Medîya derdikevin, êdî lingên xwe sivik dikin û di rê de dimeşin, da qana zû bigihina qasrê. Bi wê leza bi baz, di demeka ku ne wilo zêde dirêj de digihijina berqasrê. Wan jî, fahmnekiribû ku ka çawa hatina wir, hingî zû dihatin di rê de. Piştî ku hatin, êdî piştî, Karûn di cih de ne seknî û çû ku herê û xwe bigihêne key Aliyêt. Ji xwe, Key Aliyêt jî, li bendî wî bû. Wî jî Mereq dikir. Piştî ku hatina wir, êdî piştî, ne bi gelekî re Karûn çû cem key û silave xwe dayê de û jê re bidest vegotina rewşa ku dît kir. Bi wê re çî his kir û hat guhê wî jî, wî ji di wê heyemê de yek bi yek ji key bilêv kir û hanî ser ziman.

Lê bi awayekî wilo xweşik Karûn ew ciwanê ku dît vegot, ku di dilê herkesekê ku lê hisand de mereqa wî çêbû. Mirovek, qey wilqasî xweşik ji nav lêvan hatiba ser ziman. Karûn, wilo xweşik û sipahî hanî ser ziman. Çavna wî ciwanî hebûn ku bala mirov pîrr dikişandina li ser xwe. Ku mirov li wî dinerî, weke ku mirov li takrihan binerê li mirov dihat. Ji keçikekê xweşiktir bû. Hingî wilo xweşik û li berçav bû. Bi wê awayê ku Karûn ew dît di serê wî de ma. Karûn, piştî ku hat û wilo ji key ew hanî ser ziman, piştî key ket hizran de bihazn. Hinekî di cihê xwe de bihazn hizirî. Ew awayê hizirkirina key ya bi hazn ji bala ti kesekê li wir ne ravî.

Piştî ku Key Aliyêt jî, mirovên li dora wî ku hebûn, çavên wan li devê wî ku bû ku ka wê çî gotin bi çî hizrê wê derkeve. Herkesek li wê bimereq hizir bû. Key Aliyêt, gotina ku ji devê wî derketiba di wê heyemê de ya wê ya şer ba û yan jî wî ya ne şer ba. Lê tevî ku key Aliyêt, heta deme demeka dirêj jî hizirî bû, heta wê kêlikê ti gotin negotibû. Herkesek li bendî wî bû. Herkesekê li dora wî, hizir dikir ku gotina ku ji devî derket, wê ya şer ba. Lê dîsa, weke ku ne êminbûnak hebû bi wan re di serê wan de. Piştî ku Key Aliyêt, weke demeka wilo di rewşa xwe de hizirî û piştî, êdî ji dora xwe kir ku bi axivê. Lê deme ku bidest axiftinê kir û axift jî, wilo zêde dirêj ne axift. Tenê, çend gotin ji devê wî derketin û hew. Ew gotin jî ev bûn, ku “em şêwirîya xwûdanên xwe yên mazin bişêwirin û di riya wan de weke wan bikin, ku biryarakî şer jî, em bidin, bila bi şêwirîya wan wan bê. Emê wek wan bikin. Ku em wek wan bikin, ew jî, wê di deme ku em şerekî bikin de wê me biparezên. Lê ku em bi wan ne şêwirin, ew jî, wê ji me bixeyd bin û wê alî me nekin”. Key Aliyê

wilo got û ma sekin. Yên li dora wî jî gotina rast dîtin û gotina key “ti rast dibêje!” û man sekinî di cihê xwe de bibêdengî.

Piştî ku key Aliyêt wilo got, êdî piştîre ku di nav mirovên li dora wî de bûn, çend şewirmendên wî yê ku nawserî xwe bûn, derketina li pêş û jêre gotin ku “xwûdayên me, wê ji me bixwezin ku em welatê xwe biparezên. Bi vê yekê re, win jî, gotina xwe bibêjin û fermana xwe bidin ku amedekariya şer were kirin. Ya ku xwûdayên me dixwezin jî ev a”. Ku wan wilo gotin, êdî mana sekinî di cihê xwe de. Key Aliyêt, li ber wan gotina bêdeng ma. Ti gotin ji devê wî derketin. Û piştî ku wê ew gotin bihîstin wan şewirmendên xwe yê dora xwe, êdî hinekî din di xwe de bihizir û hazn ma. Lê Key Aliyêt, li serweriya xwe dihizirî. Li ser qadaka pirr mazin xwediyê serweriyê bû. Li herêmê, navê wan li gelek cihan hebû. Lê Medîya jî, mazin bû. Ard û axên ku di bin serweriya Medîya de bûn, duqatî yê wî bûn. Bi mazinbûna xwe re Medîya ji wî û welatê wî maztir bû. Key Aliyêt li vê yekê jî hizirî. Heya wî ji vê yekê hebû. Piştîre, ew gotinên ku wan şewirmendên wî gotinê de wî ew ji wan biwêra bû û gotina ku ji devê wî derket ku “bidest amedekariya şer bikin” bû. Bi vê gotinê re êdî weke ku wê biryara xwe dabûbû. Lê ew hê jî di xwe de bi hizir bû. Medîya, Pêşketina wî, di aslê xwe de, Key Aliyêt, pirr nexweş dikir. Li her gelekî herêmên ku berî wê demê serweriya wî li ser wan hebû, êdî serweriya Medîya hebû. Medîya, di deme Sefera artişa Medîya ya bi Anatolia de, gelek herêm bi xwe ve girêdabûbûn. Nahaka vê vêca, Medî, bi artişa xwe li ber devê deriyê wî bûn. Hatibûbûna heta ber *Sardh* 'ê. *Sardh*, peytaxta wan ya ku bi navê xwûdayê wan yê ku ew diparastin jî bû.

Piştî ku gotina key Aliyê derket ji devê wî, êdî piştîre ne bi gelekî re çûn û hatinaka mazin bû. Ew çûn û hatin, ji aliyê Medîyan ve jî dihat kifşkirin. Medî, weke ku ji her rewşê re amede bûn, di cihê xwe de sekinî bûn. Artişaka wan ya pirr mazin hebû. Ti hêzî, ne bi mazinatiya xwe re û ne jî bi hêza xwe re ne dikarî li ber wê bisekinîyana. Ew hêza Medîya ya li berçav jî dihat dîtin. Lê bi wê re, ew şervaniya wan jî, biqasî wê, ji wan nav û deng dabû bû. Ev jî, heta ku hatibû, wir û wê qadê. Lê gelek şewirmendên key Aliyêt jî, yê ku di xwestin ku ew şerekî bi Medîyan re bike hebûn. Wan bawer dikir ku wê biserketiban. Wilo jî, Key Aliyêt jî didan bawer kirin. Bi wê baweriyê bûn.

Hê ku di sefera Medîya ya di bin serkêşî û serokfermandîya Harpagos de ku bûbû de, bandûraka mazin li wan bûbû. Wan şewirmendên wî,

bawer dikirin ku ew bandûra wan ya ku hatî windakirin, wê bi wê serketina ku di wê demê de bidest bixin wê bi şûn ve were.

Ji deme ku Key Aliyêt gotibû ku xwe amede bikin ji bo şer û pêde, ku bi ser ve demeka wilo zêde dirêj jî neçûyî û ne buhurî, êdî di demeka kin de weke ku hêzeka mazin li navende li ber qasrê afirî bû. Piştî ku ew amedekarî bû, êdî piştîre ketina rê de bû ya bi ber medîyayîyan de. Medîyayî jî, ji dûr de hemû rewşê dişopênin. Ji hemû tevgeriyên dibin heyîdar in. Bi wê heyîdarîyê li ser lingan amede na. Cihê ku ew lê diman jî, pirr baş bû. Piştî wan çiya bû. Ji piştî wan ve wê ti hêzê nikariba ku herina bi ser wan de û wan bişikênin. Ji herdû tihêl û pêşîya wan ve rê vekirîbû. Lê ji hersê aliyan ve jî, bi awayekî pirr xurt awlakarîya xwe ya hildabûn. Li pêşîya wan jî, ard avî bû. Mirov wilo zêde ne dikarî têve herî. Mirov ku ku hinekî li têre diçû, êdî mirov ditaqinî. Lê ku hinekî dî bi ber Medîyan ve çûyin bû, êdî ard xweş dibû. Li wê herêmê, Medîyan karibûn ku haspan jî bidina bazandin. Li Cem kûrê Key Astiyag, di bin konê wî de, pirr şêwirmendên ku pirr bizane hebûn. Şêwirmendna weke Smerdrîs û ku ti kesekî di zanebûna xwe bi wan re biketa pêşbaziyê de hebûn. Smerdrîs, mirovekî ku kal bû. Lê ji ciwanekî pirr xurt, pirr xurtir û ciwantir gavên xwe diavêtin. Li ser xwe bû. Dest û çengên wî, weke qurmna daran stûr bûn. Ji cengê wî, hate ku digihîşt berdestê wî, weke ku goştê laşê wî, hemû jî, ra bûn. Wilo dihat xuyakirin.

Medîyan, di sazûmanaka pirr bi plan û nîzam de bûn. Hêza wan, ji çend beşên ku hevdû di qada şer de temem dikirin ava dibû. Beşa mirovên şervan yên sûwarî, yên bi sûwarî ku di avêtina tîr û kavan de pirr bi huner jî bûn, di şeran de ti kesekî ne dikarî xwe bidina ber wan. Medî, di her şerên ku heta wê demê ketibûbûnê de têde bi wê sazûmana xwe bi serketibûn. Di wê demê de jî, ji wan û serketina wan ti gûmana wan nebû. Şêwirmend û aqilmend Smerdrîs, yê ku ew plan bisazî kiribû bû. Yê ku ew sazûman dabû ava kiribûn bû. Ji herkesekî re gotibû ku wê çî bikin. Herkesekî di zanî ku wê çî bikiran. Gelek ji wan, şervanên ku hatibûn di hêza artîşa Medîyayîyan de, berî hingî di de hatibûbûna wê herêmê. Di sefera Harpagos de cih girtibûn. Nahaka vêca di seferaka din de cih girtibûn û hatibûn.

Hêza Lîdyayîyan ya ku di demeka kin de xwe levdabû bû li hevdû û ketibû rê de, di demeka kin de tê û li ber wan disekinê. Lê hinekî ji wan dûr sekinî bû. Li ser serê hêza Lîdyayîyan, key Aliyêt hebû. Lê li dora wî jî, pirr mirovên ku şêwirmend û aqilmend hebûn. Ew di nava wan di bin

konê ku jê re hatibû vadan de bû. Piştî ku ew jî hatibûbûna wir, êdî Medîyayîyan jî, xwe lev dabûbû hevdû û ketibûbûna rewşa şerkirinê de.

Medî, di wê demê de, bi sazûmanaka pirr cuda di cihê xwe de sekinî bûn. Cihê wan yê ku lê şer bikin jî li gor wan pirr xweş bû. Lê ji wan wir de ku ard bi ber hêza Lîdyayîyan ve diçû, êdî weke ku avî dibû. Lê cihê ku ew lê sekinî bûn, ewder jî xweş bû. Wan jî, xwe li cihekî pirr xweş û ku karibin têde tevger bikin girtibû. Lê Yê Medîyayîyan pirr xweş bû. Ew di cihê xwe de bibaxt bûn. Wan jî, xwe wilo hîs dikir.

Hêzên Lîdyayîyan ku hatina ber yê Medîyalîyan, êdî weke ku rewş ji nû ve afirî û bû rewşa şer. Di wê heyemê de, Medîyan xwe di cihê xwe de ji bo şer amede kir. Medîyan, xwe di rewşeka amede de li ber hêzên Lîdyayîyan man sekinî. Piştî ku ew bi wê rengê amede bûn. Êdî di demeka kin de, kurkeyê wan astîyag jî derket ji bñin konê xwe û hat û li ber wan li pêşîya wan ku di nav şewirmendên li xwe wî na de sekinî. Bî wê yekê re, êdî weke ku şervanên Medî, tenê li bendî nîşanayaka jiwî bûn. Nîşanayaka bi deng û an jî bi labitandinaka bi awayekî hatiba li berçav û hatiba dîtîn, wê tenê bes ba ku ew ketiban tevgerê de. Hemû jî, di cihê xwe de xwe germkiribûn. Bi wê yekê re rewşeka nû ya pirr mazin afirî bû. Hema heman êdî şer dibû. Ev herdû ku hêzên ku bi şervanî û mazinbûna xwe li herêmê deng dana bi rewşa şer re nahaka li ber hevdû sekinî bûn. Wê ti tişteke, ji bûna şerekî re nebûba astang. ..

-----o0o-----

Li qasrê, li qasre Lîdyayîyan rewşeka avarta hebû. Kesek di cihê xwe de ne disekinî. Ne jin û ne jî mêr,. Herkesek li ser lingan bûn. Dilê herkesekî pirr bi hêz lê dida. Her mirovî, di wê heyemê de, ne bidefet bû ku dengê dilê xwe jî hisnekiriba. Avêtina dil, bi sekna şervanan ya ji bo şer re bû. Banûya Aliyêt banû Nizyatîs bi gelek cariyên li dora xwe re li ser lingan bû. Keça wê ya ku bi xweşikî xwe ti kesek ne digihand li rex xwe Aryanîs jî bi wê re bû. Aryanîs, jineka ku mirov çiqasî bêje ku xweşikbû, wilqasî xweşik û sipahî bû. Bi xweşikatiya wê re, navê wê hebû. Yê ku ew xweşikatiya di dit, jê dima heyran. Laşê wê sipî weke mermerê sipî ku tîrêja rojê didayê de û di bariqand û rengêkî weke yê zêr derdixist bû. Ew xwediyê xweşikatiyaka bi wî rengî bû.

Lê Aryanîs, keçikaka ku mirov divêt ku pirr bahse wê bike ya. Ew yeka ku bizane bû. Bavê wî key Aliyêt, ew li berdestê şewirmend û zanistên li cem xwe yên herî zane dabû mazin kirin. Keseyeyeka wê ya zane afirî bû. Navê wê, bi vê yekê derketibû. Bavê wê, dem bi dem şûr

dabûbû destê wê, ew fêrî bikarhanîna şûr jî kiribû. Aryanîs, ne tenê zanibû ku şûr bikar bêne. Her weha zanibû ku wê çawa xwe ji şûrekî ku heta wê biparezê jî. Bi vê yekê re jî, ew keçika delal û xweşik bi huner bû. Huner û xweşikati, di wê de levghiştibû hevdû. De ne, hin zanistên Medîyayîyan gotibû, ”deme ku xweşikati û huner gihişt hevdû di laşekî de, hingî li wir bi wî laşi serketin jî heya”. Ev gotinaka wan ya herî navdar bû. Medîyayîyan Zanibûn ku wê çawa xweşikatiyê tewsir bikin. Ji wî aliyê ve di wê demê de ti kemesiyên wan nebûn.

Mîtra, di nav wan de, xwûdayê ku wî xweşikati jî bi rûmet kiribû dihat zanîn. Navê wî, bi vê yekê re jî mazin bû. Di parastgahên wî de jin û mêr li rex hevdû disekinîn û bi hev re berg ji wî re dikirin. Wî ew herdû bi hev re pîrozkiribûn. Di parastgihên wî de, jin û mêr bi hev re yên ku xwe ji bo dijîyan hebûn.

Xweşikatiyaka wilo xweşik weke ya Aryanîs, ku ji aliyê xwûdanana lê lê hatîya baxşkirin, divêt ku mirov bi awayekî xwûdayî û nirxî li ser bisekinê û wê bêne ser ziman. Ev yek, her weha wê hingî, wê rastîya wê xweşikatiya wê bêne ser ziman.

Di vir de, em bixwe jî gotinakê bi aqil û xweşikatiyê re bibêjin. Ev li me dikeve. Divêt ku em bibêjin. Xweşikati, biqasî xweşikatiya ku têde heya, wilqasî jî di nerîn ku li lê de ya jê heya. Bi hev re ku hatina ber hevdû di dem û rewşakê ew yekbûn bi aqil re bû, hingî, ewê xweşikati baş were dîtin û fahm kirin. Ku mirov hinekî jê bê, li ser di hizirê, mirov dibîne ku xweşikati, çendî ku li ser xwe bi me dide gotin. Ji ber vê yekê ya ku xweşikati, her mirovî, ku carekê jî, di jîyane xwe de wan dike helbestvanê ku gotineka xweşik li ser xweşikatiyê bibêje.

Di deme ku mirov li ser wê xweşikatiyê di hizirê, hingî, ev gotin dihê aqilê mirov. Aryanîs, keça Keyê Lîdya key Aliyêt, bi xweşikatiya xwe re bandûra wê li ser mirovên li dora wê hebû. Weke gulekî sor ku li dora wê gelek gulên sipî hebûn di nav aveka zelal de, wilo ew jî, di nav keçikên ku li dora wê kom bûn ew disekinî. Li dora wê pirr keçik hebûn. Hinek wan yên ku dayimî bi wê re bûn. Hinek ji wan jî yên ku keçên şewirmend û yên zadeganên civata wan bûn. Wê hemû jî, ew li dora xwe didan hevdû. Piştî ku biryara şer li qasrê hatibû dayin, êdî ew jî, derketibû derve. Weke kevokeka ku ji wî bi firê aliyê din û ji aliyên din bi firê wî alî dîsa. ...

Bajar, weke ku ji mêran vela bûbû. Her mêrê ku destê wî şûr girtibû, rahiştibû şûr û çûbû ku bi Medîyayîyan re şer bike. Yên ku li şûn wan mabûn jî, weke jin, zaro û jinebî û hwd, yên ku di wê heyemê de diçûn û

dihatin bûn. Dilê herkesekî, weke ku bi hev re di ahangekî de di lezekê û hêzekê de lê dixist. Banû Nîzyatîs, li dora wê pirr jin hebûn. Hin mêrên ku hinekî ji wan dût sekinî bûn ji hebûn. Ew jî, weke ku li bendî dengê ji wan bûn, ew ku sûxrekî bi wan bidina kirin. Banû Nîzyatîs, jineka bedew bû. Li ser xwe bû. Cengê wê, ji yê mêrekî nekêmtir stûr bûn. Bilindbûna wê ya bi bejna wê re, dîsa wilo bû.

Aryanîs jî, dibêt ku li dayika xwe hatibû. Ew jî, bi heman awayê dirêj û li ser xwe bû. Bi wê li serxwebûnê re diçû û dihat. Bi wê bedewbûna xwe re ku li dora wê pirr keçikên ku jevxweşiktir hebûn diçû û dihat. Hemûyan, weke kerîyek paz şivanê wan, berê wan bi kûve bidiyê de ew jî wê bi wir ve biçûyan, bi heman awayê, ku Aryanîs bi kuderê ve diçû, ew jî bi wir ve diçûn û dihatin. Li gor wê, wan jî, lingên xwe diavêtin. Gavên xwe diavêtin.

Ew kevoka laşipî Aryanîs, diçû wî serî û dihat wî serî. Wê di her gava xwe de bergek ji Anax re dikir, da ku bavê wê li wê vegehihê. Lê xwûdayê wan yê herî mazin Anax jî dengê wê dibihîst? Dibêt ku dibihîst. Lê di nav wê çûn û hatinê de, çend ku deng pirr di nav hevdû de dihatin guh jî, weke ku Aryanîs, di nav bêdengîyaka ku êş dida wê de ba, di wê rewşa xwe de diçû û dihat.

Aryanîs, piştî ku hinekî bi keçikên ku li dora wê na re, demekê wilo bê serûber diçû û tê li navengê, êdî piştî ku di çûna xwe de rastî dayika xwe tê, êdî ew jî dikeve rex wê de û êdî ji rex wê nalabibitê. Weke ku wê li cem dayika xwe, êdî xwe di awlakarîyê de hîs dikir. Wê rewşeka wilo bi xwe re dide li berçav. Aryanîs, ew jina sipahî û keça keyê Lîdya, piştî ku hatibû û gihiştibû dayika xwe, êdî weke kevokak ku ketibû hêlîna xwe û tede melîsî bê, ew jî bi bêdeng bû.

Li qasrê, rewş awarta bû. Herkesek diçû û dihat. Ti kesekî, ku bêtevger mabû nemabû. Lê ti kesekî ku wê çî tevger bida nîşandin, ku bizanîyana jî nebû. Weke laşên bêserî, herkesek diçû û dihat. Heta wê demê, Key Aliyêt, pirr çûbû bû seferan û vegehiyabû. Lê di wê demê de, ew nebûbû ti seferan jî. Ew hê li qasra xwe bû. Lê şer hatibû berqasra wî. Bi wê yekê re, êdî ew tevgerîya bê serûbin di nav mirovan rû dabû bû.

Çend ku hinek mirov li hundur bûn û hinek li derve jî bûn. Herkesek, guh û bala wan li derve bû. Li ser agahîyaka ji qada şer ji wan re were bû. Bala herkesekî li ser derve bû. Bala banûyê jî li derve bû. Bale yê pêre jî li der ve bû. Bale hemû keesekê li qasrê û yê ne li qasrê li derve bû.

Di dilê ti kesekî de rehetî weke ku nebû. Ma wê çawa heba? Şer bû. Hemû mêr li qada şer bûn. Yekî ku li wir mabû nemabû. Yê ku mabû

bûn, yê ku jin, zaro, pîr û kal û hwd bûn. Ji wan pêve ti kesek nemabû. Lê ew jî, bi wê ne rehetî û çûn û hatina xwe re weke ku li wê qada şer bûn. Dilê wan jî, weke yê wan şervanên li qada şer bi heman leze û hêzê diavêt. Weke wan ew jî di heman dilperî û tûracanê de bûn. Dem, hin bi hin du buhurt. Lê weke ku dem ne buhurt li herkesekî dihat. Dem, weke ku ji aliyê Anax ve hatibû sekinandin. Wilo li herkesekî dihat. Wilo herkesekî hîs dikir. Ku destarê demê li ber destê wan ba, wê di wê heyemê de bi zîvîrandinê re wê biriban heta sêrî. Herkesek wilo li ser xwe û li hemanê bû. Bi dilperî û kelecane re mirov nizanê ku dem çawa diçêt. Wilo li mirov tê ku dem sekinî, bi sekna mirov di cihê de sekinîya. Wil li mirov têt. Di wê heyemê de wilo li wan jî hatibû.

Di wê heyemê de, pirştî ku mêr levcivî bûn, êdî jin jî, bi yê ku bi wan re mana re, li parastgahan levcivî bûn. Berg dikirin. Hêvîyek dikirin. Herkesek bi hêvîyekê bû. Lê di salixkirina wê hêvîyê de jî, car bi car zoratî dihat kişandin. Ew zoratî, ne ku zoratîya ne fahmîya hêvîyê bû. Ew zoratî, zoratîya ji dilperî û kelecane bû. Bi wê dilperî û kelecane, herkesek li bendî agahiyekê ji derve bû. Ew agahî, ku hatiba, wê xirab ba û an jî ne xirab ba, li ser wê jî, wilo zêde hizirkirin ne dibû. Tenê, libendbûnek hebû. Bi wê seknê re ya ku dihat dîtin tenê û tenê ev bû. Lê deng û meng ji derve dihatin. Lê car bi car gelek deng di nav hevdu de jî dihatin. Bi vê yekê re, êdî mirov diketa zorê de ku ji wan baş fahm bike. ...

Li qada şer jî, şervanên Lîdyayîyan lev dicîvibûn ku bi Medîyayîyan re bikevina şer de. Medîyayî, di sazûmana şer de bûn li ber Li ber Lîdyayîyan. Lîdyayî jî, li ber wan di sazûmana şer de bûn. Li ber hevdu sekinî bûn. Sazûmana Medîyayîyan, li gor ku hatibû rastkirin, bi awayekî ku bûbû sê beş hatibû rastkirin, Lê hersê beşan jî, hevdu bi awayekî pirr baş temem dikir. Beşa pêşîm ya ku li qadê bû. Ew di sazûman şer de bû. Beşa duyemin jî, di nava xwe de bûbû dubeş. Beşa pêşî li ardê ku şûrê wan di ber wan de bi tîr û kavan di rêzê de bûn. Beşa din jî, her weha bi heman awayê bi sûwarî bûn. Lê yek li pêşîya yê din bû. Beşa sêyemin jî, ya parastin û cengan bû. Ew beş, pirr xurt hatibû rastkirin. Ji bo ku ti rewşên ne li bendê bin li ber wan rû nedin. Ji wê re jî, xwe amede kiribûn. Bi bawerîbûn ku xwûdayên wan yê weke Mîtra bi wan re bûn. Ahûra Mazda ew diparast in. Di vê bawerîyê de bûn.

Di awayekî ku karibin şerbikin û xwe pirr baş biparezên bisazûman kiribûn. Medî, bi wê sazûmana xwe re, êdî weke ku li gor xwe serkevtina xwe hildabûbûna ewlatiyê. Wan jî, wilo hizir û raman dikir. Ji wê yekê jî

ti gûmana wan nebû. Bi wê yekê re, bawerîya wan li wan hebû û bi wê baweriyê dikin şer de.

Lîdyayî jî, li ber wan, bi awayekî ku ji xwe bi bawer di sekin in. Ew jî, bawerîya wan li wan hebû. Wan, bawer dikir ku wê ser bikevin. Ji ber ku ew li cem male xwe bûn. Bi wê yekê re jî, xwe di derûnîyeka pirr baş de di dîtin. Wekî din jî, li Sardh', çend mêrên ku li ser xwe bûn û destê wan şûr digirt, rahiştibûbûna şûr û hatibûbûna qada şer. Bi wê yekê re, ew jî, di demeka kin de bi awayekî pirr mazin sazûmana xwe çêkiribûn û cihê xwe girtibûn. Weke ku bêjin, *vaya em li vir in* ji medîyayîyan re li qadê cihê xwe girtibû bûn. Hêzaka Lîdyayîyan ku li nava Anatolia ku çûbû bû bi ser kuderê de ew der kiribû bin destê xwe de hebû. Heta wê kêlikê û demê, li Anatolia, di qadaka mazin de serwerîya xwe ava kiribûn. Troya jî, serwerîya wan herê kiribû. Troya, piştî tregedîya Hektor re, êdî tregedîya xwe jînkir bi demê re. Piştî, ti carî ne gihişt wê baxtê deme Hektor. Kuştina Hektor, weke kuştina dem û rohniya Troya ya demên piştî jî bû. Ku weke hêzaka ku êdî hin bi hin mazin dibûn, serwerî û serdestîya xwe li herêmên anatolia bidest avakirinê dikirin Frigayîya jî, serwerîya wan herêkiribû. Lê Frigayîya jî, hin bi hin hizra bi teneserê xwe mayin bi wan re çêdibû. Ew jî, di dihate wê wate ku êdî bêhne serwerî, serdestî û desthilatdariyê kiribûn. Ji deme Hîtîtan ve hebûna xwe parastibûn. Piştî Hîtîtan, Lîdyalîyan li ser wan serwerî ava kiribû. Lê êdî weke ku ew jî, dixwestin ku êdî bibin biserê xwe li herêmê. ...

Di deme ku Medîyalîyan di bin serokfermandarîya Harpagos de sefereka mazin li Anatolia kiribû de, hingî, bandûra Lîdyayîyan pirr mazin şikestibû. Îskitiyan jî, her weha ketibûbûna rewşa ku ne baş de. Hin bi hin, bi riya bej û ya bahrê ji herêmê bi ber rojava ve diçûn. Bi wê sefera Medîyayîyan ku di bin serokfermandarîya Harpagos de kiribû bû de, Li herêma Anatolia bandûra wan bi serwerîyaka nîvbinîv çêbû bû. Bi wê yekê re, li herêmê, weke hêzeka mazin derketibûbûna li holê. Ji ber sînore teb'ê heta ku digihişt ber sînore hindistana maurya, Çînê û hwd, di qadaka mazin de, Medîyayîyan serwerîya xwe mazin kiribû. Di deme Key Qiyakser de, hizra vebûna bi ber Bahre reş û sipî de bi Anatolia de, bi wan re çêbûbû. Yê ku ew hizir kiribû meriyetê de jî, Harpagos bixwe bû.

Di wê demê de, bi vê yekê û awayê re Medîya mazinbûnaka mazin bi hêza re dide nîşandin. Di demeka wilo kin de ji deme serkevtina Kawa û heta wê demê, di demeka kin de pirr zû û mazin bi pêşveçûbû bûn. Temenê vê yekê hebû bi wan re. Li herêmên xwe ji xwe bi çandî,

rêveberî û desthildarîyên herêmê hebûn. Di deme şerên wan yên bi rêveberîya Asûryan re jî, rêveberîyên wan mabûbûn. Lê pirranîya wan, bi bêşan hatibûbûn girêdan. Lê di nava xwe de, dem bi dem bi pêşde diçûn û pêş diketin. Piştî şerkevîna Kawa re, êdî weke ku temenekî ku teneê were bi rêxistin kirin û bisazûmankirin li holê hebû. Ew jî, bi hizra xwe ya pêşketî, vê yekê pirr baş û qanc dikin. Ji xwe fêr û cerba wan ji deme Gûtî, Hûrî û Mîtanîyan ve hebû. Bi têgihîştin, ji van deman ve heta ku tên wê demê, pêşketinaka mazin ya dîrokî bi kevneşopîya xwe re bi xwe re çêdikin. Ne tenê, dem bi dem û car bi car hizrên xwe dirijênina li nivîsandinê. Her weha fêrbûnaka din jî, bi heman wê awayê nivîsandinê bi wan re çêbûya. Ew jî, her weha ew a, ku êdî karin kevneşopîyên xwe jî, weke rûpelên ku li ser tê nivîsandin bikar bînin. Ev jî, bi wan re di têgihîştina wan de heta ku bi demê re tên wê demê, bi awayekî teherî yê têgihîştinî pêşketina xwe bi xwe re didina berdewam kirin. Bi vê yekê re, mirov karê bibêje ku di deme ku desthilatdariyên wan ji destê wan diçin jî, tenê ew çûyin, weke ku bi çûna rêveberîyê ya ji dest re bisînor dimêne.

Medî, ew huner û awayê pêşketina wan û jîrîya wan, wê kê ku di her demê de ew xwedî weyn bin di dîroka xwe de. Ev jî, awayekî pêşketinê yê wan yê ku wan di nav xwe de bi teybetî dabûbû berdewam kirin. Bi vê yekê re, deme ku dem tê deme Medîya û di wê demê de, piştî serkevîna Kawa re ku di demeka pirr kin de her weha bi awayekî ku li ser wê herêmê hemûkî serwerîya xwe ava dikin, dibina xwediyê pêşketinaka mazin ya dîrokî. Ku mirov, wan demên wan yên pêşketîna wan yên ku berî wê demê jîyina baş û qanc fahm nekê, mirov wê di wê demê de wê pêşketina wan jî baş û qanc jî fahm nekê.

Di wê demê de jî, êdî ku bi serketin, bi vê yekê re, bi awayekî, weke ku tenê êdî rêveberîyên xwe yên herêmî kirina yek û bi hev re tevgerîyan. Medîyan, hertimî girîngî dana yekbûna li nava xwe. Bi vê yekê re, mazin bûn. Navê xwe li dîrokê mazin bi pêşketinaka ku her demên ku piştî wan re ku hatin ku ji wan şûd girtin. Bi vê yekê re, ku mirov wan fahm dike, êdî mirov wê deme wan jî, hê baştir û qancir fahm dike.

Medîya, di deme Key Dîyaqos de bi Asya de pêşve çûbû bû. Di deme key Qiyaxer de, ew herêm hemû, êdî din sehêta wan de bûn. Lê Anatolia ne wilo bû. Anatolia, çend ku bandûraka wan ya mazin bi bûna wan afirî jî bû, lê mirov nikaribû ku bibêje ku xwediyê heyîn û hebûnaka wilo mazin bûn li wir û li wê herêmê bigiştî. Li wê herêmê jî, bi sadsalan bi Hîtîtan re demne pêşveçûnê hetabûbûna jîyin. Li ser wan deman re, rêveberîya Lîdya û ya Frigayîyan ya ku hê hin bi hin ji nû ve bi

pêşdiket, diafirî. Lê ne tenê ew jî hebûn. Hîftîyan, hertimî, eleqeyeka mazin şanî şûnpêyên Kangirîyan (sumer) dabûbûn. Û piştî wan re, ji wan û ji wê pêşketina wan jî pirr şûd girtibûn. Bi vê yekê re, Împaratoriyeke avakiribûn. Li herêmê, mazin bûbûn. Ji ber ku bandûra kangirîyan li ser wan hebû û ji wan şûd girtibûn, ew împaratoriya ku avakiribûn jî, bi awayekî ku weke ku bikonfaradali bê, avakiribûn û jînkiribûn. Di dema xwe ya dawiyê de i têgihîştina ardnîgariyê ya ku bi wan re çûbû bû re ew êdî xûrûxîn û êdî ji dîrokê çûn. Ew têgihîştina wan ya ardnîgariyê, ji têgihîştinaka ardnîgariyê zêdetir, bi ber ya netewtîyaka ku diçû. Ya ku wê Împaratoriya wan hin bi hin bihalêne û ji holê rakê jî ev yek bixwe bû. Di aslê xwe de, Lîdyalyan, çend ku dem bi dem dabûbûn xwe ku ji Anatolia hinekî mazintir bibin, Ji ber ku wan jî, di wê xate pêşketin û têgihîştinê ya ku Hîttî têve çûn de meşîn, êdî ew jî, bi awayê pêşketin û serwerîya xwe re ji ya welatîtîyekê ne buhur in.

Ew dema ku di wê demê de Lîdyayî dijîn jî, demeka wan ya zêr bû. Mirov karê bibêje ku dema wan ya herî zêr bû. Piştî jî, ji wê ast û radayê ne buhurin û pêşve û pêde neçûn. Keyên Lîdyayî yên ku şîka bikar dihanîn di jîyane xwe û ya xalkên xwe de, bi wê re mohreka xwe li dîroka mirovatiyê hemûkî dixin. Bi wê pêşketina ew dijîn. Jîyaneka wan ya pêşketî û bisazûman hebû. Bi wê jîyane wan re divêt ku mirov bi pêşketina wan ya dijîn re bahse wan bike. Ew, di deme xwe de asta deme xwe dijîn.

Piştî wê demê jî, ku Medîya pêşketibû û êdî bi berê xwe dabûbûn bi Anatolia ve, êdî hin bi hin, weke dû hêzên mazin ew hatibûbûna berhevdû. Lîdyaya, li Anatolia, ji ber bahre reş bigira heta ku digihîşt ber bahre sipî, di qadaka mazin de xwediyê serwerîyekîbûn. Piştî xwe didana wan çiyayên bilind. Lê di berçiyana de jî, jîyane xwe bi awayekî şaristanî dabûbûn avakirin.

Piştî ku Medîya mazin bû û rêveberîya rêzanî û ramyarî bi hev re pêşxist û bi wê re li cihanê vebû, êdî bi wê cihanê re bi wê awayê pêşketinê re rû bi rû hat. Medîyayîyên ku heta wê demê ti kesek bi pêşketina xwe re ser xwe re ne di dîtin, êdî hin bi hin, rastî dunyayaka din jî ku hema bêja weke ya wan pêşketî dihatin. Bi vê yekê re, êdî demeka nû dest pê dike. Di aslê xwe de, xosletê Medîyayîyan ku mirov şîrove bike, divêt ku mirov bi duawayen şîrove bike û bêne ser ziman. Yê pêşî, ew e ku doi jîyane xwe de hertimî girîngî dana kevneşopyên xwe û bi wê mazin bûna. Di jîyane xwe de hertimî ne hiştina ku rêzanî û ramyarîya rêveberîyê bi kevneşopîya wê re derkeve ser ya jîyane wan re. Deme ku

bi wê re pêşdiketin jî, hertimî ew ahange di nava wan de çêdikirin. Bi vê yekê re, dîsa awayê jîyane xwe bi pêşketina wê re diparastin û dibuhurandina dema nû ya ku li pêşîya wan dihat. Li gor wan, ”rêveberî dihat û diçû, lê ya mayinda ew jîyane wan ya ku dijîn bû”..

Pişti ku li Anatolia vebû bûn, êdî hin bi hin pêdeçûbû bûn. Bi sefera Harpagos re ew dest pê kirin bi wan re bûbû. Lê êdî piştî wî re berdewam kiribû. Di wê demê de, li ber Lîdyayîyan bûn. Ku wan Lîdyayîyan têkbiriba, êdî wê Anatolia hemû deriyên wê ji wan re vebû ba. Wê êdî ti hêzî dî, li wan xwe ne girtiba. Hêza di wê demê de ya ku herî mazin ya Anatolia ew bûn. Frigayî, hin bi hin pêş diketin, lê ew hê ne wilo hêzeka mazin ku ji wan biheta hasibandin bû, ku li ber wan ba. Lê Frigayî jî, di wê demê de jî li herêmeka mazin bûbûn xwedî serwerî, rêveberiyên herêmî û hwd. ..

Di wê demê de hêzên Mediyayîyan û yên Lîdyayîyan li berhevdû bûn. Herdû alî, şervanên wan, li bendî nîşanayekê bûn ku bikevina şer de. Lê hê ji herdû aliyên jî ew nîşanak derneketibû. Lê haxta bû, ku derketiba.

Pişti ku hêzên Mediyayîyan û yên Lîdyayîyan hatibûn û li berhevdû sekinî bûn, êdî piştî rewşeka awart bi wê li berhevdû sekinîna wan re afirîbû. Herkesek, li bendî nîşanayekê bû ku hildaba û êdî çûbû û şer kiriba. Piştî ne bi gelekî re êdî bi hev re, herdû hêzan jî ji serokfermandarên xwe nîşanak hildan û êdî bi berhevdû de çûn ku êdî levbixin. Di wê heyemê de, êdî her hêzê, li gor sazûmana xwe bidest gavavêtinê kir. Medî, ku piştî wan lê çiya hebû û herdû tihêl û pêşîya wan vekirîbû, di şer de bûn. Lê dîsa ewlakarîya xwe bi sûwariyên xwe re ji piştî xwe ve jî girtibûn. Şervanên Medî, piştî demeka ku ne dirêj, êdî piştî ku ferman hildabûn, êdî ketibûbûna têkiliyê de û bidest şer kiribûn. Di deme ku ketina têkiliyê de û bidest şer kirin de, êdî nofa pêşî ku weke muharaba pêşî ya wan, li pêş ket têkiliyê bi hêzên Lîdyayîyan re û bidest şer kir. Lê ji herdû ceng û ji navendê ve ku hêzên sûwarî ya sûwarî ku dibêt ku heya Lîdyayîyan jî ji wê nebû, li bendî têkildanîna û şerkirinê bû. Ew hêza navendê ya sûwarî, weke hêzeka teybet ye mediyayîyan bû. Şervanên wê sûwariyê, hem li ser hasp bûn û hem jî li ser hasp, karibûn ku şûr bikarbihanîyan û tîr û kavan biavêtan. Di wê yekê de weke ku yên serwerî xwe bûn, ew bûn.

Pişti demeka ne wilo zêde dirêj re, êdî ji herdû cengên hêza wan ve nofbinof yên komên ku diketin şer de hebûn. Hin bi hin, şer li qadê zêde dibû. Li qadaka mazin berfireh dibû. Lê ew demek bû ku ji herdû cengan jî bi hêza mazin ya navendê de ku ketibûna şer de hebû, lê hê jî ji wê

hêza navendî ya sûwarî ketina şer nebûbû. Di qadaka mazin de ku bi berfirehî bisazûman bûbû, di cihê xwe de li bendî nîşanayaka ku bikevê şer de bû. Di wê heyemê de, şerokfermandarê hêza sûwarî Amedrîs, weke ku nîşanayek dîtibê, di cih de ferman da şervanên xwe yên sûwarî ku herîn û bikevina ûşer de. Lê deme ku wî ferman da, weke ku bi dest rê ji cengê çapê yê hêza xwe re ku kir ku ew herê û bikevê şer de. Wê ji wir, bidest ketina qada şer bûba. Piştî wê re wê ji çapê bi ber navenda hêzê ve tevlibûn bûba, di dawiyê de wê çengê rastê ketiba cengê de. Çengê rastê, karekî wî yê ku parastin j şûn ve kiriba jî hebû. Ew çeng bi teybetî weke ku hatibû rastkirin. Di sazûmana şerê Medîyayîyan de ew çeng, weke ku pîrr girîng bû.

Di deme ku Lîdyayîyan jî, bidest şer kiribû, ne tenê ji navendê ve teneê hema wilo bi ber wan ve çûbû bûn û ketibûbûna şer de. Bi awayekî biazûman, ketibûbûna şer de. Di wê heyemê de, di dema ku hêza Lîdyayîyan ketibûbû şer de, weke ku nofaka pîrr xurt bikomî ji nava yên navênde derketibû û bi lezê bidest ketina qada şer kiribû. Piştî jî herdû çengên hêzên bi ber ketina qada şer bûbû. Lê dîsa, li herdû çengan jî, hê hêzeka mazin ya ku li bendî ketina şer bû mabû. Ew jî, weke tedbîra ketina zorê de bû, key Aliyêt dabûbû sekinandin. Key Aliyêt, yekî ku di hunera şer de bizane û bihuner jî bû. Mirovekî ku bîaqilê xwe karibû ku pîrr şahrazatî bikira bû. Di wê heyemê de, kiribû ku wê şahrazatîya xwe di wê sazûmana xwe ya şer de bide nîşandin li ber hêzên Medî yên ku bisûwarî bûn. Sûwarîyên Medîyayîyan, di nava wan de nofaka pîrr bitelûke hebû. Ew nof, ku hem li ardê û hem jî bi sûwarî li cihê xwe dima, û tîr û kavan diavêt. Wê tîr avêtina wan, dikir ku hêzên ku li ber wan şer dikirin, nêvî bi nêvî kêmbûn di dema ku di şer de bûn.

Di wê demê de jî, çend ku sûwarîyên Medîyayîyan, ketibûbûna şer de, ji wan nofna mazin hem li ardê û hem jî bi sûwarî di cihê xwe de diman. Ew jî, heka ku hêzna Lîdyayîyan ji qada şer buhurin û bi ber wan ve hatin, da qana ew li ber wan bisekin in û wan bêbandûr bikin. Ew jî ji ber wê, li wir di cihê xwe de sekinî bûn. Lê karê wan ne tenê ew bû. Ji wê zêdetir bû. Dem bi dem, deme ku bi tîr û kavanên xwe ji çengna ve tevlibûnaka wan ya teybet hebû. Cihê ku ew lê sekinîbûn hemû jî lat bûn. Kî bi ber wan ve hatiba jî, wê pêşî li latan bialiqîyan.

Bi vê yekê û awayê Medîyayîyan jî, sazûmanaka ku bi wê xwestibûn ku şahrazatîya xwe bidina nîşandin dabûbûn avakirin. Lê birastî jî, sazûmanaka bi şahrazatî avakiribûn. Lê sazûmana leşkerî ya Lîdyalîyan jî, divêt ku bi mirov bi heman wê awayê bi şahrazabûnaka wan bîne ser

ziman. Key Aliyêt, berî hingî, ketibû pirr şeran de. Di wan şer û pevçûnên ku ketibûyê de biadilandin û sazûmana xwe ya şer ya rastkirina hêzên xwe re serkevtinên mazin bidest xistibû. Di wê demê de jî, deme ku wî ew sazûmana bi şêwirmendên xwe yê herî biaoqil re ku çêkriibû, ji wê û dîtinên xwe yê berê jî bibawer bû. Ew bi vê yekê, baweriyaka wê ya tam li wî û li şervanên wî û li sazûmana wî ya şer hebû.

Key Aliyê, di sazûmana xwe ya şer de, sazûmanaka acêb saz kiribû. Ne tenê li qada şer, wî ew sazûman saz kiribû. Ji cem wî, ji qada şer heta ku bi ber bajêr ve diçû, wê li pêşîya lêşkerên ku ji wan bi buhurin ku herin û xwe bigihênina bajêr, hin hêzn bi nofî û komî danîbûbûn. Ew hêz jî, di rewşeka wilo de wî danîbûn ku heya wan jev dibû û ku nofa ketiba şer de, wê nofa li pişt wê ku li pêşîya wê ku di nava wê nofê û pişt wê de dima jî, wê kariba ku xwe bigihanda wê û biketa şer de. Bi wê yekê re, wê piştgirî û dest bidan hevdû. Bi vê yekê re, wê hevdû xurt û bi hêz kiriban. Ev awayê sazûmanîyê, Key Aliyêt, li gor xwe ji bo ku bajêr hildê ewlakariyê çêkriibû. Hêzaka ku wê li ber bajêr û yeka ku wî hema bêja ku di bajêr de jî, bicih kiribû hebû. Lê ew wilo li rewşl hizirî bû ku ew rewş, wê hêza wî ya şer jev qat û piç ne kiriba. Weke hêzeka tam û bi hev ve lê weke hêzeka ku li qadê ku bi wê awayê şerwer bûyî, gihiştibû serweriyakê û sazûmanakê.

Lê Medîyayîyan jî, ew rewş hemû fahmkiribûn. Li ber wan bûn. Hêzna wan yê ku ne riya ku Key aliyêt hizirî bû ku hêz têve herin û rastî nofên şarvanan werin ve ketibûbûna rê de. Di wê heyeme ku şer hebû de, sê nofên komî yê şervanên ku hatibûbûna bicihkirin li gor sazûmanê bi carekî re ji tihêlên xwe ve rastî hêrîşa hêzên Medî yê sûwarî tên û di wê demê de weke ku tiştekî ku ew bikin jî, namêne. Di aslê xwe de, deme ku Medîyayîyan, li wan hersê nofan xist, êdî hêza mazin ya li qada şer jî ku ew agahî hilda, êdî weke ku raya dilê wê qatîya. Weke ku êdî ji rewşa xwe bêhêvî bû. Key Aliyêt, deme ku agahî hilda ku hêrîşa li wan destên hêzan yê ku wê ji bo parastina hêzê û bajêr bicihkiriya ku bûya, êdî hinekî di cihê xwe de ma sekinî bi bêdengî. Deng jê derneket. Şewirmendên wî jî, li ber wî sekinîbûn. Ew jî, di rewşaka bêdengîyê de bûn. Heta ku gotin ji devê wî derneketiba, wê gotin ji devê wan derneketiba.

Sazûmana bajêr ya ku ew bi w ava jî bû, ku mirov diket hundurû de ku weke bajerekî bû lê ku mirov ji derve lê dinerî jî ku weke kelehaka mazin ya bi hêtên xwe ve bilind bû, dihat berçav. Bi rastî jî, li dora bajêr hêt hebûn. Lê hinekî ji dûr ve mirov fahm nedikir ku ka çendî bilind in. Qada

ku lê şer dibû jî, li berçemê sor bû. Hinekî dervî bajêr bû. Ew cihê ku Medî lê sekinîbûn, çendî ku ji bo wan û hêzên wan di rewşên şer de jî û di rewşên din yên ne şer de jî ewlakarîyak ji wan re dide çêkirin jî, lê heta ku hêza pêşîya ne buhurandiban, wê nekarîban ku herin û bikevina hundurê bajêr de. Ji herdû çengan ve jî, ku ketiban rê de û çûbûban ku herina bajêr jî, dîsa ku hatin û ketina berbajêr de, wê li deverekê gihiştiban hevdû. Ew dever jî, qada pêşîya bajêr berçemê sor bû. Ew der jî, di wê kêlîkê de di destê hêzên Aliyêt de bû. Wan ewder girtibû. Key Aliyêt, bi wê rewşê re hizir fikir ku bajar diparast. Bi rastî jî, ew rewşa wî û ya hêzên wî, bi awayekî xweza jî ba, ku ew li wê parastina bajêr ne hizirî jî ba, wê rewşa wilo ya parastinê bi sazûmana wan re wê afirî ba. Lê deme ku agahî jê re hat ku hersê nofên pêşî yên parastinê jî rastî hêrîşa sûwarîyên Medîyan hatin, êdî weke ku sazûmana key Aliyêt ya ku wê bi şahrazatîyaka mazin çêkiribû bi şewirmendên xwe re, weke ku êdî ketibû. Wî jî, di dil û mejîyê xwe de wilo hîs fikir. Key Aliyêt, li ser wê rewşê ku hinekî hizirî, êdî hizra pêşî ya ku ket serê wî de, ew bû ku fermanê bidê hêzên xwe yên li qada şer ku wan bi şûn bide kişandin û li ber bajêr û ku hinekî li ber çem wan bicih bike. Berçem, hemû lat bûn. Di wê rewşê de, heta ku ew ji cihê xwe yê ku girtibûn û ketibûbûnê de ku derneketiban, wê rewşa xwe bi awayekî zelal wê parastiban. Key Aliyêt jî, li vê yekê hizirî. Ku key Aliyêt, ev yek kiriba, wê êdî şer li demê pîrr dirêj bûba. Wê êdî bûba şerekî pîrr demdirêj.

Ku agahî gihiştibû Aliyêt ku ew hêzên wî yên ku wî di rêya bajêr de bicihkirina, ku agahî hat ku ew rastî hêrîşê hatina, êdî ew di cihê xwe de mabûbû sekinî. Di rastîyê de, agahî di cih de ne gihiştibû wî tenê. Gihiştibû herkesekî. Gihiştibû bajêr jî. Medîyayîyan, bi wê re serkevtin di qada şer de weke ku di wê demê de bidest xistibûn. Ji ber ku wê rewşê, derûnîya hêzên Lîdyayîyan pîrr xirakiribû. Lê tevî ku derûnîya wan xirabû bi wê rewşê jî, lê dîsa, wan xwe neberda û di şer de dewam kirin, weke ku ti tişteq nebûyî. Lê di konê key de, ew rewş, pîrr li ser hatibû axiftin. Di wê rewşê de, ne biderfet bû, ku windahiyên mazin nedin. Key Aliyêt, ev yek hizirî bû. Şewirmendên wî jî, her weha bi heman awayê û rengê jêre hanîbûbûna ser ziman bi lêvkiribûn. Bi wê re, êdî Key Aliyêt, li ya rast ku çiya, di serê xwe de lê digerîya. Weke demekê, wilo di serê xwe de bihizir ma. Ku zêde di şer de windahîbidan, ku têk jî neçûbûban, wê ew windahiyên ku dayîn, wê li ser wan pîrr derûnîyaka xirab biafiranda.

Lê Key ji wê zêdetir, ji bo ku serwerîya û keyîtiya xwe biparezê, hewceyî bi hêza wî he bû. Ew li ser vê yekê dihizirî. Ew li ser serwerîya xwe dihizirî. Divîyabû ku winda nekira. Ji bo ku winda nekê jî, divîya ku wilo zêde ti windahiyên mazin wî ji şervanên xwe nedeba. Ew li vê yekê dihizirî. Heta wê kêlikê û demê, gotin ji devê wî derneketibû. Şêwirmendên wê li bendî wî bûn.

Gelo xwûdanên wê çi baxt jê re nivîsandibûn. Gelo Anax, jê re çi baxt û çawa nivîsandibû? Anax, heta wê demê û kêlikê, serkevtin kiribû bahr ji wan re. Lê di vir de, gelo wê têkçûnak kiriba bahra wî? Lê wê dihizirî.

Piştî Key Aliyêt, weke demekê bêdengîya xwe berdewam kir, piştire ne bi gelekî re kir ku wê bêdengîya xwe xira bike. Wilo wî li xwe hanî. Lê çendî ku wî wilo li xwe hanî jî, dîsa weke ku wî di serê xwe de hewceyî dît ku hinekî dî jî bihizirê. Şêwirmendê wî Karûn li cem wî bû. Wî ji wî re piştî ku ew agahîya hêrîşa li nofên parastinê jê re hatibû. Bahsa latên ber çem kiribûn. Pîrr mazin û weke cihekî ku pîrr biasteng bû. Karûn, gotibû ku "em şer bi xişiqênina wir. Li wir, ew lat hemû wê bi bestê sor re wê bê piştgir ji me re". Karûn wilo ji wî re hanîbû ser ziman. Lê piştire ku Karûn wilo ew hanî ser ziman, Hinek şêwirmendên wî yên din, hizira xwe jî hanîbûbûna ser ziman û gotibûn ku "wê Medî newina vê lîstikê". Piştî ku Key Aliyêt, ev hizir bihîstibûn, êdî ew di cihê xwe de mabûbû sekinî. Êdî wî hewceyî bi hizirkirinê dîtibû. Lê demek ku têve neçû û ku hê key wilo di wê rewşa hizirkirinê de ya û ku bala şêwirmend û aqilmendên wê yên li dora wî li ser wî na, agahîya ku hêzaka sûwarî ku weka ya pêşeng a, ku xwe gihandîya Medîyayîyan hat. Li ser wê agahîyê, êdî Key Aliyêt, di cih de, ew bihîstin bû sedema biryar dayina wî. Êdî wî ji şêwirmendên xwe û ji serfermanderên li cem xwe re got ku "bila hêzên me xwe bikişina ber çem berlata". Ku Key Aliyêt wilo got, êdî di cih de şêwirmend û fermanderên li dorê, ketina devrê de ku wê gotina wî, pêdivîya wê bînin li cih. Ku Hêzên Lîdyayîyan, xwe gihandiban wir, wê êdî li wir, ji têkçûnaka mazin ku li ber Medîyayîyan bixwûn wê xilas bûban.

Medîyayî, hêzaka sûwarî, ku weke pêşeng hatibû, hatibû û ghiştibû wan. Bi wê re agahî ghiştibû wan ku wê hêzeka din ya mazin wa di rê de ya û tê. Li ser wê re, wêretî û cegerîya Medîyayîyan hê xurttir bûbû. Êdî li wir xwe bitenê hîs nekiribûn. Bi wê yekê re, êdî hêbêhtir zîndîbûn û jîndîbûn bi wan re bûbû. Bi wê re, di şerê ku têdebûn, bêhtir ketibûbûna zordayînaka mazin ya xurt de. Piştire, ne bi gelekî re, dengên lûlên şer yên vekişînê ya li berlatan li aliyê Lîdyayîyan lê da. Bi wê re, êdî di

demeka kin de, wan ji rewş fahm kir û kirin ku bi hev re di sazûmana xwe de xwe bigihênina wir. Ji deme ku lûlê lê da û piştire, ne bi gelekî re, hêzên Lîdyayîyan sazûmana xwe li ber latên çem girt. Çend ku Medîyayîyan çiya ji xwe kiribû pişt, wan jî ew latên mazin û bilind kirina pişt. Bi wê re, êdî ew jî, weke ku hatina li xwe. Lê di şer de ketibûbûna zorê de jî.

Rewşa şer ya wê demê, bêî ku yek têk herê, bi vê awayê li qadê bidawî bûbû. Piştî ku hêzên Lîdyayîyan xwe kişand li ber latan, Êdî hêzên Medîyayîyan jî cihê xwe ne berda û sazûmana xwe xira nekirin. Bi wê yekê re, êdî bi xwe gihandina hêzên Lîdyayîyan re, weke ku navberê ketibû nava wan û şerê wan de. ...

Piştî ku hêzên Lîdyayîyan bi wî rengî xwe gihandina cihê ku hizir dikirin û li wir sazûmana xwe girtin di demeka pirr kin de, êdî agahî ji key re hat ku rewş pêk hatîya. Piştî wê re, êdî Key Aliyêt, bi şewirmendên xwe re ket nava axiftinê de ku ji wan hin hizirna çê bike. Key Aliyêt, ji şewirmendên xwe pirsî ku ka çima Anax ne hatibû alikarîya wan. Li ber wê pirsê ku key Aliyêt ji şewirmendên xwe hemûyan pirsî bû; hemû jî li ber wê pirsê pirsîna wî bi bêdengî mabû bûn. Gotin û deng ji yekî jî ji wan derneketibû. Hemû jî, weke ku di serê xwe de ne xwediyê bersiva wê pirsê bûn. Lê ew pirsê ku key Aliyêt pirsî bû, weke ku wê bersiv ji wê re hem ji wan û hem ji ji aqilê xwe dixwest. Lê di wê demê û kêlîkê de, ji herduyan jî bersivê ku wî qanix bike û ew bi wê rabê ser xwe ne girtibû.

Medîyayîyan, piştî ku Lîdyayîyan xwe bi şûn xwe kişandibûn, êdî ew jî di cihê xwe de mabû bûn. Wan xwe, bi şûn ve kişandî bû. Serketinaka mazin ya mayinda, di wê demê de wan bidest ne xistibû. Lê weke ku di rewşa şerkirinê de li ser bûn. Lê ew ji wan re ne bes bû. Ew ji herêmekê hatibûbûna herêmekê. Çendî ku serdestî û mazinahiya hêza wan heba jî, wê di wê rewşê de û di demeka dirêj de, ew mazinahiya wan jî, wê alî wan nekiriba. Wan jî, ev yek dizanî. Aliyêt û hêzên wî li male xwe bûn. Bi wê yekê re, derûniya wan li cih bû. Ew ne çûbûbûna deveraka dûr. Li cihê xwe karibûn ku hertimî xwe nû bikin. Hêzên Medîyayîyan, ku biu hêzaka wilo ketibûbûna qada şer de, heta wê demê bêî ku serkevtinekê bidest nexin ji qada şer ne vaqataha bûn. Lê vê naqlê, rewş ji bo wan wilo nebûbû. Bi vê yekê re, êdî wan jî, xwe di rewşeka nû ya ku bi wan re afirîbû de didît. Şer, bi vê yekê re hê bidawî nebû bû. Wê hê şer bikiran. Ji ber vê yekê jî, diviyabû ku xwe ji wê rewşê re û şerê ku wê di deme kin de were pêşîya wan û bibe re amade bikiran. ...

Key Aliyêt, ku di farqê de ba û ne di farqê de ba, gavaka pîrr girîng di qada şer de dabû avêtin bi şervanên xwe û artişa xwe re. Bêî ku têkçûnekê ji Medîyayîyan bixwû, hêza bi şûn ve dabûbû kişandin. Ew bi şûn ve kişandin, ku ji kîjan aliyê ve ku mirov kê nerî ba, wê bandûra wê li ser Medîyayîyan wê hebe. Gelo key Aliyêt, ev yek hizirkiribû û farq kiribû?

Ew yek, di wê heyemê de ne kifş bû. Ne dîyar bû. Hê key Aliyêt, wilo zêde ji dora xwe re aqilê xwe yê di serê xwe de ne hanîbû ser ziman. Ku kengî hanî ser ziman, hingî wê bi aqilê di serê wî de wê têgihîştina di aqilê wî de jî, wê biheta dîtî û fahmkirin.

Key Aliyêt, piştî ku wî hêza xwe wilo dabû kişandin, hem ji gelek windahiyên ku bên dayin wî hêza xilas kiribû û hem jî ji jevbelavbûna sazûmana wan, ew xilaskiribû. Bi wê yekê re, rehetîyak weke ku li aliyê xwe dabûbû çêkirin. Ew rehetî, ji aliyê hemû şervanên wî ve dihat hîskirin. Key Aliyêt, piştî ku wî artişa xwe wilo dabûbû kişandin, êdî ew wilo di cihê xwe de nemabû bû sekinî. Ew li ser çareyekê jî dihizirî. Medî, şervanîya wan, li herderî bi nav û deng bû. Kê yê ku bi wan re ketibû şer de, bahse wan û şerwanîya wan fikir. Ew vegotinên ku hatibûbûna gotin û vegotin hatibûbûna heta guhê Key Aliyêt jî. Ne bi gelekî re, berî hingî bi çendekê, hêza Medîyayîyan sefer li wê herêmê bi giştî dabû kirin. Çûbûna gelek herêmên Anatolia. Di wê çûyina xwe de jî, ti têkçûnên wilo ku mirov bahse wan bike jî, nexaribûn.

Vêca wê nahaka çi bûba? Ew jî, ne hat zanîn. Lê tişteke ji herdû aliyên ve jî dihat zanîn. Ji aliyê key Aliyêt ve; ku li rewşê dihat nerîn, ew keyek bû û keyê Lîdya bû, Wî ne dixwest ku serwerîya xwe bide windakirin. Lîdya di wê demê de demeka xwe ya zêrîn dihjî. Li herêmeka pîrr mazin di Anatolia de, serwerîya Lîdya hebû. Piştî ku Hîtîtan Bandûra xwe hin bi hin windakiribû, êdî Lîdya bandûra wê bi serwerî û serdestîya wê ya li herêmên Anatolia re derketibû li holê. Di deme ku Artişa Medîya, sefer kiribû li ser axa Anatolia, li ber deveran, bi serketibûn. Bandûra wê sefera wan û serketinên di wê seferê de, li herêmê di şerê di nav Lîdya û Medîya de jî xwe dabûbû li der. Di demên din yê ku artişa Lîdya şer fikir de, alikarî, jê re dihat, Lê wê naqlê, heta wê kêlikê, hê ew alikarîya ku ji wan re dihat ji herêmên wan yê din hê ne hatibû. Li ber artişa Medîya, ti hêzî ji xwe re şans ne didît ji bo serkevtinekê.

Rewş, bi vî rengî bû. Lê rewş, wê bi vî rengî nema ba. Wê guharî ba. Di wê guharîne de kî wê pêre bi wê guharîne re têkçûba û kî wî bi serketiba jî, ew jî, wê bi demê re hatiba dîtî.

Piştî xwe vekîşîna hêzên Lîdyayîyan, êdî rewşaka nû ya şer afirîbû hem ji bo Lîdyayîyan û hem jî ji bo Medîyayîyan.

Piştî ku Lîdyayîyan, xwe dabû bi şûn ve li berçem li ber latên wê, êdî rewşeka nû afirî bû. Hêzên Medî, di wê demê de, bixwe bûn. Lê ew rewş, wan jî, şêwirmendên wan jî dida hizir in. Gelo, êdî wê ji naha û pêde, wê çi bûba? Ew jî, weke pirseka ku di wê heyemê de di serê wan de jî bi bêbersiv bû. Ew jî, li ser wê dihizirin. Medî, piştî ku hatibûbûna wir, ew cara pêşî bû ku ketibûbûna şer de. Di wê carê de jî, têkneçûbû bûn. Lê serkevtin jî, bidest nexistibûbûn. Lê didawiyê de şerê ku kiribûn de, çendî ku wastahî jî bûn, bi şerketî xwe didtin. Lîdyayîyan jî, hizir dikirin ku wan têkçûnek ne xwarîya. Her weha rewşek hebû. Hêza Medîya, ya ku ji bo ku herê û artişa Medîya ya winda bibîne, hatibû wir û ketibû şer de. bi çi armancê derketibû û nahaka bi çi bû. Şêwirmendên wan jî, ew yek wilo digotin. ...

Şêwirmendên Astîyag, hinek ji wan bi diltirs bûn. Wan digot ku "xwûdayekî berê me daya vir, em ne bi vîna xwe hatina. Ji ber vê yekê jî, wê çi were serê me, emê di serî de nizanibin û negihijina ti zanebûnê ji xwûde". Hizir dikirin ku kengî ew xwûdayê ku rêya wan bi wir xistî ku xwest, wê hingî baxtê wan jî vebibe û wê di derbarê dawîya xwe de, bibîna xwedî zanebûn. De ne, Medî, bi Rêmildarên xwe re, hertimî, pêşaroj dixwandin. Ji demê pêş, ku wê çi were pêşîya wan û wê çi bijîn fahm dikirin.

Medî, bi remildarên xwe re, di derbarê demên xwe yên ku werin de dibûna xwedî zanebûn. Keyê Medî jî, bêî ku bi wan remildarên wan yên bi navê "Magû" ku ne şêwirî ba, wê gava xwe ne avêtiba. Ku çûba û ketiba şerekî de jî, heta ku herîya wan remildaran ne hildaba, ne diçû û ne diket şer de. Bêî ku herîya wan were hildan ketina şer, her Medîyayî, weke ne başîyekê dihasibandin. Weke nîşanaka ne başîyekê jî dihasiband. Deme ku Hêza Medîya ketibû rê de, tenê bi rêmildarên xwe re li ser çûna ku wê li artişa wan ya winda bigerihin axiftibûn. Lê hin remildarna ji wan re gotibû, ku "winê nahaka herin, lê win tiştina ku ne li bendê jî bin bijîn." Ev gotina remildaran ya ku ji wan re hatibû gotin, di serê wan de bû. Her şêwirmendî, di serê xwe de di bîr û bîrewerîya wê de bû. Di dema ku lev dirûniştin, jevre jî digotin. Dihanî ser ziman ji hevdû re. Bi teybetî, heta wê demê û kêlikê, her şêwirmendê key yê li wir, ku çend caran ev gotinê ne hanîbê ser ziman nebû. Herkesekê li wir dihanî ser ziman. Ew hatina wan ya li wir û bûna wan ya li wir ya di şer de jî, di wê gotina remildaran ya ku ji wan re gotibûnku "winê nahaka birêkevin lê

winê di rê de tiştina ku win ne li bendê jî bin wbinê bijîn” de lê digerîyan. Ew ‘tiştne’ ku wê bijîyan, dibêt ku ew rewşa ku nahaka têdebûn û ew şerê ku didan bû. Ew bû. Ma ji wê pêde, wê çi ba’

Kay ku ne ev ban, wê hê tiştina din jî bi hetan şerê wan? Kay wê hê tiştne din jî bijîyan? Ew ne kifş bû. Xwûdayên ku riya wan bi wir xistîya ew wê dizanî. Lê Medî bi bawer bûn Hûrmûz şîvîn li ba wan bû û ew diparastin. Ev hizir jî, hizraka ku di serê wan de bû ku wê hizrê hem wêretî bi wan re çêdikir, hem êzîfîyeka bivînbûnî dida wan û hem jî ew li ser lingan digirt. Ew li cem wan bû. Dibêt ku Remildarên wan ev rewşa ku ew têdebûn jî nahaka di dîtin. Ku dîtin, wê bêgûman, êdî di cih de bi hawara wan ve wê hatiban. Wa hatibû jî. Koma sûwarî ya pêşî wa hatibû. Ew li wir bû. Ew hatibû ku were bi wan ve. Piştî ku ew bi rê ketibûn, êdî w koma sûwarî jî, hinekî ku dem dibuhurê, êdî bi rê dikevin. Di dema ku ew di şer de bûn gihiştûn wan. Ji xwe, Medîyan, bi şûn ve kişîna hêzên Lîdyayîyan ya li ber latên çem yên pirr bilind, weke tirseka ji wê hatina wan jî di dîtin û şîrove dikirin. Bi vê awayê hizirkirinê re jî, bi wan re li wan bawerîya wan xurt dibû. Bawerîyek bi wan re çêdibû. Ew koma sûwarî hatibû û tevlî wan bûbû. Di wê dema ku şer sekinî de, êdî bêî ku hêzên Medî cihê xwe berdin, key bi şewirmendan şewirî û hin agahdarvan derxistin ku herina aqbatanê û rewşa wan ji key ragihênin. Ev yek pêdivîya wan bi wê hebû. Di dema ku ew hatibûbûna wir, di gava pêşî de, ew yek kiribûn. Lê li bendî hatina bersiva wan agahdarvanan nemabûn. Pişt wan re hinek din jî derxistibûn ku herin û rewşa ji key re bênina ser ziman.

Piştî ku koma dîn ya sûwarî hatibû, êdî weke ku rewş jî hat wan. Hinekî, weke ku bi ser xwe ve hatin. Wilo li wan hat. Ku mirov ji kîjan aliyê ve li wan dinerî, mirov ev yek ji wan û ji rûdêna wan dixwand. Rûdêna wan, geşbû bû. Bi wê rûdêna geş, êdî li hevdû dinerîn û bi hev re di dan û distandin.

Astiyag, li binê konê xwe ku li dora wê pirr şewirmend hebûn rûniştî bû û bi wan re diaxift. Ew jî, jêra diaxiftin. Wan jî, jêre hizra xwe dihanî ser ziman. Hineka wan ji wan, dikir ku gotina xwûdayê xwe fahm dikin û ji wî r di wê demê de bênina ser ziman. Gelo, xwûdayê wan, bi vir xistina rêya wan re xwestibû ku peymanê bidê wan? Ev hizir jî, di serê wan de çêdibû. Li ser wê hizira ku ew dihizirin di serê xwe de û di nava xwe de dihanîn li ser ziman, wan jî, hizrên xwe ji hevdû re dihanîn li ser ziman.

Li bin konê keyê Lîdya key Aliyêt jî, rewşekaku mirov wilo zêde ji ya keyê medî dûr û cuda şîrove bike nebû. Rewşna ku bi hinek rewşna

biçûk ku jev cudabûn hebûn. Lê rewşa ku wek hevdû di nava wan de hebûn. Ew jî di rewşa xwe de diçûn û dihatin. Key Aliyêt pirr dihizirî. Key Aliyêt, ne mirovekî ku nezane bû. Ew mirovekî ku zanebû. Wî pirr dinya dîtibû û buhurandibû. Çûbûbû pirr seferan. Di hemû seferên ku ew çûbûbûyê de jî, ew bi serkevtî vegeyabû male xwe û qasre xwe. Di dema ku ew hatibû jî, bi şahî ew hatibû pêşwazî kirin. Ew demên wî yên ku wî wilo jîn kiribûn di ber çavên wî re di rêzeka ku li dûv hevdû de di buhurt in. Gelo, bi wê bîrkinê xwûdayê wî Anax dixwest ku tişteki bêne bixe serê wî de. Dixwest ku hizrekê di serê wî de çêkê? Ew ne kifş bû. Ew, heta wê kêlikê, wî tenê dema xwe bi hizirkirinê û hewldana bi hizirkirinê dîtina çareseriyekê buhurandibû.

Key Aliyêt, di wê demê de, pirr bihizir bû. Ew di serê xwe de, weke ku bêçare bû. Wî wilo di xwe de hîs dikir. Lê dîsa ew di hizir de bû. Wî dev ji hizirkirinê û lêgerîna li çareyekê ji xwe re ne diberda. Ku xwûdayê, wî Anax xwestiba, wê di cih de hizrak bikira şerê wî de. Wê çareyek ji wî re û ji welatê wî re bidîta. Ma gelo, wê ne dixwest ku ji wî re çareyekê bibîne? Ew li ser wê jî, di serê xwe pirr dihizirî. Pirr diçû û dihat. Wî, ne tenê di serê xwe de, di jîyane xwe de jî, di çûna di nav şewirmendên xwe de jî, di kêferateka mazin de bû. Heçiyê ku lê dinerî jî, bi wê kêferatê, ew didît. Ew, bi wê kêferata xwe bi ber çav diket.

Li qasrê jî, ew rewşa awarta ya ku afirîbû, weke xwe berdewam dikir. Wê rewşaka çawa afirîba, ew jî, ne kifş bû. Di serê wan de jî, weke yê şewirmendên wan û yê şewirmendên Mediyayîyan jî, nediyarîtyek û kifşbûnek hebû. Di nav wê ne dîyerî û kifşbûnê de diçûn û dihatin. Kevoka laş sipî Aryanîs jî, di çûn û hatinekê de bû. Piştî ku ew ketibû rex dayika xwe de êdî ji rex wê ne vaqatîya bû. Di rex wê de bû. Ji wê, ne divaqatîya. Ku dayika wê diçû kuderê, ew jî bi wê re li dûv diçû wir û li cem dima.

Aryanîs, keçeka zanebû. Wê perwerdeyek hildabû. Karibû ku bixwanda. Weke mêrekî mîr mazin bûbû. Destê wê şûr jî digirt. Ew, wilo hatibû mazin kirin. Nahaka vêca, ew jineka bû. Balix bû. Li ser xwe bû. Ku mirov li wan çavên wê yên mazin ku reşka wan pirr mazin bû ku mirov gûneh dikir ku li wan binerê, ku mirov li wan dinerî di wê heyemê de, mirov tirsek kifş dikir. Dilperîyeka ku di dilê wê yê tenîk de ku hebû, mirov ji çavên wê di dît û dixwand. Lê tirsek jî, dihat xwandin, gelo wê çi bûba. Nezanîna ku wê çi bûba, bi wê ne dîyarîya wê re, xûf diket dil de û tirs diket çavan de.

Wê jî, berg ji Lemêtrîs re dikir û jê alîkarî dixwest. Lemêtrîs, dibêt ku ew di dît û berga wê dibihîst. Çima nexwe deng ne dikir. Ew jî, dayikak bû. Dayikek, hertimî bi dilê xwe yê dayikîtyê, herî baş dibînê û fahm dike. Aryanîs, li wê dihizirî. Ew, di dilê xwe de bi dilper bû. Ne rehet bû. Piştî ku demeka dirêj jî têve çûbû bû; hê jî, ne aryanîs û ne jî yekî dî yê ji wir, di xwe de û di dilê xwe de rehet bû. Aryanîs jî, weke herkesekê li wir, li bendî agahîyna ku ji derve ji qada şer ji wan re werin bû. Lê ti agahiyên wilo zêde nebûn. Ew demek bû ku ti agahî ji wan re ne hatibû. Gelo, çi bû? Çi qawimî? Ne dihat zanîn. Mereq, xûf, tirs û dilperîtî bi hev re di laşekî di wê demê de bi mirov re levdihîştibûbûna li hevdû. ..

Hêza Medîyayîyan jî, di hizirî. Medîyayîyan, hawara xwe ne tenê digihand hûrmûzê şîvînî. Her weha wan hawara xwe digihand Hebada Hûrrî jî. Dayika hebet, Dayika xwezayê hemûkî bû. Hûrîyan, bawer dikir ku Hebat, dayika hemû xwûdayan bû. Hemû tiştê ku li jîyane heya yên jîndî û yên ne jîndî hemû jî ji wê bûn. Ew di wê demê de hatibû bîra wan. Ew, bi hawara hemû keskê ku hawara gihandibû wê ve çûbû bû. Wê bi ya wan ve jî hatiba.

Medîyayîyan, di cihê xwe de bûn. Hê serwerîya wan hebû. Hê ew bixwe bûn. Li herêma ku ew lê bicihbûbûn, li wir, hêzaka mazin ya xwe bicihkiribûn. Li wir, êdî ew jî, li bendî rewşê bûn. Di baxtê wande çi nivîsî bû, wê ew hatiba serê wan jî. ..

-----o0o-----

Li qasrê, key Qiyakser û şêwirmendên ku li dora wî bûn bi hev re rûniştî bûn. Key Qiyakser, weke ku di hizirkirinaka bi hazn de bû. Rewşa wî wilo bû. Ew di rewşeka wilo de bû. Li dora wî jî, pirr mirovên aqilmend û şêwirmend hebûn. Hemû jî, yên ku jevzanetir bûn. Her yekê, dikir ku zanebûna xwe bi yê din yê li ber xwe re bi awayek pêşbazî bide nîşandin li ber key. Key, di wê demê de ne bi dil bû. Xamgîn bû. Di dilê wî de weke ku êşek hebû. Li dora wî, mirovên aqilmend, şêwirmend û kal yên ku hebûn, dikirin ku hinekî wî xweş bikin. Dikirn ku bi gotinekê jî bibêjin wî hinekî dil xweş bikin. Key Qiyakser pirr bi dilêş dihat xuyakirin. Bi wê re pirr bi hizir dihat xuyakirin. Artîşeka wî ya pirr mazin ku bi hêze, çûbû bû û êdî jê ti agahî ne hatibû girtin. Pişt wê re artîşeka mazin ku li dûv wê di şopa wê de hatibû şandin, ew jî, jê agahî ne hatibû girtin. Sûwarîyên ku li dûv wê jî, hatibûn şandin ku xwe bigihênina wê, ew jî, ji wan jî, ti agahî ne dihat girtin.

Bi wê rewşê re li Medîya li Aqbatanê xamgînîyekê weke ku dilê mirov girtibû û diguvaşt. Bi wê guvaştinê re, weke ku dilê mirov diat

zûwa dibû. Gelo, ew artişa wan bi kuderê ve çûbû bû? Ti kesekî ne dizanî. Lê tişteke dihat zanîn. Ew jî, eww bû ku Hûrmûzê şîvînî û Mîtra ew diparastin. Hebedê, dayika mazin, gerek li wê aqûbate wan bizanîya. Gerek, heya wê ji wan heba. Gerek, wê zarokên xwe parastiba.

Key Qiyakser, weke demekê bû ku li cihê xwe rûniştî û dihizirî bû. Di haznaka mazin de di hizirî. Piştî ku demeka dirêj re, êdî weke ku were xwe lê hatibû. Ji destpêka wê rewşê heta ku dihat wê demê û rewşê, key Qiyakser di serê xwe de dii buhurand. Wî, aqil li ser wê rewşê dimeşand di serê xwe de. Gelo, hin xwûdana wan ji wan bi dilşikeştî mabûn, ku ev rewş hatibû serê wan. Artişa wan çûbû bû û ne vegeyîya bû. Ya ku li dûv wê jî, çûbû bû û ji wê jî ti agahî ne hatibû girtin. Muhaqak ku xwûdana wan ji wan bidilşikeştî mana. Wilo di serê Key Qiyakser de jî di buhurt. Lê wî, tenê ew di hundurê xwe de ji xwe re dihanî ser ziman. Weke demekê wilo ew di xwe de hizirî bû. Piştî di navberê de, wî ji xwe re bi dengê ku weke ku hinek ji wan mirovên li dora wî bibihîzin, got ” ku xwûdayê me ji me nexayidî bin, wê nîşanayekê şanî me bidin”. Wilo got û ma sekinî. Ew gotina wî ya ku ji devê wî derketibû, mirovên li dora wî ku rûniştî jî bûn bihîstibûn. Bi wê bihîstinê re; ji xwe, bala wan jî bi hey çûbû bû li ser wî. Lê deng ji ti kesekî nederketibû. Tenê bala wan çûbû bû li ser wî. Bi wê balê re, weke demeka dirêj lê nerîn û weke ku jê gotinaka din jî bixwezin ku bi bihîzin, lê nerîn. Lê deng jî derneket. Lê ew gotina ku di wê heyemê de ji devê key Qiyakser derketibû jî, bi awayekî pîrr mazin hatibû bihîstin ji aliyê yên li dora wî ve.

Key Qiyakser, ku weke demekê wilo dîsa di cihê xwe de dimêne, êdî piştî ne bi gelekî re serê xwe ji ber xwe dirakê û bilind dîke û li mirovên li dora xwe dinerê. Bi serbilindayî li wan dinerê. Bi wê serbilindayîyê re, herkesek ji xwe re got, ”êdî wê key tişteke bilêv bike”. Wilo hat gotin û hasibandin. Lê weke demekê di wê rewşê de jî gotin ji devê wî derneket. Piştî bi demekê re, ew bêdengîya ku key Qiyakser jî têde bû bi herkesekê li dora xwe re şikaşt. Lê bi dengna ku di nav hevdu ji derve dihatin şikeşt. Deng ji derve dihatin, lê ti kesekî ji wan mirovên li hundur, ji wan dangan ti tişteke fahm nedikir. Lê dengên dihatin. Her ku têve dem diçû jî, ew deng hinekî di jî, zêdetir û gurrtir dibûn. Bi wê yekê û rewşê re êdî mereqekê herkesekê li wir girt. Gelekan ji wan mirovên li hundur, dibêt ku dixwestin di cih de derkevina derve. Lê li bendî nîşanayaka ku wê destûrê bide wan bûn. Ew libendbûna wan, wilo zêde berdewam nekir. Piştî ne bi gelekî re, key Qiyakser bixwe pirsî ku ew deng çi dengin ku ji derve tên. Lê di dema ku wî ew pirsî de, ji dêla ku di cihê

xwe de bimêne, ew di cih de ji cihê xwe rabû û berê xwe da devê derî û kir ku derkeve. Lê çawa ku da xwe ku rabê ser xwe û derkeve, di wê heyemê de wî ew firsand ne dît ku rabê. Di cih de, yekî ku ji wan mirovên şervan ku li devê derî sekinî bû, di cih de ket hundur de û destûr ji key xwest û xwest ku bipeyivê. Key Qiyakser, di cih de bêî ku ew bi peyivê, li bendî axiftina wî mena ku ka ewê çi bêne ser ziman, wê bixwe ji mirovê ku ket hundur pirsî ku ka ew çi dengin tên ji derve. Di cih de, mirovê berdestê yê peyamnêr, bersiva da û got ku "hin agahdarvanên ku ji artişa me ya ku me li dût wê artişa me ya ku me jî heta nahaka agahî ne standîya şandibûn hetina!". Deme ku peyamnêr wilo got, hê ku gotina wî di devê wî de key kir ku bixwe derkevê derve. Dema ku wî kir ku derkevê derve û ji cihê xwe rabû, bi wî re, mirovên li dora wî hemûyan jî da xwe. Lê di wê heyemê de. bêî ku ew derkevin, hin mirovna din yên peyamnêr hatin û gihiştina hundur. Di nav wan de yê serek yê ku di wê heyemê de weke agahdarvan hatibû jî hebû. Di cih de, deme ku hat, li ber key Qiyakser sekinî û bidest vegotina rewşê ji wî re kir. Agahdarvan, bahse çûna artişa wan ya bi ser Keyê Lîdya Key Aliyêt jî kir. Got ku li wir nahaka hêza di rewşaka ku şer dike de ya. Bi wê yekê re, deme ku wî agahdarvanî wilo ji key re hanî ser ziman, êdî bêî ku key Qiyakser bêhtir bi bihîzê, li bendê nema û deng da mirovên dora û got ku "amedekarîyê bikin, em divêt ku bi wan ve herin." ..

Deme ku ev gotin ji devê key Qiyakser derket, êdî di cih de rewşa awarta ku dilperîyeka pirr mazin bi mirov re çêdikir afirî. Di cih de, bidest amedekarîyê hat kirin. Artişaka weke artişa Medîya di rewşa şer de ya. Ma êdî keyê Medî, di cihê xwe de qat û qay disekinê. Na, wê ne sekinê. Êdî wê bikeve dewrê de. Ji yê ku li ser serê wê artişê ya, Ew jî, Astîyag a û ew, kurekî key yê baş û ku bi çavê key lê diheta nerîn bû.

Agahdarvanê ku hatibû, navê wî Nûşah bû. Yekî ku şervanekî pir mazin bû. Ew bixwe jî, bi mêrenîya xwe re, li pêşîya wî ti kesek ne disekinê. Ji şervanîya wî, ku mirov bahs bike, divêt ku mirov hinekî bi mazinatiyekî bahs bike. Hingî, ya ku wê rastîya wî bêne ser ziman, wê bûba. Key Qiyakser, piştî ku gotina "amadekariyê bikin", ku ji devê wî derketibû, êdî çûnûhatinaka mazin dest pê kiribû. Ew gotina key Qiyakser, Di demeka pirr kin de, li her derê Medîya dihê bihîstin. Bi wê re êdî yê ku ew gotina bihîstibû, êdî di cihê xwe de nemabû sekinî di wê heyemê de. Key Qiyakser, di demeka kin de bi gotina xwe re artişaka mazin ya bi sazûman dide afirandin û avakirin. ..

Piştî ku gotina amedekarîyê bikin ku ji devê wî derketibû, êdî ne bi gelekî re, hin bi hin hêzaka mazin li ber devê qasra wê amde dibû. Di wê heyemê de, ji aqıldan û şewirmendên wî, yên ku bi wê amedekirinê ve diçûn û dihatin jî, pirr bûn. Medî, ji şervanîyê re pirr xurt in. Bi şervanîyê ti kesek ne digihîşt wan.

Lê bi qasî wê şervanîya xwe jî, dikarin ku aqilê xwe jî bijîrî bikarbênin. Ew xosletê wan jî hebû. Bi wê yekê re, ew xwediyê hunerekê bûn. Key Qiyakser, ku di demeka kin de artişa wê tê ber amedebûnê, êdî ew jî xwe kare xwe dike ku ew êdî derkeve û herê û li ser serê artişa xwe bisekinê. Agahî ji artişa wan ya pêşî ya winda ne hatibû. Lê ji ya ku li dûv wê di şopa wê de hatibû şandin de hatibû. Bi wê re jî, hinekî dilê wan xweş bûbû. Harpagos, di rex key de bû. Ew, ji rex key ne divaqatîya. Hertimî, ew di rex wî de bû. Ew bixwe jî, rêz û hûrmete ku jê re hebû, ne kêmi ya keyekî bû. Ew, yekî bi zanebûna xwe re ti kesekî ne dikarî ku pêre qama xwe bipîva. Ew yekî ku mazin bû. Bandûra wî jî, pirr mazin hebû li ser xalkê û zaneyê li dora wî û yên li dora key Qiyakser jî. Ew yekî ku kal bû. Ji kalan re, rêz û hûrmeteka mazin ya ku ti carî li ser ne dihat axiftin û nîqaş jî ne dihat kirin hebû. Ew rêz û hûrmeta ku heyî, ku ne wilo mazin ba, ma wê heta roja me bi kurdan maba ba? Di wê demê de, bi vê yekê re, mirov karê bibêje ku weke ku di demên pêşde jî bû û weke ku di demên piştre de jî dibe, kal serokên xweza yên civatê bûn. ..

Di demeka kin de artişa ku weke ku Key Qiyakser hizir dikir û di xwest li ber devê deriyê qasrê amede dibe. Piştî, ku artiş amede dibe, êdî ku key Qiyakser dikeve serê artişê de û ku aqıldan û şewirmendên wî jî dikevina rex wî de, dikin ku bikevina rê de û herina bi wê artişa xwe ve. Rewş, êdî ne rewşeka ku asayî bû. Rewş, rewşeka ku awarta bû. Keyê mazin ku ket dewrê de, êdî divîyabû ku dinya ku pêdivî bipê heba, wê xirabûba û wê ji nû ve wê ava bûba.

Piştî ku key Qiyakser, gotina 'xwe amede bikin'ê ji devê xwe derxistibû û gotibû û piştre, êdî rewşeka ku bi awayê seferberî dest pê kiribû. Piştre ne bi gelekî re, di demeka pirr kin de artişaka mazin ya ku karibûn çend welatan bi carekê re bide berxwe û bi ser wan de herê avabû bû. Bi wê re, êdî ku artiş ava dibe û agahî jê re tê ku êdî hêz amede ya, êdî ew ji cihê xwe dirabê û diçê ku her li serê hêzê artişê bisekinê. Piştî ku ew rabû ser xwe û het û heta derve li dervî devê qasrê, êdî piştre ne bi gelekî re, dît ku wa çî hêz jê re hatîya û amede bûya. Ku çavên wî bi wê hêza mazin ket, êdî weke ku hinekî di xwe de mazinbûna wî jî hat bîra wî. Key Qiyakser, ji xwe yekî ku xwe mazin jî di dît bû.

Zanebûnaka wê ya pirr mazin hebû. Li qasra wî, li ber destê wî pirtûkxaneyeka mazin hebû. Di wê pirtûkxanê de bi hezaran nivîsar têde hebûn.

Key Qiyakser, deme ku hatibû derve û li ber hêza xwe sekinî bû, hingî hema bêja hemû şêwirmend û aqilmend û aqildanên wê yên li qasrê jî hatibûn û li cem wî sekinî bûn. Bi wê yekê û dîtîne tenê re ji rewşê dihat fahmkirin ku rewşeka awarta heya. Ew rewşa awarta, bi tevgerbûna key re pirr baş dihat berçavan û dihat fahmkirin.

Medîyayî, di welatê xwe de, girîngîyeka mazin didana bixwebûn û serbixwebûna xwe. Pirr li ser azadîya di rawastihan. Ew, weke mijaraka ku ti carî li ser ne diheta nîqaş kirin jî Gotin jî, li ser ne dihat gotin. Di wê heyemê de, ew bixwebûna wan bi awayekî pirr baş dihat berçav. Piştî ku key Qiyakser, derket derve, êdî ne bi gelekî re di nava şêwirmend, aqilmend û aqildanên xwe de hat û li pêşîya hemû mirovên ku li ber wî sekinîbûn sekinî. Piştî ku sekinî, êdî gotina ku ji devê wî derket, got ku "êdî hemû tişt amede ya ji çûnê re". Ku wî wilo pirsî û got, êdî şêwirmendekî wî yê bi navê Hilbir bersiv dayê de û gotiyê de ku "herê keyê min" û piştê di cihê xwe de bi bêdengî ma sekinî. Êdî ew jî, weke ku li bendî gotina ku wê ji devê key derketiba. An jî, li bendî tevgera ku wê wî daba nîşandin.

Key Qiyakser, piştî ku Şêwirmendê wî ew bersiv dabûyê de, êdî ew jî, di serê xwe de weke ku qanix bûbû ku êdî hemû tişt ji çûnê re amede ya. Êdî piştî wê bersiva şêwirmend re, ku hinekî dîn di cihê xwe de ma sekinî weke ku bi hizir, êdî piştê bi ber haspê xwe yê sipî ku bi navê Boz dihat nasin ve çû. Ku çû cem haspê xwe, êdî piştê li dora xwe nerî û got ku "dê êdî em sûwar bin herina bi hawara ku bi me ve hatîya. Ku Key Qiyakser wilo got, êdî piştê ew li haspê xwe şûwar bû. Ew yê pêşî bû ku li haspê xwe şûwar bû. Piştî wî re êdî şêwirmend, aqilmend û aqildanên wî jî sûwarbûn. Piştê di demeka ne zêde dirêj de hemû şervanên wî yên ku wê pêre biçûyan, li haspên xwe şûwarbûn û amede bûn. Ku ew amedebûn, êdî piştê ne bi gelekî re gava xwe avêtin û ketina rê de. Ku ketina rê de, Haspê Key Qiyakser li pêş bû. Li dora wî jî şêwirmendên wê û li dora wan hemûyan jî hemû şervanên wî hebûn. Artîşa Key Qiyakser di sazûmanaka pirr mazin de ava bûbû û tevger dikir.

Key Qiyakser, berî ku herê, li cihê xwe yê ku wê welêt bi rê ve bibe jî, Harpagos hiştibû. Ew yekî ku zanebû. Ji wî pêve, yekî dî wê nekarîba ku welat bi rê ve biriba. Bi vê yekê re, Key Qiyakser jî, bi dilekî bi êmin êdî diketa rê de û diçû. Ku ketina rê de, di rê de li ser hasp, key Qiyakser,

weke ku hinekî i hazn bû. Wilo jê dihat xwandin. Di serê wî de weke ku hin tiştin hebûn. Lê ka çi di serê wî de hebû. Ew ne dihat zanîn. Key Qiyakser, pirr bi hizir bû. Piştî ku ketibûbûna rê de, êdî tevgerîya wan zêdetir bûbû. Mirovên ku pêre bûn, hemû jî, yek ji yê din şervantir bû. Key Qiyakser, ketibû rê de û diçû. Gelo ew jî diçû şerekî? An jî diçû ku şerekî ku dibû bi ser bixe û bidawi bike? Û an jî diçû lex hatinekê bike? Ev key Qiyakser, ev hersê tişt jî jê dihat. Ew keyê welatekî ku heman pirranîya Asya rojhilat di bin serwerî û destiya wê de bû. Lê key Qiyakser, pirr bi hizir bû. Di serê wî de tiştina ku ew didana hizir kirin hebûn. Li dora wî, pirr şewirmendên wî yên ku jevzanetir hebûn, lê yekî ji ji wan di xwe de ne didît ku di wê heyemê de deng bikin û wê bi hizirkiirne di xwe ve çûna wê xira bikin. Hemûk jî, weke ku li bendî wî bûn. Li bendî wî û ku ew were xwe û êdî ku hebe di serî de gotinna ji wan re bibêje.

Piştî ku ketibûbûna rê de hê ku wê bikevina rê de, gelek komên pêşivan derxistibûbûn. Komên pêşivan, wê riya ku ew di tê ve diçûn wê hildan ewlakariyê. Wê çavdarî kiriban ji wan ku wan ji hin hêrîşên bêwaxt ku werina wan, wan ji wan biparezên. Her weha ev karê wan hebû. Lê komeka mazin ya ku ji çend mirov û şervanên pirr jêhatî pêk dihat, hê ku ew li ser ketina rê bûn de avakiribûn û li pêşîya ew kiribûbûna rê de. Ew jî, wê li pêşîya wan biçûyan ku herin û agahîyan birêketina wan bigihênina hêza wan ya li Lîdya ku nahaka di rewşa şer de ya û şer dike.

Ew koma ku hatibû şandin, wan jî lingê xwe zû girtibû û di cihê xwe weke ku li ber bê herin û bifirin û herin çûbû bûn. Piştî wan re, êdî hêza mazin ketibû bû rê de. Di rê de jî, ku rewşna mazin ku koma pêşivan ya ku di rê de ku rastî wê were, wê karibê ku an hina ji xwe bidina vegerandin û ew werina agahîyê bidina û an jî wê bitevahî wê werin û wê agahîyê didina wan. Ew jî, wê li gor rewşê wê bûba.

Li welêt, Harpagos, weke yê ku li ser taxt rûniştiba û wê were bi rê ve biiriba mabû. Lê ew ne key bû. Tenê, heta ku key vegeerîya ba, wî jî wê welat îdara kiriba. Heta ku key vegeerîya ba, wê wilo ba.

Key Qiyakser, ew bédengbûna wî, weke demeka dirêj berdewam kiribû. Piştî ku weke demekê jî di rê ve ve çûbûbûn, piştî di rê de, weke ku key Qiyaker were xwe lê hatibû. Di serê xwe de, ew ji xwe çûna xwe dawî lê hanî bû. Êdî wî bala xwe dabûbû ser dora xwe û nav şewirmendên xwe. Di wê hemeyê de pirr şewirmendên wî bi wî re di rê

de bûn. Key Qiyakser, ku weke ku hatibû xwe di wê heyemê de, êdî piştîre bala wî çûbû bû ser dora wî.

Key Qiyakser, bi hêzeka mazin re ketibû rê de û bi ber Lîdya ve diçû. Ew çûyin, ne çûyinaka asayi bû. Çûyinaka weke çûyina şer bû. Ji xwe ji bo rewşeka wilo û bi wî awayê ketibûbû rê de û ew çûbû bû. Key Qiyakser, berî hingî, bi wî rengî ne ketibûbû rê de. Bi aliyê Asya navin ve di seferên ku key Diyaqos kiribûn de cih girtibû. Ew di wê demê de hê ciwan bû. Hê kelegermî bû. Xwûna wî di laşê wî de dikelî. Nahaka ew keyek bû. Li ser serê welatekî weke welatê Medîya ku xwediyê serwerî û serdestîyeka mazin bû.

Lê ew cara wî ya pêşî bû ku ew bi nava Anatolia ve diçû. Ew herêm ji wê hêza ku bi wî re di rê de ne xarib bû. Lê ji bo wî hinekî xarib bû. Ji wî re xarib dihat. Ew hêz, berî, di bin serkêşîya Harpagos de hatibû van herêmêna û di wan herêmên ku ew têve diçûn de serwerîya xwe avakiribû.

Key Qiyakser, lê belê di derbarê herêmê û heyîn û hebûna wê de, pirr ji devê şêwirmendên xwe di wê deme berî ku bikevina rê de û li ser rê bûn, ji wan bihîstibû. Ew bihîstinên xwe, wî, di serê xwe de bibîr dikir. Di dema ku di rê de diçû, wî ew bi bîr dikir. Hêza key Qiyakser ji ber ku hêzeka mazin bû ku ketibû ser rê de, êdî ne bi sivikî di rê de diçû. Hinekî giran di rê de diçû. Bi giranîyekê ve di rê de diçûn.

Key Qiyakser, hem di rê de diçû û hem jî dihizirî. Şêwirmendên wî jî, bala wan pirr li ser wî bû. Hên sîwarî, li nêz wî dimeşîn. Hêzên sîwarî, yên ku herî zêde karibûn ku zû tevbigeriya bûn. Di rewşek ku ne baş de û an jî rewşaka ku ne li bendê û li hêvîyê bûn, wê karekî mazin biketa ser milê wan de. Zaroyên Hebêdê di rê de bûn. Hebêdê, wê ew parastiban. Ew jî, di wê baweriyê de bûn. Medî, bi bawerîya li wê re, xwediyê bawerîyaka bi hezar salan jiyîbû û heta wê deme wan hatibû bûn. ...

Key Qiyakser, piştî ku hinekî i wê rewşa xwe re diçûn, êdî berê xwe dide şêwirmendên xwe û dike ku bi wan re bide û bistêne. Şêwirmendên wî jî, ji xwe bala wan li ser wî bû. Ew jî, ji xwe bala wan li ser keyê wan bû. Çawa ku keyê wan bala xwe dabûbû wan ku bi wan re bide û bistêne, êdî wan jî, ew bala xwe ya ku ji xwe li ser keyê wan bû hê geştir kiribûn û lê nerî bûn. Bi wê yekê re, êdî ku key jî berê xwe da wan, êdî wan bi hev re bidest axiftinê kir. Di meşê de jî bûn, dîsa axiftina xwe kirin. Key Qiyakser, mirovekî bi aqil bû. Zanibû ku wê çi bigota. Wî gotina xwe di wezinand û dihanî ser ziman. Bizanebûn dihanî ser ziman.

Di rê de bi ber Lîdya diçûn. Ew çûyin, wê çawa ba ji wan re ew jî wê di demê de û di dema ku ew ghiştina wir de wê bidîtan.

Di rê de çûyin çendî ku didoma, ewçendî jî, dûrketina ji welêt jî dihat hîskirin. Key Qiyakser jî, ew yek hîs dikir. Lê li cem wî, pirr mirovên şewirmend û yên aqilmend hebûn. Ew ne bi bala xwe re û ne jî bi gotina xwe re bitenê ne dihiştin. Hertimî xwe didana li berçav. Lê dirêj bû. Lê ya ku têve diçûn, riya çûnê bû. Lê ka wê kî ji wan ji wê rêyê bişûn ve vegeşîyaba? Ew jî, weke pirseka ku bêbersiv bû di seran de. ...

-----o0o-----

Li nav hêzên Medî, ew rewşa awarta ya ku afirîbû, weke xwe berdewam dikir. Hêzên Sûwarî yên ku di piştî wan de li wan ghiştibûn, ew jî li cem wan bûn. Di nav wan de, ew jî bicih bûbûn. Wan jî, cihê xwe girtibû. Ji wir, Astiyag û şewirmend û aqilmendên li cem wî, hin komna ku herin û agahîya wan bidina keyê mazin, ji wir ketibûbûna rê de û çûbû bûn. Lê ji wan, heta wê demê jî, ti agahî ne hatibû standin. Gelo rewş wan çawa bû. Di rê de hin tiştina ku ne baş bûn hatibûbûna serê wan? Ew jî, weke pirseka ku di serê wan de bêbersiv bû. Hêzên Medîyayîyan, heta wê demê jî, rewş ji destê xwe ne berdabûn. Çavên xwe vekirî hiştibûn. Ji bo ku rastî ti rewşên ku ne li bendê û li hêvîyê bin ku newin, di rewşeka amede de hertimî xwe dihiştin. Li binê kon jî, bi Astiyag re pirr çûn û hatinên ku bi mejî dihatin kirin ji aliyê şewirmend û aqilmendan ve dibû.

Key Qiyakser, deme ku peyema wan hilda, wê ne sekinî ba. Wan jî, ev yek wilo dizanî. Wan, keyê baş û qanc nas dikir. Naskirin, gotinaka ku di nav Medîyan de bi kevneşopî lê nêzîk dibûn bû. Naskirin, ji aqil dihat pirsîn. Aqil, dide naskirin. Lê aqil dihat naskirin jî. Naskirina aqil, kifşkirina wê bi wê bixwe re bû. Bi wê kifşkirinê re, aqil bixwe êdî dihet dîtîn û bikar hanîn. Aqil, bi kevneşopîyê re dihat zanîn. Di nav Medîyayîyan de tişteki din jî hebû. Ew jî, ew bû ku kî mirov ku li gor kevneşopîya xwe karîba tevbigeriya, ew mirovê biaqil jî dihat dîtîn. Yê ku aqilê wî mazin dihat dîtîn. Li gor wan, yekî biaqil karîbû ku kevneşopî bijîya û fahmkira. Bi vê yekê re, di kevneşopîyên xwe de rêyeka ku diçû êqil di dîtîn û dihanîn ser ziman.

Kevneşopîya wan, pêşketî bû. Bi hezar salan ve di pêşketinekê de bû. Ewqas sadsalên ku bi wê awayê jîyane xwe re buhurandibûn, bi wan re heta wê demê, têghiştinaka bi heman rengî ya bi kevneşopî afirandibû.

Ku di rêya xwe de jî dimeşîn, ku li pêşîya xwe dinerîn, û ku bi wê nerînê re siha xwe jî di dîtîn, bi wê re jî, diaxiftin. De ne, roj pîroz bû. Di nava wê rojê de awayê mirov bûna wê jî, di wê elemetekî ku mirov bi

aqil fahmbikira hebû. Ew jî, bi têgihiştinekê re bi wan re dihat ser ziman. Sih, ji hebûna mirov bû. Ku heyîn û hebûna neba, wê ew jî neba. Bi vê yekê re sih, têkilieyeka wê bi heyîn û hebûnê re hebû.

Ew jî, bi aqilê di serê mirov de, wê biheta fahm kirin. Lê aqilê serê mirov, ne dikarî ku xwe bigihanda hemû tiştî û derî. Xwûdayên mazin Hûrmûzê û Şêvînî ew jî hizirî bûn. Riya gihandinê afirandibû. Ew jî, ku mirov bi aqilê xwe ketiyê de, mirov wê êdî di wê de bigihiştiba wan der û tiştên ku zor û an jî ku weke ku ne biderfet jî bû. Li azmana, cihe wî hebû. Wî cihê xwe çêkiribû. Heyv, navê xwe ji xwûdayê xweyê ku lê dijî jî digirt. Meh, têkiliyeka wê bi zanebûna baxtê re jî hebû. Stêr, her yekê li gor Medîyayîyan, mirovek bû. Ew stêr hemû, di dema xwe de û di zamanê xwe de, mirov bûn. Lê piştê ku mirin, êdî hingî li dinyê başbûn û xwûdayê wan ji wan xweş bû, êdî ew derxistina li wir û li wir bi rohnî kirin. Bi vê yekê ew êdî heta dawiya jîyanê wê wilo bi ronahîyeka ku didan, wê bijîyan. Ew bi bûna stêr re pîroziyak bidest dixistin. Ew, piştî ku mirin di wê jîyane xwe de, êdî wê wilo bijîyan. Êdî, ji bo wan, dinya û dem, mirov û bax û hwd bi hev re wan di dît. Kî xwe diyê çî baxtî û kederê bû, wan dizanî. Bi vê yekê, mirov karibû, ji wan bi pirsîyana. Her mirovek ku het dinyê, wê hûrmûz, stêra wê jî bi baxtê wî re biafiranda. Li gor jîyane wî ya ku bi baxt li ser wî hatîya nivîsandin, ew stêr bi rohnî geş bû. Her mirovek çawa ku bû wê stêra wî bûba û bilind bûba, her weha wilo jî, çawa ku yek mir jî, wê stêra wî xişîqîba û ketiba ji azmana. Stêr, hebûna jîayne nimînêr dikirin. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bigota ku zîndî jî bûn. Ew, wilo dihatin dît. Car bi car, deme ku li azmana dihat nerîn û dihat dît ku wa stêr diharikê û dihê xwerê, êdî bi wê dîtîne re dihat gotin ku “wa mirovek î ro mirîya, gîyane wî ji laşê wî derketîya.” Ew wilo bi vê yekê û rengê dihat tewsir kirin.

Medîyayî, Car bi car li azmana di nern û pîrr stêr li hevdû bi kom di dît, êdî ji wan fahm dikirin ku ew artişa wan ya winda mirovên ku têdebûn li jîyanê na. Ew wilo dihanîn ser ziman. Lê ew artişa wan ya ku li pey wan ketibû riyan de û ew 5 sal bûn ku li Lîdya bi Lîdyayîyan re diket û şer de jî, stêrên wê dijî di dît. Ew 5 sal bûn ku Hêza Medîyayîyan li ber çemê sor bû û dem bi dem li hêzên Lîdyayîyan re ketibû şer de. Di wê demê de pîrr şer û pevçûn kiribûn bi Lîdyayîyan re. Lê di wê demê de çendî pîrr mirov ji Lîdyayîyan di wan şeran de hatibûn kuştin û bi wê re çend ku ji Medîyayîyan jî hatibûn kuştin, lê dîsa ti hêzî ji wan zora ya din ne biribû. Lê piştî demekê re êdî ku Medîyayî, bi hawara wê hêza xwe ve hatin êdî wê rewş pîrr cuda bûba.

Di wê demê de, ku ew demek têve çûbû ku hêzên Medîyayîyan mirovên ku şandibûn ji wan ti agahîyê nagirin. Lê piştî wê şandina wan ya peymannêran re, êdî hin ji wan mirovên ku di deme ku hêza Medîya ketibû rê de ku bi rê xistibûn gihiştibûbûna wir. Bi wê yekê re, êdî kêfa wan hatibû. Êdî, wê gihîna li wan, derûnîya wan pîrr xweş û geş kiribû. Lê ne tenê heya Medîyayîyan ji wê hatina hêzên Medîyayîyan ya ji welatê wan bûbû. Heya hêzên Lîdyayî jî ji wê hatina wan bûbû. Çavdarên wan yên ku çavderî dikirin ji derve hin agahî bi wî rengî hildabûn û ew agahî jî di cih de gihandibûn keyê xwe Key Aliyêt.

Ew şerê Medîyayîyan yê bi Lîdyayîyan re ku li ber çemê sor, ew 5 sal bûn ku didoma. Lê hê yek ji wan hêzan jî tîk neçûbû bû. Lê hêza Medîya ji kal ketibû. Hêza Lîdyayîyan jî, Bi windahîyên ku dabû bûn hatibûn ji kal ketibûn. Yanî, ku di wê rewşê de ku hêzaka sêyem ku hinekî ji wan bi hêztir ku hatiba wir û bi yekî ji wan re ketiba şer de, wê di demeka ku ne zêde dirêj de wê zora wan biriba. Rewş, hatibû ber rewşeka bi wî rengî. Lê hêzên Medîyayîyan jî û yên Lîdyayîyan jî, êdî bi şerê bi hev re weke ku bixzikî bûbûn. Êdî ne ji dil bi hev re şer dikirin. Herdû alî jî, ji wan, şêwirmendên ku derdiketin û li ber key digotin ku “divêt ku ev şer were bidawi kirin hebûn.” Şêwirmendên Medîyayîyan jî, pîr caran ji astiyag re gotibûn ku “êdî xwûdayan vî şerî naxwezin ku em bikin”. Bi vê gotinê re, êdî wastandinaka di dil de jî dihat ser ziman. Şêwirmendên Key Aliyêt jî, heman tişt li ber wî dihanîn ser ziman. Şêwirmendên Key aliyêt, jê re digotin ku “xwûdayên me, naxwezin ku em vî şerî bidina berdewam kirin. Ku wan xwestiba, wê em bi serxistiban”, wilo digotin ji key Aliyêt re. Key aliyêt, ji dêla ku bersivaka hişt bide van gotinên ku li ber wî dihatin gotin, li ber wan gotinan bi bêdengîyekê dima. Ew jî dihizirî. Di hizirkirina xwe de, ew jî ne dihizireke ji wan hizrên ku li ber wî dihatin ser ziman dût dihizirî. Ew jî di rewşeka bi wî rengî re li ber wan di sekinî.

Di nava Medîyayîyan de jî, rewş, mirov divêt ku bibêje ku ji wê necudatir bû. Ti Medîyayîyî, ku şêwirmendên wan gotiba ku “divêt ku ev şer nebe”, wê nekiriba. Key bixwe jî, ku remildarên Medî yên ku ji Keyê Medî re şêwirmendîtî jî dikirin di her rewşên giran de, ti kesek dernediketa dervî gotina wan. Wan, di wê heyemê de, êdî li wî şerê ku dibû bi awayekî baş lê ne dinerîn. Bi vê yekê û nerînê re, di aslê xwe de di nava hêzên Medî de wastandinaka hê maztir diafirî di laşan de.

Vêca wê nahaka çi bûba? Ew jî, ne kifşbû. Lê çend ku pîrr şêwirmendan ji herdû aliyên jî li ber keyên xwe ev hizir dihanîn ser

ziman, dîsa keyan ew şer bidawî ne dikir. Bi vê yekê re, êdî şewirmendan bi awayekî dengbilind li ber keyên xwe dihanîn ser ziman ku ew şer bidawî bibe. Lê bidawî ne bû. Ew şerê ku di nava van herdû hêzan de, êdî ne bi dilê oldar û şewirmend û remildaran bû. Ew ji wê ne bi dil bûn. Bi wê yekê re, êdî hinekan ji wan şewirmend, aqilmend, oldar û remildaran, bi awayekî vekirî li ber Astiyag jî û li ber key Aliyêt jî dihanî ser ziman ku “ win di vî şerî de isrer bikin, winê cezayekê mazin ji xwûdayan bibînin.” Ev hizirên ku dihatin ser ziman, hizirna bideng bûn. Bidengbilindiyekê jî êdî li ber wan dihatin ser ziman. Ku xwûdayan xwestiba ku ew wî şerî bidomênin, wê ew di rewşaka wilo ya li berhevde ne hiştiban. Demek kî, ew jî wî şerî ne bi dil in. Êdî naxwezîn. ..

Medî, bizanebûna xwe re diaxiftin. Wan hertimî li hîs û dilê xwe dihisand û biryarên xwe didan. Ne tenê ji aqilê xwe yê ji mejiyê xwe li dinerîn. Li dil û hîsa xwe jî dinerîn. Kevneşopiya Medîyayîyan, pîrr kûrbû. Temenê wê kevneşopiyê, divêt ku em di vir de çend gotinan li ser bibêjin heta em wê baş û qanc fahm bikin. Li gor min, ev yek pêdivî bi wê heya.

Medîyayîyan, piştî ku ava bûbû, di demeka pîrr kin de mazin bûbû. Di cih de bûbû xwediyê serwerîyeka mazin ya bi xwe re. Temenê vê yekê hebû. Kurdên wê demê ji dema Lorî, Gûtî, Hûrî û kasîtan, heta ku dihat û digihişt wê demê û wan, demna pêşketinê û pêşveçûnê ên pîr dirêj buhurandibûn. Kasîtan, di dema xwe de, pêşketin û pêşveçûnaka wilo mazin çêkirin ku welatê Babiliyan hemû kirina bin serweriya xwe de. Kasîtiyan ji welatê xwe re digotin “karadûnîyaş”. Welatê Kassîtiyanaê, girîngiyeka wê ya bi çemê Zagros û Diclê hebû. Bi awayekî pîroz wan li van herdû çeman di nerî. Zagrosan, bi dewlemendiyeka ku li ber wan didanî li holê re, ji wan re dibû navendek. Lê wan jî, weke Gûtîyan, Gerzû-baqarta ji xwe re kiribû navend û peytaxeka şariştanî. Di destpêka wan de, navenda wan rojhilatê kurdistanê bû. Li demê bi ber dem wan yên piştire têt, êdî bi ber vir ve navendîtîya xwe di qîşiqênin. Lê ti carî, ji ewlatîya ku ji Zagrosan digirin jî, naxwezîn ku dûr bikevin. Ji ber vê yekê, hertimî Zagrosan, ji wan re weke navendeka mayinda dimêne bi wan re.

Çawa ku Medîyayîyan ji welatê xwe didema xwe de digot “Medha”, kasîtan jî bi wê awayê û rengê ji welatê xwe yê di dema xwe de digot “karadûnîyaş”. Karadûnîyaşa wan û Medîya wê demê, di kevneşopîya xwe de jev nedûr bû. Lorîyan jî, bi heman awayê, di dema

xwe de welatê xwe bi navkiribû. Pêşketina ku Lorîyan jînkir, wê li herêmê ji hemû pêşketinên ku bixalkî tên jînkirin re wê bê temen.

Lorî, Lorîstana wan, bandûra wê bi kevneşopîya wan re wê heta wê demê jî wê hetiba. Di deme Medîya de, Ew jî, di nav welatîtiya Medîya de, weke welatekî serbixwe dijîn. Bandûr û serwerîya wan jî, wê ji rojhilatê kurdistanê, pirranîya wê, bike nava xwe de.

Kasîtan, di dema xwe de, bi navê kurdûnaş, xwediyê key jî bûn. Keyê wan, yê ku bi vî nasî dihat bi bîrhanîn, bandûra wî, pişt wî re bi navê wî re berdewam kiribû. Ew, piştî wî re, ew weke yazdanakî êdî bi navê xwe re li şûn xwe bi navê xwe re mabû bû.

Kasîtan, weke Gûtîyan, kevneşopîya wan yê ku weke destûrîyên wê demê dihatin bi karhanîn hebûn. Lê divêt ku em bi bêjin ku kasîtan, nivîsandin, di nava xwe de pirr mazin jî bi bi pêş xistibû. Bi wê rewşa xwe re, di dema xwe de, Babiliyan û welatê babilîyan jî dikina bin dest, serwerî û bandûra xwe de. Di wê demê de ku hê zêde pêşketibûn, Asûrî jî, bi wan re dijîn. Ew jî, bi teybetî, ji awayê wê pêşketinê, pirr baş dizanîn ku şûd bigirin.

Lê Kasîtan, ku mirov bahsa wan bike, divêt ku mirov bibêje ku çendî ku ji dora çêlê û bi ber çiyayê Zagrosan û heta ku dgihişt, kirmanshan û Aqbatanê û hwd, li herêmeka pirr mazin bûbû bûn xwedî serwerî û serdestî. Ew evîndarê biserbestî bûna xwe û azadîya xwe bûn. Piştî ku Gûtî, hin bi hin ku ber Diclê (ku wê demê jê re 'Digre' digotin) ku wê ji xwe re bikina navande û wê ji wir bidest pêşketina xwe bikin, wê navendîtiyê êdî ji destê wan bigirin. Gûtî, wê di wê demê de pêşketinaka mazin bijîn. Ew wê bi tememî li ser êqil re bimeşîn. Hine xosletên Hûrîyan ku ew êqil pirr baş dizanîn bikar bînin weke kasîtan, ew jî wê ji wan bigirin û di xwe de bicih bikin û li ser wan re ku hê ji wan pêşketîtir wê di dîrokê xwe de meşa xwe bidina domandin. Ya ku wê Gûtîyan bi sadsalan bibandûr di cihê wan de bihêle jî, yek jî jî ev bû. Gûtîyan, dizanî ku êqil bi awayekî teherî di serî de bijîn. Ew xosletê wan, wê kê ku ew di deme xwe de mazin karibin bihizirin û kevneşopîyên pirr biaqil biafirênin.

Ew kevneşopî, heta wê demê wilo hatibû. Ew kevneşopî, bi wê re wê êdî biaqil bi rê ve herê. Weke yekî ku kurd, ez karin bibêjim ku kurdên berî vê demê, kevneşopî ji vê deme me bêhtir û bibandûr bikarhanîna. Wan kevneşopî, ne tenê, weke hin destûr û an jî zagonna ku di jîyane de li gor wan dijîn bikar dihanîn. Ji wê zêdetir, weke xêvekê jî bikar hanîna. Pêpelokên wan yê demên pêş ku bi wê bi pêş ve diçûn, di wê

kevneşopîyê de dihatin çêkirin. Aqil, di destê wan de, pirr afrîner bû. Ya ku biêaqil ew bir û gişanda têgihîştina nivîsandinê, ew rê, di aslê xwe de bi têgihîştina xwe re bi wê kevneşopîya wan re ya. Kevneşopî, aqilê herî safî yê ku li gor wê di jîyanê de dihê jîyandin a. Ew aqil, lê biu awayekê ku di jîyane de bi wê bicihbûya re bi pergal û şênber li berçav heya. Wan ev kifşkiribû û dîtibû. Ew kifşkirina xwe, di serê xwe de bi gotina aqil re levhunandin û bi wê re temenê nivîsandinê di nava xwe de afirandin. Bi wê re, êdî kevneşopîyên wan jî, bi qasî ku dijîyanê de êdî dijîn û majinda dibin, her weha bi wan afirandin jî, êdî bi wan re çêdibe. Ku bi gotinekê jî mirov di vir de bibêje, tenê vegotina Şahmaran ku ya wan deman bû û weke ola yekxwûdayê ya wan deman bû, di wê de bi hanîna li ser ziman re aqilekî pir safî ku saf aqil bû, dihat ser ziman. Şahmaran, bi Hûrîyan re jî, bi Mîtanîyan re jî û bi gotîyan re jî, û heta ku dihê demên piştre jî, ku her deme wê, weke ya oleka yek-yazdanî ku mirov bêne ser ziman, wê herî rast bê. Temenê olên yek-yazdanî, aliyekî wan yê jîyanî bi vegotina şahmaran jî hatîya avêtin li jîyanê. Ew temen, bi hunandina bi hev re ya kevneşopî û aqil ya bi hev re ya.

Piştî bûna tûfanê û hanîna wê ya li ser ziman re, êdî ew temen diafirêne di jîyanê de. Wê mirov bi dil û wîjdanê xwe re wê bi aqil çawa bijîn, êdî bi wê re û pêşketinê weke wê re dihê kifşkirin. Kevneşopî, wê karekî din jî bike bi xwe re û bi pêşketina xwe ya bi deman re. Ew jî, ew a ku dîroka olê ya ku êdî dihê nivîsandin, bi wê re dihê nivîsandin. **Kengirîyên**(Sûmer) ku **kêvilbar**(Tablet) ji bo nivîsandê afirandin û li ser wan bidest nivîsandinê kir, biqasî wan kêvilbarê wan kevneşopî êdî ji olê û dîroka wê re bû kêvilbarê wê yê mayinda di dîrokê de. Di vir de, divêt ku mirov vê jî bibêje ku olê hertimî bêhne pêşketina mazin ya dirokê de ku wê li ser çokên wê baş bide rûniştandin kirîya. Bi vê yekê re, hertimî ew bikarhanîya. Demên olî yên ku bi awayekî bi peresandinê re bi demê re hatina jînkirin, êdî berdewam bûna. Çendî ku ew kevneşopî, baş û qanc hatîya fahmkirin, êdî pêşketin hatîya kirin. ..

Ol, wê aliyekê wê kevneşopîyê yê bipergal ji bi xwe re biafirêne. Bi vê yekê re, wê êdî hevdû temem bikin û wê bi hev re weke dû hevalbendên ku ti carî di demê de jev neqatihin wê bi hev re bimeşin.

Kevneşopî, di wê demê de jî, wê temenê wê pêşketin û pêşveçûna Medîyayîyan ya bi lez bike. Medî, pêpelokên wan bitendûrist in. Deme ku pêl pêpelokên xwe dikin û bilind dibin, ji xwe biawayekî bi awla wê bilindibûnê dijîn. Ew ji xwe ewlabûna wan, wê wan, li ber her rewşa ku tene ber wê bihêz bike. Kevneşopî, weke ola civatê ya ku dihê jîyin a.

Farqa di naqabîna olê û kevneşopîyê de, ne tenê bi navê wê ya. Bi wê re awayê pêşketinê ya. Lê çendî ku ew awayê pêşketinê bi teybetmendîyên xwe re heya jî, bi wê re jî, di awayekî de digihina hevdû yekbûnaka bi reng awa ol û kevneşopî bi hev re çêdikin. Di dîrokê de pêşketina herî mazin ya olê bi vê yekê re, bûya. Ol, di aslê xwe de, weke ku mirov dibîne, navê pergaltîyaka kevneşopî ya bîaqil û jîrê ya, ku di temenê wê de bîra mirov ya ku bi dîrokê re pêşketîya jî heya. Bi wê re mirov karê weha jî bêne ser ziman; ku ol, bi rêzê re hebûna kevneşopîyê, jîrê û bîrê bi hev re dike temenê xwe de û li ser re pêş dikeve. Pergaltîya olî, di wan demên berê de, weke xêvekê hatîya bikarhanîn.

Çend ku dem bi ser ve buhurtîya, êdî yekdîmenî bûya dudîmenî. Dudîmenî, bûya sêdîmenî û hwd. Bi vî awayê re êdî heyîn û hebûna awayê pêşveçûn û pêşketinê ku bi awayekî bi kevneşopîyê re ku çendî çêbûya hatîya hildan li ewlatîyê û piştîre pêşveçûna wê bûya. Mirovekî ku bi tememî li gor wê kevneşopîyê dijî, ew dîmenîtî bi hemû awayên pêşketinê û têgihîştinê wê re dil li têgihîştinê û fahm dikir. Ew yekî, herî pêşketî bû. Bi wê re, mirov karê bibêje ku ew yekî ku herî bizane jî bû.

Medîyayîyan, ev yek di deme xwe de weke ku fahm kiribû. Key Diyaqos, keyekî Medî bû. Girîngîya ku wî bi têgihîştinê re dide kevneşopîyê bi nav û deng bû. Ew, ku mazinatîya wê dihat ser ziman, ev aliyê wî di serî de dihat ser ziman. Bi wê re, ew gihiştibû têgihîştineka mazin di rêzanîya xwe de. Heta ku dem hatibû wê dema Key Qiyakser jî, wilo berdewam kiribû. Kevneşopîyê, ji aliyê xwe ve pergale wan ya civatî û rêzanî jî li ser lingan digirt, diparast, pêşdixist û bi pêşve dibir. Dem bi dem, bi w kevneşopîyê re peresendin hatîya çêkirin û bi wê re awa û rengê pêşketinê yê li gor demê yê demê derketîya li holê û hatîya dîtin.

Di wê demê de jî, key Qiyakser, di wê têgihîştinê de bû. Key, ji xwe ku dikîjan demê û domenê de jî ba, yê ku herî zêde ku di farq, têgihîştin û bîra wê de ba. Ev yek, ne tenê weke pêdivîyaka civatî dihatî ya bi wî re dihat dîn, her weha weke pêdivîyaka jîyane wî jî dihat dîtin. Key, û piştîre mîr, yên ku herî zêde li gor wê kevneşopîyê bijîyan û ew biparastan bûn. Ew, bi vê yekê re serek û serok bûn. Navê wan, wê bi vê re hertimî biheta ser ziman. Ku ew li wê xwedî jî derketiban wê bi lê xwedî derketina wan re navê wan heba. Û ku ew lê xwedî derneketiban jî, wê navê wan bi li xwedî derneketina wan re bihata zanîn û ser ziman. Li gor vê yekê jî, wê rêz ya ji wan bi heta girtin û yan jî ne heta girtin. ..

Di wê demê de şervanên Medî yên ku li ber Lîdyâ di cihê xwe de di rewşa şer de ku ew 5 sal bûn ku mabûn û sekinî bûn, ku ji kîjanî ji wan biheta pirsîn, wê ev yek ji wan re bihanîya ser ziman. Medî, piştî ku hin pêşivanan xwe gihandibû, wan, êdî ew li wir li bendî keyê mazin key Qiyakser bûn. Key Qiyakser ku ghişt wir û ku ew ketiba şer de, êdî wê qiyemet qataha ba.

Key Qiyakser û hêza ku bi pêre bû, ew demek bû ku di rê de bûn, divêt ku êdî hatibin nêzî wir. Bi wê re, êdî dilperî bi hemû kesekê li wir re çêdibû.

Li qasra Key Aliyêt jî, bahse wî dihat kirin. Bahse key Qiyakser hatibû kriin. Yên ku li wir jî, ew agahî standibûn, ku wa ew tê bi bir ve, êdî mereq dikirin ku wê piştî êdî wê çî bûba. Çendî ku mereq jî heba, êdî herdû hêz jî, ne bidil bûn ku bi hev re kevina şer de. Di nava herdû aliyan de bawerî afirî bû ku êdî xwûdan wî şerî naxwezin ji wan ku ew bikin.

Hêzên Medî û yên Lîdyayî, piştî ku hatibûbûba berhevdû û bi hev re ketibûbûna şer de û piştî, êdî rewşa wan wilo weke ya serî ku dest pê kiribûn di destpêkê de wilo berdewam kiribû. Rewşa wan, wilo mabû. Agahîya ku hatina key Qiyakser bi hêzeka mazin re li wir, ku ghiştibû wan, êdî ew jî weke ku werina xwe li wan hatibû. Êdî zîndîbûnek di nav hêzên Medî de afirîbû. Hêzên Medî, êdî ew di wê rewşê de bûn. Lê ew di rewşa din de jî bûn. Ew rewş jî, ew bû ku remildarên wan êdî ew şer baş ne di dîtin. Wan, di got ku "xwûdayên me, êdî vî şerî naxwezin ji me ku em bikin". Ev hizra xwe ku dihanîna li ser ziman, bi deng jî dihanîna li ser ziman. Ti kesekî ne dikarî ku bêje remildaran û oldaran çima ti wilo dihêne ser ziman. Ew yên li pêş bûn û gotina wan mazin bû. Rêz û hûrmeta wan jî pir mazin bû.

Medî, di wê rewşê de bûn. Lê Lîdyalî ji ji wş rewşa wan ne cuda di rewşekê de bûn. Şêwirmendên key Aliyêt, ji wî re digotin ku êdî xwûdayê ne, vî şerî naxwezin. Ev gotin li herdû aliyan bi vî rengî dihat ser ziman. Lê ji wê rewşê derketin jî, heta wê demê û kêlikê nebûbû. Lê agahîya ku keyê Medû key Qiyakser, bihêzeka mazin ku di rê de wa bi vir ve tê jî hatibû guhê wan jî. Ev agah, hatibû guhê key Aliyêt jî. Wî jî, ev agahî bihîstibû.

Key Qiyakser, piştî ku hat, êdî wê rewşek çawa afirî ba. Ne herkesekî dizanî ku ew hêzeka medî bû û dihat ku şer bike. Ji xwe li wir li ber wan li ber Lîdyayîyan, hêzeka wan hebû û di şer de bû bi wan re. Heta wê demê jî, ew hêza wan jî ne hatibû tê birin. Gelo, vêca ku hêza dîn ya

mazin hat wê çawa bûba? Ev jî, weke pirsêka ku ji wê re bersiv dihat xwestin ji xwûdanan bû. Ew xwûdanên ku baxtê wan li wan nivîsandibûn, divîyabû ku ev jî bizanîyan. Ji xwe, ne biderfet ku nezaniyan. Wan dizanî, ku wî çibûba, wê çi hatiba serê wan.

Aliyêt, mirovekî bîaqil bû. Mirovên li dora w yên şêwirmend jî, ev yek dizanîn. Ew şêwirmendên wî, çawa ku di serê xwe de li hin çareyan ji xwe lê digerîyan, her weha dizanîn ku key Aliyêt jî di serê xwe de bi wê zanebûna xwe li çareyekê lê digerîya. Wê wî, çareyek bidîta. Divêt ku bidîta. Ji wê pêde, ti çareyên wan jî nebûn. Li ber hêzeka bi hezaran ku nahaka di rê de ya û bi ber wan ve tê, wê çi kiriban? Divêt ku çareye wê bidîtan.

Rewşa, di nava hêzên Lîdyayî û mirovên wan yên bajêr jî, weke xwe berdewam dikir. Çûn û hatin di nava wan de berdewam kiribû. Pîrr caran Aryanîs û dayika wê, bi hev re hatibûbûna cem key Aliyêt û vegeerîyabûn. Key Aliyêt, ne hiştibû ku wan li cem xwe li wir bihêle. Ku ew li wir ban, û şer dest pê kiriba, gelo wê tiştek hatiba serê wan? Medîyên ku di kevneşopîya wan jin weke rûmetê dihat dîtin û zanîn, gelo wê tiştek ji wan jinan kiriban? Wê derketiban dervî wê kevneşopîya xwe?

Bersiva pirsên weha mirov di rewşan ku qawimin digirê. Di wê demê de jî, wê ev yek hingî hatiba dîtin û fahmkiriba. Lê tevî heta wê demê şer di nava wan de bûbû jî, heta wê demê, şerê ku bûbû, ji nav şervanan derbasî dereka dî û qadaka dî ya jîyanê ne bûbû. Ne ji aliyê Lîdiyayîyan ve ev bûbû û ne jî ji aliyê Medîyayîyan ve ev bûbû. Lê ku şer bû jî, êdî di hin rewşna de, mirov nikarê bi ewlakarî biaxivê. Rewşa şer, êdî rewşên din yên ku wê werina pêşîya mirov ku mirov wan jîn bike, wê dîyar bikin û kifş bikin. Di wê demê de, rewş, vê yekê re bi sînora bû. Lê wê ji nahaka û pêde, êdî wê çi bûba, ew jî ne kifş bû. Şer, weke ku carna remildarna medî digotin ”şer ku bû, hertimî êdî malê diviritêne”. Rast bû. Şer, hertimî, malê di viritêne. Şer ku bû, li ti kesekî ne hisêne. Hîsîyat û vaca jîyane asayî, di têgihîştina şer de nîn e. ...

----oOo---

Key Qiyakser û hêza ku pêre bû, ew demek bû ku ew di rê de bûn. Pîrr jî, wastahî bûn. Pêşîvan û rêvanên wan rê şanî wan didan û ew di rê de ji hêrîşên ku wê hatiban li ser wan agahdar kiriban. Ew jî, di heybûnê de bûn. Di rê de, wan kêlîyek xwe jî, vala ne diberda.

Li pir ciyan sekinîbûn û bêhn standibûn. Lê êdî rêya wan jî, wilo zêde nemabû. Her serê çend kêlîkan pêşîvanê wan hebûn û rewş ji wan dihat

pirsîn. Ew, pêşivan bûn, agahdarvan bûn û baldarvan bûn. Bi sayaserê wan, hêza wan hatibû ber nêzîkî cihê ku wê hatibayê de.

Dem jî, êdî di wê roja ku ew dihatin de dihat û diketa ber êvarî de. Lê di wê heyemê de pêşivanên wan yên ku hema li pêşîyan hêza mazin bûn ji yên li pêşîya agahî distênin ku wa nêzîkî cihê hêza wan bûna. Ji xwe yên li pêşîya yên ji hêza mazin ku wirda bûn, têkili jî bi hêzên xwe yên li wir re danîbûn. Piştîre bi qadarakê re, êdî agahî hat û hat ragihandin ji key Qiyakser re ku êdî ew ghiştina ber ber cihê ku hêza wan lê dima. Ji wê agahîyê, key Qiyakser, êdî weke ku were xwe lê hat. Weke ku di cihê xwe de were xwe lê hat. Bala wî hîşyar bû. Bi wê agahîya ku hilda re di cih de serê xwe rakir û li dora xwe li hêzên xwe nerî. Bi nerîna xwe re ji şewirmend û serokfermandarên xwe yên ku li nêzî wî sekinîbûn re bi gotin û bi dengê bilind got ku "êdî xwe amede kin, ku em nêzî cih bûbûn, ji rewşa şer re jî amede bin. Heya ku di riya ku em ji vir û pêde têde herin de ew êdî ew derfeta ku nahaka di destê me de di destê me de nebê". Ku Key Qiyakser wilo got, êdî di cih de ma sekinî di cihê xwe de. Bi gotina wî ya ku wî got re, balbûnakê xwe ji her aliyê ve bi şewirmendên wî yên li dora wê re û hêzên wî re xwe da dîyarkirin. Gotina ku wî got, weke ku ba lêxê û di cihê de bifirê herê û bikeve guhê şervanên wî de bû. Weke ku peyamnêr hûrmûz, di cihê de ew gotina wî biribû û kiribû guhê hekesekê li wir de. Bi vê yekê re êdî balbûnaka mazin rûdabû.

Piştî ku weke qadaraka din meşîn, êdî ketina qada şer ya ku di bin sehêt(kontrol)a hêzên Medî yên wir de bû. Ku Ketina wir, êdî dilperîyaka mazin bi hêzên li wir re jî bû. Di cihê de, hatin û ghiştina hevdû. Bi hev re, êdî ku tevlî hevdû bûn, bi hev re kirin ku serwerîya xwe li ser rewşê dênin.

Dem ku hinekî di têve çû, êdî hêze Medî hema bêja hemû hat û ket qadê de. Hêzaka pir mazin bû. Astiyag, keyê mazin Key Qiyakser pêşwazî kir bi aqildan şewirmend li dora xwe re. Di dema ku ew hatina berhevdû, êdî key Qiyakser kir ku bala bide ser rûdêna hemû mirovên wan ku li wir mana. Lê pêşî, wî bala da ser rûdêna astîyag. Wî, weke ku xwestibû ku fahm bike ku ka ew di çi rewşê de na. Weke ku xwestibû ku fahm bike ku ka rewşa ku ew di serê xwe de têde na, çi ya wê fahm bike.

Piştî ku key Qiyakser bi yên ku dora xwe re hat û ghişt wan, êdî bi wan re hat cem hevdû. Lê pêşî, hinekî kirin ku bêhna xwe berdin. Diwê demê de ku ew hatin û ew ji aliyê astiyag û şewirmend û şervanên wî ve

hatina pêşwazî kirin, êdî ne bi gelekî re ketibûbû bûna nava hev de û bi hev re kiribûn ku herina binê konê key.

Ji aliyê di yê ku hêzên Lîdyayîyan lê dimen jî, ew tevgerîya ku di nava hêzên Medî de dihat şopandin. Ew rewş, çawa ku dihat dîtin dihat ragihandin.

Medî, di wê demê de di rewşeka mazin ya bi tevger de bûn. Çûn û hatin di nava wan de pîrr hebû. Haçiyê ku li wan dinerî, di gotin ku ew amedekarîya şerekî mazin êdî dikin. Ji rewşa wan ya ku ji dûr ve dihat xwandin ev bû. Lê ew tevgerî, tevgerîya hatina hêzên dîn yên Medîyayî ku di bin serkêşîya key Qiyakser de ku hatibûn bûn. Ew tevgerî, tevgerîya wê bû. Medî, weke ku ji nû ve êdî xwûn di rayên wan de bilez herê û were li wan hatibû. Xwûna di rayên wan wan de birastî jî pîrr zû diçû û dihat di wê heyemê de. Hêzên Medîyayî yên li wir bûn, bi hatina hêzaka mazin ya wan re êdî weke ku hatibûbûna xwe. Ew ji rewşa wan û ji rûdêna wan jî diheta xwandin û xuyakirin. Ew êdî ji rewşekê weke ku buhurîbûbûna rewşeka din di xwe de di nava xwe de. Wil li wan hatibû. Kê li wan nerî ba jî, ev wilo dîtiba û fahm kiriba. ..

Piştî ku ew tevgerî wilo bi vî awayê li aliyê Medîyayîyan bû, êdî hin bi hin weke ku li aliyê hêzên Lîdyayîyan jî, weke ku tevgerîyekê xwe da dest pê bikin. Wilo ji wan jî dihat xuyakirin. Herkesekê li wir yên ku li aliyê Lîdyayîyan êdî hizir dikir ku wê êdî şerekî mazin yê ku baxtê wan bide kifşkirin wê bibe. Êdî ew roja mazin weke ku hatibû. Ew roja ku wê têde şerekî mazin wê bûba, weke ku êdî hatibû. Herkesekê wilo hizir dikir.

Bi wê tevgerîya ku li aliyê Lîdyayîyan ku bû re ew tevgerîya ku jixwe li aliyê Medîyayîyan hebû hê zêdetir bû û berdewam kir. Tevgerîyê, tevgerî bi xwe re dihanî. Ji xwe, piştî wê tevgerîya ku bi hatina hêzên nû yên Medîyayî re ku bû re êdî di cih de hêzên Lîdyayî jî di cih de levcivîyabûn. Ew levcivîn, weke levcivîna ku ji bo şerekî ku mazin bû.

Hêzên Medî, ew sazûmana xwe bê ku xirabikin, hê bêhtir xortkirin bi hêzên wan yên yên ku hatin re, herême ku ew lê bicih bûbûn, ew der, bi temenê kirina bin sehêta xwe de. Êdî ku çî rewş li ser serê wan ku qawimiba, êdî weke ku jê re amede bûn. Bi wê re di hundurê demeka pîrr kin de, hêzên Lîdyayî jî, ji rewşê xwe amede kiribûn. Ew jî, ji bo şerekî ku êdî bikin li bendî fermana keyê xwe bûn.

Key Aliyê, di wê rewşê de jî, tevî ku hêzên wî hemû jî xwe ji rewşê re amede kiribûn jî pîrr dihizirî di serê xwe de. Ew, pîrr bihizir dihat berçav.

Key Qiyakser, piştî ku hatibû li wir, êdî li wir rewşeka nû afirîbû. Weke ku amedekarîyaka mazin ya şer jî dihat kirin. Ku mirov ji aliyê Lîdyayîyan ve li rewşê dinerî, ya ku dihat û biberçav diket jî tenê ev bû. Key Qiyakser, bi hêzeka mazin hatibû. Hêzeka wî biartişî ya hezaran şervana bû hebû. Bi wî re artişaka mazin hatibû. Ma ku ne wilo ba, ma qay dibû? Na, ji ber ku ew key bû û keyê welatekî mazin bû. Di bin serkêşî û mazinahîya wî de, pirranîya Asya hebû.

Li aliyê Medîyayîyan ew tevgerîya ku bû, bi xwe re tevgerîyeka nû ya din jî li aliyê Lîdyayîyan hanîbû. Li aliyê wan jî, çûnûhatinaka mazin biberçav diket. Ku ji aliyê Medîyayîyan ve ku çavdar û pêşîvanên wan xwe dihandina nêzî wan û li wan dinerîn, ew rewşa wan ya bi tevger di cih de kifş dikirin. Bi wê re, wan jî, êdî ew tevgerîya ku didîtin agahîya wê didana aliyê xwe, da ku ew jî jê biagahî bin.

Piştî re, li alîya Lîdyayîyan, rewşeka nû afirîbû. Piştî ku heya wan ji wê çûnûhatina li aliyê Medîya çêbû bû, êdî wan jî xwe levdabû bû li hevdû. Di wê heyemê de, ew ji her rewşê re xwe hanîbûbûna rewşa ameda.

Êdî bi hêzî û artişî karibin ku bi ber qada şer ve herin. Lê berî wê, ku bi rê bikevin û herina bi qada şer ve, hin şewirmendên Aliyêt, pêre hinekî dîn kirin ku biaxivin. Lê ew weke ku ne li wir bê di serê xwe de çûbû bû. Wilo ew û rewşa wî dihat li berçav. Ew jî, li ber wî sekinî bûn. Dikirin ku êdî ew bala key bikişênina ser xwe û hinekî din bi wê re bidin û bistênin. Gelo çi di serê wan de hebû ku wê li ser danûstandin kiriban? Ew hê wê bikifşayî ne diyar bû. Lê wilo xuya dikir ku di serê wan şewirmendan de hin hizirna, ku dikirin û dixwestin ku bi key re parve bikin hebûn. Lê key di serê xwe re wek ne li wir bû. Ew di serê xwe de wilo bi kûrahî çi dihizirî? Ew jî, ji aliyê şewirmendên wî ve ne dihat zanîn. Lê muhaqak li ser rewşa wan ya ku ew têdebûn dihizirî. Dikir ku di serê xwe de çareyeka ku xilasbûna wan têde hebê li ser dihizirî. Ma ku key li ser wê nehizirî ba û ne ev di serê wî de ba, gelo wê çi dî ba ku di serê wî de ku hebû?

Li aliyê Medîyayîyan, ew tevgerîya ku bihatina key Qiyakser û hêza bi wî re ku dest pê kiribû, êdî berdewam kiribû û bûbû tevgerîyeka ku êdî amedekarîya şer dikir. Rewşê, wilo xwe bi wan re dabûbû berdewam kirin. Key Qiyakser, piştî ku hatibû, êdî bi şewirmendên li dora xwe re û bi Astîyag û şewirmendên li dora wî bûn re dabûbûn rex hevdû û çûbû bûn û ketibûbûna bin kon de û li bin kon li hevdû rûniştibûn di axiftin. Deng, ji bin kon dihatin. Şewirmendên wî yên ku hizra xwe hê dihanîn

ser ziman jî hebûn. Ew hizrên ku berî wê hatina wî û hêza wî ku hin şêwirmendên Astîyag ji w re hanbûn ser ziman ku “êdî xwûdayê me, vî şerî ji me naxwezin” jî, ji wî re di wê heyemê de bilêvbûbûn û hatibûbûna ser ziman. Piştî ku şêwirmendên li ku li wir bi remildar û oldaran re ew hizrên xwe hanîbûn ser ziman, êdî key Qiyakser jî, ketibûbû nava hizir de. Dihizirî. Di serê xwe de pîrr dihizirî. Piştî ku ew hizir ji wî re hatibûbûna ser ziman, êdî demeka pîrr dirêj key Qiyakser, ketibû nava hizirkirinê de di serê xwe de. Ew, key bû. Bala herkesekê li dora wî li ser wî bû. Hizirkirina wî û çûna wî ya di nava hiziran de dihat kifşkirin. Bala herkesekê li dora wî jî pîrr bihey li ser wî bû.

Hêze Medîyayîyan bi artişa pêşîya ku hatibû û bi hêza sûwarîya ya ku piştîre ghiştibû wan re ku bûbû yek, êdî pîrr mazin bûbû. Ew hêz jî, heta wê demê û kêlîkê ne hatibû têk kirin. Bi ser wê de jî, hêzeka mazin ya bi artişî ku bi çend qatan ji wê mazitir û zêdetir jî bi wan ve hatibû û ew jî ghiştibûbû wan. Bi wê re, êdî hêzeka mazin ya Medîya li wir bikom amede bûbû.

Key Qiyakser, piştî ku weke demekê dihizirê di serê xwe de, êdî weke ku di cihê xwe de were xwe lê têt. Di wê heyemê de, di deme ku ew weke ku were xwe ku lê tê de, ew hatina wî ya ku li xwe, bala mirovên li dora wî ku hebûn hemûyan jî dikişêne li ser xwe. Bi wê yekê re, êdî hemû bal, bi carekê re diçina li ser key Qiyakser. Key Qiyakser jî, di cihê xwe de farqkiribû ku hemû bal hatina ser wî û li ser wî na. Bi wê re, êdî wî jî, weke ku were xwe li xwe kir di wê heyemê de. Wî êdî bi tememî xwe ku serê xwe silkand û rakir û ku pêşî çavek li ser dora xwe gerand, êdî piştîre kir ku biaxivê. Ev ji rewşa wî hat dîtîn û fahm dikirin di wê heyemê de. Key Qiyakser, hat xwe, êdî piştîre ji dora xwe re axiftina kir û weha got:

“Ez nahaka li vir im. Min rewşa wa dît. Min li dilê we nerî. Min di dilê we de rewşeka ji ya şervanîyê cuda dît. Ev li ser gotinên, remildarên me yên ku ji min re hanîn ser ziman ku xwûdayên me vî şerî ji me êdî naxwezin jî hizirim. Lê ezê li ber vê gotinê ji we re vê yekê bibjim. Nahaka komaka di nava xwe de ava bikin û bişênina cem key Aliyêt û hêza wî ya ku li ber me sekinî ya. Nêht û ya dilê wî fahm bikin û werin û wê ji min re bibêjin. ...”

Key Qiyakser, wilo got û ma sekinî. Piştî ku ew ma sekinî di cihê xwe de, êdî bi wî re weke ku rewşeka bêdengîyê bi wan re afirî. Piştî key û axiftina wî re, ti kesekî di xwe de ne dît ku wê mafê gotinê hildê û biaxivê. Lê bal hemû li ser wî bûn. Di wê heyemê de, weke demekê deng

ji ti keskê şewirmend derneket. Piştêre bi qadarekê re yê ku deng kir û kir ku gotinekê bibêje Amedrîs bû. Serokfermandarê hêza Sûwarî Amedrîs, ku ji aqilê xwe bixwe bibawer bû, li ber key Qiyakser, ku bala xwe da wî û sekinî, her weha ji key û mirovên li dora xwe re got:

“Ya ku keyê me got rast a. Nahaka vêca bila çend şewirmendên me derkevina li pêş û wî karî hildina li ser milê xwe û bicih bênin. Ya rastî ew e. ku Nêht şer bê. Ji xwe em ji bo şer li vir amede na. Lê ku nêhteka din jî hebe, bila ew jî were zanîn, da qana ya rast çi bê ew bê kirin, li gor wê tevger were kirin”.

Wî jî wilo got û ma sekinî. Piştêre êdî hin şewirmend derketina li pêş û kirin ku wî kari hildina ser xwe û bikin. Şewirmendekî di nava wan de bû ku pîrr bîaqil bû. Ew jî, ku navê wî Zahrost bû. Jêre ‘Zahrostî mazhin’ jî dihat gotin. Ew jî, yekî ku wilo bizanebû. Weke keyekî xwediyê sekinekê bû. Di qasrê Madan de, ew yekî pîrr binav û deng bû. Wî, xwe da pêş. Bi wî re li dora wî çend şewirmendên din jî hebûn. Deme ku Ew derketa li pêş, êdî ji key re got “êzê herîm bi çend mirovên ji vir, ku win destûrê bidina min”. ku wî wilo got, êdî di cihê xwe de ma sekinî. Key Qiyakser, ku ew derketa li pêş û wilo ji wî re li ber wî got, êdî ew ma sekinî di cihê xwe de. Key Qiyakser, ti gotin ji devê wî derneketin di wê heyemê de.

Key Qiyakser, piştêre ku ew derket li pêş û got ‘êzê herim keyê min’, êdî ti gotinên din ne ji wî û ne jî ji hinek din yên ku li wir bûn derket. Key Qiyakser, piştî ku hinekî bi bêdengî ma sekinî di cihê xwe de, êdî piştêre gotina ku ji devê wî derket ew bû ku got “bila, lê bi amedekarî û bergirî herin û vegehin”. Ku key Qiyakser, wilo got, êdî wî jî ji key re got bila û ma sekinî di cihê xwe de. Key Qiyakser, piştî ku Zahrostî mazhin derketibû li pêş û xwe pêşniyarkiribû û gotibû ku ezê herin, êdî piştêre bala wî çûbû vû ser wî. Ew şewirmendekî mazin û delal bû li ber çavê key Qiyakser. Ku ew çû û tiştê hat serî vêca!. De ne, ev jî hebû. Key Qiyakser, hinekî di serê xwe de li vê jî hizirî bû. Zahrost Mazhinî, yekî ku pîrr bizanebû. Rewş, di cih de di serê xwe de kifş kir. Rastîya wan, fahm dikir. Ew yekî ku bi zanebûna xwe re, bi vê yekê re pîrr mazin. Di her rewşên ku werina pêşîya wî de, di cihê wê de wî dikarî ku çareyek ji wan re bidîta. Ew yek, ku her weha xwediyê jîreka kirinî jî bû. Ew jîra wî ya kirinî, hertimî kiribû ku balek li ser wî bi hey hebe. Ew, li cem key Firortîs jî û li cem Key Qiyakser jî bi wê jîra xwe ya kirinî li pêş bû û di aqilan de cih girtibû. Ew ku çû, wê di nerîna xwe re pêşî de di dîmenê pêşî yê ku wî bi mejiyê xwe re girt, wê rewş di cihê wê de wê fahm kiriba, bê ku hê wî gotinak ji devan bihîstî. ..

Piştî ku biryar hat dayin ku ew wê biçê, êdî bidest amedekariyê çûnê hat kirin. Çend mirovên ku li ser xwe ku pirr jêhatî û xortbûn derketina li pêş ku bi wî re herin.

Ji xwe ku êdî bi wî rengî mirov derketina li pêş herin, êdî ne bi gelekî re kirin ku bikevina ser rê de û herin. Di wê heyemê de, Zahrostî mazhîn, ku weke şêwirmendekî mazin yê pirr mazin ku li ser navî wî diçê ku bi keyê Lîdyaya key Aliyêt re hevdişîne bike. Piştî ne bi gelekî re ketina rê de ku herin.

Dilperîyek, bi wan re bixwe re jî hebû. Lê bi wana re û bi wê çûna wan re dilperî bi herkesekê re dibû. Gelo wê çi hatiba serê wan? Ev pirs, bêbersiv bû. Di wê heyemê de, ramildarên Key yên ku li cem wî bûn ku ew bi wan dişewirî jî, ji key re dihanîna li ser ziman ku êdî “xwûdayên me, ji wî şerî ne bidil in”. Bi wê re, êdî her weha bi ser gotina xwe ve dikirin û digotin ku “wê xwûdayan nîşanak û bertek xwe bidina nîşandin”. Bi vê gotinê re, êdî ku dihat bihîstin, êdî dilperî di dilê herkesekê li wir de dibû. Zahrostî Mazhîn û mirovên din yên ku bi pêre bûn, ew ketibûbûna şer rê de. Ew bi rê ketibû bûn. Nahaka, ew di rê de bûn û diçûn ku herina cem keyê Lîdyayî. Key Qiyakser jî, tevî ku şêwirmend û ramildar û oldaran ev jê re wilo bi wê awayê dihanî ser ziman jî, ew bibêdeng bû. Deng, ji wî dernediket. Gelo, ew li ber wan gotinan çi dihizirî di serê xwe de? Wilqasî di wê heyemê de bi bêdengî wilo di cihê xwe de mayîn jî, weke nîşanaka din ya tiştina din jî bû. Key, ku hizirî, di serê wî de tiştina ku ew li ser dihizirê hena. Di wê rewşa şer de, gelo çi di serê wî de hebû. Ku ne şerekî mazin ba, ku di serê wî de ku ew li ser dihizirî, ma gelo wê çi di ba?

Li dora wî, pirr mirov hebûn. Hemû jî, şêwirmend û aqilmend bûn. Wan aqil dida. Bala wan jî, bi bêdengîyeka ku li wan jî bi serwer bû, lê nerîn. Li bendî wî û dengê ku jê derketiba bûn. Lê tenê ew dihizirî. Di serê xwe de ew dihizirî. Key Qiyakser, keyekî mazin bû. Gotina ku ji devî wî derketiba, wê baxtê wan mirovê li wir hemûyan jî bida kifşkirin. Ew mirovekî wilo dîyarker û kifşkar bû bigotina xwe re û bi xwe re.

Key Qiyakser, ji deme ku ji dem wî mirovên ku çûbûn ku ketibû bûna ser rê û pê de, êdî deng jê derneketibû. Ew koma wan ya ku bi rê ketibû, her devera ku diçûyê de li wir, komaka wan ya pêşîvan ya ku hevaltî bi wan dikirin, heta ku ew ji wan dibuhurîn û diçûn.

Piştî ne bi gelekî re, êdî koma ku ji şêwirmend yên ku bi wan re hevalbendî dikirin, êdî ji herêma ku di bin ewlakarîya hêzên Medîyan de bû, derketin û ketina herêma vala de. Êdî ku ketina wê herêma vala de,

êdî ne bi gelekî re wê ketiban herêma ku di bin ewlakarîya hêzên Lîdyalî de. Zahrostî Mazhîn, mirovekî bizanebû. Ew li pêşîya komê dimeşî. Lê ew jî, di serê xwe de pirr bihizir bû. Wê çi bidîta? Wê çi hatiba serê wan? Ew ne kifşbû. Lê ji wê zêdetir, weke ku di serê Zahrostî Mazhîn de, ew hebû ku wê ew çawa bikeyê Lîdyayî re biaxiftan. Wê keyê Lîdyayî, ew çawa û bi çi rengî pêşwazî bikiran. Ev di serê wî de hebû. ..

Bi wê rengê di rê de diçûn. Di rê de, her gava xwe ya ku diavêtin bi lingên xwe re, ew hunekî dî nêzîkî baxtê wan dikir. Ku li wir, wê çi hatiba serê wan, ew baxtê wan bû. Ya ku di baxtê wan de hatibû nivîsandin jî, ew bû. Wê ji wê neravî ban. Wan jî, ev yek dizanî. Bi teybetî Zahrostî Mazhîn, ev yek pirr baş û qanc dizanî û di têgihiştin û bîrewerîya wê de bû.

Hêzên Medî, ji yên ku hevalbendî ji wan re kiribûn, heta derekê ew hanîbûn û ji wir pê de, êdî ji wan vaqatîyabûn û ew di rêya wan de bi serê xwe re hiştibûn. Ew pêşîvanên ku hevalbendî bi wan re hinekî kiribûn ji bo ewlakarîya wan, şervanna pirr bixwe û serxwe bûn. Ku li wan jî dihat nerîn, bi çav jî dihat dîtin ku ew çend mirovna bixwe û serxwe bûn. Çend mirovna ku agût dihatina xuyakirin. Piştî ku koma çûna hevdişinê ji wan vaqatîya bû jî, heta devera ku biçav dihatina dîtin jî, bi çavekî ewlakarî li wan hatibûn nerîn û li wan hatin nerîn û meyîzendin. Koma ku diçû jî, bi awayekî ku bizanebûn bi ber ya ku wê were serê wê bi ber wê ve herê di rê de bi gavên xwe zû re diçû. Piştî ku kom û şervanên pêşîvan yên ku hevaltî bi wan re heta deverê bi wan re kiribûn jî, êdî ku ew jev vaqatîya bûn, êdî piştê ne bi gelekî re hin bi hin ji berçav wînda dibûn. Diçûn. Êdî ka wê çi hatiba serê wan. ..

Lê bi wê çûnê re, êdî bi teybetî bi awayekî awarta baldarbûnak bi şervanên Medî re afirî bû. Heya wan, li ser wê koma wan ya ku ji şêwirmend û aqilmemdan pêk dihat mabû bû.

Kom, di nav xwe de jî, di rê de ku diçû jî, dem bi dem bi gotinna ku ne zêde dirêj bi hev re dide û distand. Bi vî rengî axiftinaka ku ne wilo zêde bi deng bilindî jî ba û ne wilo zêde bi hevokên dirêj jî ba, di nav wan de dibû. Lê ew axiftina ku wan di nav xwe de dikir jî, bala wan bi teybetî ne li ser wê bû. Bi teybetî, bala wan li ser wê çûna wan bû. Li ser wê bû, ku wê çi hatiba serê wan li wir. Wê rastî çi hatiban.

Key Qiyakser, pirr jî hij Zahrostî Mazhîn dikir. Ew mîreteyeka ku ji bavê wî ji wî re mabû bû. Key Qiyakser, karibû ku ji bo wî, welatekî ji serê heya binî xira bike. Bi vî yekê û rengê, qadrekê Zahrostî Mazhîn li cem Key Qiyakser jî hebû. Mirovekî wilo çûbû bû ku tiştekek hatiba serê

wî, wê êdî şerekî mazin dest pê kiriba. Ew hêza Medîyayîyan ya ku li wir civîbû, wê ew hemû bi carekê re ketiba şer de. . .

Rewş, awayekî xwe bi vî rengî bû. Lê hê gelek awayên wê yên rewşî yên dîn jî bi rengên din jî hebûn. Divîya bû ku mirov wan jî bi wê re şîrove bike û bêne ser ziman. Ew rewş jî, bi heyîn û hebûn hêza Medîyayî ya u li wir bû re, ku mirov dest pê bikira, heta ku mirov biheta wê sekna ramildar û oldar û hin şêwirmendan ya li ber wî şerî bû. Ev rewş, ji bo Medîyayîyan pirr giran bû. Di nava wê rewşê de derûnîyaka pirr giran ji bo şervanên Medî diafirî. Ku remildar û oldarên Medî, ne bidil ban ji şerê ku wê bûba re, êdî wê ew rewş, weke bêdilîyekê bi şervanên wê re jî xwe bida der. Ji xwe, ya ku xwe dide der jî ev bû di wê demê de. Key Qiyakser, ev yek di dît. Dibêt ku ya ku herî zêde wî dide hizirkirin jî ev bû. Lê ma ka kê dizane ku ev bû û na jî ne ev bû.

Ew 5 sal bûn ku hêzên Medî û yên Lîdyayî bi wê rewşa şer re li berhevdû sekinî bûn. Ew rewşa ku bi wê li ber hevdû sekinîna wan ya li ber hevdû re ku afirîbû jî, qay şerekî ku têde aliyek têkçûba xira kiriba. Ma ji vê û pê ve, wê çi ew rewş ji wê rewşê derxistiba? Ne ti tişteki din. Yekî ku bi aqilê leşkerî bihizirîya, wê ne zor ba ku ev yek bi vî rengî kifşkiriba. Yekî ku bi aqilê leşkerî hizirî, çareserî jî û çareya ji wê rewşê buhurîna li rewşeka din jî vê yekê de di dît. Wê bidîta. Ji wê û pê de, wê ti tişteki din jî, ne hetiba hişê wî.

Aqilê leşkerî, di xwe de, xwediyê vacaka xwe ya teybet a. Bi wê re hizirkirin, mirov ji aqilê aasayi yê jîyanî dûr dike. Bi wê re, ku hizirîn bû jî, êdî têgihîştinaka weke 'yan serkevtin û yan jî têkçûn' û hwd, wê tenê weke perspektîfa wan bê ku li gor wê tevbigerîyan. Key Qiyakser, teybetmendîya wî, wî herdû vac jî jêvcuda dikirin. Ew herdû vac jî, bi têgihîştin, di bîr û hişê wan de bû. Ya ku wî ji dora wî hinekî cuda dikir jî, ev teybetmendîya wî ya bi hizir û raman û têgihîştina wî re bû. Ya ku bi aqilê wî re bû. Wî aqilê jîyanê, yanî aqilê kevneşopî, di xwe de pirr mazin bi têgihîştin kiribû. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku ew xwediyê têgihîştinaka pirr bipergal bû. Key Qiyakser, pir zanîn ji dema Key Firortîs girtibû. Key Firortîs, li ser aqilê kevneşopî û yê civatî û bi wê re li ser yê civaknasî pirr dihizirî. Aqilê civatê yê jîyanê, pêşketina wê mirov di jîyanê de pêş dixê. Mirov bi wê re ku gihişt têgihîştinaka civaknasî jî, hingî, mirov karê bibêje ku mirov di serê xwe de wê di hizirkirineka ku di nêzî hizratiyê(felsefê) de bê. Key Firortîs, divêt ku mirov vê yekê bi wî re kifş bike. Kê, ku di jîyane wî de ew dît, ev yek bi wî re kifş kir. .

.. Key Qiyakser jî, weke wî bû. Aliyê aqilê kevneşopî yê jîyanî yê Key Diyaqos, bi awayekî teybet yê civaknasîyê re xwe dide rû. Çendî ku key Qiyakser, di dema ku jîyabû, ev yek bi wî re kifş kiribû û di xwe de kiribû ku bi cih bike jî, wî ev teybetmendîya aqil ya bi aqilê kevneşopî re ku dihat li holê, wî bi huner û ezîtîya xwe ya keseyetîyê re hunandibû. Bi vê yekê re, ew ku mirov li tevgerên wî dinerî, mirov jê fahm dikir ku weke ku ew bi hunerbazîya xwe şerbazî re derdiketa li pêş. Ji bo ku mirov, ew teybetmendîyên wî yên li dijî şerbazîyê kifşkiriba, divîyabû ku mirov hinekî li ser wî bihizirîya. Key Qiyakser, keyekî ku di aqilê xwe yê civatî de pirr xort bû. Lê di aqilê xwe yê hunerî yê şerbazî de jî derdiketa li pêş. Bi vê yekê re, ew xwediyê hin xoslet û teybetmendîyna bû. Aqil, hertimî, riya ku mirov di xwe de dibe û digihêne devera ku mirov dixwezê ku herîyê de ya. Riyaka di serî de ya. Di wê rêya di serî de meşîn jî, bi sazûmanaka ku mirov bi aqilê re di serê xwe de ku çêkê, ku mirov herê, mirov wê hingî rast û bi bîr û bîrewerî herê. Bi vê yekê û ji ber vê yekê, Medîyan, wan ramildarên wan pirr girîngîyek dide aqil û bîrewerîya ku mirov bi wê re bidest bixe. ..

Civata Medîyayîyan ya ku bi rê ketibû, hema bêja ku hatibû û ketibû herêma ku di bin sehêt (kontrol) a hêzên Lîdyayî de. Êdî, ji wir û pê de, ew û baxtê xwe bûn. Çi hatiba serê wan, êdî wê hatiba serê wan. Ya qanc ku hatiba serê wan, êdî wê ew hatiba serê wan û ya xirab ku hatiba serê wan, êdî wê hatiba serê wan. ..

Civata Medî ya ku ketibû rê de û çûbû bû, piştî ku ji ku serwerîya hêza Medîya lê bû ku derketibû, êdî piştî ne bi gelekî re ketibû axa ku serwerî û serdestîya hêzên Lîdyayî ku lê hebû. Ku di kevina nava wê axê de, êdî ku hinekî jî diçin, êdî ne bi gelekî re, êdî di bînin ku wa hin şervanna Lîdyayî wê bi lez wê têna pêşîya wan. Şervanên Lîdyayî jî, bi girêdana xwe re, weke şervanan bûn. Cilna wan yên ku li ser wan bûn û hinekî weke ku bi firehî û mazin ew didana nîşandin li ser wan hebûn. Ku mirovên şervan yên Lîdyayî ku hatina pêşîya wan û bi ber wan ve hatin, êdî ne bi gelekî hatin û gihiştina wan. Mirovên Lîdyayî, hê ku ji dûr ve farqkiribûn ku ew ne şervan bûn û ne ji bo ku şer bikin hatibûbûna wir. Wan ew yek, di cih de kifş kir.

Lê di wê heyemê de, dilê koma civata Medî jî, pirr bizû diavêt. Hê nizanîbûn ku wê ew çawa nêzîkatîyê li wan bikin. Piştî ku hinek dem têve çû bi ser hatina mirovên Lîdyayî û gihiştina wan ve re û ku dîtin ku wa êdî ti tiştêk bi wan nekirin, êdî ew dilê wan weke ku hinekî bi rehetbûnekê xwe bi xwe re berda.

Piştî ku ew mirovên şervan yê pêşivan yê ku hatibûbûna pêşîya wan, ku gihiştina wan, êdî ku bi hev re bidestandinê kirin, êdî piştî ne bi gelekî re, koma civata Medî ji wan xwestibû ku wan bibina cem keyê xwe. Wan jî, di wê heyemê de di cih de agahîya hatina komak mirov ji Medîyayîyan li wir ku hemû jî hema bêja mirovên şewirmend bûn. Key Aliyêt, deme ku agahî digihê destê wî, êdî piştî ne bi gelekî re, ew mirovên ku ketibûbûna di rex wan de, ku bi wan re êdî ku dana rex hevdû, bi hev re riya qasrê ya çûna cem key Aliyêt girtin. Di rê de ku diçûn, bala herdû aliyan jî li ser hevdû hebû. Şewirmend Zahrostî Mazhîn, bixwe, di rêya xwe ya ku têve ew diçûn, pirr bi bal li dora xwe dinerî. Wî bi balaka pirr mazin û bi baldarî li dora xwe dinerî. Her gav avêtinên ku bi berçavên diketin, wê di serê xwe de digirtin.

Piştî ku hinekî meşîn di riya xwe ya bi ber qasrê ve, êdî ku demekê dimeşîn, êdî têna berqasra Lîdyayîyan ya kye Aliyêt. Lê berî ku bi kevina hundur de, hin komna mirovên sivil, bi ber çavên Şewirmend Zahrostî mazhîn dikevin. Ew mirovên ku bi berçavên wî ketibûn, hemû ne mêr bûn. Hinekî ji wan wirde ku disekinî di nava çend kêçjinên ku weke xwe xweşik keçeka ku pirr xweşik bi ber çavên Zahrostî mazhîn dikeve. Ew, pirr bala Zahrostî mazhîn dikişêne. Ku bala wî diçê li ser wê, êdî bala wê ji ser wê qûtnabê. Di wê demê de, di dema ku ew dimeşîn de, hinekî, weke ku bi ber wan diçûn, lê ku hê ne gihiştina dehma wan, êdî riya xwe Zahrostî mazhîn û yê ku bi pê re zivîrandibûn.

Weke Dilê Zahrostî Mazhîn, dilê hemû mirovên Medî yê ku pêre bûn, zû diavêt. Lê ew dûmena ku bi ber çavên Zahrostî Mazhîn ketibû jî, ji ber çavên wê ne çûbû bû. Li ber çavên wî mabû bû. Ew keçika wilo xweşik ya ku bi ber çavên wî ketibû jî, ji Aryanîs pêve ne ti kesekî din bû. Lê Zahrostî Mazhîn, ew yek hê ne dizanî. Ji ber ku wî ew berî hingî ne dîtibû. Ew berî hingî ne hatibûbû wir jî, ma êdî wê wî ew çawa û bi çi rengî dîtiba?

Piştî ku bi wê rewşê hatina ber devê deriyê qasrê, êdî li devê derî nemana sekinî. Di cih de key Aliyêt wan dihilde ber xwe û bi wan re diaxivê. Di wê heyemê de, di dema ku ew diçûna hundur li ber key Aliyêt, hingî, şewirmend Zahrostî mazhîn li pêş bû û wê wî axiftiba bi keyê Lîdyayî re. Ji xwe, yê ku herî mazin di nava wan de ew bû. Ew yekî pirr bizanebû. Pirr xweşik jî dizanî ku bi axifta. Di dema ku diaxift, weke ku helbestekê ji dil bixwêne ji mirov re li mirov dihat. Wilo, axiftina wî, li mirov xweş û ji dil dihat. Şewirmend Zahrostî Mazhîn, ji aqilê xwe û

bîrewerîya xwe jî bi bawer bû. Bawerîya wî jî, lê hebû. Ne tenê bawerîya wî lê hebû. Bawerîya herkesekê ku wî nas dikir, li wî hebû.

Piştî ku hatin û ketina hundurê qasrê de û di hundurê qasrê de bidest meşê kirin jî, êdî zahrostî Mazhîn li dora xwe pirr bi bal nerî. Tişteken ku bi berçavên wî ketin, wî pirr mazin dan hizirandin. Wî qasraka ku pirr xweşik hatî adilandin û rayixistî bi çavên serê xwe re dît. Wî, dibêt ku wilqasî xwweşik hizir nedikir ku wê li wir biber çavên wî ketiba. Lê wî pirr xweşikati dît. Ji wê jî, hinekî, weke ku bi bandûr ma.

Ku hemû bi hev re di pêşevanîya hin mirovên ku rê şanî wan didan, ku hinekî di hundurê qasrê de dimeşîn, êdî tên û digihina beşa ku key Aliyêt bi şewirmendên xwe lê ya û tede ya. Ku hatîna wir, êdî hatina ber key Aliyêt, deme ku hatina ber key Aliyêt, êdî dîtîna ku wa key Aliyêt, wa mirovekî ku hinekî kala jî. Pirr nawserî xwe bû. Ew, ya ku pirr bala Zahrostî Mazhînî kişandibû di cara pêşî ya ku ew dîtibû de. Li dora wî jî, birrek mirovên ku naeserî xwe û bicil û bergên paqij ku disekin in hebûn. Ew jî, dibêt ku şewirmendên wî ban. Zahrostî Mazhînî ew yek wilo hizir kir. Bi wê re jî, bala wî çû ser wan, Zahrostî Mazhînî, hinekî ew jî, weke key Aliyêt, bi avirên xwe re parzînan. Ku hinekî ew parzînanîna û wan jî hinekî bi avirên xwe ew parzînanîna, êdî piştî Key Aliyêt yê ku pêşî mafê axiftinê girt û axift bû. Ku key Aliyêt axift, pêşî li nava çavên Zahrostî Mazhînî nerî û axift. Zahrostî mazhînî, pirr li berçav diket. Bi cil û bergên xwe yên ku lê na re, pirr baş û qanc dihat fahmkirin û dîtîna, ku ew yan şewirmendekî key bû û yan jî, yekî ku di wê astê de bû. Dibêt ku ji wê astê bilindtir jî ba. Wilo weke ku hizrek jî ji rewşa wî afirî di serîyan de.

Key Aliyêt, dema ku axift, di serê axiftina xwe de sedema hatina wan pirsî. Piştî ku wilo wî ji wan pirsî, êdî zahrostî Mazhînî derketa li pêş û kir ku bersiva key Aliyêt bide. Ku Zahrostî Mazhînî hinekî derket li pêş, êdî wî bal hemû kişandina bi ser xwe de. Bi wê yekê re, bala şewirmendan jî çû li ser wî.

Zahrostî mazhînî ku axift, bi navê keyê xwe yê ku mazin key Qiyakser, axift. Bahse hatina xwe ya li wir kir. Bahse wî şerê ku di nava wan de bûya kir. Hizra wan çiya ew jê re hanî ser ziman kir. Ku hinekî axiftin, êdî ma sekinî. Lê di wê heyeme ku ew ma sekinî û key Aliyêt jî, hinekî bi hizir ma sekinî, şewirmendekî wî yê ku nerîna ku li lê dihat fahmkirin ku pirr kal bû, berî xwe da Zahrostî Mazhînî û her weha jê pirsî, “ma xwûdayên wê, çi ji vî şerî re dibêjin?”. Wî şewirmendê pirr kal, tenê ev pirs kir. Ji wê pêve ti gotinên din ji devê wî derneket.

Zahrostî Mazhînî hinekî ma sekinî û piştire her weha bersiv da wî mirovê kal û şewirmend:

“Xwûdayên me, hinekî ev şerê ku nava me û we de dirêj bûya ji wê pîrr bi bêdil bûna.”

Bi vê gotinê re, weke ku şewirmendê kal bersiva pîrsa xwe hildabê ma sekinî. Piştire key Aliyêt li wî şewirmendê ku bi navê Arax Sîyattês bû lê nerî û ma sekinî. Piştire, careka din, wî mirovê kal yê şewirmend mafê axiftinê girt. Piştî wê bersiva Zahrostî Mazhînî û piştire, êdî wî, bi renekî bi heman rengî bersivek da Zahrostî Mazhînî. Wî mirovê şewirmend, piştire her weha dawiya gotina xwe hanî. Got ku “xwûdayê me jî, di serî de Anax bêdil bûna ji vî şerî re.” Zahrostî Mazhînî, ku wî ev gotin wilo bi vê rengî bihîst, weke ku hinekî di xwe de rehet bibe lê het. Wî di xwe de wilo hîs kir. Piştire, wî bala xwe da li ser wî şewirmendê key Aliyêt. Bi wê yekê re, êdî axiftina wan doma di nava wan de. Piştire, ku axiftin bi vî rengî di nava wan de doma, êdî hinekî dîn jî bi wî rengî axiftina wan ya di nava wande doma. Bi wê yekê re ku civata Medîyan axiftina bi keyê Lîdya key Aliyêt re bidawi kir, di dawiyê de weke ku hinekî di dilê xwe de xweş bû. Ne ti zerer ghiştibû wan û ne jî, peyeman xirab hildabûn. Piştire ji wir kirin ku bi wê rewşê vaqatihin û werina cem keyê xwe û tiştê ku ji wir fêrbûna jê re bînina ser zimên. Bi vê yekê jî, dilperîyek weke ku afirî bû. Piştire ne bi gelekî re êdî civat Medî bi heman rengê k hatibû hanîn li qasrê bi wî rengî ji qasrê hat derxistin û kirina ser riya wan de. Heta bicihê ku hêzên Lîdyayî lê serwerbûn, ew hanîbûn û piştire ew di riya wan de ji wan qarîyabûn û berdabûn. Ku civata Medî ket ser rê de êdî lingên xwe bi gavên xwe yên ku diavêtin re sivik girtin û di rêya xwe de meşîn. Ew bi wê leze re, êdî ne dizanîn ku çawa û dikuderê ve diçûn. Hingî di lezekê de bûn. Di demeka kin ya bi meşînê re digihijina qada ku serwerîya hêza Medî lê bû. Ku ghiştina wir, êdî pêşivanên Medî, di cih de ew pêşwazî kirin û heta bi ber konê key hanîn. Heta ber kon jî, ji wan re hevaltî kirin. Ku hatina ber kon, êdî ne hiştin ku dem wrre windakirin, di cih de çûn û ketina bin kon de. Deme ku ketina bin kon de jî, di cih de silev dana keyê xwe key Qiyakser û jê re çî dîtin û çî bihîstin û çî ji wan hat pîrsîn, yek bi yek bi rêzê jê re hanîna ser ziman.

Weke demekê axiftin. Di wê heyemê de key jî ji wan hin pîrsên ku di serê wî de çêbûn bi axiftinê re ji wan kirin û wan ew pîrsên ku ji wan hatina kirin bi bersiv kirin. ..

Li qasra Lîdyayîyan, êdî rewşa nû piştî wê çûna civata Medîyayîyan re afirî bû. Hin şewirmendên key Aliyêt ji dil dixwestin ku şer bikin û

bawer dikirin ku wê bi ser bikevin. Wan hizir dikir ku ew hêza Medîya, ji devereka dûr hatîya, ew bi wê hatinê re wastîya ya, êdî ku bi wê re ketina şer de, êdî wê di derbeyeka hişk de, wê têkberiban. Lê pirranîyên şêwirmendên wî jî, ne di wî hizrî de bûn. Wan jî, hizra xwe dihanî ser ziman û digotin ku "ev demek bû ku me şer kir, ku xwûdayên me ji wî şerî bi dil ban, wê şerketin di vê demê de ji me re bihanîyan". ..

Bi vê yekê re, êdî weke ku dubendî, ketibû nava wan de jî. Lê ew mirovên ku şer dixwesin jî, bêî ku demê bidina winda kirin jî, di wê navberê de hêza bikar hanîbûn û hêz lev dabûbûna hevdû û bisazûman jî kiribûn ku bikevê rê de û herê bi ser Medîyayîyan de. Key Aliyêt, di wê demê de pirr bi bêdengî sekinî bû. Di wê dema ku şêwirmendên wî hizrên xwe dihanîna li ser ziman, ew bi bêdengîyê li wan dihisêne.

Key Qiyakser, Bi awayekî pirr baş û bibal li Zahrostî Mazhînî hisand. Di wê dema ku wî li Zahrostî Mazhînî dihisand, şêwirmendên din jî, balaka pirr mazin ya pirr bihey bala xwe dabûbûna ser Zahrostî Mazhînî û lê dihsandin. Wan jî, tenê cihê gotinê û vegotinê ji wî hiştibû û lê dihisand. Weke demekê wilo wê rwşê di nava wan de berdewam kir. Key Qiyakser, weke ku xwestibû di serê xwe fêr bibe, fêr bûbû bû. Wilo, wî rewşek bi xwe re dihanî li berçav.

Li aliyê Lîdyayîyan jî li qastrê, rewşeka cuda hebû. Nîqaşaka ku di nava şêwirmendên Key Aliyêt de dest pê kiribû, weke demeka dirêj doma bû. Key Aliyêt bixwe jî, tenê li wê nîqaşa ku di nava wan de bûbû hisandibû û hewd(Hew). Ji ji wê pêde ti tiştêkî din wî ne kiribû. Wî jî ya di srê şêwirmendên xwe de di wê dema nîqaş kirinê de pirr baş û qanc fahm kiribû.

Di wê navberê de jî, artişa Lîdyayîyan amede li bendî fermana keyê xwe sekinî bû. Hin şêwirmendên wî dabûbûn amade kirin. Wan bi armanca şerkirinaka mazin ew artiş dabûbû amedekirin. Vêca, ka wê çî bûba; ew jî, wê di demeka kin de kifş bû ba. Ku artiş amede bûbû, êdî agahîya wê ji hundurê re ji key re hatibû ku artiş Amede ya. Ev agahî ji wî re hatibû. Lê Key Aliyêt tenê bi hildana agahîyê re bi sînor mabû bû. Ji wê û pê de, ti tiştêkî din ne kiribû û ne gotibû. Artiş, bi hemû hêza xwe re li bendî wî gotina wî bû. Bi gotinaka ku ji devê wî derketiba di wê heyemê de, wê yan şerekî mazin dest pê kiriba û yan jî, wê sekinî ba. Key wilo bû. Key, gotina ku ji devê wî derket, kifşkar û dîyarker bû.

Piştî ku artiş amede bû, êdî piştî ku hinekî dîn jî dem têve çû, êdî key Aliyêt ji cihê xwe rabû û kir ku herê derve. Lê berî ku ji cihê xwe rabû, gotina ku ji devê derket jî ew bû ku "bila ya ku xwûdayê me Anax rast

dibîne bila bibe”. Anax, navê xwûdayê bû. Lê Anax, ne tenê bi xwdatîya wan re hebû. Ew, berî wê demê di nav pîrr xalkên din jî bicih bûbû û navê wî pîroz bûbû. Piştî, ew bûbû yê Lîdyayîyan yê herî mazin jî.

Piştî, ne bi gelekî re key Aliyêt rabû ser xwe û berê xwe da devê derî ku derkeve. Hingî, dema ku wî berê xwe daa devê dêrî, hingî, şêwirmendên wî fahmkirin ku ew wê derkeve li derve. Piştî wî berê xwe da devê dêrî, êdî bi ber devê dêrî ve bidest çûyinê kir. Di wê heyemê de şêwirmend û aqilmendên wî jî, berê xwe dana devê dêrî ku kirin bi wî re derkevin. Dema ku Key Aliyêt derket, hingî wî dît ku wa artişa wî awayekî tam wa amede li bendî wî ya ku bikeve ser rê de. Ku artiş ket ser rê de, wê êdî çûbûba, bi ber Medîyayîyan de. Lê Medîyayî, di wê heyemê de, bi hêzaka pîrr mazin ku ji sekinî bû. Ti hêzî, di xwe re ne didît ku herina bi ser wê hêza mazin de û bi wê re bikevina şer de. Hingî mazin bû. Hêzaka pîrr bi sazûman bû. Hêza Medîya, di wê demê de sazûmana wê ya ku di nava wê de, pîrr mazin bû. Kêm hêz, weke wê bi wê sazûmanê hebûn. Hêzên bi sazûman jî, sazûmana wan, ne weke ya Medîyayîyan bû. Medî, di bisazûmankirinê de di wê demê de pîrr li pêş bûn.

Piştî ku key Aliyêt, hat derve ji hundurê qasrê, êdî bi şêwirmendên xwe re hat û çû û li pêşîya hêza ya mazin sekinî. Şêwirmendên wî jî di rex de sekinîn. Yekî jî ji şêwirmendên wî ku di wê heyemê de di rex wî de cihê xwe ne girtibûbûn nebûn. Hemûyan jî, cihê xwe girtibû. Piştî, key Aliyêt, ket pêşîya hêza xwe de û weke ku bikevina tevgerê de êdî tevgerîyan. Di wê heyemê de, ew tevgerîya wan ji aliyê Medîyayîyan ve dihat dîtî û şopandin. Piştî ku tevgerî bi artişê re bû, êdî di cih de ew tevgerîya wan ya ku bû, ji aliyê pêşîvanên Medîyayîyan ve hat kifşkirin. Piştî ku hat kifşkirin, êdî di cih de hat ragihandin ji kona key re.

Medîyayî, piştî ku agahî wilo hildan, êdî di demeka pîrr kin de amedekarîya xwe dan dest pê kirin û bidawî jî kirin. Ji xwe ew di cihê xwe de bi awayekî amede jî disekin in. Lê piştî ku şervanên Medî fermana xwe amedekirinê hildan, êdî di cih de bihey bûn û xwe amede kirin. Hê ku hêza Lîdyayîyan wilo zêde di rê de ne hatî, Medîyayîyan xwe amede kiribû û li bendî wan bi awayekî amede disekin in. Êdî, ku wê çî bûba, ew ji wê re amede bûn.

Piştî ku ne wilo zde demeka dirêj re, êdî pêşîvanên hêza Lîdyayîyan li nêzî cihê ku di bin serwerîya hêza Medîyayîyan de bû hat dîtî. Lê rastî ti hêrîşê ne hatin. Medîyayî, lê biwê rewşê re êdî hê bêhtir bi hey bûn.

Piştî ku Hêza Lîdyayîyan, bi awayekî tam hat û keta qada şer de, êdî li aliyê li hemberî wan, hêza Medîyayîyan li ber wan di cihê xwe de amede bû. Roj, nivê rojê bû. Tavikeka wilo germ hebû ku mirov dibiraşt.

Di nivê rojê de bû. Di wê dema rojê de ew germehî ya wilo xort, wê di bin wê de bihetan ber hevdû. Piştî ku hêzên Medî jî hatin, li qada lê ku wê şer bê kirin, weke ku hemû tişt amede bûbû. Li ser serê hêza Medîyayîyan ku key Qiyakser li pêş sekinîya û Astîyag ku di rex wî de ya û şêwirmend, aqilmandên wan hemû di rex wan de na, amede bûbûn.

Herdû jî, li bevdû ji bo şerkirinê amede bûn. Ku yekî aliyekî ferman hildaba, êdî wê şerê bêgûman wê dest pê kiriba. Ku hinekî bi wê rewşa li berhevdû sekinî ne re dem buhurt, êdî şêwirmendê key Aliyêt, yê ku pîrr dixwest ku şer bibe, jê dixwest ku êdî ew fermanê bibe ji bo şer. Lê key Aliyêt, weke ku di dilê wî de tişteki ew dide sekinandin. Wilo di cihê xwe de mabû bû sekinî di wê heyemê de. Di wê dema ku şêwirmend bi key Aliyêt re diaxivê, ku hin serokfermandar, wê axiftina wan ya ku ew di nava xwe de dikin, bi hin dengna re, ku weke ferman hatibê dayin fahm dikin û hêza xwe dikina tevgerê de. Di dema ku Medî wê tevgerîyê di bînin, êdî ew wê tevgerê ku bû weke fermana şer ya ku hatîya dayin ya li hemberê wan fahm dikin û dikin ku bikevina tevgerê de û bi ser hêzên Lîdyayî de herin. Êdî ew jî, dikevina tevgerê de û bi ber hêzên Lîdyalî ve ji bo ku şer bikin dikevina tevgerîyê de. Di wê kêlikê de herdû hêz bi ber hevdû ve di tevgerîyê de na, ku herin û bigihîna hevdû û bi hevdû re bikevina şer de. key Aliyêt jî, di wê heyemê de, wê tevgerîyê, ku dibê weke ku wî ferman dabê li dinerê. Lê di wê dema ku ew herdû hêzên mazin ji bo şer ku bi ber hevdû ve diçûn di nava wê rojê de tişteki qawimi. Ew jî, ew bû ku di nava rojê de tarî ket ardê de û weke ku bû şev lê hat. Dinya hemû, weke ku bû reş. Bi wê rewşê re herdû artiş bi hemû hêzên xwe ve diçihê xwe de man sekinî û rewşa ku bû êdî temaşa kirin. Di wê demê de, êdî şêwirmend û aqilmend, derketina li pêş, û bi dengêki bilind gotin ku ew nîşanayaka ku ji xwûdanan bû ku dabûbû wan ku ew bi hev re êdî şer nekin. Di wê nava rojê de roj, heyv û dinya hatibû û ketibû bara hevdû de. Hersêk jî, ketibûbûna rêzeka de bi hevdû re. Ji wê rewşê, êdî herkesek ma acêmayî. Gotin êdî ji ti kesekî derneket. Herkesek mabûbû şaş û mat. Di nava rojê de bûbû şev. Ew, rewş, êdî weke nîşanaka ku xwûdan bi hêrsbûna bi wê şerkirina ya bi hev re. Êdî ew rewş, ji aliyê wan ve wilo hat şîrove kirin. Piştî wê rewşê re êdî bigotina aqilmend, remildar û oldaran re herdû artiş jî, ji ber hevdû hatina vekişandin. Êdî wan bi hevdû re şer nekir. Piştî êdî şêwirmendên wan

hatina cem hevdû. Bi wê re êdî herdû Keyên Mazin yê Medîya û yê Lîdyayî, hatina cem hevdû û lev rûniştin. Piştî, êdî di nava xwe de di wê deme xwe ya ku levdîrûnihin de peyman aştîyê çêdikin û mohr dikin. Peymana ku tê çêkirin, êdî herdû alî jî, bi navê xwûdayên xwe mohr xwe lê dixin û dikina meriyê de. Bi wê yekê re, êdî soz didin ku wê xwûdayên xwe êdî bihêrs nekin.

Li wir, li wê qada ku wê lê şerkiriban konê xwe lê divedin û lê li bin levdîrûnihin. Weke demeka dirêj wilo lê dirûnihin. Şewirmendên key Qiyakser jî û yên key Aliyêt jî, têne ber hevdû bi hev re didin û distênin. Ew jî, êdî hevdû nas dikin. Piştî ku ew peymanê di nava xwe de çêdikin, êdî ew tê denezandin. Lîdyayî hemû jî, ji wê rewşê ku bêî ku şerek biqawimi levkiirinek ku di nava wan de hatîya çêkirin ji wê pîr bidilxweş û kêfxweş dibin. Di demeka kin de êdî Lîdyayî wê şahîya dilê dide derve û bi hev re wê şahiyê dikin. Keyê Lîdyayî key Aliyêt jî, keyê Medîya Key Qiyakser, dewetî qasra xwe dike ku wî lê bike mêhvan. Key Qiyakser jî, wê dewete wî herê dike ku herê qasra wî ku ew levrûnihin.

Key Qiyakser, dewetîya key Aliyêt ya li qasra xwe herê kiribû. Êdî ew, di nava wan de şer ne dibû. Wan, ew rewşa ku di rojê de bûna şevê, weke hêrseka ku ji xwûdayên xwe herê kiribûn. Di dema ku key Qiyakser bi key Aliyêt re rûniştibû jî, Astiyag li cem wî sekinî û amede bû. Astiyag kurê keyê Medî bû. Ew jî, weke keyekê dihat pêşwazî kirin, Weke keyê pêşarajê lê dihat nerîn.

Piştî ku Lîdyayîyan û Medîyayîyna hêzên xwe di qada şer de dabûbûna sekinandin, êdî ew bi şûn ve dabûbûn kişandin. Çendî ku medî di dema xwe de pîr zêde bizane jî bûn wê, aqilê wan ji dekûdolaban re wê ne xabitê. Ber vê yekê wê, aliyê Lîdyayî wê ti gûman wê zêde ne çina ber dilê wan. Piştî wê rewşê re, êdî herdû aliyan jî, hêzên xwe bi şûn ve dabûbûn kişandin. Êdî herkesekî jî dizanî ku wê şer nebûba. Piştî mohrkirina peymanê ya di nava wan de û denezandina wê re, êdî herkesek bi wê hisahabû û bihîstibû. Di peymanê de her weha çend xal dihatina nivîsandin:

”Medîya, wê Lîdyayî serwerîya wê herê bike. Wê Medîya jî serwerîya Lîdyayî herê bike. Wê ji axa Lîdyayî ti hêrîş li axa Medîya nebin. Wê Medîya jî, newê bi ser Lîdyayî de. Wê, aştîya di nava xwe de, her demê biparêzên. Wê ji gotina Xwûdayên xwe dernekevin. Vê yekê, xwûdayên wan ji wan dixwezê heta ku ew sax in”.

Keyê Medî, wê yekê herê dike. Keyê Lîdyayî jî, wê yekê herê dike. Piştî wê dihatina ser ziman. Piştî ku ew kirin, êdî ew bi hev re diçina

qasra Aliyêt ûli qasra key Aliyêt lê levdîrûnihin. Bi hev re êdî li wir didin û distênin. Ne li qada şer û ne jî piştî, Astîyag, ji cem key Qiyakser navaqatîhê. Hertimî ew li cem wî ya. Piştî ku ew bi hev re têna qasrê û li qasrê li hevdû dirûhin, êdî piştî di wê demê de Aryanîs tê dem bavê xwe û li cem dimêne sekin. Di wê demê de herkesek çavên wan bi wê xweşikatiya Aryanîs dikeve. Aryanîs, ku ew tê dîtin bi çavan, êdî ew ji berçavan naçê. Hingî, ew xweşik û bedew bû.

Di wê demê de, Astîyag, Wê dibîne û êdî Asyanîs di dilê Astîyag de pîrr mazin cih û war digirê. Aryanîs, bi xweşikati û bedewîya xwe re di dilê Astîyag de cih digirê.

Di wê dema ku Aryanîs tê hundur li cem bavê key Aliyêt û ku Astîyag wê dibîne, êdî ew bandûraka mazin li ser Astîyag diberdê, di wê demê de key Qiyakser wê yekê kifş dike. Ji bala wî, naravê. Lê di wê dema ku Aryanîs hatibû hundur, ew bedewbûna wê û xweşikbûna wê, pîrr mazin bala Zahrostî mazhînî jî kişandibû. Ew cara duyemîn bû ku wî ew xweşikatiya Aryanîs di dît. Di wê heyemê de, hizra ku keça key Aliyêt jê ji Astîyag bixwezê, dikeve serê Zahrostî Mazhînî de. Ew dema ku ew hizir dihê û dikeve serê wî de, di cih de ew wê hizra xwe ya ku ketibû serê xwe de ji key Qiyakser re dihêne ser ziman. Key Qiyakser, dema ku ew wê hizrê jê re dihêne ser ziman, di serî de hinekî dihizirê. Lê piştî, ew jî, wê rast dibîne.

Piştî ku hinek dem têve diçê, êdî key Qiyakser, wê navbeynkariyê dike ji Astîyag re û keça Key Aliyêt Aryanîs ji Astîyag re dixwezê. Key Aliyêt, di wê demê de ji key Qiyakser re nabêje na. Ew, wê xwestinê, rast dibîne. Ew ku dihizirê, êdî wê xwestina xwe weke xortbûna temenê wê aşîtiya wan ya ku wan di nava xwe de çêkiribû jî dibîne. Piştî, êdî ew jî dibêje herê. Bi wê re, êdî di demeka kin de, karkirina Aryanîs ya hanîna wê ya ji Astîyag re dihê kirin. Aryanîs, êdî ew dibe jina kurê keyê Medî ya Astîyag. Astîyag, yê ku wê piştî key re wê bûba key bû. Ew yê dûv key bû. Bi wê yekê re, çavê key jî lê diheta nerîn. Piştî ku Aryanîs jî dihê xwestin jî astîyag re û ew dihê hanîn, piştî êdî ne bi gelekî re ku hêzên Medî Aryanîs jî bi xwe re dihildin, êdî dikevina rê de ku werina welatê xwe. ...

----o0o----

Keça Keyê Lîdayî Aryanîs, wê çûba ji Astîyag re. Aryanîs, weke jinaka ku pîrr xweşik û bi bedew, li berçav bû. Xweşikatiya, wê bi nav û deng bû di welatê Lîdaya de.

Aryanîs, weke kevokekê bû. Ew, bi wê kevoktîya xwe, bûbû bû kevoka aşîtiyê ya nava dû welatan jî. Wê temenê aşîtiya du welatan jî bi xwe re û bi wê bedewîya xwe re diparast. Aryanîs, Piştî ku hatibû xwestin jî key Aliyêt, êdî piştê bi gotina bavê wê re kara wê hatibû kirin. Lê hatibû gotin ji wê re jî. Wê jî, dema ku jê hatibû pirsin, ne gotibû na.

Aryanîs, piştî ku ew heta xwestin û ew heta dayin, êdî piştê ew tenê li beşa qasrê ya ku ew lê dima, ma. êdî ji wir derneket heta ku wê ketiba ser rê de. Lê di wê demê de, hertimî jî, Amedekarîya wê ya çûnê dihat kirin. Aşîtiyek di nava Medîya û Lîdya de, hatibû çêkirin. Bi wê aşîtiyê re ew şerê Medîya û Lîdya yê li ber çemê sor ku ew pênc sal bûn ku didoma, dawî lê hanî. Ew, roja ku roj têde bû şev, heybetîyeka wê rojê ma di aqil û seran de. Xwûdanên wan ji bo wî şerê ku jê ne bidil bûn ku dikin re berteka xwe nîşanî wan dabû bû. Ew, rewş wilo dihat zanîn. Di nav remildar û oldaran de, dihat vegotin ku xwûdayê mazin yê ku xwûdayê hemû xwûdanan bû, pîrr bixayd bû. Bi wê re jî, dema ku dîtibû ku wa şer bû di nava wan de, êdî bi hêrs bû. Bi wê hêrsê re roj kira şev. Di rojê de şev hanî. Dawî li rojê hanî. Ku Medî jî û Lîdyayî jî, piştî wê bûna rojê ya şevê, ku di şerê di nava xwe de isrer kiriban, wê xwûdanan hê bêhtir li wan bi hêrs bûban. Êdî wê pîrr tiştên ne baş hatibûna serê wan.

Bi wê rewşê re êdî di cilê herkesekî de tirseka mazin ya ku herkesekî jê bitirsbûbû afirî bû bû. Di dilê herkesekî de, êdî xwûdana tîrsa xwe çandibû, hem di dilê Medîyayîyan de û hem jî di dilê Lîdyayîyan de. Piştî wê rewşê re, êdî Di nava Medîyayîyan de û Lîdyayîyan de wê şer rû nedaba. Divîyabû ku wilo ba. Lê wê ev yek jî bi demê re êdî biheta dîtin. ...

Medîyan, bi wê peymanê aşîtiyê ya di nava wan û Lîdyayîyan de, çend ku levhatinak çêkiribûn jî, bi wê re rewşa wan li herêmê hê xorttir dibû. Li herêmê Anatolia jî, wê hêzên wan ji aliyê hêzên Lîdyayîyan ve rastî ti hêrişan ne hatiban. Ev jî, hati bin xatkin di dema çêkirina pyemanê de.

Medîya, rewşa wê pîrr xort dibû. Lê di nava şêwirmendên key Aliyêt de, hin şêwirmendên wî yên ku ji peymana ku di nava wan û Medîyayîyan de ku hatibû mohrkirin, weke ku ne bi dilxweş bûn. Bi teybetî, hin şêwirmendên key Aliyêt, ku di wê heyemê de vê yekê bi awayekî neyênina ser ziman jî, weke ku di rûdîna wan de ev yek pîrr baş û qanc diheta dîtin û fahm kirin. Lê key Aliyêt, û şêwirmendên wê yên ku ew herê kiribûn jî, weke yên herî mazin û zêde bûn. Di qasrê de, çend şêwirmendên wî ji wê nexweş bûn. Bi wê re jî, çend ku kurê key Aliyêt jî

bû, Karsûs, ew levhatina bavê xwe ya bi Medîyayîyan re weke ku jê nexweş bû. Ew yê ku wê piştî Bavê xwe re bûba key bû bû. Lê di wê demê de, bêdîlîya xwe jî, weke ku dide der bi bêdengbûnîya xwe re. Karsûs, weke yekî ku pîrr bi azwêr bû. Azwerîya wî, pîrr mazin hebû. Hê di dema sefera Medîya ya li Anatolia de, Medîya bi hêza re deng veda bû. Piştî wê seferê re, Karsûs, ew levkirin, wek kêmbûnekê di dît. Bi vê yekê re, êdî jê nexweş bû. Karsûs bixwe jî, hê ku çend ku ne hatibû ser taxt jî, hin seferên wî yên k li hin herêmên Halasê bûbû bûn hebûn. Di wê demê de, ew seferên wî jî hinekî deng hanîbûn. Karsûs, weke yekî pîrr hişt diheta zanîn. Gelek ku ew bi hêza ku bi wî re bû ku çûbûyê de, li wandeveran, pîrr xurûxandin li şûn xwe hiştibû û vegeyîya bû. Bavê wî key Aliyêt, dixwest ku serwerîya xwe ya welatê xwe bi parezê û bi wê re di aramîyekê de bijî. Bi vê yekê re, ew xwediyê têgihîştinekê jî bû. Key Aliyêt, Ji bavê xwe key Sadyattês, welatê xwe dewr girtibû. Wî, di dema xwe de hin herêm bi serwer welatê xwe ve kiribû. Wî serwerîya xwe hinekî di mazitir kiribû. Lê sînorê ku ew hatibû lê sekinî jî bû Medîyayî bixwe bû. Wî dizanî ku wê nikaribê ku bi wan re di şerekî de bi serbikeve. Ji ber vê yekê jî, riya aşîtiyê ya bi Medîya re, wê li gor wî, serdestî û serwerîya wî jî parastiba. Wî dizanî ku keyên Medîyayîyan, berê xwe dana Anatolia. Di wê demê de, wê rewşê bi ne şerkirina bi wan re ku aşîtiyaka bi wan re wê serwerîya wî jî parastiba li welatê wî. Medî, di welatê de, girîngîyeka bêhempa didina aramî û aşîtiya xwe ya navxweyî. Bi vê yekê re, wan jî, di dema xwe de heta ku wilo zêde ti hêrîş li wan û li welatê wan nebûbûban, ne ketina şerên mazin de. ..

Vêca nahaka Key Aliyêt, bi keyê Medîya re levkirinek kiribû. Keça xwe jî dabûbû kurê keyê Medî Astîyag.

Medîyayî, bi hêzên xwe re, piştî ku aşîti di nava wan de Lîdyayîyan de bûbû jî, rewşa xwe xira ne kiribûn. Ne hatibûn û ne ketibûbûna nava bajêr de. Medîyayî, di cihê xwe de ew sazûmana xwe dabûbûn berdewam kirin. Medîyayîyan, ne tenê di heyîn û hebûna şervan û leşkerên xwe de mazin bûn hêza xwe didît. Wan her weha di sazûman û rewşa xwe ya ku ew bi wê bi cihbûna jî, di hebûna wê de jî ew hêzbûn di dît.

Medîyayî, ew demek bû ku ji welat û malên xwe dûrbûn. Di serî de, ji bo çî armancê ji welêt derketibûn. Û piştî, rastî çî hatibûn û piştî çûbû bûn kuderê. Ew, weke ku wan jî, digot, dibêt ku di baxtê wan de hatibû nivîsandin. Ew artişa wan ya wînda, ya ku ew li pey şûna wê derketibûn jî, heta wê demê ti agahî jê ne hatibû girtin. Çî hatibû serê wê, saxbûn û an jî ne sax bûn, ew ne diheta zanîn. Zarokên Medî, hê windabûn.

Li di wê heyemê de, rewşa ku afirîbû ku çend ku li gor dilê Medîyayîyan jî bû, dîsa ew rewş di bîra wan de bû. Gelek ji wan servanên wan yên ku di artişa pêşî de hatibûn, di wê demê de nesax bûn. Lê pirranîyên wan jî, hê sax bûn.

Key Qiyakser û key Aliyêt, lev rûniştibûn û bi hev re axiftibûn. Piştî ku levrûniştibûn û bi hev re axiftibûn, êdî piştire, key Qiyakser, ji wî vaqatîyabû û hatibû nava hêzên xwe. Li wir, ew konê wî yê ku hebû, hatibû bin wê. Lê wê naqlê, hatina wan, bi yekê zêde hatibû. Aryanîs jî, bi wan re bû. Piştî ku Aryanîs jî, karkirina wê bidawî bûbû, êdî piştire ne bi gelekî re kiribûn ku bikevine rê de û vegehirina Medîya. Li medîya, li welatê wan, yên ku li bendî wan bûn hebûn. Wê ew, çûbûban wan. Xwûdayê wan, wê naqlê jî rûyê wan kenendibû. Wê carê jî, ew bi dilxweş kiribûn.

Li Medîya, rewş çî bû û çawa bû, wilo zêde jî, heta wê kêlikê heya key Qiyakser jê nebû. Lê mereqa wê pîrr hebû. Lê bi wê re jî, bawerîyeka wî ya mazin li Harpagos jî hebû. Harpagos, hem bi zanebûna xwe û hem jî bi heyîn û nebûna xwe ne kêmi keyekî bû. Ew, yekî ku nava salan de çûbû bû. Pîrr pîrr jî bûbû. Ew ji dema key Firortis mabû bû. Key Qiyakser, bi wî rengî lê dinerî. Key Qiyakser, bawerîya wî lê hebû.

Li wir li Lîdya ew demeka ku dirêj bû ku ew li wir bûn. Şerê wan yê Lîdîyayîyan re, xwûdanan kiribû ku ew bidawî bikin. Kiribûn, ku ew dawî lê bênin. Dawî jî, lê hanî bûn. Nahaka vêca peyemana aşîtiyê, di nava wan de hatibû mohrkirin. Wê li gor wê peyemanê ti hêrîş êdî ji aliyê Lîdya vê wê li Medîya û li axa wê nebin. Bi wê re, wê Medîya jî, newê bi ser Lîdya de. Wê şer di nava wan de, êdî nebe û neqawimê. Li gor wê peyman ku herdû hêzan di nava xwe de çêkiribû û mohrkiribû, wê herdû aliyên jî, serwerîya xwe prastiba. Ne Medîya wê hetiba bi ser wan de û ne jî, wê ew bi wir çûban. Hêzên Medîya, heta wê demê jî, pîrr caran bi ber nava Anatolia de çûbû bûn. Ti hêzên mazin yên ku wilo karibin li ber wan bisekin in nebûn. Medîya, di wê demê de, weke welatekî herî mazin yê cihanî bû. Cihane Medîya, ya ku hebû jî, bala herkesekî dikişand ser xwe. Ji xwe, aliyê Asya, bi hemû hêzên ku hebûn re, Medîya konfadyontîyak avakiribû û bi wan re dijî. Di nava wan de, heta wê demê ti şer û pevçûn nebûbûn. Ew awayê konfadarasyonîyê yê ku Medîya bi xwe re û bi rêveberîtiya xwe re bi hêzên dîn yên herêmê re çêkiribû û avakiribû, bi awayekê wê bi Lîdyayîyan re jî peyman hatibû mohrkirin.

Medîya, bi wê yekê û awayê re, bi peymanên xwe yê ku bi hêzên dervî xwe re ku çêkiribûn û mohrkiiribûn, wê xwe dihanî û dikira weke navendeka herêmî ya mazin. Bi wê yekê re, ew pêş diket. Medîya, bi vê yekê re, bi gelek herêman re têkilî û peymanên wê yên ku wê dabûbûn çêkirin û ku bi wan peymanên ku çêkiribûn, hem ji wan herêman hêrîşên ku li xwe dabûbûn sekinandin û hem jî, serwerîyeka xwe ya demî dabû avakirin. Medîya, bi vê yekê, di demaka pirr kin de mazin bûbû. Ew mazinbûna wê, êdî li cihanê pirr mazin dihat dîtin. Keyê Medî Key Diyaqos, welatê Medîya, sînorê gihandibû ber Hîndistan û Çînê. Key Qiyakser, sînorê Medîya yê serwerîya wê, bi ber sînorê nêzî Teb û wan deran ve hinekî biribû.

Têkiliya Medîya û Misrê jî hebû. Lê di pêşketina Medîya û pêşveçûn û mazinbûna serwerî û serdestîya wê ya li herêmê jî, wê ditirsand. Bi wê yekê re, Misrê hinekî bi bal heya dide ser Medîya. Heta wê demê, wilo zêde ti şer û pevçûnên mazin yên ku di nava wan de neqawimî bûn. Lê bi wê awayê, li hevdû, nerîn jî, ne biderfet bû ku di demekê di nava wan de şer û pevçûn, ne hanîyana. Misrê, li serwerîya xwe ya li herêmê dihizirî. Heta wê demê, bi sadsalana wê serwerîyek dabûbû çêkirin ji bo xwe. Lê ti carî jî, misrê, nekarîbû ku bi ber axa mesopotamya de bihata. Wê, ew hêz di xwe de ne dîtibû ku biheta bi wir ve û li wir serwerîyeka xwe çêbikira.

Medîya, welatekî ku di wê demê, bi avabûna wê rêveberîya wê Medî re, ne xwediyê dîrokaka pirr demdirêj bû. Lê bi kevneşopî, temen, hizir û ramana xwe ya ku pêşketibû re, xwediyê temenekî ku bi hezar salan bû.

Ya ku Medîya li ser lîngan digirt, du û an jî sê tiştên pirr giring hebûn. Ew jî, her weha kevneşopî, ola yazdanîti ku hema bêja êdî xalkên herêmê hemûyan êdî bawerîya xwe bi wê hanîbû bû. Hê di dema Hûrîyan û mîtanîyan de, yek-yazdanîti pêşketibû. Şêvînî, yazdanê hûrîyan, serwerîya wî hebû. Piştî wî re, ti têgihiştin yazdanî û yên xwûdayî zêde derfet ji xwe re ji bo jîyanê ne dîtibûn. Ew yê serwer û yê herî mazin bû. Piştê wê di deman de, hebûna wî berdewam bike. Di deman de wê tenê carna navê wê hinekî biguharê û hwd. Ji wê û pê de, wê ti guharînen din nebin. Lê bawerîya li lê, wê bi awayekî mazin pêşketiba û wê pergelaka civatî ya pêşketî wê bi xwe re biafirand.

Dayika Hebîdê, yazdana Hûrî, wê di dema Kasîtiyan û Gûtîyan jî, awayê wê yê jîyanê wê hebe. Ew dayika hemû tiştê ku li jîyanê bû. Xweza jî wê çêkiribû û şîn kiribû. Ew dayik jî bû.

Di dema Medîyayîyan de, wê ew nîrx hemû bên vejînkirin û wê bi pergala bibin. Ji xwe hebûn. Ji xwe dijîn. Lê wê pergela bi wan û têngihîştin bi hev re were avakirin. Medîya, wê ew pergala wê, ew pergala ku bi vê yekê re wê were avakirin bû. Key Qiyakser, şûnpêya xwe dizanî. Wî dîroka demên xwe yên berê dizanî. Çi hatibû û çûbû bû, wî dizanî. Ji wan zanînên xwe jî, wî gav diavêt û di jîyane xwe bi pêde diçû.

Di wê demê de, Key Qiyakser, Lî ber Lîdya bû. Wî, şerê ku bûbû, bi peymanan ku xwûdanên wan jî wan xwestibû bidawî kiribû. Şer, êdî ne dibû.

Lê badûra wê rojê ku şer di nava rojê de bû jî, hê jî, li ser mirovan hebû. Herkesek, di wê heyemê de dibin heybeta û bandûra wê rewşê de bû. Wê rewşê, bi wan dabûbû têngihîştin û fahmkirin ku xwûdanên wan êdî ji wan bi hêrs bûna. Wê rewşê, ew têngihîştin bi wan re dabû bû çêkirin. Êdî piştî, peymanan aşîfîyê di nava wan de hatibû çêkirin. Êdî wan bi hev re şer ne dikir. Tevî wê jî, Kurê keyê medî Astîyag, keça key Aliyêt Aryanîs jî xwe re hanî bû.

Ma êdî piştî vê yekê û rewşê re, wê êdî şer di nava wan de bûba? Ew hinekî zor bû. Di wê rewşê de û pişt wê rewşa ku di nava rojê de jîn jî, êdî ku şerek bûba, weke ku li dijî xwûdanên xwe werin wê bûba. Êdî hebû ku xwûdanên wan, hê bêhtir li wan hatiban xazabê û tiştina pirr ne baş hanîban şerê wan. ..

Hêza Medî, piştî ku keyan di nava xwe de peymanan aşîfîyê çêkir û êdî piştî, êdî bidest kara xwe dikirin ku vejerina welêt, vejerîna Medîya. Key Qiyakser, piştî ku ew ji qasrê vejerîya bû bin konê xwe, êdî ferman dabû ku tevaka hêza wan amedekarîya xwe bike û vejerê Medîya. Di wê heyemê de, hê ku hêzên Medî ne ketibûbûna ser rê de, Key Qiyakser, ku li pêşîya wan herîn û xwe bigihênina welêt, komek pêşîvan dabû avakirin û kiribû rê de. Ew koma pêşîvan, ketibû rê de jî. Nahaka ew di rê de diçû.

Piştî, ne bi gelekî re hêza Medîya jî ya mazin amedekarîyên xwe bidawî kirin û kir ku bi keve ser rê de û herê welatê xwe di wê heyemê de. Key Qiyakser, di nav şêwirmendên xwe de bû. Astîyag jî, di rex wî de bû. Ew jî, ji wî qût ne dibû. Hertimî ew bi wî re bû. Ku key Qiyakser çûbûba kuderê, wê Astîyag bi wî re ba. Key Qiyakser, di wê demê de di bin konê xwe de di nava şêwirmend û aqilmendên xwe de bû. Key Qiyakser, di wê heyemê de, hê jî, weke ku hinekî bi hizir bû. Weke ku hin tiştina ku li serê wê wî aliqî mabin hebûn. Ew li ser wan pirr dihizir. Lê ka ew çî bûn. Ne dihat zanîn.

Key Qiyakser, piştî ku wî ferman dabû ji bo çûyinê, êdî piştî tevgerîyeka mazin di nava hêzên Medî de dest pê kiribû. Medîyayîyan, ew demek bû ku ew li wir bûn. Ew cihê ku lê mabûn, bi wir re nasînaka wan ya pirr baş di mejiyê wan de çêbû bû. Ji ber ku ew demeka pirr dirêj bû ku ew li wir bicih bûn. Lê nahaka, ji wir kare xwe dikirin ku herin. Wê çûna Medîya. Li wir jî, hinek mirovên li bendî wan bûn hebûn. Ew şervanna mazin bûn. Di têngihîştina şervanîyê de, divêt ku dema ku di ketî riyekê de ti tenê wê riyê û kirina wê bihizirê. Divêt ku ti li şûn xwe ne nerê û ne hizirê. Ku te nerî û hizirî, hingî, tê bi sernekevê. Ji ber ku tê êdî nikaribê, bi tememî li ser riya xwe û çûna xwe û kirina xwe ya ku ti wê bike, bihizirê. Ev jî, weke destûreka têngihîştina şervanîyê bû. Divîyabû ku kiştên xwe yên li şûn xwe bi têngihîştinekê ku ew ji holê dirakir re ew ji bir kiriba. Ji vê re jî, dihat gotin "kiştên li şûn xwe şawitandin".

Wê bi wê re, hingî, şervanîyaka pirr xort biheta kirin. Şervan, mirovê ku di serê xwe de yê ku herî zêde bikirina xwe re bikar û mijûl dibû bû. Ew, yê ku bi wê rewşa xwe re di jîyane xwe de bi huner kiribû bû. Yê ku bi wê huneriyê bi pêş ve diçû bû.

Medî, di şervanîya xwe de, pirr li pêş bûn. Ji hemû hunerên şervanîyê agahîya wan hebû. Bi vê yekê re, wan gavên xwe diavêtin. Medîyayîyan, hertimî bi ezitîya keseyetî mirov ve têngiliyeka mêrenîya şervanîya mirov dihat danîn. Li gor wan, ezitîya mirov, ji temen dibe xwediyê hin xosletna ku mirov di vir de bi mêrenîya mirov re bêne ser ziman. Wan, vala ne gotibû ku "mêr bimêranîya xwe kifş a". Lê bi wê re gotinaka din ya bingeh hebû. Ew dihat gotin. Ew jî, her weha dihat gotin, "mirovê mêr, ku mirov lê nerî, di nerîna pêşî ya lê de mirov wê bayê hilmeka mêrenîya wî bi wê nerîna li lê re jê hilde".

Medî, aqilê wan, di vir de pirr mazin kar dikir. Lê wan, di vir de di nêzîkatîya xwe de kevneşopîyek dihanîn ser ziman. Di dema ku bahse mêrenîyê dihat kirin, hingî, ku mirov ji wan bipirsîya, mirov wê bersivaka ku mirov ji keseyetîya dûr neyênê ser ziman û şîrove nekê, mirov wê kifş bike. Mirov, jê dihat xwestin ku di jîyane xwe de gavên xwe bi zane biavêje. Di kirina xwe de li berçav bê. Li ber nerastîyê ne bêdeng bê. Ku wî dît ku wa li yekî nebaşî û nehaqî dihê kirin, li ber wê ne bêdeng bê. Ev, xosletna ku ji xosletên ji yên mêr dihatina xwestin bûn. Bi wê re, yê mêr, bi gotina xwe re ya ku wî digot û pêdivîya dihanî li cih re dihat zanîn. Ev, xosletan, bi wan re zanebûn jî dihat xwestin. ..

Medîyayîyan, di wê demê de, piştî ku key ji wan re gotibû û ferman dabû, piştêrê êdî bi bînavber amedekarî dibû. Wê êdî ketiban şer rê de û bihetan Medîya.

Key Qiyakser, aqilê wî hinekî jî li welêt bû. Mereq dikir ku ka kar û barên welêt çawa na. Kar û bar, di çi rewşê de diçin û tên. Di dema ku ew diket hizirkiirnê de ew jî, di dereka mejiyê de di serê wî de di bîra wî de bû û ew li ser wê dihizirî. Lê êdî ew li ser rê bûn. Êdî kare xwe dikirin. Êdî dikirin ku bikevina rê de û herina welêt. Êdî wilo zêde ji wan re nema bû ku êdî ew li welêt bin.

Piştî ku demek bi ser wê karkirina çûnê re dibuhurê, êdî hêzên Medî, amede dibin ku bi kevina ser rê de. Medî, wê êdî ketina rê de û çûbû ban welêt. Piştêrê ji xwe ne bi gelekî re êdî ku amedekarîyên wan bi dawî bûn, êdî hin bi hin ketine rê de û berê xwe dana bi Medîya de û çûn. ..

----o0o----

Li Medîya, çûn û hatinaka mazin hebû. Harpagos li ser serê welêt bû. Ew heta ku key Qiyakser ji seferê vegeyîya ba, wê li ser serê welêt ba û wê welat bi rê ve biriba. Li ber wî jî, rêz û hûrmeteka mazin hebû. Di wê demê de, li dora wî pir mirovên aqilmend û yên ku şewirmendîtî ji wî re dikirin û kal bûn hebûn. Di nav wan de remildar jî û oldar jê hebûn. Ew jî, li ber wî bûn û ku wî çi gota, wê weke wî bikiran. Li welêt, ji dema ku Key çûbû bû û bi vir ve, mereqek jî pişt wî re ji bo wî afirî. Ew artîşa wan ya sêyemin bû ku çûbû bû û ne vegeyîya bû. Artîşa pêşî çûbû bû bi ber Aliyê Teb û wan deran de û heta wê demê jî, ji wî ti agahî ne hatibû standin. Ew çend sal jî bû ku bi ser wê çûyina wan re buhurtibû. Lê piştî wê re li dûv wê artîşa Medîya, Medîyayîyan artîşaka din saz kiribûn û li şûn wê di rêya ku ew têrê çûbû bû de şandibûn û ji wê jî heta wê demê û kêlikê ti agahî ne hildabûn. Tenê, ew koma pêşîvan ya agahdarvan ku hatibû û piştêrê ku li ser wan agahîyên ku wê dabûbûn, ku medîyayîyan artîşaka din ya sêyemin saz kiribûn û li şûn wê jî şandin û pê de, ti agahî nebûn. Piştêrê, wan ew artîşa sêyemin jî şandibûn. Lê ji wê jî, heta wê demê ti agahî ne hildabû bûn.

Li welêt ji wê mereq û dilxemiyê û pê de, ti pirsgirêkên din di serê ti kesekî de nebûn. Welatê Medîya, bi aramiyeka mazin ya ku di nava xwe de dijî. Medî, pirr hij jîyindina xwe ya ku li gor kevneşopîyên xwe bijîn. Wan, ew ji rûmeteka mazin ya xwe di dît. Bi vê yekê re, êdî wan girîngîyeka mazin didana kevneşopîyên xwe.

Li welêt, piştî ku key Qiyakser ketibû ser serê artîşê de û çûbû bû bi artîşa wan ya duyemin ve, ew çûyina wê pirr mazin hatibû bihîstin. Ji

herderî, hatibû bihîstin. Li ser wê çûyina wî, pirr hizirên ku jêvcuda jî bûn hatibûbûna li holê li ser ziman. Di serî de, hineka digot ku “ma çawa wê key Qiyakser ji ser welêt herê û dûrkeve. Ma li dora wî mirovek nebû ku heta ku ew çûbû”. Weki din jî hizreka din jî dihat ser ziman. Ew jî, her weha bi vî rengî bû. Dihat gotin ku “ew bi mirovên xwe ve çûya, ya ku li keyekî weke wî dihat jî ew bû”. Lê piştî ku demeka dirêj bi ser wê çûyina wî ve buhurttibû, êdî piştî hin xem jî di dilê pirr mirovên li dorê de afirî bûn. Bi wê çûna wî re, weke ku welat bêxwedî mabê lê dihat hizir kirin. Harpagos, çend ku yekî ku bizane jî bû û yekî ku bawerîya key jî lê hebû û ku ew dihet berçav, wê bi hebûn û zanebûna xwe re çavên mirovên dora jî didagirt, lê dîsa ew valabûn, bi awayekî dihat hîskirin. Ew hîskirin, êdî hin bi hin dihet ser ziman jî. Li aliyê Medîya yê Aqamanîşan jî, hin nexweşî hebûn. Li wir jî, tevgerîyek hebû. Lê hê wilo zêde ku mirov bi awayekî pirsgirêkê ku wê bihanîya li ser ziman, ne di rewşeka ku bi tememî di wê awayê de bû. Harpagos, car bi car bi zanebûna xwe fikir ku wê rewşê rast bike. Aqamanîşî, weke xanadanaka cuda êdî hin bi hin reng û awa distandin. Ew jî, bi wê Medîya re heta wê demê mazin bûbû bûn.

Divîyabû ku êdî di demak pirr zû de key hatiba ser serê welatê xwe. Êdî ev yek, weke ku pêdivîya wê dihet hîskirin. Heyîn û hebûna key bi navê wî re di nav Medîyayîyan de pirr mazin dihat ser ziman. Rêzeka ku mirov nikarê bi gotinê di vir de bi tememî wê bêne ser ziman ji key re hebû. Ew rêz û hûrmet, divîyabû ku mirov wê hinekî jî bi kevneşopîya wan re fahm bikira. Wê hingî, ew rast û di cihê xwe de bihet fahmkirin. Wê hingî, rast û baş bihet ser ziman.

Aqamanîşî, li herêma xwe hin bi hin bi hêz dibûn. Hin bi hin, ew rewşa wan dihat dîtin. Bê Medîya jî, ne dikarin ku xwe li ser lingan bigirin li ber hin hêrîşna ku wê werina ser serê wan. Lê wan, êdî weke ku bi serê xwe bûnek jî dixwestin. Ya ku dihat dîtin û fahm kirin jî, ev bû. Medî, Bi awayekî pergali dijîn. Di jîyane wan de, ne tenê key û gotina wî rê şanî wan dide. Ji wê zêdetir, remildar û oldar hebûn. Ew bi serê xwe jî, weke key bûn. Bandûra wan, bi serê xwe ne kêmi ya key bû. Key bixwe jî, ne dikarî dervî wan gava biavêta. Lê bawerîya li key jî, wan bi hin awayna li ser lingan dihişt. Wan, di nava xwe de, pirr mazin girîngî, dide fahmkirinê. Bi teybetî, fahmkirina gotinê û fahmkirina pêşarojê, weka karekî ku ji wan dihat pirsîn bû. Ku bahse remilda dihat kirin û navê wî dihat hildan, bi wê re gotina pêşarojê jî dihat bîra mirov. Wan, baxt dixwand. Ji xwandina baxtê mirov, wan dikarî fahm kira ku wê çi bihet

pêşîya mirov di jîyane wî û an jî wê ya ku wê ew bijî. Wan, ji zimanê stêran fahm dikir. Ew, di hasibandinê de pîrr li pêş bûn. Karê hasibandinê û stêranîyê bi wan re di nava wan de bi awayekî pîrr mazin pêşketî bû. Stêran ji wan dem dihasibandin. Guharandinên ku di heyvê de dibûn, wan kifşkiribûn û bi nav kiribûn û bi wê re hasibadin û xwandin dikirin. Ew, bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku bi awayekî ku mirov nikarê bi tememî di vir de bêne ser ziman yê pîrr mazin, ew li pêş bûn û pêşketibûn. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku ew di jîyane xwe de bi zanîne û jîra wê re xwediye hevnasîna pîrr xortbûn. Di fahmkirinê de, pîrr li pêş bûn. Di naskirinê de pêşketibûbûn. Di naskirina bi aqil re pêşketinaka wan ya mazin hebû. Di jîyane xwe de, bi vê yekê re, mirov karê bibêje ku ew xwediye pêşketinaka mazin bûn. Di nivîsandinê de jî, pêşketibû bûn. Heta wê demê, pêşîyên wan, kêvilbar çêkiribûn û li ser nivîsandibûn. Lê wan ew hinekî dîn bipêş ve biribûbûn. Wan ayar(çerm)ên sawalan jî, êdî bikar dihanîn. Ayar, wan weke rûpel bikardihanê. ...

Medîya, di wê demê de di rêveberîya xwe de, piştî hinekî ji ser taxtê xwe dûrketina key re, weke ku xembûnekê bi wan re rûdabû bû. Êdî, wan hevî dikir ku keyê wan êdî li wan vegehihê.

Li Medîya, ew demek bû ku ev rewş hebû. Lê ku Medîya, xem û xemgîniyek jî ji bo şervanên wan yê ku çûbû bûn û ne vegehiyabûn jî hebû. Li Qasrê, di wê heyemê de harpagos rûniştibû. Li cem wî şewirmend û zaneyên ku hebûn, weke aqilekî ku bêna ser ziman, ji Harpagos re digotin ku “divêt ku li pey wan yê ku çûna hêzek were afirandin û derxistin. Êdî ev hizir, dihat ser ziman. Harpagos, yê ku di wê demê de ev yek kiriba bû. Ku yekî ev kiriba, ew jî ew bû. Ew, ji Harpagos pêve ne ti kesekî dîn bû. Ji ber ku ew bû ku yê ku li cihê key rûniştibû. Yê ku spartegirê key bû, ew bû. Ji ber vê yekê, yê ku ew hêz û kûdreta wî hebû jî ew bû. key Qiyakser, li wî bawer kiribû. Ew jî, yê ku piştî key re ku karibû ku hêzekê çêbike û bike dewrê de bû li welatê Medîya.

Li Medîya, du komên civatî yê civakê yê herî giring bûn ku karibûn civatê bi her awayê wê re bi rê ve bibin bûn. Yek ji wan koman, key, şewirmend, aqilmend, remildar û oldar bûn. Koma din jî, koma ku ji mirovên nawserî xwe pêk dihat bû. Ew mirovên ku nawserî xwe jî “pîr û kal” bûn. Ku çî li ser hatiba nîqaşkirin, wê li ser tiştêkî ne hatiba nîqaşkirin. Ew jî, kal û rêz û hûmeta li wan ya ku bikevneşopî bû di nav xalk û civatê de.

Gotina, civatê, gotinaka ku mirov wê bi teybetî di vir de hildê li dest bû. Di sê wateyan de dihat ser ziman. Di serî de, di wateya xalkîtîyê û xalkê bixwe de bû. Lê wate wê ya şênber ya ku di serê her kesekî de bicih jî bû, bi levcivînên ku pîr û kalên civakê ku li ser wê wê dirûniştin û êdî hemû mirovên di navê de ku li dora wan dirûniştin û ew kal ji wan re diaxiftin ji rastî û qanciye. Ev levcivînên ku weke kevneşopîyeka mazin ya bi rêz ya di nav civakê de bûn, ji wan re jî *civat* dihat gotin. Civat bi vê yekê re jî bi nav û deng bûn. Çawa ku ew civat, ji demên berî wê demê di nava wan de bi hezar salan doma bû, wê di demên piştî wan de jî, wê bi heman awayê xwe bidina domandin.

Her komên civakê, civatên wan yên ku di wan de levdîrûniştin û hizrên xwe jevra dihanîna li ser ziman û bi hev re bi wan hizrên xwe re biryarên xwe digirtin hebûn. Ya Medîyayîyan jî, ya herî mazin qasr bû. Di qasrê de, ev yek dibû. Di qasrê de key, gotina wî, weke xaleka destûrî bû. Di nav xalkê de dihat ser ziman. Li ser dihat hizirkirin û axiftin. Jê aqil dihat girtin. Lê ku ne rast dihat dîtin jî, ew jî dihat ser ziman. Lê dema ku dihat ser ziman jî, li wê xelatîya gotinê ya ku dihat kifşkirin û hizir dihatina ser ziman. Di hizrên di temenê wê hizrê de ku wê diafirênin dihat hizirîn. Bi wê re, ji ber çî ku ew hizir ku rast ne dihat dîtin hat ser ziman, li sedema wê dihat lêgerîn. “Di rastiyan di bin wê gotinê de bûn lê dihat lêgerin.” Di aslê xwe de, divêt ku mirov vê yekê bibêje ku ev yek weke kevneşopîyekê jî bû. Lê ji rastîyakê biqasî ku ghiştina rastîyê din jî, wilqasî jî ji xelatîyekê jî, bi rast fahmkirina wê re ghiştina rastiyeke dibû. Bi vê yekê re, di têgihîştinê de, gotina ku mirov wê xelat kifş bike jî, di wê de li gor wan rastîyaka ku mirov wê kifş bike hebû.

Bi vê yekê re, lêgerîna li rastiye, di êqil de berdeyamîya dihat kîrin.

Di nav civatê de, yên ku di nav Medîyayîyan de ji vê yekê pêşengî dikirin jî, key bû, remildar bûn, oldar bûn û her weha kal bûn. Di wê heyemê de li civata Harpagos jî, li qasrê, pîrr mirovên ku mazin bûn hebûn. Ew jî, hertimî lev dirûniştin di hizirîn. Hizra xwe jevra dihanîna ser ziman. Bi wê yekê re, pêşengîyeka wan ya mazin hebû. Lê di wê demê de, nîqaş û danûstandinên ku hebûn, hemû jî, li ser sefera hêza Medîyayîyan ya li Lîdyaya bû. Lê di dema ku diaxiftin jî, ji serî heta ku dihet wê demê, rewş hemû bi hev re diahangekê dihanîna ser ziman. Wê rewşê, bi windabûna agahî ne standin û windabûna artişa wan ya ku bi parawên Teb'ê ve çû û êdî jê agahê ne het standin re dest pê dikir û bi wî serê ku wan di wê demê de bi Lîdyayîyan re dikir berdeyam dikir. Bi

wî rengî di berdewamîyekê de rewş di berdewama hevdû de dihanîna li ser ziman.

Di wê demê de, ne tenê hin kalên ku mirov ji wan weke şewirmendna mazin bahs bike hebûn. Bi wan re, hin remildarna mazin yên ku bi aqil jî hebûn. Wan jî, aqilê re li ser wê rewşê diwastand. Di baxtê wan de xwûdayên wan çima ew rewş nivîsand, li wê û li sedeme wê lêdigerîyan. Lê di wê demê de di wê lêgerîna xwe de, bêbersiv diman.

Wê rewşê, bi wî rengî û hizirkirin û nîqaşên ku bi wê re bûn re bi rojan berdewam kir. Di wê demê de, êdî herkesekî bi awayekî vekirî û bideng ji Harpagosê ku li cihê key weke spartegir rûniştibû dixwestin ku êdî ew hêzekê ava bike û li pey aqîbeta wan bişêne. Piştî ku dema zêde bi ser wan gotinan ve çû, êdî Harpagos jî, hêzeka mazin dide avakirin ku li şûn wan di riya ku ew têve çûna de herê. Bi teybetî, di şûna key de bê şandin. Ya herî girîng ku hemû kesek li ser disekinî jî ew bû.

Key Qiyakser ew demeka dirêj bû ku li holê nebû. Ti kesekî aqîbeta wî ne dizanî. Ew keyê wan bû. Piştî ku Harpagosê ku li şûna key di wê demê de li taxt rûniştibû ferman da, êdî piştire ne bi gelek re bi gelek şewirmend, remildar û oldarên Medî re êdî ew hêza ku dihê xwestin dihê ava kirin. Êdî ku hêz dihê ava kirin, êdî dihê kirin û amedekarî dihê kirin ku bikevina rê de û li pey wan herin. Di wê demê de dihê kifşkirin ku wê kî jî li şûna serokfermandar li ser serê hêzê wê herê. Hemû tişt tên kifşkirin.

Her weha hemû tişt tên amdekirin û kifşkirin ji bo çûyinê. Çawa ku her weha hêza Medî xwe bi ser rê dike, di wê heyemê de, tiştêk dibe. Ew tişt jî bi hatina hin pêşîvanna ku ji hêzna wan yê ku hê ji wan agahî ne girtina. Bi vî rengî di wê heyemê de xaber ji Harpagos re tê. Di wê deme ku wan kare xwe kiribû û kiribûn ku bikevina ser rê de ew agahî ji wan re hatibû. Bi wê re, êdî bala herkesekî bi hey çûbû bû ser yên ku gihiştina Medîya. Lê hê ne dihat zanîn ku ew pêşîvanên ku hatina ji kîjan hêza wan bû. Ew, hê ne dihat zanîn. Hinekan hizir meşand ku ji wê hêza wan ya ku ev bisalana ku jê agahî ne hildana ya ku bi parawên Teb'ê ve hatiya şandin a. Hinekan jî hizir kir û got ku ji hêza duyemin ya ku artişa mazin ya di bin serokfermandarîya key Qiyakser de ku bi wî ve çûbû ya. Lê ji wê bê, êdî ev dihê wê wate ku ji key bixwe jî ya. Ev hizir jî, dihat hizirkiirn. Bi vê hizirkirinê de, di wê heyemê de êdî dilê herkesekî de dilperîyeka mazin rû dida. Dilê herkesekî, êdî hê zûtir diavêt. Dilê Harpagos jî, hê zûtir diavêt di wê heyemê de. Ew jî, ku ev rast ba, wê êdî

key hatiba û wê êdî dawî li wê keyîfîya wî ya ku bi nebûna key re ku afirîbû wê biheta.

Weke demekê, êdî wilo hizir hat meşandin ji aliyê aqilmendên ku li qasrê na. Piştî ne bi gelekî re, Harpagos, di cih de bakira çend sûwarîyên ku pirr xort û li ser xwe dihatina xuyakirin ku werina cem wî di cih de. Mirovên ku wê xwestin, êdî, di cih de bêî ku demê bidina windakirin, hatin û li ber wî amede bûn. Ku ew hatin û li ber wî amede bûn, êdî Harpagos di cih de gota wan “bikevina rê de û herin û xwe bigihênina wan pêşîvanên me û wan bênina vir”. Ku Harpagos wilo got, êdî bêî ku ew demê winda bikin, di cih de lingên xwe sivik girtin û ketina ser rê de. Ne gotinek hebû. Di gotin ku Kurd, ji aliyekî wan digihê "Acinîyan". Acinî, karibûn ku xwe bikina *ba* û bifirin jî. Bi mirovan xwe re tev ji Amed û hawa bûn. Lê ew hineki cuda bûn ji mirov. Ew, bi temeneki pirr dirêj ji yê mirov dijiyan. Hin teybemendiyên wan li ser yên mirov re dihat herê kirin. ...

Wan sûwarîyan, weke ku bi çûn û hatina xwe re wê gotinê piştrast bikin, di cih de hatin û di cih de ji berçav winda bûn. Di cih de, dema ku ferman hildan, êdî ew bêhneka ku mirov çavên xwe miçûbal bike di wê de, ew ji ber çav winda bûn. Piştî ku ew ji hundur bi wê lezê re derketin û çûn, êdî li bendî wan mayin sekinî bû. herkesekê li li dîwana Harpagos bû, bi mereq li bendî agahîyeka ku ji derve ji wan re werê bû. Bi wê re jî, mereqê dilê herkesekî êdî dil girtibû.

Rewş, di wê demê de di hundurê bêhnekê de awarta bû bû. Herkesek, li bendî agahîyekê bû. Key bû gelo yê ku dihat? An jî, ne ew bû? An jî, hin pêşîvan bûn ku ji wê hêze wan ya ku wan ew demeka dirêj bû ku ji wê agahî nestandi bûn bû. An jî, hin agahdarvan bûn, li pey alikariyê hatibûn. Kîjan gûmanî bû? Ew ne dihat zanîn. Lê hemû gûmanî jî, di aqil de di berçav de dihatina buhurandin. Ku hin agahdarna wan bikin ku alikariyê hildin ku hatibûbê bin; ji xwe, di wê heyemê de wan hêzek amede kiribû. Wê di cih de ew kiriban dewrê de. Lê ku key jî bê, ji xwe ew hêze wan ya ku wan levdâyî li hevdû wê ew tevgerîya ku ketîyê de wê nedaba sekinandin û wê ketira rê de û bi ber wî de wê çûba. Di her rewşê de jî, wê ew hêza wan bi awayekî wê ketiba dewrê de. ...

Lê di wê heyemê de, Harpagos û aqilmendên ku bi wî re, li hundur ne sekin û derketin derwe. Dema ku ew derketina dervî qasrê, êdî ne bi gelekî re, hê ku wan ti tiştek û tevgerîyek ne kirî û nedayî kirin, dîtî ku wan ji dûr ve ku bi ber wan û bajêr ve tê, wa çend sûwarî ku wa toz dûman ji ber lingê haspê wan dirabê, wan bilez tên. Ku wan wilo dît, êdî

bala hemû kesekên ku ew dîtî çû bi ser wan de û dilê wan hê zûtir bidest avêtîne kir.

Piştî ku ew sûwarîyên ku dihatin ku hatina dîtî biçav, êdî dilperîya ku bi herkesekî çêbû, hê maztir û bihêztir bû. Di wê heyemê de, şewirmend, aqilmend, remildar û oldarên ku amede jî bûn hebûn. Ew jî li cem Harpagos sekinîya bûn. Ew jî, bi dilper bûn.

Piştî ku demeka u ne zêde dirêj ku kin ku bibuhurt bi ser dîtî û hatina wan sûwarîyan de, êdî piştîre bi qadarekê re ew sûwarî û pêşîvan, hatin û rastûrast hatina ber Harpagos û li ber wî sekin in. Dema ku hatin û li ber wî sekin in, di cih de gotina ku ji devê wan derket, ew bû ku “wa key me ji ku li pêş a, wa hêza me ya ku çûbû bi ser Lîdya dihê ku were mal”. Ku Harpagos wilo bihîst ji pêşîvan, êdî bêî ku derfetê bide wî ku ew axiftina xwe bidawî bike, di cih de deng kir û gota mirovên li dora xwe yê şewirmend, “êdî bila amedekarîyaka mazin were kirin, di cih de em bikevîna ser rê de û herina pêşîya key Qiyakser. ...”.

Harpagos, ku wî wilo got û dengê wî hat bihîst ji aliyê yê li dora wî ve, êdî ew neman sekinî di cihê xwe de, Di cih de, li gor gotina Harpagos, tevgerîyekê dest pê kir. Û Amedekarîyek hat dest pê kirin û bidawî kirin. Piştî ku amedekarî hat dest pê kirin û bi dawî kirin, êdî ew hêza pêşwazî kirnê ya ku amede bûbû, ku birrek şewirmend jî di nav di pêşengîya Harpagos de ketina ser rê de û çûn ku herina pêşîya key Qiyakser.

Nûçeya hatina key Qiyakser, di demeka pirr kin de ghişt her derî û deverî. Bi wê nûçeyê re jî, dilperrek mazin ket dilê herkesekî de. Herkesekî êdî yê ku agahî hildan, ci cihê xwe de neman û di cih de hatin cem hevdu û kirin ku herina bi ber key Qiyakser ve. Kirin ku herina pêşîya wî. Herkesekî di xwest ku di wê heyemê de wî bibînin. Key Qiyakser, sax û selîm vegeîya bû li wan. Ew keyê wan bû. Êdî ma çawa wê dilê wan xweş nekiriba.

Di wê heyemê de ku Harpagos, hê ku axiftina pêşîvanan ya ji wî re bidawî nebûbû deng dabû ku amedekarî were kirin. Lê piştîre di wê navbarê de pêşîvanan de dikir ku rewşê hinekî jêre werênina ser ziman. Di wê dema ku amedekarî dihat kirin, heta ku ji wan hat di nav dilperî û kelecane dil ya ku afirî bû de wan pêşîvana xwestibû ku rewşê ji Harpagos û aqilmendên li dora wî re bînin ser ziman. Di wê heyemê de, pêşîvanan bahse hanîna Aryanîs jî kiribûn. Lê çendî û çiqasî, ew bi bal û hey hatibû bihîst in ew jî ne kifş bû. Ji ber ku dema ku bahse key hatibû

kirin û hatibû ku gotin ku ew hatîya, êdî hemû gotinên din yên din jî, weke ku bikevina guherkî de û di guhê din de derkevin.

Ji gotina ku di wê de bahse hatina key Qiyakser hat kirin û pê ve, ti gotinên din di aqil de nema bûn. Ji xwe ketinê bîrê ya wan jî nebû. Key Qiyakser, mereqa wî, pirr çêbû. Herkesekî, di xwe de, di wê rewşê û dilperî de bi wê germahîya dil, wî bibîne. Di xwest ku wê kelecane dilê ya wê demê, bi dîtina wî ya di wê kêlikê de bi buhurêne. Bi vê yekê re, kerkeseke li wir di rewşêkê de bû. Dibêt ku di wê heyemê de ku mirov bi hev re axiftin, dengê hevdû jî ne dikirin ji dilperîya bi wan re.

Piştî wê çûnûhatina di dil û jîyane ya bi hev re de, êdî piştî ne bi gelekî re hat bihîstin ku wan serê artişa ku wan ya ku dihat wan da der. Bi wê re êd herkesekî berê xwe bi daliyê ku ew jê dihatin de. Di wê dema ku nerîn de, hê ew pirr li dûrbûn. Lê ji dûr ve, weke komaka pir mazin ya morîyan ku ard bi bi hev re bûna xwe ya ku di sazûmanekê di de dimeşîn ku di xamilandin, di hatin li berçav. Ji dûr ve, ber çiya û zevî, hemû jî, êdî bi wê cih girtina wan re hatibû xamilandin. Êdî hêza wan hatibû dîtîn. Hêzeka bi deh hezaran, wê pir bi heybet biheta li berçav. Di wê heyemê de, ew heybetî dihat dîtîn dibû. Ji dûr ve, ku li rewşa wan ya ku bi wê dihatin ku dihat dîtîn û lê dihat nerîn, di hat dîtîn ku çendî rewşeka li berçav bû û mazin bi bandûr bû. Herkesekê, ew di xwe de di wê heyemê de bi nerîna xwe ya li lê re di xwe de hîs dikir û di dît bi kifşkirina bi xwe re.

Di wê heyemê de, di pêşengîya Harpagos de, hêza Medî ya ku li bajêr amede jî bû, ketibû rê de ku herê pêşîya wan. Ji xwe, ev yek, ne tenê, wê dilxweşiyeka ku bi hatina key re wê bi wê çûna hêzê yê pêşîyê re wê bida nîşandin. Wê her weha weke ku kevneşopîyek bi hanîna li cih wê bûba. Bi vê yekê re, girîngîyeka wê çûna li pêş û pêşwazîkirinê jî hebû.

Bi dîtina hatina artişa wan re û bi çûna hêzeka mazin ya di pêşengîya Harpagos de, di nivê rê de, bêrî ku bikevina hundurê axa bajêr de levghiştibûbûna hevdû. Di wê heyemê de, dema ku gihiştina hevdû, êdî di cih de, di serî de key Qiyakser û şêwirmendên li Dora bi hev re, berê wê koma sûwarî ya bi wê re dihatin re dana wê hêza ku hatina pêşîya wan, di wê heyemê de, êdî Harpagos, hat û li ber wî sekinî û rêz û hûrmeta xwe jê re da nîşandin.

Di wê heyemê de lev sekin in. Yên ku bi sûwarî jî bûn, peya bûn. Bi wê yekê re, êdî bi hev re, ku key Qiyakser li pêşîya wan û li dora wî pirr şêwirmend û aqilmend, ketina rê de bi ber bajêr de ew rêya wan ya ku êdî nema bû, xwestibûn ku bi lingan êdî qad bikin û werin. Di wê demê de, li

bajêr li Aqbatanê, ti kesek di hundur de nema bû. Herkesek, hatibû û li lev gihiştibûbûn li hevdû di qada navenda bajêr de. Hê artişa wan ku hat, wê wê bi hebûna xwe re dora bajêr, weke ku ji aliyê wê yê rastî û herdû tihêlên wê ve weke ku dorpêç bike bû. Hîngî ew gelek bûn û pîrr bûn. Ku hatina nêz, êdî bajarîyan jî, bi ber wan ve ketina rê de û çûn ku herin û wan pêşwazî bikin. Ew pêşwazî, ji herdû aliyan ve bi dilxweşiyekê re dihat berçav. Yên ku diçûna pêşiyê, bi dilxweşiya xwe re diçûn. Yên ku di hatina pêşwazî kirin jî, bi wê dilxweşiyê dihatina pêşwazî kirin. Ji kîjan aliyê ve ku mirov lê binerîya, mirov di dît ku dilxweşiyek hebû.

Ku key Qiyakser bi yê li dora xwe hat û ket bajêr de, hinekî weke ku dilê wê fireh bû lê hat. Weke ku bêhneke fireh û ji dil kişand di singa xwe de. Ew yek, bi wî re di wê heyemê de di cih de hat dîtîn û kifş kirin. Key Qiyakser, bi mirovên li dora xwe re yê şewirmend, aqilmend, remildar, oldar û kal re, berê xwe da hundur ku herê hundur. Piştî ku hetibûbûna hundurê bajêr de, êdî ew wilo zêde li derve nema bûbûn. Lê li derve, êdî hatina wan şervanan û pêşwazîkirina didoma.

Astîyag jî, di rex key Qiyakser de bû. Aryanîs, dema ku hatibû bi wê re, çend jinên ku ji wê re rêwîtiyê bikin jî hebûn. Ew jî, dema ku hatibûn, êdî bi awayekî din yê pîrr mazin ku li berçav hatibûbûna pêşwazî kirin. Çavê herkesekî li ser wê bû. Ew yeke nû bû. Bi wê nûtiya wê re, êdî lê diheta lê nerîn.

Key Qiyakser, piştî ku çû hundur bi yê li dora xwe re êdî ku ew ket hundur de, li hundur rastûrast êdî wî berê xwe da tax û çû û ku herê û lê rûnihê. Di wê demê de, ku wî çî dikir û çawa gava xwe diavêt, yê li dora wî jî, li gor wî weke wî dikirin û gava xwe wek wî diavêtin. Bi wî re tevdiğerîyan. Gave xwe li gor wî diavêtin. Key Qiyakser, ku gihişt ber taxt û di cih de lê rûnişt, êdî piştire yê li dora wî jî, herkesekî li ber wî û li cem wî cihê xwe girt. Key Qiyakser, di wê dema ku rûnişt de bala herkesekê li dora wî bi hey li ser wî bû. Herkesekî bi hey lê dinerî. Çavên wan li wî bû, li ser wî bû. Key Qiyakser jî, ew yek farqkiribû. Lê ew ji wê hinekê wastîyana xwe, weke ku ne di wê heyê de bê tevdiğerîya.

Di wê heyemêde ku herkesekî cihê xwe li cem key girt, êdî weke bêhnekê tenê wilo pistepist bû. Ji wê pêde, wilo zêde ti axiftin nebû. Lê ku hinekî dem têve çû û weke ku herkesekî dora xwe dît bi aqilê xwe re, êdî piştire hin bi hin axiftin û danûstandinê di nava wan de dest pê kir. Di wê heyemê de, di dema ku axiftinê di nava wan de dest pê kir, yê ku pêşî mafê axiftinê girt û axift jî, Harpagos bû. Wî, ew dema ku key Ne li wir bû û çî bû û ne hat jîn kirin, yek bi yek ji key re bi lêv kir. Bahse, hemû

tiştên ku bûna kir. Di dema ku Harpagos diaxift û ji wî re digot de, wî jî bi bêdengîyekê bala xwe bi hey dabû bû li ser wî û lê dihisand. Weke demeka dirêj Key Qiyakser, axift. Piştêre ku wî axiftina xwe bidawî kir, êdî piştêre, hin axiftinên kin yê din jî bûn. Lê di wê demê de, key Qiyakser, tenê weke ku xwe dabû bû bihîstinê. Ji wê û pê ve, wê di wê heyemê de ti bertek neda nîşandin. Di demeka dirêj de bahse kirin û bûyinên ku li welêt bûna ji key re hatina kirin. Hemû tiştê jê re hat gotin bi wê germîya hatîna wî re. Key Qiyakser, piştî ku ji wan bihîst, piştêre, êdî wî jî, mafê gotinê girt û kir ku çend gotinan li ser wê çûna xwe û ku li wir çî bû û çî nebû ku bêne ser ziman. nivîskarê wî yê qasrê jî, li ber wî sekinî, her gotina ku derdiket ji devan di wê heyemê de bipênûs dikir, di nivîsand.

Key Qiyakser, dema ku axift, demeka dirêj bahse çûyina xwe û artşa ku pêre bû kir. Piştêre hinekî li ser rewşên ku di rê de hatibûbûna serê wan kir. Di rê de, hin komên bêserûber kiribûn ku hêrîşê li wan bikin. Lê di cih de pêşivanên Medî pê hisaha bûn û derfet jî nedabûbûna wan ku bikevina hêrîşê de li wan. Di cih de ew bêbandûr kiribûn. Key Qiyakser, hinekî bahse wan rewşên ku di rê de hatibûbûna serê wan kir. Piştêre bahse gihiştina wan ya li wir kir. Di wê heyemê de, dema ku wî bahse hêzên wan yê ku berî wan li Lîdyaya bûn ku kir, gotinaka ku di wê demê de ji devê wî derket bala hemû kesekî pirr baş û qanc kişand. Ew gotin jî, her weha ev bû ku "dema ku em gihiştina wir, min dît ku wan weke ku gîyane şervanîyê, wa weke ku dilan firî bû di wê demê de". Ev gotina ku ji devê Key Qiyakser derket, bala hemû mirovên li dora wî kişand. Astîyag jî, li wir û dihisand. Bi hiskirina wê gotina ya ji aliyê wî ve jî, bala wê hinekî çû bi ser key Qiyakser de. Wî, dema ku ew gotin bihîst, hingî, bi balaka mazin bala xwe wî da key Qiyakser. Key Qiyakser, piştêre axiftina berdewam kir.

Key Qiyakser, piştêre hinekî li ser wî şerê ku di wê demê de li wir bûbû jî kir. Hinekî jî, pirr mazin bi rûmet bahse wî şerê ku li wir bûbû kir. Bi wê gotinê re jî, weke ku hinekî Astîyag û şewirmendên ku di wê dema berî gihiştina wan ku ew li wir bûn jî, singa hinekî bi ber xwe re warimandin. Bi wê yekê re, hinekî xwe derxistina li holê. Key bi gotinaka xweş û xweşik bahse wan kir. Piştêre key Qiyakser, di dawîya axiftina xwe de bahse levhatina wan û hêzên Lîdyaya kir. Bahse wê peymanaya ku wan di nav hevdû de mohrkiribû kir. Ew gotinên wî hemû jî, ji aliyê nivîsanvanê wî yê ku li ber wî rûniştî bû ve di hatin nivîsandin. Hemû gotinên wî bi awayekî pirr xweşik û sipahî hatibûbûna nivîsandin.

Key Qiyakser, piştî ku wî axiftina xwe bi dawî kir û piştî, êdî wî bala xwe da dora xwe. Li mirovên li dora xwe nerî. Bi teybetî jî, bala wê çûbû bû ser harpagos. Harpagos jî, dema ku nerîna key Qiyakser ya biçav hat li ser wî, êdî wî jî xwe di cihê xwe de labitand û kir ku bersivê bi nerîna xwe ya ku bidiyê re bidiyê de. Di wê heyemê de, wî jî, wilo kir. Lê key Qiyakser, di demeka wilo zêde de li wî ne nerî. Piştî wî, hinekî li şêwirmendên xwe yên ku li wir bi harpagos re mabû bûn nerî. Weke demekê bi nerîna xwe re li wan nerî. Key Qiyakser, di wê demê de, ew axiftina wî ya ku wî kiribû, bala hemû kesekên ku li wir li cem wî bûn, hê mazitir dabû bû ser wî. Key Qiyakser, weke ku çûbû bû û serkevteinek bi dest xistibû û vegeyîya bû. Bi wê giyanê tevdigerîya.

Key Qiyakser, şêwirmendên wî yên ku pêre bûn, di wê dema ku wî li Lîdyaya bi keyê Lîdyayîyan re peyman çêkiribû, hemû rewş û peyman bi xwe re nivîsandibûn. Hemû dem û rewş bi nivîsandinê re qeyd kiribûn. Di nivîsandinê de, di wê demê de ji Medîyan bi hunertir, kêma xalk û millet di wê demê de hebûn. Kevneşopîyeka wan bi dîrokê re bi sadsalan re bi wê re bûbû û doma bû heta wê demê hebû. Wan hij nivîsandina hizrên xwe yên di xwe de dikirin.

Key Qiyakser, ku piştî wê axiftina wî ya ku wî kiribû, ku hinekî wan di nava xwe de danûstandin kiribû, êdî mabûbû sekinî di cihê xwe de. Piştî hinekî di xwe de hizirî bû. Di wê dema ku ew hizirî bû de jî, gotinaka ji devê wî ji Harpagos û şêwirmendên wî yên bi wî re jî re derketibû bû. Ew gotin jî, her weha ev bû, ku "we welat, piştî min re bêxwedî ne hiştîya" bû. Bi wê gotinê re, weke ku Harpagos û şêwirmendên wî yên bi wî re bi rûmet bûn. Ev gotina ku ji devê key derketibû, ew bi rûmet kiribûn. Rûmetek, wê ji wan re bihanîyana. Di wê demê de di derbarê rewşa ku key dîtiba, ku çî gotin ji devê key derketiba, wê kifşkar ba. Wê li gor wê gotinê êdî nêzîkatî li wan biheta kirin. Êdî gotina ku nahaka ji devê key derketibû, gotinaka ku bi rûmet kirin bû. Bi wê yekê re, wê êdî di nava xalkê de û li her derî, wê ew bi wê rûmetê re bi hetan pêşwazî kirin. Wê bi wî çavê ku key li wan dinerîya, wê li wan bi heta nerî. Key, bi wê gotinê re, êdî weke ku di nav xalkê de qadrê wan mazin kir. Hemû jî, ji wê yekê xweş bûn. Key Qiyakser, di wê demê de, dema ku hatibû wir, êdî ne bi gelekî re, di cih de li cihê xwe dîsa germ bûbû. Bi wê germbûnê re êdî dîsa weke berê tevdigerîya. Lê wê naqlê, hinekî dî bi zanebûn û weke mirovekî ku dîtî dinerî û tevdigerîya.

Mirov, bi rewşên ku dijî û tîr serê wî re, di demê de bi fêr û cerb dibe. Ew jî, bi wan jîyandin û serborînên xwe re êdî bi fêr û cerb bûbû.

Key Qiyakser, êdî bi awayekê hê mazitir û bi zanebûntir, li pêşîya xwe dinerî.

Key Qiyakser, piştê êdî ne bi gelekî re, li qasrê, rewş hanî weke sêraberê. Rewşa jîyanê ya ku bi awayekî awarta afirî bû bi çûna wî re, dîsa kiribû weke sêraberê. Bi wê re, êdî hin bi hin Medîyayîyan jîyane xwe ya rojana di dimand.

Şêwirmendên wî hemû jî, di rex wî de bûn. Xalk jî, di wê demê de û di demên piştê hin bi hin êdî dihatina qasrê û keyê xwe key Qiyakser didîtin û diçûn. Di wê dema dîtina xwe de, êdî ji wî re dîyarî pêşkeş dikirin. Ji nav xalkê, mirovên ku dihatin û ji wî re dîyarî dihanîn pîrr bûn. Her roj, yên ku jêra dîyarî dihanîn û xelatî wî dikirin hebûn. Rojavekê, mirovekî Aqbatanî, ku pîrr kal bû, dihê devê qasrê û dike ku herê hundur. Li devê qasrê, pêşî tê sekinandin û jê dihê pirsîn ku wê çê bike. Dema ku ew dibêje ku ew dixwezê key mazin bibîne ku wê dîyarîyek ji wî re hanîya wê xelatî wî bike, êdî wî dibina hundur û derdixina ber key Qiyakser. Dema ku wî derdixina ber key Qiyakser, hingî, yekî ku li devî parzvanî dikir, alikarî dikir ku da qana li ser pêpelokan karibê hilkişê û herê cem key. Lê ku het hundur, êdî wî karibû ku bimeşê û herê. Lê di wê demê de, dema ku wî gotibû ku wê dîyarîyekê bide key, hingî ti kesekî ti tiştêkî ku weke dîyarî ku li berçav û xweşik di destê wî de ne dîtin. Êdî ji ber wê yekê, parzvanê devê dêrî jê pirsî bû ku ka wê çî bike dîyarî ji key re. Lê wî, xwestibû ku bi key re hevdişinê bike. Piştê parzvanê devê derî jî, ew neşikandibû û alî wî jî kiribû û ku ew herê hundur.

Piştê ne bi gelekî re, ew dihê ber devê mezela ku wa key bi gelek şêwirmendên xwe re lê rûniştîya li ser taxt. Ku heta devê deriyê wir, êdî ji bi destûr xwestina xwer e ket hundur de. Dema ku herkesekê ku li dora key rûniştîna dîtin ku wa yekî kal ketîya hundur de, êdî bala wan çûbû bû ser wî mirovî. Di wê heyemê de hin mirovna din jî li hundur li ber key hebûn ku hina ji wan dîyariyên xwe yên ku bi destê xwe çêkiribûn radestî keyê xwe key Qiyakser dikirin.

Lê ew mirovê ku kal, ku hat hundur, ma sekinî li bendî yên ku dîyariyên xwe didan key. Her xelata ku radestî key dihatina kirin, her yekê jê xweşiktir û sipahîtir bûn. Hin xelat di wê heyemê de li berçav bûn. Mirov guneh dikir ku li wan meyîzanda. Hingî, xweşik û sipahî bûn. Her yê ku dîyarî didana keyê xwe key Qiyakser, dikirin û dixwestin ku dîyarîya herî xweşik û sipahî ew bidîna keyê xwe. Di xwestin ku dîyarîya herî xweşik ji destê wan bê. Bi wê yekê re, weke ku êdî pêşbazîyaka

dayîna dîyarîyên pîrr xweşik û sipahî dabû bû dest pê kirin, bi awayekî pîrr xweza.

Piştî ne bi gelekî re, mirovê ku li pêşîya wî bû ku karê dayîna dîyarîya wê ya li key bidawî bû, êdî rêz heta wî. Wê wî, çi daba key jî, ew jî ne kifş bû. Tene textek di destê wî de bû. Gelo wê weke dayarîya herî xweşik û sipahî, wê ew text daba key? Ku wî kiriba ku wî textê di destê xwe de bide key, hebû ku ew weke heqaretê jî, hebû biheta dîtin. Wê weke bêrêzîyekê jî bi heta dîtin. Lê ew mirov pîrr kal bû. Ji wê kalbûna wî, dihat hizirîn ku hin tiştîna ku ew di serê wî de ku ew bibêje hena. Lê ka wê çi ba. Heta wê demê, ku bi dîyarî ba, tiştêkî ku pîrr xweşik ku mabû ku ne hatibû dayin li key? An jî, gotinaka ku pîrr xweşik ku ma mabû ku jê re ne hatibû gotin? Ne, nema bû. Ka vêca wê, vî mirovê ku wilo kal ku bi zorekê dimeşê di cihê de ka vêca wê weke dîyarî çi bida key? Ku dor heta wî û ew çû dîwana key û li ber wî sekinî, êdî ew li ber key sekinî û ew textê ku di bin cengê wî de danî ber key û gota key, "keyê ezê vê dîyarî bidima de ku heta î ro ti kesekî ne dîyarîyaka wilo dayî ti kesekî û ne jî dayî te." Ku wî wilo got, êdî key Qiyakser, hinekî ma şaş û mat di cihê xwe de. Key Qiyakser, li wî textî nerî û li wî nerî û gotiyê de "tê vî textî bide mîn? Ka çi wate wê heya?". Ku key wilo bi gotin got û pirsî, êdî êdî mirovê kal hinekî ma sekinî û weha li key bi gotinê vegehand. "keyê min, wilo li vî textî ne nerê. Ev ne tenê texteka. Li xatên li ser ku min danîna, li wan binerê." Dema ku wî wilo got û key Qiyakser lê nerî, hingî, êdî wî dît ku wa bi awayekî xweşik hatîya xîzkirin, û bi aliyê xwerê ve bê ku wa heşt û bi aliyê wê yê firehiyê ve wa heşt malik hatîna xîzkirin. Lê hê jî, key ti tiştêkî ji wê fahm nekiribû. Piştî, êdî mirovî kal berê xwe da key û ji wî re bahse wê kir. Pêşî jê re got ku "ev listikeka ku tenê biêqil karê were leyîstin a" û êdî bidest vegotina wê ji wî re kir. Listik çawa dihat leyîstin, wî ji serî heya binî ji key re hanî ser ziman. Lê dema ku mirovê pîr ji key re bahse listikê kir, bi "*minaq genim jêre bahs kir. Di dema ku wî mirovê kal bahs kir, minaqaka weha da û got ku deme ku ti ji malika pêşî dest pê bike û herê ya navê jî, ku ji destpêkê heya wir, her carê ti libek genim dêne malikê û bi buhurê, wê di dawiyê de, cihê ku ti lê bi bisekinê jî li ber te nebe. Hingî ku genimê dinyê hemû jî li ber destê tê be û lib bi lib dêne têde, wê têre te neke.*"

Ku wî mirovê kal wilo got, êdî wê çawa bike jî, jêre hanî ser ziman. Key Qiyakser, piştî hin bi hin aqilê wî çû bi ser listikê de. Ew listika ku

wî mirovê kal ji key Qiyakser re pêşket kiribû, **lîstika Kîşîkê** ya bi navê **sedrencê** bû. Ev lîstik, kifşkarê wê, ew kal bû. Berî wî, ev lîstik nebû.

Piştî ku ew mirovê kal hemû aliyê wê lîstikê ji key re dibêje, êdî piştê key Qiyakser fahm dike û piştê pirr kêfa wî xweş dibe. Lê key Qiyakser, êdî wî mirovî bernadê û wî li qasrê dihêle. Key Qiyakser jî, jêre dibêje ku “heta ku ti jî saxî tê li qasrê bibêmene û tê vê lîstikê hem fêrî min û hem jî fêrî herkesekî bike.” Ku key Qiyakser, wilo dibêje, êdî ew jî dibêje “bila keyê min” û piştê êdî ew mirovê kal heta ku saxa li qasrê êdî bicih dibe. Destpêka wê lîstikê jî, bi vê yekê re êdî dest pê dike. Piştê, ew lîstik, ji ber ku ji key re hatîya pêşkêşkirin bidîyarî, êdî bi nav û deng dibe. Piştê êdî li derî bidest lîstinadina wî dihê kirin.

Key Qiyakser, bi wê yekê re ji jîyane xwe pirr xweş bû. Keyîtîya wî, piştî ya key Diyaqos re, bûbû keyîtîyeka pirr mazin. Key Qiyakser, keyê welatekî pirr mazin bû. Piştî ku hatibû malê ji seferê, êdî bi awayekî pirr mazin û baş hatibû pêşwazî kirin. Dîyarîyên ku hatibûn danê de, had û hasabê wan nebû. ...

Key Qiyakser, bi wê re rewşê demeka dirêj li welatê xwe weke key di buhurêne. Dem hin bi hin têve diçê. Key Qiyakser jî, êdî hin bi hin ew di nava salan de diçê. Hin bi hin naweserîtîya wî ya xwe, hê maztir dibê. Ew hin bi hin, bi ber pîrbûnê re jî diçê. Lê ew hê li ser xwe bû. Key Qiyakser demeka dirêj, xalkên di bin serwerîya wî de bi hev re biaşîtiyê di buhurênin. Ew, keyekî pirr mazin bû. Wî, li herê mê, rewşeka wilo mazin afirand ku herkeesekê jê li herderî û deverî bahs dikir. Key Qiyakser, her weha wilo li jîyanê bi navê xwe re pêde diçê. Key Qiyakser, di wê demê de, li cem wî şewirmend, aqilmend, remildar û oldarên Medî jî di sekin in. Oldaran, piştgirîyeka mazin didayê de.

Bi wê re jî, êdî ew xort bû. Hertimî li cem wî dibûn. Remildar jî, li cem bûn. Lê remildar, divêt ku mirov hinekî dîn di vir de li ser wan biaxivê û wan bêne ser ziman. Ji ber ku ew, ne key bûn li welêt, lê ew weke key di welêt de xwediyê heyîn û hebûna bandûrekê bûn. Êdî ew bandûra wan ghiştibû wê astê ku jîyane key bixwe jî kifş dikirin. Çawa ku her kirina xwe ji wan dipirsî, wan jî, wê çî kirin û çawa were kirin, ji key re digotin. Bi vê yekê re, hebûn wan derdikeve li pêş.

Key Li wan dihisand. Key, qadarekî mazin dide wan. Qadrê remildarên Medî, ji yê keyê wan ne kêmtir bû. Divêt ku mirov vê yekê ji bi teybet bibêje. Ew yên ku di jîyanê de êdî pirr mazin bûbû bûn xwedî bandûr.

Ji ber çî remildarên Medî xwediyê wê bandûra ku bi teybet bûn? Sedemna wê yê pirr teybet hebûn. Ew sedemên wê jî, mirov divêt ku

pêşketina têgihîştina wan re bêne ser ziman. Dem, dibû xwediyê pêşketinaka mazin ya dîrokî. Aqi derdiketa li pêş. Bi aqil re bi rê ve çûyin, weke ku xosletekî demê yê sereka bû. Medî jî, wê yekê dibînin û bi wê pêşketinê re bi vê ve diçin di aslê xwe de, Medî, xwediyê pêşketinaka ku ne di wê dema xwe de bijîyan bûn. Ew, xwediyê pêşketinaka ku di demên wan yên piştre de biheta jîyin bûn. Lê wan di wê dema xwe de ew dijî.

Medî, bi vê yekê re divêt ku mirov wan fahm bike. Di wê demê de yên ku bi wî aqilê demê re xwe pêşxistibûn û bi wê bi rê ve diçûn remildarên Medî magûyî bûn. Wan, jîyan bi aqil re dişişt. Bi wê şistîne re, êdî mirov wê çawa bijîn jî ji wan re digotin. Ew di serê xwe de ji xwe gihîştibûbûna wê bawerîya li xwe, ku êdî ji mirovan re bêjin ku wê pêşaroja wan çawa bibe. Wê di salên xwe piştre de wê çî were pêşîya wan. Bi vê yekê û awayê re xwediyê pêşketinaka mazin ya dîrokî ya bi xwe re bûn.

Ev kifşkarî û dîyarîya wan, wê di jîyanê de derkeve pêşîya gotina key jî. Ji demekê û pê de, wê ji keyê Medî jî, li gor wan bihizirê û li gor wan gave xwe biavêje. Weke ku ew key bin û key li berdestê wan bê û ku ew çî bibêjin ku ew bicih bêne bû. Bi vê yekê re, di kirinê de weke ku weyn û rola key bi wan re guharinekê pêre derketibû li pêş. ..

Di wê demê de, ew çend sal bûn ku bi ser wê çûyina sefera Anatolia bûbû. Medî, piştî wê seferê re wilo zêde rastî herîşên mazin yê xurûxandinê ne hatin. Di welatê xwe de biaramiyekê jîyan. Li herêmê, xalkên ku hebûn, yên din jî yên weke yên Asûr û hwd yîn din jî, hebûn. Bi wan re jî, têkiliyên herêmê yên xalkî hebûn. Li herêmê, bi pêşketina demê de, hin bi hin hêzên nû derdiketina ser rûyê dîrokî. Derketin û pêşketina Aqamanîşîyan, divêt ku mirov di vir de wê bidest hanîna li ser ziman bike. Ew wê, ji wê demê û pêde, wê derkevin û werina ser rûyê dîrokê.

Di wê demê de, remildarên Medî, êdî ne tenê komaka civatî ya ku ji aliyê arîşeyîyê ve xwediyê bandûrê bûn. Wê ew ew bandûra wan, hin bi hin di rêveberîna welêt de ya ramyarî de were hîskirin. Di wê demê de, ji ber ku ew yên ku êdî aqil di destê xwe de digrtin bûn. Bi vê yekê, êdî ew jî derdikevina li pêş. Medîyalîyan, li ser wê temenê hizirkirina wan ya wê demê jî, mirov divêt ku gotinekî bibêje. Ji ber ku ew jî pîr girîng a. Ku ew pêşketina wan ya bi demê re newê fahm kirin, wê baş û qanc newê fahm kirin ku di wê demê de ji ber çî keyê Medî bin ketin û rêveberîya

wan hin bi hin ji holê rabû. Hinekî, divêt ku mirov li sedemên wê di vir delê bigerihê.

Aqilê Medîyayîyan, bi pêşketina wan re wê ji dem û awayî mîtolojîkî wê bi buhurê ji êqil.

Remildar, wê bi aqil, wê demekê bidina vekirin di wê demê de. Lê ew dema ku wan da vekirin, wê bi bandûr û ancemên wê yên ku wê di rêveberîyê de xwe bidina der re, wê ew jî, di bin de bimênin. Ew, di aslê xwe de, dikin ku hin bi hin bîaqil bînina ser ziman. Ew dikin ku hin bi hin aqil fêrî mirov bikin. Mirovên ku serî li wan dixin ku ew ji wan re rastiye bînina ser ziman, ew dikin ji wan re êqil bînina ser ziman. Bi teybetî, yekî ku xewnek dît û xwest ku tewsîra wê bide kirin, wê di serî de serî wan xistiba. Wê wate û peyema di xewne xwe de, ji wan fêr bûba. Remildaran, karibû ku xewnên mirovan şîrove bikiran. Ji xwe dikirin jî. Kê xewnek bidîta, wê di cih de serî li wan bixista û wê wan jî, ku ew xewn dihat çî wate û peyema ku têde ya ji wî mirovî re çî bû, wê ji wî re bihanîya ser ziman.

Remildarên magûyî, bi vê yekê re navdar bûn. Yê ku xewn fahm dikirin ew bûn. Ji xewnan wan, rastî dihanî ser ziman. Di aslê xwe de, wê di pêşarojê de çî bû ba, ew di xwandin û dihanîna ser ziman. Remildarên Magûyî, di nava xewnê û pêşarojê de têtikilik didanîn. Ew têtikilî, li gor wan, dihat dîtîn û fahm kirin. Li kefa mista destê mirov dinerîn û xatên jîyane mirov ya mirov ew buhurandî dixwandin.

Lê xewn, divêt ku mirov hinekî bi navê wan re li ser bisekinê. Ew yek, girîng a. Ji ber ku navê wan bi wê re derdiketa li pêş. Di xewnan de, çî dihat dîtîn, ew dihat şîrove kirin. Hertiştê jîyanê, wan di wê de wateyek di dît. Ji wê wateyek derdixist. Bi vê yekê re, êdî bi wan wate û wateyên ku dihatin derxistin re, ew şîrove dikirin. “Yekî, ku wî xwe di xwna xwe de ku li ser merşekê ku bi hazn rûniştî ku dîtiba, wê ew xewna wî ji wî re bi heta tewşirkirin.” “Yekî, ku dîtiba ku di nave avekê de û dikê ku bixaniqê di avê de, wê ew wê temenê wî dirêj ba.” “Yekî, ku dîtiba ku ew gora di lingê wî de serê teliyên wê qatahî û serê teliyên wî tèn dîtîn, ew wê dewlemendîyek, dîtiba” û an jî gihiştibayê de. “yekî ku di xewnê de di dît ku difirî, wê tiştêkî ku ne baş ba, wê di jîyane wî ya ku di doma de wê biheta şerê wî”. “ Yekî ku di xewê de dît ku şekaleka qatahî di ling de, wê ne başîyek bi heta serî wî” û yan jî malbate wî. “ yekî ku dîtiba ku şekaleka ku nû di lingê wî de, wê yek ji male wî çûba ber dilovanîya xwe”. Yekî ku mirî, di xewnê de het û ket xewne mirov de, yan hinek deynê mirov yên ku mirov ji bîr kirina û yanî jî ku mirov dizanê lê ku hê

me ne dana dihêne bîra mirov.”Ew dîtîn, webalê wê jî, dihêne ser ziman.Cerna, “yekî ku deynekî wî hebe û goçî dinya din kiribê, ku tê xewnê, demekê ew ji mirov dixwezê ku mirov qancîyekê pê bike û wî deynê wî bide, da qana, ew jî, di dema piştî mirina xwe de êdî rehet bê.” “Mirov, di xewne xwe de bibînê ku cîranê mirov ji mirov xaydîya û yan jî, li mirov ne bidil dinerê, demek kî ku mirov tişteke xwarîya li berçav û ne gotiyê de kerem bike û me bi wî re par ne kirîya.” Bi vê hevokê re gotineka din jî dihê ser ziman, Ew jî ev a. “Dema ku mirov di xewna mar dît, hingî, ew jî dihê wê watê ku mirov tiştin xwarina li berçavên hin mirovna û di dema ku me ew di xwar, me ew bi wî re par ne kirîya”. Ku yekî di xewnê de dît ku wa yekî ku ew nas dike û an jî nasnekê tewne dike, ew êdî wê wate ku wê yek ji malê ya ku tev dikir wê bimirê. Yek ku dinanê wî di xewnê de laqaha, ew wê tişteki xirab bê ku ew li bendê bê, wê were serê wê. Ku di xewnê de dinan ket, wê di wê tiştê ne baş ku were serî de, wê yekî ku ew pirr hijê dike bi mirê. De ne, di nav kurdan de hete roje me jî tê bawer kirin ku “yekî, ku nan û an jî xwarinek xwar û ku mirovên birçî li dora mirov hebin û wan nexwaribê, divêt ku bi wan re wê xwarina ku ti bixwê divêt ku wê parve bike”. Dihê gotin û bawer kirin ku marê bircîbûnê heya. Dema ku mirov xwarinek li ber çavên hin mirovna xwar û ew xwarin bi wan re parve ne kir û an jî ne got wan ‘kerem kin win bi me re bixwûn’, wê marê wan were me.” “Darek, bereketê bi wate dike û dihêne ser ziman.” “Genim, bereketê nimînêr dike, ku mirov wê di xewnê de dibîne. “Nan, mirov ew di xewnê de dît, ew xêrekê ku mirov herê kirina wê ya ji aliyê xwe ve nimînêr dike” û yan jî xêreke ku em bike lê ku me hê ew ne kiribê, nimînêr dike.” “ Ce, xalayê nimînêr dike, ku mirov wê di xewnê de bibîne”. “Nîsk, ku mirov ew di xewnê de dît, mirov hingî ji wê karê fahm bike, ku mirov çiqasî xwara û dilbirçîya”. “Tirs, di xewnê de, mênênîyê nimînêr dike.” Derew kirin, di xewnê de jî û ne di xewnê de jî, ne ji dilbûna mirov û ne dilpaqîjiya mirov nimînêr dike.” Di xewnê de xwandin, jîrbûna mirov nimînêr dike”. . . .

Bi vî rengî, hê ku mirov karê bi sadan gotinên ku heta roja me jî, bi heman wate xwe re dihên hena û ev gotin hemû jî yên remildaran bûn, ku wan bi van gotinan bi vî rengî, dikirin ku ji her rewş kirina di jîyanê de vegotina û an jî revakirinekê bênin. Ji her kirinê re xwastina ku vegotinekê û revakirinê bênin. Bi vî rengî, remildaran, her kirin, gavavêtin, axêftin û hwd, her tevgerên mirov hemû, xwestina ku bivegotin û reva bikin. . .

Remildarên Medî, dema ku mirov bahse wan bike, divêt ku mirov bahse vê kifşkarîya wan ya dîyarker jî bike. Ew bi vê yekê re li pêş bûn. Remildartî, temenê wê li ser hewldana fahmkirinaka bi êqil a. Bi wê rê, hewldana fahmkirinê re mirov karê gotina wateyê û biwatekirinê jî, fahm bike. Bi vê yekê re remildartî, weke hewldan û tevgerîyeka pêşî ya biaqil a. Pêşî, bi heyîn û hebûna dîmenî û hwd re, salixkirinê ji nava xwe de biwate dike. Di aslê xwe de, weke pêvajoya pêşî ya pêşketina aqil û têgihiştina jîra wê ya. Li ser jîrê re jî, meşîna wê heya. Ku mirov vê yekê, wilo fahm nekê, mirov wê remildartiyê jî, baş û qanc fahm nekê. Her mirovê ku remildartî dikir, mirovê ku bi aqilê xwe re pêşketî bûn. Yên ku karibûn ku hizir biafirênin bûn. Yên ku karibûn ku fahm bikin bûn. Remildartî, aliyekî wê, bi gotina hizratî(felsefê)yê dimeşê.

Bi vê yekê re, mirov divêt ku bibêje ku aqil, bi jîrî pêşketina wê, remildartiyê di destpêkê de derdixê li holê. Mirovên remildar, aqilê wan, mazin bû. Wan, jîyan bi bi awayên wî ku dihatina jîyin re şîrove dikirin û dihanîna ser ziman. Bi vê yekê re, mirov karê bibêje ku ew hizirvanên civatî bûn. Wan, pergale pêşketinê ya civatî bi xwe re li ser lingan digirt. Pêşketina olî jî, wan kifş kir. Aqil, pêşketina wê ya di nav civatê de, wan pêşavanî ji wê re kir. Bi vê yekê re, mirov divêt ku bibêje ku ew mirovna ku bi aqilê re pirr mazin bûn. Mirovna, ku bi xwe re di nav civatê de pêşketin didana çêkirin. Aqil, pêş dixistin.

Dema ku aqil pêşket û mirov bi ser aqil ve bû, êdî hertimî hewldanaka fahmkirina jîyane ku dihê jîyin da. Bi vê yekê re, divêt ku mirov remildariyê, weke pêvajoyeka aqil ya teybet hilde li destê. Di wê dema ku Medî têde dijîn. Medîyayîyan, bi aqilê xwe re pêşketinek jîn kiribûn. Bi wê asta xwe ya pêşketî re ji wê dema aqil ya ku jê re êdî tê gotin mîtolojî , ji wê buhurtibûbûn. Ew dema remildariyê, ya ku Medîyan jîya, mirov divêt ku weke demeka buhurînê ya ji wê demê buhurîna dema ku êdî bi tememî aqil dihê bikar hanîn bêne ser ziman. Bi vê yekê re, dema Medîya xwediyê awayê pêşketinê bû. Ew dema Medîya, bi vê awayê xwe re, hê bi tememî ne hatîya fahm kirin. Medîya, ew dema wê ya ku wê jîya, divêt ku mirov, wê demê, weke temeka teybet ya dîrokê pêşketina aqil hilde li dest û şîrove bike. Remildaran, weke dema mîtolojiyê, li ser dagarên ku afirandibûn re ne dihizirin. Li ser gotinên ku di serê xwe de çêdikirin û ew ku karibûn ku bi wê re di serê xwe de di mejiyê de bi wêne bikin re dihizirin û hizir diafirandin. Yanî, bi awayekî wan dagerên şenber yên ku di jîyanê de di dîtin û li ser wan dihizirin û di axiftin, buhurîbû bûna afirandina dagerna ku bi gotinên êqil ku di şerî de

ku afirandibûn û ku li ser wan re êdî dihizirîn û diafirandin. Li ser razberîya êqil re şênberîyek di serî de afirandibûn û li ser wê şênberîyê re êdî bidest pêşketina xwe ya bi aqil re kiribûbûn.

Ev dem, bi vê yekê re, weke demeka ku mirov wê bi remildaran re bi teybet hilde li dest a. Ev dem, demeka ku bi vî rengî ku ya aqil a. Êdî bi tememî li ser aqil re pêşveçûyîn dihên jîn kirin.

Xewn, tenê weke hin bernemeyna ku mejî wan diafirêne na. Lê tememê wan bi jîyane mirov ya li jîyanê re li jîyanê heya. Xewn, teybetmendîyeka mirov ya bîaqila jî. Divêt ku mirov xewnê, bi v rengî jî bêne ser ziman û hilde li destê. Remildarên Medî, ewqasî girîngî dana xewnê û li ser fahmkirina wê sekinîna wan, divêt ku mirov bi pêşketina wê aqilê wan hewl bide ku fahm bike.

Di wê demê de, ne tenê xewn, wan remildaran, her tiştê ku di jîyane mirov de bi berçavên mirov diket, hewldanaka wan ya biwate kirina wê hebû. Bi wê re, xewn di serê mirov de bû. Lê wan hewl dide ku wê fahm bike. Li gor wan ”beşek ji beşên mejiyên me, di wê de pêşaroj zanîna wê bicih a. Lê mirov nikarê bi tememî xwe bidigihêne wê. Di jîyane xwe de mirov hin nîşanekên wê dihildê.” Minaq, dîtina xewnê, yek ji wan a. Bi vê yekê re, mirov ku karê ji wê xewna ku mirov ew dît, bibe xwediyê zanîn û têgihîştinekê.

Remildarên Medîyayîyan, bawer dikirin ku ”mirov hê ku ne bûya û ne heatîya dinyê, mirov hin xosletna bidest dike. Keseyetîya mirov, bi vê yekê, li gor wan, qarakterê mirov ji, di dema bûna mirov de hatîya kifşkirin. Lê ku mirov dijî, bi wê jîyandinê re mirov wan xosletan dide li der û wan qayim dike.” Bi vê yekê re, ew di wê demê de derdiketina li pêş. Ew, bandûra wan êdî mazin dibû di nav xalkê de û li ser xalkê. ...

Di wê demê de li cem key jî ew rûniştibûn. Key li wan dihisand. Key Qiyakser, dervedikete dervî wê gotina wan ya ku pirr jêre rêz û hûrmet di nav xwe de dihat nîşandin.

Key Qiyakser, di wê demê de, li ser taxtê xwe rûniştî bû. Li dora wê pirr şewirmendên wî hebûn. Piştî ku ew ji seferê vegeerîya bûn, êdî ew weke yekî pirr mazin dihat dîtîn. key Qiyakser, di wê demê de bûbû keyekî ku navê wî li her derî hatibûbû bihîstin.

Key Qiyakser, li qasrê, ku diaxift, herkesekê, wê pirr bale xwe bide ser gotina wî ya ku ji devê wî derdiket. Lê pirr dihat lê hisandin. Ew çend roj bû ku ew di xwe de hinekî hizir bû. Lê ti kesekî jî sebeba wê ne dizanî ku ka çima û ji ber çî ew wilqasî di xwe de bihazn û hizira.

Di wê rojê de jî, ew wilo bû. Di nava şewirmendên xwe de rûniştibû ku diaxift. Di dema ku ew di axift de, herkesekî lê dihisand. Lê dema ku ew dima sekinî, êdî ji ber çavan ne di ravî ku ew pirr bihizir bû. Ji bale mirov ne ravî ku ew dihazinî. Lê kar li ser çi wilqasî bi hizir dihazinî. Ew jî, di wê heyemê de ne dihat zanîn. Ew roj ku bû êvar, êdî piştire ku civata wî jî belav bû, êdî ew jî, çû ku herê êdî binivê. Lê wê çawa nivî ba? Mirov ku bi hizir bû û tiştê di serê mirov de hebe, mirov dikarê li ser wê re binivê û razihê. Di serê mirov de, weke ku rohnîyek hebe, wê ew tiştê ku di serê mirov de heya, wê hebe û wê ew rohnîya wê ya ku bi şiyarbûna mirov û neketina xewê ya çavên mirov re wê nehêlê ku mirov binivê. Ev jî, wilo bû. Dibêt ku hin tiştê ku di demên xwe yên berê de kiribûn û an jî dîtibûn hatibûbûna bîra wî. Lê ma ka kî dizanê. ...

Key Qiyakser, piştî ku ew hatibû ser nivînên ku xwe binivê, êdî weke demekê wilo di xwe de di nava cihê xwe de şiyar mabû bû. Lê piştire, dibêt ku ji ber ku hingî wastîya bû di serê xwe de ji hizirkirin û hizirandinê, êdî hin bi hin xewê jî xwe bi ser çavên wî de di berda. Piştire êdî ne bi gelekê re jî, êdî navên wî çûna bi ser hevdû de û êdî ew keta xeweka pirr kûr û şêrîn de.

Lê dema ku wê çavên xwe miçkirin û razaha, êdî weke ku ji dinyeyekê herê û bikeve dinyeyekê din de. Êdî ew keta xewna xwe de. *"Dema ku wî çavên xwe girtin û ket xewnê, êdî wî dît ku wa keça wî Amiset wê li berçavên wî ya. Di xewne xwe de ew dibîne ku wa keça wî Amiset, li cihê li ber latekî rûniştîya wan û wan dimîzê. Lê piştire dibîne ku wan mîze wê bû avake mazin ya pirr mazin û wa bi ber wî ve hat û her tişt li berxwe dibir. Piştire dît ku ew ava ku pirr bilind bû, dît ku wa bû çiyeyek. Çiya bi lêv û ziman bûaxift. Piştire bixwerê ve herikî û heta xwerê. Piştire dît ku hemû tişt di bin xwe de hişt Ew û haspê wî yê bi nav û deng li ber wê sekinî bûn û wî lê dinerî Piştire, di dawiyê de dît ku wa ti tişt li holekê nema. ..."*

Piştî wî ku wilo xewn dît, êdî piştire ku bi ser wê dîtina wî re zêde dem naçê, êdî ew di rabê ser xwe ji xewê. Dema ku şiyar dibe, êdî li dora xwe dinerê û dibîne, ku wê di nav nivînên xwe de ya û razahî ya. Piştî ku ew wilo dibîne ku wa ew li mal di nava nivînên xwe de ya û razahî ya, êdî pirr şaş û mat dimêne. Ji wê xewna xwe ya dibîne di wê demê de pirr acêmayî û şaş û mat dimêne. Piştire, ku piştî wê şiyarbûna xwe re hinekî dîn jî, şiyar dimêne, êdî carek din serê xwe didêne û dike ku razihê. Di wê demê de jî, dema ku serê xwe didêne û dikeve xewê de, xewnê dibîne û di xewna xwe de heman xewnê ku dîtibû carek din dibîne. Piştire, êdî

ku ew wilo carek din dibîne, êdî dîsa ji xewne xwe di hilçenê û dirabê ser xwe ji xewê. Lê ew ti wate nadê wê, ku ew heman xewnê du caran li ser hevdu bi heman rengî û awayê bibîne. Piştî ku wê carê jî, weke demekê li ser xwe şîyar dimêne, êdî carek din serê xwe didêne û dike ku hinekî razihê, ji ber ku hê nivê şevê ya. Lê di wê demê de jî, piştî ku serê xwe didêne û di xewê ve diçê, êdî heman xewnê, careka din dibîne. Piştî wê cara sêyemin jî, êdî ku demaka wilo zêde dirêj bi ser ve naçê, êdî bi hilçenîqînê ji xewê di rabê. Piştî wê cara sêyemin, êdî hewl nadê ku êdî ew hinekî dî razihê. Êdî bi wê rewşê re hate bersibehê şîyar di nava cîyan de dimêne. Ku êdî demeka dirêj bi ser w şîyarmayîna wî re dibuhurê û hinekî êdî dinya jî dibe rohnî, êdî ew dike ku ji nava cihê xwe rabê û derkeve. Lê hê dem jî, pîrr zûya. Hê wilo zêde ti kesek nerabûya ser xwe. Lê tenê di wê demê hin şivan rabûna ser xwe û dikin ku sawalên xwe ji koxan derxin û bibina çol û wan biçêrênin.

Key Qiyakser, ji xewne xwe ya dîtîbû, pîrr acêmayî mabû. Piştî wê cara sêyemin ku piştî dûbara dîtina xewnê re êdî ne nivî bû. Êdî şîyar mabû bû. Lê di wê dema ku ew şîyar mabû bû de jî, ew pîrr hizirî bû. Wî, bi serê xwe, xwestîbû ku xewnê xwe fahm bike. Lê çî dikir û ne dikir, çendî ku wî ew xewne xwe di di serê xwe de di bir û dihanî jî, wî di serê xwe de di wate ne didayê de. Gelo wate wê xewnê çî bû. Bandûra wê xewnê li ser wî hebû. Hemû jî, pîrr hebû. Vêca ku wê şê caran serê xwe danîbû ser balgih û wî di her caran de jî, heman xewn dîtîbû, êdî ew xewn bandûra wê li ser wî çêbû bû. Heman xewnê, çawa dibû ku mirov wê dubara sê caran bi heman rengê wê, wê bibîne? Wî ti wate ne dide wê. Di serê xwe de dikir û ku fahm bike, lê di fahmkirin bi wê re di serê wî de çê ne dibû. Dikir ku wate bidîyê de, lê ti wate jî ne dikarî ku bidîyê de.

Ew ji nêvî şevê, ji dema ku êdî şîyar bû û heta wê demê, ew bi wî rengî li ser wê xewnê, êdî hizirî bû. Li ser wê şê caran dîtina wê pîrr dihizirî. Gelo, mirovekî ku xewnê ku carekê dîtî, heman xewn, cara duyemin ku serê xwe danîbû ser balgih û razahabû, êdî dîtîbû? Ti minaqên wê hebûn. Wî heta wê demê û kêlikê, ne tiştekî wilo bihîstîbû û ne jî hatîbû guhê wî. Lê wî dîtîbû. Bi wê re, êdî ew pîrr li ser wê dihizirî. Li ser wê aqilê xwe di serê xwe pîrr mazin dibir û dihanî. Gelo, wate wê çî bû ku mirov dubara xewne xwe ya ku dîtî bibîne? Dibêt ku wateyeka wê jî heba.

Remildarên Medî, muhaqqak, ew dizanîn. Muhaqqek di derbarê wê rewşê de di serê xwe de xwediyê zanebûnekê bûn. Ne biderfet bû ku gotinaka wan ya ji bo wê rewşê ne hanîya li ser ziman. Lê ka ku

wateyeka wê ya pirr xirab heba? Ew jî dibû. Ev hizir jî, ne ku ne het û ne kete serê key Qiyakser de. ...

Key Qiyakser, wilo dimêne şîyar heta dema ku roj derdikeve û dinya êdî dibe rohnî. Ku ronahî ket ardê, êdî ew jî, derketibû derve. Li hundur li ser cihê xwe ne sekinî bû. Ew li derve sekinî bû. Ne xwestibû ku li hundur bisekinê. Ji xwe, wê rojê, hê ku bi tememî rohnî jî ne ketî ardê de ew hatibû derve û li derve Mabû bû. Piştî ku rohnî ketibû ardê de, êdî her mirovê ku derketibû dervê, çavên wî i key ketibû. Bi teybetî jî, şêwirmendên wî, pirr zû dirabûn ser xwe di wê heyemê de. Ew, yê ku pêşî rabûbûn. Ew, yên ku pêşî çavên wan bi key ketibûbû jî. Bi teybetî, ti carî, heta wê kêlikê, çavên wan pêşî bi key ne diket. Lê wê rojê, wilo bûbû. Wê rewşê û dîtîne, bala herkesekê ku her dayimî li dora wî dibû kom kişandibû. Bi wê balê re êdî hineka hizir kiribû ku jê jî bipirsin. Lê yekî ji wan, ew yek di xwe de ne didîtibû ku jê bi pirsin.

Piştê ku roj hinekî din têve diçê û herkesekê êdî derdikeve û key jî, ku piştê dihê û li ser taxtê re dirûnihê, êdî danûstandin di nava wan de dest pê dike. Lê çendî ku ew mirovên li dora wî yên ku ji wî re şêwirmendî jî dikirin, ku di nav xwe de bi hev re diaxiftin jî, dîsa di aliyekî mejiyê wan de ew zû rabûna key ya zû hebû. Lê di serê wan de bû. Heta wê demê û kêlikê, yek jî ji wan, hê ji key ev zû rabûna wî sebeba wê ne pirsî bû. Lê weke ku li bendê bûn ku key bi gotinekê jî bê, ji wan bilêv bike û bêne ser ziman.

Piştê ku demek têve çû, êdî key jî xwe ne girt û weke ku xwest ku biaxivê li ser wê zû rabûna xwe. Pêşî kir ku di nava civata xwe biaxivê. Heta, carekê ducarane ji bo wê kara xwe jî kir û xwe amede ji kir ji axiftinê re. Lê piştê, wê xwe bi şûn ve dayê de. Ne axift. Ma sekinî. Lê di wê demê de, êdî ew li ser wê xwe bi şûn ve kişandinê re êdî xwe digirê. Lê piştê ku hinekî dem têve diçê, êdî ew ku bi Harpagosê ku jê re weke serşêwirmend, aqilmend û wezîrê, dike ku biaxivê. Lê wê care, wî tenê dikişêne derekê û bi wê re diaxivê û xewnê xwe ji wî re dihêne ser ziman. Harpagos, dema ku xewna key Qiyakser di bihîze, êdî ew jî hinekî di hizirê. Ew jî dike ku hine manayan bidiyê de. Dike ku bi serê xwe hin wateyan jê derxe. Lê ew jî, di serê xwe de jî wê wateya ku di serê xwe dike ku bidiyê de weke ku ne êmin a. Bi vê yekê re, ku Harpagos, hinekî dîn jî di hizirê, êdî dibêje key, ”deka em bi hev re herin û bi remildarên me yê herî zane û yê kal re biaxivin, ka ewê ji me re li ser wê çi bibêje”. Ku Harpagos, weke aqilekî wê hizirê ji key re dihêne ser ziman, êdî key

jî, dibêje "bila" û piştî dibêjê Harpagos, "here wî ji min re bêne vir qasrê, ku ew bersiva pirsên min bide li ser xewne min." ..

Harpagos, dema ku key wilo jêre dibêje û dibêjiyê de, êdî ew jî, na sekinê û di cihê de diçê ku herê wî remildarê wan yê herî zane û kal bêne ser ziman key, ku ew manaya xewne wî ji wî re bibêje.

Harpagos, piştî ku diçê, êdî demeka wilo zêde manêne, êdî divegerihê û ku divegerihê jî, key dibîne ku wa mirovekî pirr kal ku bi kopal bi rê ve diçê wê bi Harpagos re ya. Harpagos, car bi car dikeve bin destê wî de, da qana lingê wî ne hiltapilê û ew ne keve ardê.

Ku ew têne hundur, êdî di cihê ku wê lê li cem key rûniştiban lê rûniştin û li bendî key û pirsîn û axiftinê man. De ne, berî ku ew werina qasrê, harpagos, hinekî rews ji wî mirovê kal yê remildar re vekiribû û bi lêv kiribû. Hinekî ji wî re hanîbû ser ziman. Piştî ku hinekî jê re hanîbû ser ziman, êdî Harpagos, jê xwestibû ku heta ku key jê ne pirsê ew ti bahse di derbarê wê de ji wî re nekê. Êdî, ku ew hatin û li cihê ku lê rûniştin, ji ber vê yekê mabûbûna sekinî di cihê xwe de bi bêtengî. Lê ew remildar jî, remildarekî pir naskirî bû. Hatina wî ya wir jî, bala herkesekî kişandibû liser xwe. Lê ti kesekî ti tiştê ne hanî bû ser ziman di wê heyemê de.

Herkesek, di wê heyemê de li bendî axiftin û gotin key Qiyakser bû. Key Qiyakser, li dora wî bi dehan şewirmend û aqilmend hebûn. Bi teybetî jî, divêt ku mriov di vir de weke gotinekê jî bibêje ku li qasrê, pirtûkxaneyek hebû. Mirovên zane yên ku li wir hebûn, hemûyan xwe li wir di civand. Li wir, zaneyên welêt heman bêja hemû jî, lev dicivîn. Li wir, zaneyan hevdû nas dikir. Çavên wan bi hevdû diket.

Key Qiyakser, weke demeka dirêj di cihê xwe de mabû bû. Di wê heyemê de wê pirr axiftin jî kiribû. Lê wî ti gotin di nav gotinên xwe de li ser wê xewna xwe ne hanî bû ser ziman. Heta wê kêlikê û demê, li ser pirr mijaran bi zaneyên li dora xwe re axiftibû. Lê li ser wê wê xewna xwe ya ku wê pirr dide hizirkirin ne axiftibû. Key Qiyakser, xwe girtibû di axiftina li ser wê de. Lê di dema ku ew diaxift de jî, aliyekî mejiyê wî li ser wê mijara ku ew di wê demê de li ser diaxift bû û aliyê din jî di serê wî de bi wê xewna wî ve weke ku mijûl bû. Ya ku bi wî re dihate berçav, weke ku ev bû. Lê ew jî, ne kifş bû. Ti kesekî, ew ne dizanî, ku ew wilo û na jî ne wilo bû. Di wê demê de, weke demeka dirêj bi wî rengî bi axiftinê di buhurê. Key Qiyakser, ji dora xwe re diaxivê û wan dide axiftin û li wan dihisêne. Dike û dihêle, ku ew jî hizra xwe bînina ser ziman. Gelo, wî di nav hizrên ku di hatina li ser ziman de di wê

heyemê de, li bersivekê di serê xwe de lê digeriya? Dibêt ku jî wilo ba. Lê ji bo ku mirov ew kifşkiriba û dîtiba, divîya bû ku key Qiyakser, hizra xwe ya bi wê xewne xwe bihanîyana ser ziman, heta ku mirov ew fahm kiriba.

Wilo, weke demekê buhurî. Piştê key Qiyakser, li Harpagos û li wî mirovê kal yê remildar û wê xewne wî tewsîr bike nerî. Dema ku nerî, bi wê nerîna xwe ya li wan re xwe jî li wan zivirand. Ew xwe zîvîrandina wî, ji ti kesekê li wir ku li dora wî rûniştî bû ne ravî.

Key Qiyakser, piştî ku serê xwe li Harpagos û li wî remildarê pîr zivîrand, êdî piştê bi wan kir ku biaxivê. Lê berî ku wî kir ku biaxivê, carekê, wî xwe di cihê xwe de adiland. Bi wê adilandin xwe re, êdî berê xwe bi tememî dabû bû wan. Harpagos, li ser cem remildarê pîr sekinî bû. Remildarê pîr yê ku navê Rawês bû, li ber key sekinî bû ku ew pirsna ku ji wî bike ew bi bersiv bike. Key Qiyakser, di wê demê de li dora wî pirr şêwirmend û zaneyê mazin yê bîaqil li dora wî bûn. Piştî ku Key Qiyakser, berê xwe da wî û Harpagos, êdî hinekî kir ku wan re biaxivê. Piştê, ne bi gelekî re, êdî key Qiyakser, bi wî mirovê remildar yê zane re ket danûstaninê. Weke demeka dirêj, bi wê re da û stand. Lê di wê dema dan û standina xwe de, ti gotin li ser wê xewna wî ji devê wî derneket. Remildar jî, di gotinên ku wê di nava xwe de bi wate jî bê, ku ne rastûrast jî bê ku tînina ser ziman ne kirin. Remildar, weke ku çî ji Harpagos bihîstibû, wilo tevdiageriya. Ew bixwe jî, yekî ku bizane bû. Zanebûna wî, bi wî re deng dabû bû. Ma ne ji ber wê zanebûna wî ya ku deng da bû bi navê wî re bû ku ew di wê heyemê de li wir bû? Belê!, ew ji ber wê bû ku ew di wê heyemê de li wir bû. Ew yek, ne veşartî bû. Key Qiyakser, demekê dirêj axiftibû bi wî remildarê zane re. Di wê demeka ku ew bi wî re axiftibû jî, weke ku bixwezê bi zanebûna xwe re fahm bike ku ka ew çendî bizane ya. Weke ku bigotinan re ew diwazinand. Lê yekî zane nayê wazinandin. Divêt ku mirov wî bi gotinan re newezinêne. Mirov, li zanebûna wî binerê ku ew çendî bizane ya û çendî bi fahm a.

Piştî ku demeka dirêj wilo bi wê awayê buhurt, êdî weke ku dem jê dihat û dibû dereng. Ew derengbûna demê jî dihat dîtin. Ku hinekî dîn dem têve çû û dem bû dereng, êdî piştê ne bi gelekî re, hin bi hin şêwirmendên li cem key Qiyakser kirin ku rabin û herin. Hemû mirovên ku li wir bûn jî, gelekani ji wan êdî weke ku di serê xwe de nêht fikir ku rabin û herin. Lê heta ku wan nîşanayaka weke ye destûrê ji key Qiyakser ne girtiba, wê ne daban xwe û ji cihê xwe ne rabûban.

Piştre ku dem zêde têve neçû, êdî key Qiyakser jî, ew rewşa xwestina rabûnê bi wan re weke ku kifşkir û piştre bi gotina xwe re destûr da wan ku rabin û herin. Piştî destûra key Qiyakser ya bi gotina wî re êdî hin bi hin mirovên li dora wî ku rûniştîbûn kirin ku rabin û herin. Lê Harpagos û ew remildar, di cihê xwe de rûniştî, weke ku ew nêhta wan neyî, rûniştî bûn. Ji rewşa wan ya ku dihart xwandin û fahm kirin ev bû.

Piştre, êdî ne biqadaraka dirêj re, mirovên li wir yên ku li dîwana key rûniştî bûn, rabûna ser xwe û derketin. Lê li cem Key Harpagos û ew remildar bi hev re man. Piştî ku ew hersê bi tenê man, êdî key Qiyakser, bi domana axiftina xwe ya bi remildar re, êdî hin bi hin gotin hanî ser xewna xwe ya ku dîtibû. De ne, berî ku ew remildar û Harpagos werina wir, Harpagos, rewş hinekî bi sereka jî ba, ji remildarê pîr re bi lêv kiribû. Bi vê yekê, wî hinekî dizanî. Bi wê re jî, ew di serê xwe de dihizirî.

Piştî ku hinekî dîn ji axiftin, êdî Key Qiyakser, xewna xwe ji remildar re hanî ser ziman û bilêv kir. Jêre hanî ser ziman û jê xwest ku ew peyema di xewna wî de çibê, ji wî re bêne ser ziman. key Qiyakser, di dawîya gotina xwe de, ji remildar re got ku "ew xewn, min sê caran serê xwe danîya ser balgih, li hersê caran jî bi heman awayê min dîtîya".

Remildarê kal, ku gotina key ji serî heya dawiyê lê hisand û ku key gotina xwe bidawî kir, êdî ew hinekî bi hizir û hazn di cihê xwe de hizirî û piştre berê xwe da key ku jêre biaxivê û bersiva wî bidiyê de. Remildarê kal, weke demekê hizirî bû. Piştî wî hizirkiina xwe xwe ya bihizan re, êdî ji key re axiftibû û her weha jê re hanîbû ser ziman;

"Keyê min, rêz û hûrmete min ji te re mazin a. Min bavê te jî nas dikir. Em, pîr li hevdû rûniştîbû bûn. Ez, gelek caran li dîwana wî rûniştîbûm. Ew, dema ku ji me(ji dora xwe re) re diaxift, bi zanebûnaka pîr mazin ya ku ji kevneşopîya wî bû, ew bi wê diaxift û ji dil diaxift. Bi wê zanebûnê re, me jî wî pîr tişt jî fêr kir. Ya rast çi bû, pîr baş dizanî. ..."

"Tişt ku ez ji tere bibêjim, xwûdê taxtê tē dayimê kê. Ji hemû qazayan û beleyan dūr bigirê. Ya ku ez ji dil dixwezim ev a ji bo te û me hemüyan."

"Lê keyê min, tē di xewna xwe de, peyemaka pîr mazin û girîng ji xwûdayê xwe girtîya. Ew peyam jî, peyema taxtê te ya. Di wê peyamê de, baxtê welate te Medîya jî tē ser ziman. Civatek, bi xwe û civatîtiya xwe re ser bilind a. Lê civat, bi keyê xwe û tuxmê wi re ji ser bilind a. Em jî, bi te û navê te ser bilind in."

"Lê peyema ku te di xewna xwe de ji xwûdayan standîya, ew e ku wê ji male tē yek were û wê keyitîya tē û ya Medîya li ardê bide. Ew keça te ya

ku te ew di xewnê de dîtîya bi wî rengî, ew keça te ya, ya ku wê zaroyek ji wê re çêbibe û ew zaro, wê taxtê te ji dest tuxmê te bigirê. Bi wê girtina wî re, wê êdî dawî li hikimdarîya tuxmê tê û ya Medîya wê were.”

Remildarê kal, weha axift û di cihê xwe de ma sekinî. Dema ku ew wilo axift, êdî key Qiyakser, weke ku hinekî şaş û mat bûbû di cihê xwe de li ber wê axiftina remildarê kal. Weke demekê li ber wan gotinên remildarê kal, key Qiyakser, bi şaşî lê û li Harpagos nerî. Piştî bi qadarekê bi nerîna bi wê şaşmayînê re, êdî gotina ku ji devê wî derket, ew bû ku ”ma wê çawa ev bibe?. Ne yekî ku ji xwûna min were û taxt hilde li dest, wê dîsa di dest de bimêne”. Ku key Qiyakser wilo got, êdî Remildarê kal carek din mafê axiftinê girt û weke ji key re got; ”keyê min, wê ku hilda wê ne di destê tê û zûryeta tê de bimêne. Wê bikeve destê hine din de ku êdî Medîya jî xira bikin û serdestîya xwe li vir li ser wê û me çê bikin, ..”. Li ber wê gotinê, êdî hinekî dîn key Qiyakser, bi bêdengî di cih de ma sekinî. Piştê, êdî berê rûyê xwe carek din bi tememî li remildarê kal zivîrand û kir ku pêre bipeyivê. Lê hê ku ew ne peyivtî, Remildarê kal, dîsa carek din mafê axiftinê girt û weha ji key Qiyakser re hanî ser ziman;

” Zaroka pêşî ya ku ji wê keça te re çê bibe, wê kur bê, Ew zaroyê kur, wê feleketekê û tûfanekê bêne serê te û tûxmê te. Bi wê xewna te re xwûdayên me yê ku hij me dike, pêşî peyema wê ji ter şandîya û xwestîya ku ti zanibê.”

Remildarê kal, piştî ku ew gotin got, êdî ma sekinî di cihê xwe de. Piştê, piştî ku ew ma sekinî di cihê xwe de bi bêdeng, êdî weke ku bîdengîyek afirî. Key jî, d ii wê demê de bêdeng bû. Deng ji wî dernediket. Piştî wê gotina remildarê kal re, weke qadarekê wilo di cihê xwe de bihanz di sekinê û dihizirê. Di wê heyemê de, bala remildar û Harpagos jî, bihey li ser key Qiyakser bû. Wan lê dinerî. Lê li ber wê bêdengîya wî, ti kesekî ji wan ew hêz di xwe de ne di dît ku wê bîdengîya wî xira bikin. Key Qiyakser, bi heyîn û hebûna xwe re jî, xwediyê heybeteke mazin bû. Ew heybete wî, ku yekî ku lê nerî ba, di cih de li ser xwe hîs dikir.

Piştî wê axitina bi remildar re, êdî weke ku dilê key Qiyakser êdî ne dixwest ku biaxifta. Wilo ji wî û ji rewşa wî dihat fahm kirin. Ji xwe yên li ber Harpagos jî û Remildar jî, di bêdengîyê de bûn. Bala wan li ser key bû ku gotinek ji devê derketa na. Li bendî gotinekê û derketina wê ya ji devê wî bûn, lê ew gotin jî wê çî û çawa ba û li ser çî ba, ne Harpagos û ne jî remildar li ser wê ti hizir di serê wan de nebûn.

Wilo di wê rewşê de, demek buhurt. Êdî weke ku bêdengî li ser wan serwer bû. Key bixwe jî, êdî di bêdengîyekê de bû. Key bixwe jî, li ser wê dihizirî. Êdî ji dema ku wî xewn dîtibû û li ser dihizirî, ji wê demê û pêde, êdî hê bêhtir û zêdetir bidest hizrandinê kir. Remildarê kal, ji wî(key) re gotibû ku xwûdayan ew peyama dana tê. Şandina ji ter. ..

Di wê heyemê de, Harpagos, weke ku bide xwe û biaxivê. Di wê demê de ew ji bo wê xwe dijdêne. Lê piştre êdî ew wê jidandina xwe ji xwe diberdê. Naxivê. Lê weke ku dixwest ku biaxivê. Di xwest ku dengê bike. Ew bêdengîya ku di wê demê de serwer bû, weke ku di wê de afsûnek hebû û serwer bû li wan. Ti kesekî, êdî di xwe re ne didî ku wê hewayê wê afsûnê.

Key Qiyakser, weke demeka dirêj wilo di cihê xwe de bi bêdengî dimêne. Piştre carekê, weke ku were xwe lê tê. Bi wê lê hatinê re, êdî bala xwe bi avirên xwe yê stûr re dihêne ser dora xwe li dora xwe dinerê û . Avirên xwe li ser dora xwe digêrêne. Di wê heyemê de li dora wî jî ti kesek nîn a. Tenê ew, Harpagos û remildarê kal in. Ji wan û pêde ti kesekî dîn nîn a.

Key Qiyakser, piştre hinekî dîn bi remildar re diaxivê, hin pirsna din jî ji wî dike. Ji remildar, di der haqê wê xewna wî ya ku wî jê re gotibû ku "ew peyemeka ku xwûdayan daya te" de, hin pirsna din dike. Bi wan pirsên ku ew dike re ew dixwezê ku hinekî dîn wê peyemê fahm bike. Li ser wê peyema di xewna xwe de demeka dirêj diaxivê bi remildar re. Key Qiyakser, çî pirsê ji remildar dike, remildar bi zanebûnaka ku ew bi wê jî xwe pîrr biewlaxa, dibersivêne. Her pîrsa key Qiyakser, remildar, wê bi zanebûna xwe ya ku ew jê pîrr biewlaxa, di bersivêne. Wilo demekê di buhurênin. Piştî ku demek têve diçê, êdî piştre ew jî, axiftina xwe ya bi hev re bidawî dikin û bi hev re dirabin. Piştî ku ew dirabin, êdî remildar jî destûrê dixwezê ku herê. Ku remildar, destûr xwest û ket ser rê û çû û êdî piştre, hinekî dî key qiyakser bi Harpagos re bitenê ma. Di wê dema ku ew bi hev re man de, wilo zêde ti gotin ji devê key Qiyakser derneketin. Lê ku hinekî wilo li hevdu man û key hinekî dîn jî hizirî bi hazn, êdî piştre key berê xwe das Harpagos, û jê re got "sibe, ku di welêt yê herî bizane bin, bi hev re çend remildarên din ji min bêne. Ezê ji li ser vê peyema di xewna xwe bi wan re jî biaxivim û hizra wan jî hildim. Ka ewê çî bêjin. Ka ewê ji remildarê me yê ku me nahaka lê hisand wê cuda bibêjin û an jî, wê weke wî bibêjin". Ku key Qiyakser wilo got, êdî Harpagos jî, di cih de ji key re got "bila keyê min, gotina tê ji min re ferman a" û êdî piştre, ew jî jev vaqatîyan. ..

Lê key Qiyakser, weke ku hê di serê xwe de weke ku bi tememî ne êmin bû. Wilo ji wê rewşa wî dihat xwandin û fahm kirin. Key Qiyakser, piştî ku ew jev vaqatîyan, êdî Harpagos ji cem wî çûbû bû. Lê ew hê di cihê xwe de bû. Li cihê xwe de mabûbû sekinî. Weke ku wî di cihê xwe de xwe ji bîr kiribê, di cihê xwe de bi hazn ku dihizirî mabû bû sekinî. Weke demeka dirêj, ew wilo di cihê xwe de dimêne û dihizirê bi hazn. Lê çendî ku di hizirî jî, weke ku di serê wî de pirsna ku wî di xwest ku ji wan re bersivna bibîne hebûn. Key Qiyakser, bi wê rewşê re demeka dirêj di cihê xwe dimêne. ...

Key Qiyakser, ne ku bawerîya wî li remildarê kal nebû. Wî xwestibû ku bi hin remildarna din re jî bipeyivê û ku ew çî bike. Ji wan, ku ew ji wê peyema di xewna wî de ji wê fahm bikin û ji wî re bibêjin, ku ka ew çî bike. Bi vê yekê û nêhtê, wî ew xwestibûn. Key Qiyakser, bi vê yekê, êdî gotibû, Harpagos ku ew hin remildarna jî, bêne cemî wî ku ew li wan bihisêne. Dibêt ku ew remildarê kal jî di nava wan de hebe. Lê tiştêkî din jî, di serê key Qiyakser de hebû. Wî mereq fikir ku ka wê remildarên din yên ku li xewna wî bihisênin, wê heman tiştî ji wî re bibêjin û an jî ne bêjin. Ev yek jî, di serê wî de hebû. Wî bi vê yekê, di xwest ku li hin remildarna dîn jî bihisêne.

Gotinên ku remildarên kal gotibûn, ji wî re pirr giran hatibûn. Di bin wê giranîyê de, weke ku li ber xwe dida. Ew wilo bi wê rengê dihat li berçav.

Key Qiyakser bi wê rengê, roja xwe bidawî kir. Lê wî roja xwe bidawî kiribû û hatibû ser nivînên xwe ku êdî xwe dirêj bike. Lê di serê xwe de, wî ew hizirkirin û hazn kiirn bi dawî ne kiribû. Key Qiyakser, piştî ku hatibû ser cihê xwe jî, ew di hizir de bû. Di hizirî. Lê çendî ku di hizirî jî, ew di xwe de û di serê xwe de i awayekî rehet ne dibû.

Ji ber vê yekê, êdî ew wilo di serê xwe de bi wê mijarê ve dima. Li ser dihizirî.

Wê şevê, piştî ku key Qiyakser ketibû nava cihên xwe de jî, xew ne ketibû çavên wî de. Ew bêxew mabû bû heta ku lê şev bûbû sibeh. Piştî ku lê bi wê awayê ku biçekî jî wê xew ne kirî, êdî piştî ew wilo di rabê ser xwe û dike ku xwe amede bike û derkeve ji mezele xwe. Ti kesekê li cem wî, di wê heyemê de jê ti tiştêk ne pirsî bû. Xatûna wî jî, çend ku ya ku herî zêde ew rewş bi wî re farq fikir jî, wê jê ti tiştêk ne pirsî bû.

Key Qiyakser, pirr rewşên di serê wî de ku wî didan hizirandin, piştî re bi demekê re ji xatûna xwe re jî dihanî ser ziman. Di wê demê de, dibêt ku xatûna wî ev hizir kiiribê û hizir kiiribê ku wê ew ji wê re bêne ser

ziman ku rewş çî bê, ji ber vê yekê, wê ji wî ti tşteq ne pirsî bû. Lê ew rewşa wî jî, li berçav bû. ..

Piştî ku rohnî ket ardê û roja din jî hat, êdî ew ji cihê xwe rabû û xwe amede kir û xamiland û piştire derket û çû. Ku derket, êdî rastûrast wî berê xwe da ser taxtê xwe û çû û lê rûnişt. Di dema ku ew çû lê rûnişt û piştire, ne bi gelekî re, êdî Harpagos jî hat. Piştî wî re ne bi gelekî re li dûv hevdu, şewirmend, aqilmend û mirovên weha yên nawserî xwe bidest hatina li cem wî kirin. Piştî ku dem hinekî din jî têve çû, êdî piştire ku Harpagos agahî gihandibû wan ku ew werina qasrê, çend remildarên ku kal wan dana devê derî û hatina hundur bi hev re. Hemû jî, kal bûn. Ku ew hatina hundur, êdî ji aliyê hemû kesê li hundur ve bi rêzekê hatina pêşwazî kirin. Ew jî, hatin û li ber key mana sekinî: Key ew li cihekî li li ber çavên wî bû dana rûnandin. Piştire êdî bi hev re ketina axiftinê de. Lê key Qiyakser, wê carê jî, di nava mirovên li dora xwe de, di wê demê de ne axift weke cara din ya pêşî. Ku ew lev rûniştin û hinekî bi hev re axiftin û piştire ku demeka dirêj bi ser wê levrûniştina wan ve çû û ku hin bi hin mirovên li wir derketin ji cem wî, êdî ku ew remildar û ku Harpagos jî li cem wan bi hev re ketina axiftinê de. Dema ku bi vê rengê rewşê, ku weke dilê key bû, êdî wî axiftina xwe kir. Di wê demê de, wî heman xewn ji wan re jî hanî ser ziman. Dema ku wan lê hisand, êdî wan remildarên zane û kal jî, heman tişt bi heman rengê ku wî remildarê kal yê pêşî ku ji wî re hanîbû ser ziman hanîn ser ziman. Key Qiyakser, heman gotinan ji wan jî bihîst.

Key Qiyakser, êdî piştire ji wan xwest ku bêjin ku rê û çareserî ji bo wê çiya. Ku wî wilo ji wan pirsî, êdî wan jî, hizra xwe ji wî re hanîn ser ziman û gotin ku "divêt ku ti wî zaroyê, ne hêlê ku li cem te li qasrê mazin bibe. Û ku ew li jîyanê jî bê, bila nizanibê ku ew ji tûxmê te ya". Key Qiyakser, got "bila! Wê wilo weke ku we got wê bê" û ma sekinî. Piştire êdî remildar ji cem wî rabûn û derketin. Di wê demê de, tenê yê ku li cem wî mabû, Harpagos bû. Harpagos, hertimî li cem key bû. Key jî, ew ne tenê weke şewirmendekî û an jî aqilmendekî û wezîr dihasiband. Weke yekî ji malê dihasiband. Key Qiyakser, weke bavê xwe, bawerîyeka wî ya mazin li Harpagos, hebû. Car bi car ku Harpagos li ber key tişteq bigota, key jî, weke wî digot û weke ku wî got dida kirin. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku bawerîyaka pîr mazin li hebû.

Key Qiyakser, piştî ku êdî bi remildaran re axiftibû, êdî piştire di cihê xwe de ma sekinî ku ka wê çî bike. Piştire, êdî ku ew wilo weke demekê dihizirê êdî ew hizrek tê û dikeve serê wî de. Ew hizir jî ew bû ku keça

xwe bi seyîswanê xwe re bide zewicandin. Ev hizir tê û dikeve serê wî de. Piştire wê wê hizrê bicih têne û keça xwe bi seyîswanê xwe re dide zewicandin. Lê piştire wê keyê babilî re wê bizewicênê wê ji qasrê wê gelekî dûr wê **bide birin**. Bû banûya Nabûqadnasar. Ji aliyekê din ve jî wê, ev wê, bê bingehêkê dîrokî ku wê, nava babil û Medîya di dema qiyakser de wê bi hevdû re tevbigerihin. Têkiliya nava babil û medîya jî xwe xweş bû. Lê wêhê xweştir dibê. Babil wê mazinahiya qiyakser wê here bike û wê bi hevdû re wê, baş bijîn. Ew hizir dike ku yekî ku ne ji male key bê, ku keça wî bi wî re zewicî, wê zaroyên wan yên ku bibin, wê ne wilo jîr bin û ne bina key. Bi vê hizrê, ew wê yekê dike.

Key, keça xwe êdî bi vê rengê di zewicêne. Key bi vê yekê hizir kirîya ku wî çare dîtîya û çêkirîya.

Key Qiyakser, piştî wê rewşê re, êdî ew ti xwe de û di serê xwe de ti carî wilo zêde rehet nebû. Ew hertimî, weke ne rehetîyek di dilê wî de hebe tevdigerîya. Her gave xwe ya ku diavêt jî, ji wê gave wî mirov fahm dikir ku hinekî bi hizir bû û ji wê hizirkirina wî, mirov fahm dikir ku rewşna ku wî pirr didina hizirandin û hazinandin hene di serê wî de. Ev yek, pirr baş û qanc jê û ji rewşa wî di hat fahm kirin.

Gelek rewşên ku mirov karîbû ku wê hizirkirina key bibe ser wan hebûn. Minaq, ew artişa wan ya ku çûbû bû êdî ti agahî jê ne hatibû girtin, hê wilo bû. Hê ti agahî ji wê atişa wan ne hatibû girtin. Ew çûbû bû kuderê û li kuderê bû, û saxbûn û ne saxbûn, ti kesekî ne dizanî.

Ji wê demê û heta wê demê, êdî hertimî bahse wî heta kirin. Medîyayîyan, serî li her rewş û çareserîyê dan, lê agahî ji wê hêza xwe ne girtin. Ew, hêza wan, di dilê wan de mabû bû.

Li cem key Qiyakser, ji xwe rojek nebû k hin şewirmendna wî, wê çûnê bi nav nekin di nav gotinên xwe de û ne hênina li ser ziman nebû. Ku dihat ser ziman, êdî bahse wê dihat kirin. Remildaran jî, li stêran di nerîn û digotin ku “hê stêrên wan pêxistî na.” Bi vê yekê, êdî dihat bawer kirin ku ew wê rojekê vegeihin. Lê ka kengî, wê vegeîya ban? Ew roj kîjan roj bû? Di der haqê wê de, ti hizirên ti kesekî û ti remildarî nebûn.

Lê Wan remildaran, ew pêxistîna stêrên wan çawa dizanî. Mirovên ku dimirin jî, li azmana stêreke wan hebû. Wan, çawa ew jev divaqatandin?

Lê li gor wan ew jev kifş bûn. Ku mirov li wan dinerî, wan stêrên ku mirov li wan dinerî, hin hîs di dilê mirov de didana çêkirin. Wan, ew jî, kifş dikir. Di dema ku diaxiftin, li gor wê hîsa dilê xwe jî diaxiftin. ..

Key Qiyakser, di wê demê de, li ser taxtê xwe rûniştî bû. Li dora wî, pirr şewirmend û aqilemendên wî hebûn. Hemûyan jî, çav û bala wan li

ser wî bû bihey. Her gotina ku ji devê wî derdiket, weke xaleka kevneşopî û destûrî dihat nirxandin û ser ziman. Êdî ne diheta ji bîr kirin. Medî, xwedîyê xêveka pirr xort bûn. Hin destanên wan hebûn. Ku lev dirûniştin li civatên hevdû, ji serê heta dawiyê bidevkî jev weke wê dihanîna ser ziman. Bi vê yekê re, ew vegotinvanên wan yên li civatan, hin rewşenbîrîna bênav yên civatê bûn. Wan di xêve xwe de cih û war digirt. Wan çandaka mazin ya civatî di xêva wan de digirt û jîndî û zîndî jî digirt.

Li civate key, hertimî, mirovên bi vî rengî hebûn. Yên, ku biqasî ku bi zanebûna xwe re mirov di serê mirov de ji cihanekê di birin û dikirina cihaneka din de, wilqasî jî, yên ku bi dengê xwe karîbûn ku pirr xweş bikin jî hebûn. Ma civat, ne cihna wan jî bûn? Belê!. Cihna wan jî bû. Ku li civatê lev diheta lev rûniştin, êdî herkesek, wê ku çi huner û kêrîya wî heba, wê ji mirovên li dora xwe danîba li holê. Mirovê bihuner û kêrî, di civatan de xwe didana li der. Li civatan jî, ew dihatina kifşkirin. Aferîneka mirov, di wanderan de bi gotina mirov re diheta kifşkirin. Ji xwe di du cihan de mirov bi kêrî û hunerîya xwe ya keseyetî re aferîneka xwe dide berçav. Yek, di civatan de bi gotina xwe bû. Yê din jî, bi kirina xwe re û bi serketina xwe re bû, bi rastkirina xwe re bû. “Mirovê kêrhatî, ku li kuderê bê wê kêrhatî bê.” Ev gotin, gotinaka wan ya ku hertimî ku yekî kêrhatî di dîtin biçav, dihanîna li ser ziman. Mirovê kêrhatî, bi aqil û jîra xwe re û bi kirin û hunera xwe re li berçav bû. Ev herdû alî, weke du aliyna mirovê kêrhatî bû. Bi vê re, divêt ku “mirov bibêje ku mirovê kêrhatî û jîr, ji biçûkatîya xwe ve kifş bû.” Mirovê ku ne bi kêrhatî yê şevakorî jî, bi heman awayê ji biçûkatîya xwe ve kifş bû. Bi vê yekê re divêt ku mirov bibêje ku di gotina ‘kêrhatî’bûnê de bi gotina jîrê re ku dihat ser ziman, hebûnaka êqil ya bixweza dihat dîtin. Bi vê gotinê re dihat gotin ku mirov ‘ji bûna xwe ve xwediyê zanebûnakê ya’. Bi vê yekê re, “keseyetîya kêrhatî ya bifahm” û ya “keseyetîya şevakorî ya bêfahm” hebûna wan dihat hasibandin. Key bixwe jî, di dema ku wî keça xwe zewicandibû, ev awayê hizirkirinê, heya wî jê hebû û li berçav girtibû.

----o0o----

Ew demek ku wilo zêde ne dirêj bû ku bi wê ser wê demê ve çûbû bû. Key Qiyakser, hê ew di bin bandûr û afsûna wê xewna xwe ya dîtîbû de bû. Hê ew li ser wê dihizirî. Key Qiyakser, ew demk bû ku weke ku ew ne di aqilê wî de tevdişerîya. Lê ew ku mirov li wê dîmena wî bînerîya û ew bihenîya ser ziman, wê hingê, di fahmkirina wî û rewşa wî de kêmbûn

biafirîyana. Ew di aslê xwe de, di serê xwe de, hê di wê demê û rewşê de bû.

Yê ku herî zêde ev yek bi wî re kifş dikir ku Harpagos bû. Harpagos, hertimî ew li cem wî bû. Ti carî, wilo zêde ji cem wî ne divaqatîya. Piştî ku ew demek buhurtibû jî, êdî ne bi gelekî re, êdî ew jî, bi key re weke wî tevdiogerîya. Weke ku ji xwe ti tiştekan ne diaqilê wî de jî bû. Lê di wê heyemê de agahîyaka ku dihê digihê key Qiyakser û ku wî re li cem wî ya Harpagos, êdî ew agahî weke ku wan bi tememî di serê wan de ji wir dibe û digihêne wê deme berê ya ku ew jîya bûn di serê wan de. Agahîya ku ghiştibû ku key Qiyakser jî, ew bû ku keça wî Amset bi halekîya, wê zarokak ji wê re çê bibe. Di wê demê de, agahî ji key Qiyakser re hatibû ku newîyê wî li ber bûnê jî ya.

Hê di wê demê de ku bi ser wê bihîstinê wilo zêde ti dem ne buhurtibû jî, remildaran, pêşaroja welidandina Amîsetê dîtibû ku dîtibû ku ew wê kurekî bîne dinya. Ev gotin jî, li qasrê û li dora wê hatibû ser ziman. Remildarên Medî, ew zaroya ku wî bûba, keç bû û yan jî kur bû, ew jî kifş kiribûn û hanîbû bûna ser ziman.

Di dema ku nûçe ji Key Qiyakser re hatibû jî, Harpagos li cem wî bû. Di wê heyeme ku key Nûçe buhîstibû, hingî, ew rewşên berê hatibûbûna bîra Harpagos. Wî, di wê heyemê de bi bandûra wan bi bîrhanînan rûyê xwe bi ber key Qiyakser ve zivirandin û lê nerî. Lê ti gotin ji devê wî derneketin. Lê deme ku wî li key Qiyakser nerî, di wê heyemê de key Qiyakser jî, serê xwe zivîrand û li Harpagos nerî. Di wê heyemê de herdû jî, bi nerîna wan ya li hevdû re hatina çav bi çav li berhevdû. Lê di wê heyemê de, ti gotin ji devê yekî ji wan derneket. Lê deme ku ew, nerîna wan çav bi çav hatina berhevdû, weke ku bi nerîna xwe ji hevdû re tiştekan bibêjin li hevdû dinerîn. Di wê heyemê de bi deng ji devê wan ji hevdû re ti gotin derneketibûbûn. L di wê heyemê de, bi nerînê re weke ku ji gotinaka ku ji hevdû re bi deng bibêjin, ji hevdû re bînerînê axiftibûn. Herdûyan jî, weke ku ji ya ku ji nerîna wan ya li hevdû fahm bikin, fahmkiribûn. Lê di wê heyemê de ti gotin ji devê wan derneketin ji hevdû re. Bandûra Key Qiyakser, pirr mazin bû. Ne Harpagos jî, li ber wî xwe kêma hîs dikir. Yê ku Harpagos li ber wî xwe pirr kêma hîs dikir tenê ew bû. Ji wî pêde, ti kesekî dîn jî, ne bû. Astîyag jî, çend ku kurkey bû û mirovekî ku bi mênênîya xwe re mên û bi stûrbûna xwe re digurd bû jî, Harpagos li ber wî xwe kêma hîs nedikir. Digurdbûna Astîyag, çavên harpagos ji wî ne dişikand.

Key Qiyakser, yekî ku çavê herkesekî jê dişikêşt bû. Ew yekî wilo bû. Bavê wî jî, yekî ku wilo bû. Bavê key Qiyakser, çend ku li cem kalkê key Qiyakser nawserî xwe bû û piştî ku nawserî xwe bû li taxt rûnişt jî, bi wê rewşa xwe re, wî heta roja xwe ya dawiyê, çavên mirovên li dora xwe ji şikand. Wî çavên mirovên li dora xwe ji dide dagirtin. Bi wê yekê re, ew yekî ku li ser xwe bû. Key Qiyakser jî, li bavê xwe hatibû. Ew yekî, ku ji wî nekêm bû. Di wê demê de gotinek hebû û weha dihat gotin. “kur divêt ku hinekî ji bavê xwe zêde bike di deme xwe de û xwandavan jî ji mamosteyê xwe yê ku li cem dixwand”. Ev buhurin, weke nirxekê jî dihat ser ziman. Xwandavanê ku li cem mamostayê dixwand, ku di dawiya xwandina xwe de gavekê çû pêşîya mamosteyê xwe, hingî dihat ser ziman ku wî tiştek fahm kirîya û wê yekî baş jê derkeve. Bi vê gotinê re weha jî dihat gotin, “pêşketin û pêşveçûn jî, bi wê buhurînê diafirê û dibe”. Key Qiyakser, bi vê yekê, mirov divêt ku bibêje ku wî hinekî zêde kiribû ji bavê xwe. ...

Di wê demê de Remildaran, di pêşketina civatê xwe de pirr weyneka mazin leyistin. Minaq; remildar, di stêzanîyê re pirr li pêş bûn. Bi wê re di hasibandinê re zanebûneka wan ya pirr mazin ya bi pergal hebû. Ji xwe, ne bi wê zanebûna wan ya pirr mazin ya hasibandinê ba, wê nikarîban ku remildariyê bikin. Lingekî remildariyê, bi stêrzanîyê re li ser zanebûna hasibandinê bû.

Key Qiyakser, di wê demê de, di nav şêwirmend û aqilmendên xwe de diaxift. Ew, li dora wî lê civîbû bûn û ew ji wan diaxift. Li ciwana key, mirovê ku hebûn, yên ku nawserî xwe bûn û yên ku karîbûn ku gotin bigotan bûn. Yên ku gotin ji wan dihat bûn.

Piştî ku nûçeya bihalakî bûna zaroya keça key re êdî ew di serê xwe de çûbû bû, wê dema berî wê demê ya ku wî têde ew xewn dîtibû. Di serê wî de ew dem hatibû bîra wî. Ew çend ku di wê demê de di nav şêwirmend û aqilmendên xwe diaxift jî, lê dîsa divêt ku mirov bibêje ku ew yekî ku di wê heyemê de di serê xwe de ne li wir bû bû. Ew, di serê xwe de, çûbû bû dereka pirr dûr. Ew, Di serê xwe de çûbû bû wê dema ku wî ew xewn dîtibû. Ew xewna wî, weke ku wî ew dîsa dîtiba lê hatibû. Ew, bi heman rengê xwe re hatibû bû berçavên wî.

Lê wî, di wê heyemê de di xwe de ti tiştek ne dide li der. Ew di tevgerîya xwe ya ku di wê demê ku dide nîşandin de, pirr asayî tevdiogerîya.

Li Mediya, di wê demê de, pêşketineka mazin hatibû jîn kirin. Ew deme key Qiyakser ya ku heta wê demê ku buhurî jî bû, di wê demê de

pirr mazin pêşketinek hatibû jîn kirin. Key Qiyakser, li welêt, aramî, dabû bû rûnandin. Ji wê demê ku şerê wan bi Lîdyayîyan re li ber çemê sor bûbû û pê de, heta wê demê, wilo zêde ti şerên mazin yên ku wan li wê herêmê kiribûn jî nebûn. Li herêmê, ji xwe, hêzeka wilo mazin ku di wê demê de xwediyê serwerîya herêmeka pirr mazin jî bû, kêmbû. Misrî hebûn. Lê misrî jî, hin bi hin herêmên di bin destê xwe de ji dest dabûbûn. Lê dîsa hêz û bandûra wan li herêmê pirr hebû. ..

Li ber diclê û firatê, ti hêzî ne dikarî serwerîya xwe bi awayekî bindestkirinê ava bikira. Yên ku hatibûn û kiribûn ku ava bikin, ji wê dema ku ew mabûn û heta wê demê, bi kuştinê buhurandibûn. Ku êdî nikaribûn bikuştan, êdî ji herêmê diçûn. Wekî di jî, ne dikarin ku li wir serwerîyeka bindestkiirînê ava kiriban. Ew hinekî zor dibû. Di her demê de jî, ew zor bûya. Ne diclê û ne jî firatê, ne ava wan û ne jî mirovên wan, derfet ji wê yekê ne dabû bûn.

Medîya, bi awayê xwe yê ku di wê demê pêşketibû bû de, ji demên pirr berê ve hebû. Ew kevneşopîya ku di temenê wê de hebû, ji demên pirr berê ve hebû. Yek-yazdanî, di wê demê de dema xwe ya zêr bi êzîdîtîyê re dijî. Ew pêşketina êzîdîtîyê ya yazdanîtîya wê ku dijî, wê ji pirr dem û pêşketinên ku wê bibin re wê bê mînaq. Hûrîyan bi xwûdanên xwe yên weke yên şwêvînî re demna pêşketinê yên di wê astê de jîyabûn. Ew dema wan ya pêşketinê, wê bi keveşopîya wan re, wê bandûra wê li ser demên piştê wê hebin. Ew dema hûrîyan û mîtanîyan, wê bi pêşketinên xwe re temen ji pêşketinên demên piştê û awayê pêşketinên wan yên bi pergala re biafirênin bi xwe re. Bi êlî pêşketina mîrtîyan û keytîyên di wê awayê û rengê de û ku li ser wê pêşketina wan ya bi demê re afirîna xanadantîyê, wê awayekî wê temen afirînê bê. Xanadantî, kevneşopîya wê, wê di deme Ur û Hûrî û Mîtanîyan re pirr xort were li holê û bijî. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku bi demê re teherîyeka dîrokî ya pêşketinê hebû.

Di awayê pêşketina wan de, ne dem bi dem bi xûrixandinê re wan li gor demê nûbûn bi xwe re çêdikir. Weke ku mirov ji dema Hûrîyan fahm dike, bi peresendina bi demê re ku bi kevneşopîyê re didin çêkirin re xte pêşveçûnê û pêşketinê bi rê ve dibin. Ne bi jibîrkirinê û jîholêrakirinê re wan pêşketina xwe çêdikir. Bi fahmkirina di wan de, wan pêşketina xwe dide çêkirin. Ne ji holêrakirinê re wan pêşketina xwe çêdikir. Bi naskirinê re, wan pêşveçûna xwe çêdikir. Awayê pêşketina herêmê, li vir, divêt mirov gotinekê li ser wê bibêje. Awayê pêşketina herêmê, ku mirov, pêşketina wê ya bi olê re jî bixe nav de, divêt ku mirov bi sê gotinên ku

mirov wan bi pergali û bi pêşketin û pêşveçûna wan ya bi dîrokê re mirov wê fahm bike. Yek ji wan gotinan, kevneşopîya. Gotina duyemin jî, kifşkirina rewist(ahlaq)ê ya. Gotina sêyemin jî, ya xate pêşketina hizir re diafirê. Ev her sê gotin bi reng û şawala xwe re çendî ku di nava xwe re bi pergali na, wil qasî jî bi hev re di çerçova pêşketina herêmê de xwediye awayekî pergali ye pêşketinê na. Kevneşopî, bi awayê jîyanê û rêveçûn û rêvebirina wê re dihê ser ziman. Rewist, hizirkiirina li ser wê awayê pêşketina wê re dihê ser ziman. Hizirkirin jî, xate ku jê dibe û tere çuyin dibe ya, wê dihê ser ziman. Hertimî, di fahmkirina wê de, divêt ku mirov kevneşopîyê di aqilê xwe de bi bîr bike. Ew kevneşopîya wê, welat li ser wê diafirin û diçin. Ji dema Hûrîyan heta ku dihê dema Gûrîyan û ji dema wan jî ku dihê heta dema Medîya, divêt ku mirov bi vê yekê û awayê re wê xate pêşketina wê fahm bike û bêne ser ziman. Di aslê xwe de welat, kevneşopîya. Û vajî wê, kevneşopî jî, welatîtiya.

Key Qiyakser, di wê demê de li cihê xwe di nav şewirmendên xwe de rûniştî bû. Bi şewirmendên xwer e diaxift. Harpagos, li cem wî sekinî bû. Hê ku li nûçeya ku keça wî bi hamlbû re ser wê ku wilo zêde demek ne buhurtibû. Agahî gihişt wî ku keça wî zaroyek hanîya li dinyê. Piştê jê re hat gotin ku zaro kur bûya. Piştî ku Key ew agahî hilda, êdî weke ku ew di xwe de hinekî bi keve rewşeka ku awarta de lê hat. Di wê demê û heyemê de Harpagos li cem wî sekinî bû. Piştî ku ke wilo ew agahî hilda êdî piştê ne bi gelekî re ji cihê xwe rabû û kir ku bi ber devê dêrî ve herê. Di wê heyema ku ew rabû ser xwe de jî, Harpagos jî, pêre rabû û da rex wî û pêra meşî. Piştê ew ji beşa ku qasrê ya ku ew tede rûniştî bû derket û çû ku herê malê. Lê Harpagos jî pêşîya wî ne berda. Bi hev re di qasrê de buhurtin û çûna beşa ku male keça wî lê bû. Keça wî, zaro hanîbû dinyê, lê hê ew bixwe jî, ne hatibû bi ser xwe ve. Lê ew, weke ku di xewekê de bû. Di dema welidînê de, pîr xwûn ji ber wê çûbû bû. Bi vê yekê re, weke ku hişê wê ne lê bû û ew ne li wê dinyê bê lê hatibû di cihê ku lê dirêjkirî de bû. Lê dema ku ew hatina wir, êdî ew ji wir ne buhurt in. Key Dema ku hat wir ber dêrî, lê dîsa ji devê dêrî vegeştiya û ku were qasrê. Lê gota Harpagos, "here wî zaroyê ji min re bêne." Bi wê gotina wî re, Harpagos jî ji key re got "bila, keyê min" û ji wir bi lingekî sivik çû ku herê hundurê male keça key û wê zaroyê wê ye ku bûya bêne ji key re.

Dema ku key Harpagos hat hundur, di wê heyemê re hê pîrka welidînê li wir bû. Ya ku pêşî Harpagos rastî wê hat, pîrk bû. Ji pîrka welidînê re got "ma ka zaro li kuderê ya." Ku Harpagos wilo got, êdî piştê di cih de

pîrkê cihê zaro şanî wî da. Lê di cih de pîrkê, ji Harpagos re got ku "hê dayika zarokê bi ser xwe ve ne hatîya. Hê di xewê de ya". Harpagos, wilo ji pîrka welîdanê bihîst. Piştî ku pîrkê zaro hanî cem Harpagos, êdî Harpagos bixwe, rahiştî zaro ji destê ji jinikê pîrk welîdanê û kir ku ji wir herê. Lê berî ku herê, ji pîrkê re got, "ti bixwe, li vir bimêne. Dayika zaro ku bi ser xwe hat, tê tiştêkî ji wê re neyênê ser ziman. Wekî dn jî, tê jê re nebêje ku ew sax û mirîya jî, ezê werina vir piştî bi zaro re. Lê heta ku ew newim, tê tiştêkî bi lêv nekê." Harpagos wilo got û ji wir çû. Pîrkê jî, weke ku wî got kir.

Harpagos, piştî bi zaro re hat û rastûrast heta cem key. Dema ku ew heta cem key, hingî, demek dereng bû. Di wê demê de, wilo zêde şêwirmend û aqilmendên wî ji li dîwana wî nema bûn. Piştî ku Harpagos bi zaro re hat cem key, êdî key ku rûyê zaro dît, hinekî di xwe de ma sekinî. Bihazn bû. Weke ku di serê xwe de demekê ji wir çû. Lê piştî ne bi gelekî re dîsa weke ku hat li xwe. Ku weke u hat li xwe, êdî piştî bi Harpagos re bidest axiftinê kir û weha ji Harpagos re got "tê nahaka vî zaroyî bibe û wî bikujê". Key, dema ku ev gotin ji devê wî derket, weke ku rewşa wî pîr guharî bû di wê heyemê de. Jêre pîr zor hatibû ku fermana zaroyeka ku hê nûka çavên xwe li dinyê vekiribûn bide. Lê wî bizorê jî bê, dabû. Pêdivîya peyema ku ji wî re hatibû bi xewna wî re bi wê fermana xwe re dihanî li cih. Piştî ku Key wilo got, êdî Harpagos, hinekî li zaro nerî û piştî li key nerî û piştî gotina ku ji devê wî derket, ew bû ku got "bila keyê min, ezê nahaka zaro bibim û wî bikujim." Harpagos, wilo bersiv da û gota key. Piştî ku wî bi vê rengî bersiva xwe da, êdî di cih de bi awayekî ku lingê xwe zû bigirê ji qasrê derket û berê xwe bi çiya ve. Harpagos, weke demeka dirêj diçê di nava çolê de. Di rê de, carekê di sekinê û li ser kevirêkî dirûnihê. Dema ku di rûnihê, dengê girî ji zaro tê û ew jî, pêçeka li ser rûyê zaro dihildê û li rûyê zarû dinerê. Piştî, êdî ew di cilê xwe de pîr bikel dibe. Harpagos, Piştî, ku li zaro dinerê êdî ji xwe re bideng dibêje ku "ezê bi vê pîratîya xwe çawa vê zaroyê bikujim." Harpagos, wilo dibêje û dimêne sekinî. Lê wî ji key re gotiya bile, keyê min ezê wî bikujim. Vêca wê êdî çî kiriba?

Di wê heyemê de, ku weke demeka dirêj li wî cihê ku lê rûniştîya lê rûniştî dimêne. Piştî ku demek têve diçê, êdî di wê heyemê de Harpagos, weke ku hin dengna dibihîzê. Piştî ku hinekî dem têve diçê, Harpagos dibine ku wa şivanak wê li ber kerîyek paz a. Dema ku Harpagos, şivan dibîne, êdî ew zaro li cihekî ku ji xwe dûra didêne û bi

ber şîvan ve diçêt. Harpagos, naxwezê ku şîvan zaro di destê wî de bibîne.

Piştî ku Harpagos şîvan dibîne, êdî ew şîvan hê ku ew hinekî ji wî dûr a, harpagos jî dikeve rê de û hinekî bi ber wî ve diçê. Lê ew, zaro li ber latekî ku ew vegeŕiya ku karibê li wir bibîne bicih dike û diçê. Ku Harpagos, hinekî diçê, dibîne ku wa şîvanekî ku di rewşa xwe de wê li ber kerîyek pazê xwe ya. Di wê heyemê de Harpagos, tê û digihiyê de û piştre silevê jî didiyê de û li cem disekinê. Lê di wê heyemê de, di cih de Harpagos farq dike ku şîvan pirr xamgin dihê xuyakirin. Weke yekî ku ji gîyane xwe bêzar(çilîhî) bûya. Harpagos, dema ku wilo wî dibîne, êdî di cih de, jê sedeme bêzarbûna wî dipirsê. Şîvan jî, Harpagos nas dikir. Ma kê Harpagos nasnedikir. Şewirmend û serwezirê keyê Medîya, mak ê nasnedikir(?).

Şîvan jî, navê wî Mehrdad bû. Piştî ku şîvan, harpagos jê pirsî ku ji ber çi bêzar bûya, êdî şîvan jê re dibêje ku "ez û jina min ev 7 salin ku em zewicîna. Heta i ro, sê zaroyên me çêbûna lê hersêk jî di dema bûnê re mirina. Î ro jî, zaroya me ya sêyemin bû û mir, mirî hat dinyê."

Ku Harpagos, wilo ji wî dibihîzê, êdî piştre hinekî di xwe de dihizirê. Piştre hizreka ku heta wê demê ne ketî serê ti kesekî de dikeve serê wî de. Ew jî hizir dike ku zaroyê ku key jê re gotibû herê û wî bikuja bidê wî. Lê ku key jî, pêhisaha ba, wê malê wî viritandiba. Wî jî, ev yek dizanî, ji ber ku fermana key bicih ne hanîya.

Piştî ku Harpagos hinekî dihizirê, êdî piştre, êdî ew hizir dike ku wî zaroyî bide şîvan. Piştre, ku Harpagos hinekî hizirî, êdî ji şîvan re dibêje ku "ezê çareyekê ji ter bibînim ku ti bibe, xwediye zaro, lê çi bibe bila bibe, tê wê ji ti kesekî re nebêje û neyênê ser ziman.". Ku şîvan wilo ji Harpagos dibihîzê, êdî bi rûyekî ku pirr bi pê şaş û mat maya li rûyê Harpagos dinerê û piştre dibêje"bila, ez li gîyane xwe ji ter sund dixwûm ku ezê ji ti kesekî re nebêjim." Bi wê re şîvan, navê çend xwûdayan jî dihilde û dibêje "ku ez bêjim bila ew bimive din, bila ez li jîyanê êdî ti carî baxtewerîyê nebinim." Harpagos, ku wilo jê dibihîzê, ew şîvan bi xwe re dihildê û dibê ber latê ku wî zaro lê danîya. Ku Harpagos şîvan dibê wir û çavên wî bizaro dikeve, êdî Harpagos, jê re dibêje ku "xwûdê, êdî ev zaro kira zaroya tê, Ew, êdî zaroya tê ya hilda û ji xwe re bibe. Lê zaroya xwe ku î ro mirîya jî ji min re wê bêne. ..."

Ku Harpagos wilo got û şîvan jî, wilo ji wî bihîst, êdî şîvan di cih de ji ardê rahişta zaro û ji wir, bêî ku li pazê xwe bibe xwedî dûrket. Lê Harpagos li wir ma. Piştre ku demeka zêde dirêj têve neçû, êdî Harpagos

dît ku wa şîvan bi zaroya xwe mirî wan derket û hat. Ku şîvan bi zaroya xwe ya mirî re hat, êdî harpagos, ew zaroya mirî ji destê wî girt û kira destê xwe de û kir ku ji wir dûrkeve. Lê berî ku ew ji wir dûrkeve, li şîvan zîvirî û ji şîvan re got "dema ku ti vê rewşê û yekê ji kesekî din re jî bibêje, wê male bi serê te de were xwerê, wê ti kesek ji male te sax nemêne". Şîvan, piştî carek din sund xwar û êdî Harpagos ji wir dûrket û heta malê. Lê dema ku ew heta malê, êdî wî pêşî xwe gihanda pîrka ku li ber serê dayika zaro sekinî ya. Ku ghişî wê, êdî zaroya mirî da destê wê got ku ev e zaroya wê û dêne ber serê wê û bêjiyê de ku "zaroya te dema ku bû mir". Pîrkê jî, weke ku harpagos got kir.

Lê Harpagos, berî ku ji jinê vaqatihê, ew paçê pêçaka zarokê ya ku ew di nav de pêçayî bû, ew jî hilda û bi xwe re hanî. Piştî, berî ku ew were û bigihê qasrê, li derekê, ew bi hinek xwûna ku ew peyda dike, wê paçê bi xwûn dike ku bixwûnî wê şanî key bide.

Dema ku Harpagos het qasrê, êdî ew rastûrast heta dem key. Lê dema ku ew heta cem key, êdî wî dît ku wa key pîr bihazn a di cihê xwe de. Weke ku ew ji xwe êdî ne li wir bê di cihê xwe de rûniştî bû. Ku Harpagos hat û ket hundur de, êdî key jê ku ew dît, weke ku were xwe lê hat. Dema ku Harpagos hat ber key, êdî berî ku key ti gotinê bibêje, êdî wî pêşî paçê ku bixwûn kirî şanî wî dide û dibêje de "ev xwûna zaroya, ew êdî ne sax a" û êdî ew jî di cihê xwe de dimêne sekinî. Piştî wê gotina Harpagos ya ji wî re, êdî herdû li ber hevdû bi bédeng bûn û bi wê bédengbûnê re ne deng ji harpagos derket û ne jî deng ji key derket. ..

Wilo demek bi ser wê bédengbûna wan re buhurt. Bi wê bédengbûnê re, ku ew weke qadakekê li hevdû jî man, êdî piştî wan ji hevdû re bidest axiftinê kir. Lê heta ku hin mirovna din yên ku şêwirmendbûn ne hatina cem wan, wan di nav xwe de bidest ti danûstandinê ne kir. Piştî ku hin mirovna din hatibûn, êdî wan bi hev re bidest axiftinê kiribû.

Piştî êdî di nava wan de axiftin bûbû. Lê çendî ku axiftin bûbû jî, di serê Key Qiyakser de, weke ku hin mijarna ku wî pîr mazin didana hizirandin hebûn. Wilo, ji wî û rewşa wî ya li berçav dihat xwandin.

Key Qiyakser, weke demekê bi şêwirmenên li dora xwe re diaxivê. Bi wan re dide distêne. Lê di dema ku dide û distand jî, di serê xwe de, weke ku ew li dereka din bê, li mirov dihat Mirov wilo ji wî fahm dikir. Ew di gotinên xwe yên ku dikirin de, di xwe e pîr kûrçûyî dihat dîtîn. Bi wê rewşê re, demek buhurtibû. Harpagos li cem wî bû. Lê ti gotin û deng ji wî derneketibû. Ew şêwirmendê herî mazin bû. Yê herî mazin bû di piştî key de. Ku key ne li welêt ba, wê yê ku herî zêde ku biwasif derketiba li

pêş û welat bi rê ve biriba jî Harpagos bixwe bû. Herkesekî jî, ev yek dizanî û herê fikir. Di aslê xwe de, di vir de divêt ku em kevneşopîyeka Medîyayîyan ya ku hebû bi vir ve girêdayî li vir bênina ser ziman. Mirovê ku kal bûn, yê herî zêde li pêş bûn. Wan mirovên kal, gotina wan li key jî di buhurt û di civatên ku di nav xalkê de jî di dibuhurt.

Key Qiyakser, ew jî, di wê demê de, weke yekî nawserî xwe yê kal dihat hasibandin. Êdî ew jî, ne yekî ku ciwan bû. Lê di vir de, ya herî giring ya ku were fahmkirin ew bû ku yê ku herî kal bû, gotina wî li ser yê mirovên li dora wî yên din hemûyan re jî bû. Ew weke serok û serekê xweza yê civatê û yê dora xwe bû. Bi vî rengî jî li dihat nerîn.

Harpagos, bandûra wî, çend ku key Qiyakser key jî bû, di deverna de bandûra wî ji ye key maztir di buhurt. Mînaq, pîrr êlên ku hebûn, bi teybetî li gotina wî dinerîn. Ku wî ji wan re bigota herina mirinê, wê ew bêgotin biçûban mirinê. Harpagos, bandûra wî, her weha pîrr mazin bû.

Di nav kevneşopîya Medîyayîyan de, mirovê ku li gotina mazinê xwe dihisand, weke ku bi kurdan re heta roja dihê, weke mirovê herî zane û yê bîaqil dihat dîtîn. Ew mirov, weke mirovê ku mirov karîbû ku jê tiştek hêvî bikira bû. Bi vî rengî, lê dihat nerîn.

Medîyayîyan, bi vê yekê û awayê re di nava xwe de bi wan kevneşopîyên re pergeleka civatî dabûn ava kirin. Lê em jî dizanîn ku ti kevneşopî di rojekê de û di demekê de ne afirê. Ji bûna kevneşopîyê re, pîrr dem li ser hevdû buhurîna wan pêdivî bi wan heya. Weke ku ji demên berî Medîyan heta ku hatibû dema wan, demên Ûrî, Hûrî, Mîtanî, Lorî, Kasîtî, Gûtî, Naîrî û hwd buhurî bûn. Ev dem hemû jî, demne ku bi welatî buhurî bûn. Demna ku bi welatî bi pîrr demdirêj cîyabûbûn. Mîna, tenê dema Gûtîya, bi welatî, ne bin 400 salî re dijî. Gûtî, wê ji welatîyê bibuhurî û bigihina asta împaratorîyekê. Bi wê gihina serwerî û serdestîyaka bi vî rengî ya mazin.

Heta ku dem tê dema Medîya, wê demna pîrr demdirêj yên pêşketin û pêşveçûnê wê bi buhurin. Ew dem hemû jî, wê kevneşopîyan bi xwe re bidina afirandin. Demên bêkevneşopî yên jîyanê, demên êdî wê di demên piştî xwe de ne navên wan bên hildan û ne jî wê bijîn bin. Kevneşopî, di mayindabûnê de, nirxtîyeka ku bi pêşketinê diafirê ya. Medîyayîyan, ev yek di xwe de pîrr baş û qanc kifş kiribû. Di kevneşopîyên xwe de, gihiştibûbûna zanebûneka pîrr mazin ya dîrokî. Demên kinjîn jî, demên ku wê bêkevneşopî bijîn bin. An jî hin kevneşopîyana ku hene û demên berê yê wê demê de afirîna, wê li gor wan bê jîyîn. Bi wê yekê re, wê ew dema kinjîn, wê di xwe de pêşketinekê bide jîn kirin. Di vir de, aqil,

karê bi pêşketina xwe cihê kevneşopîyê bigirê? Na. Aqil nikarê cihê kevneşopîyê bigirê. Ji ber du sedeman, Sedema pêşî, ew e ku aqil, nabê artarnatîfek ji wê pêşketina bi pergâlî ya kevneşopyê re. Xale wê ya duyemin jî, ew e ku aqil, wê di wê pergâlê de jî pêş bikeve. Bi vê yekê re aqil lêbelê û lêbelê qay karê dihundurê wê de bijî. Ti aqil jî, bêtemen pêşnakeve. Ew temen jî, bi kevneşopîya bideman re ku dihê û dibe û dijî re diafirê û dihê li holê. Kevneşopî, wekî din jî, bi wê pêşketina xwe re ya bi dîrokê re nasnematiyekê jî ji êqil re bi demê re diafirêne. Bi vê yekê re kevneşopî, ji ya ku em bi wê û di derbarê wê de dizanin bêhtirî xwediyê girîngî û pêşketinaka mazin ya bi me mirovan û pêşketina me ye bi demê re ya.

Ji demên berî heta ku dem hatibû wê dema Medîya, pêşketin û pêşveçûnên ku wan bixwe re jîn kiribûn, wan mazin dike. Wan, bi demê re temenê xwe yê bi demê re afirandibûn. Ew temen, weke ku di dema Medîya de bû, tenê êdî ku rêveberîya ramyarî hat avakirin, êdî pêşketineka mazin ya dîrokî bi xwe re jîya.

Di rastiye de, ku mirov demên berî dema Medîya yên ku Medîya li ser wan bûya xwedî nixx û pêşketin, ku mirov wan baş û qanc fahm nekê, mirov wê nikaribê ku wê pêşketina wê ya ku bûya jî baş û qanc fahm bike. Medîya, di dema xwe de, ji hemû demên ku di dîrokê hatîna jînkirin yên pêşketinê, demeka pêşketîtir bû. Wê di têgihiştina xwe de ew temen mazin dabû bû ava kirin. Pergale wê ya demê ya ku wê avakiribû û bi wê jîya jî, ku heta dema me hê ne hatîya fahm kirin, ji pêşketina dema xwe bi pêşketinaka li pêştir jîya. Bi vê yekê re, mazin bû. Zaneyên wê yên ku hebûn jî, "zaneyên civatî" bûn. Ew di civatan de dihatina ser ziman. Hizrên wan di civatan de dihat ser ziman. Piştî ku di civatan de ew hizrên wan hatina ser ziman, êdî wê ew hizrên wan bi navê civatê bihate ser ziman û êdî bi navê wê civatê ew hizir maba û bihata bibîrhanîn. Wê bi vê yekê, civat derkevina li pêş. Wê derkevina li pêşîya zaneyên deme û navê wan jî. Î ro, ku gelek ji wan zaneyan em navê wan jî nizanin lê ku pir hizrên wan bûna û hatina ser ziman, em bibîr bixin. Em bi vê gotinê re, weke ku heta roja me jî di nav kurdan dihê gotin, bi gotinekî jî bê, em rêza ji wan re bînin ser ziman.

Remildartîya Medîyayîyan, bi awayekî pergâlî bi aqil bi rê ve diçû. Remildartîya demê, ya ku dihat jîyîn, bi teybetmedîyên wê yên ku dihêne ser ziman, bi navê awayekî mîtolojikî dihê ser ziman. Lê divêt ku em bi ya Medîyayîyan re aqil derxina li pêş û wê bînin ser ziman. Saf aqil, di

nava wan de pêşketibû. Wan pergale ku avakiribû, bi aqilê safî yê êqil bi rê ve diçû.

Di vir de, divêt ku mirov bibêje ku bi vê yekê re ew mazin dibin. Ti zaneyên wan, di ne bizane ba di derbarê kevnêşopîya xwe ya demê de, wilo mazin bi zane ne dihat dîtin û pêşwazî kirin. Têkiliya kevnêşopîyê û aqil, bi hev re dihat danîn û bi wê têkiliyê û awayê wê re pergalîyek dihat afirandin û mirov di nava wê de dijî. Remildar, yên ku li ser serê wê pergalê li banê wê dijîn bûn.

Lê divêt ku mirov di vir de bi wê biaqilbûn û kevnêşopî re bi key re jî gotinekê bibêje. Key, yê rêzan û pêşavan bû. Ji wî, dihat xwestin ku ew biaqilê re xwe karibê li pêşîya hemû mirovên li dora xwe ba. Divîyabû ku ne li şûn ti kesekî ba. Teybetmendîyeka wî ya ku dihat ser ziman û ya ku jê dihat xwestin ya serî ev bû. Bi wê zanebûna wî re, wê jê biheta xwestin ku ew li kevnêşopîya xwe xwedî derketiba. Ev yek, weke xaleka pîrr mazin ya sereka jê dihat xwestin. Bi vê yekê re, divîyabû ku wî xwe bi xalkê bida herê kirin. Ku kengî wî karîbû ku xwe bida herêkirin, hingî ew key bû û yê ku weke key hatibû herêkirin bû. Ev yek jî, di civatan de dihat kirin. Girîngîya civatan ya ku ew bi wê hebûn, ji ya ku em î ro dizanîn di derbarê wan de pîrr û zêdetir bû.

Key Qiyakser, yekî ku wî xwe dabûbû herê kirin bû. Wî, hê di destpêka bûna key ya xwe de wî xwe dabûbû herê kirin. Bi wê re ku heta wê çendî dem bi ser ve buhurî jî bû, ti kesekî ji keyîfîya wî ti gûman ne dikir, ne di ti gûmanê de bû.

Ew keyê wilo mazin, vêca nahaka li cihê xwe li ser taxtê xwe ku rûniştî û ku li dora wî pîrr şêwirmendên wî hebûn, diaxift. Ji wan re ji aqilê xwe diaxift. Çi dizanî wilo weke xwe ji wan re dihanî ser ziman. Ne tenê şêwirmendên wî li dora wî hebûn. Ji wan zêdetir, nivîsanvanê wî yên qasrê jî hebûn. Wan jî, hizrên key bi gotinên wî re di nivîsandin û qayd dikirin. Bi vê yekê re, ew jî bikar û bar bûn. Di wê demê de, Medîyayîyan ayar(çerm) bikar dihanî weke rûpelê ku li ser biheta nivîsandin. Di wê yekê re pîrr jî pêş de çûbû bûn. Aqilê wan pîrr jî pêşketibûbû. Hin nivîsanvanna wan yên ku wilo xweşik dinivîsanin hebûn, ku bi wê nivîsandina xwe re navê wan bideng dihat ser ziman. Nivîsandin û biteybetî xweşik nivîsandina wê jî, ji teybetmedîyeka êqil dihat hasibandin. Aqilê pêşketî jî, bi xwedîyê xwe yê ku wê dihêne ser ziman re xweşik dihê ser ziman.

-----o0o-----

Key Qiyakser, li cihê xwe rûniştî bû. Ew, demeka dirêj ku bi ser ve buhurtibû ku bi ser wê rewşa zarokê ve. Weke ku herkesekî ew ji bîr kiribû. Harpagos jî, weke ku ti tişteke di aqilê wî de nebû. Ew jî, diçû û dihat bi wî rengî. Key Qiyakser, di qasre xwe de di nava şewirmend û aqilmendên xwe de rûniştî bû û diaxift. Weke her demê, di wê demê de jî li dora wî, pirr mirov hebûn. Mirovên ku hebûn, hemû jî, mirovên ku zane û yên biazil bûn.

Li Qasrê, li aliyê din jî, keça key Qiyakser, piştî ku pê hisaha bû ku zaroya wê miirîya pirr bdilêş bû bû. Lê piştî, ew careka din hatibû bi ser xwe ve. Êdî weke berê wilo bi awayekî bi dilêş, nema weke berê diçû û dihat. Wê rewşê, êdî weke ku bale hemû mirovên li dora wê kişandibû. Bi teybetî jî jin, tişteke ji bal û çavên wan nediravî. Wan, pêşî kifş kiribû ew rewşa ku bi wê re ya bi guharîn ku bûyî û dihat dîtin.

Heta ku rojekê, jinek xwe nagirê û jê jî dipirsê, ku ”ne zaroya xwe windakirîya, lê ti ne weke yeke ku zaroya windakirî tevdi gerihê.” Lê Amîsetê ti tişteke ne gotibû. Tenê wilo li navê çavên wê jina ku wê wilo ji wê pirsibû nerî bû. Gelo, wê tiştin bihîstibûn di derbarê zaroya xwe de? Ew ne kifş bû. Lê bi ser mirina zaroya wê de, ew 7 sal bûn ku buhurî bû. Ji wê demê û heta wê demê demeka pirr dirêj buhurî bû. Medîya, di nava xwe de pirr pêşketinên mazin di wê dema ku buhurî de jîn kiribûn. Keyê medî key Qiyakser, heta wê demê, medîya kiribû welatekî pirr xweşik. Aramî di welatê wî de bicih bûbû. Lê tişteke di din jî, pirr mazin êdî lê bicih bûbû. Ew jî, ew lîstika ku ji key re hatibû diyarkirin bû. Lîstika kişikê ya binavê ’sedranc’ê bû. Her mirov bi wê dileyist. Bi teybetî jî, di nava pîr û kalan re bicih bûbû.

Di jîyanê de her tişt di asayî û aramîya xwe dibuhurî. Zaro, ji xwe re dileyistin. Mirovên ku xwedî kar û bar jî, bi kar û barê xwe ve diçûn û dihatin. Li Medîya û li hemû herêmên li dora wê, kedîkirin û ahlkirina sawalan pirr pêşketibû bû. Her mirovê ku kerîyek sawalê wî nebû mirov ne di dît. Her mirovî ji xwe re maleka bi dilê xwe çêkiribû û têde bicih bûbû. Li ber male xwe jî, kerîyek sawal çêkiribû. Ji wan sawalan hemû pêdiviyên male xwe digirt. Ji hiriyê û hwd, bi çêkirina kulavan û hwd bê, pirr tişt dihatina çêkirin. Merş û mahfûr jî, dihatina çêkirin. Tevknirin, di wê demê de pirr pêşketibû bû. Bi wê re, bi girtina şîr re ji xwe panîr çêkirin. Bi meyandinê re mast bidest dixistin. Bi keyandinê re ji mêst, rûnê bidest dixistin. Karê çêkirina cêr û sevîl û hwd jî, pêşketibû bû. Di wê tava germ ya havînê de, cêrekî ku tişî av dihat kirin û ku hinekî ew av têde dima, êdî ku ew av dicemidî, êdî divexwertin. Di wê germehîya ku

pirr dijwar bû de, avaka cemidî, bi dinyeyekê bû ji bo mirov. Dilê mirov hînîk dikir.

Naqşkirin û hunandin, pirr pêşketibû bû. Ji ayarên sawalan ne tenê meşkên ku têde keyandi bû dihatina çêkirin. Ji wan zêdetir, cilên li xwe kirinê jî dihatina çêkirin. Di awayekî pirr xweza de jîyane xwe didan berdewam kirin.

Ji bo ku zivistanên baş û li gor dilê xwe bi buhurênin, karekî wan yê dayimî hebû. Her malê ji bo sawalên xwe koş çêkiribûn. Koxên sawalan, ku her sibeh sawal ji wan hatina derxistin ku werina birin li çolê, wê cihê wan were paqijkirin, wê bi wê zibilê ku ji şûna wan diheta berhevdû kirin, wê ew were avkirin û bêkirin 'Tapik û pêvadan'. Her malekê li cem koxa xwe ya sawalan ku ne dûrî hundurê male wan bû, mezeleka din ya cuda jî çêkiribûn û her tapik û pêvadan ku çê dikirin û zûwa dikirin, êdî piştî zûwakirinê re dikirina wir de û dihilandin. Ku zivistan hat, êdî wê ew tapik û pêvadan, bihetan bikar hanîn. Ew tapik û pêvadan hemû jî, ji bo şawitandinê bûn.

Ji xaynî wê jî, her malê ji xwe re hin ardên ku ji bo çandin rastkiribûn hebûn. Genim, dihat çandin. Bi wê re, raz ji bo çandina tiştên weke yên şebeş û tiştên wilo dihat çêkirin. Werz jî, ji çandîniyên weke yên tîr û hwd, ji yên tiştên wilo re dihat çêkirin. Bi vî rengî, jîyane xwe rast kiribûn. Jîyaneka wan ya ku ji her aliyê hemû tiştên wê hatibûn hizirkirin hebû. Di nava jîyanê de, alikariya mirovan ya ji hevdû re hebû. Minaq, di dema palahiya li bendaran de, wê alî hevdû bikiran û bi hev re zadên hevdû ji ardê hildan. Bi vê yekê û awayê re êdî ti kesek bêçare li holê ne dima.

Bi vî rengî, mirov karê bibêje ku jîyaneka wan ya pirr xweza hebû. Di nava xwe de çûna bi ser hevdû de û li civata hevdû rûniştin jî, bi wan re pirr hebû. Bi vê yekê re di vir de, divêt ku em careka din bahse civatan bikin. Civat, cihna ku her şev lê lev digihiştina li hevdû dibûn bû. Her civat jî, li dora mirovên herî kal pêk dihat. Her şev, wê lev bicivin û wê ew mirovên kal, wê bizanebûna xwe re ji wan biaxivin û bënina ser ziman.

Di jîyanê de, gotinaka ku ji wê demê ku heta î ro di nava kurdan re girîngiya wê hertimî dihê ser ziman heya. Ew gotin jîm gotina "cîrantîyê" ya. Mirovên ku cîranê hevdû bûn, li ber hevdû hin berpirsiyarîyên wan ji ji hevdû re hebûn. Alikariya wan ya ji hevdû re dibû. Wekî din jî "cîrantî, weke du malên di rex hevdû ku bira dihat dîtin." Dad û destûriya cîrantîyê, bi vê gotinê dihat ser ziman. Zaroyên wa, hertimî bi hev re

dileyistin. Diçûna malên hevdû. Di dema ku çûna malên hevdû jî, weke ku herina male xwe, wê werina pêşwazî kirin. Di pêşwazîkirinê de ti demî û carî, kêmesî û qisûr ne diheta nîşandin. Ne dihat hiştin ku were nîşandin. Yê ku nîşan daba jî, wê weke mirovna "çirûk" bihetan dîtin û nasîn. Bi wê gotinê re, pirr tişt û têgihiştin dihat ser ziman. Mirovê ku jêre 'çirûk' dihat gotin, ew mirov, weke mirovekî qasîs û hwd dihat dîtin. Ew mirov, weke "mirovekî ku ji xwe pêve ti kesekî na hizirê" dihat dîtin. Mirovê wilo jî, hertimî dihatin rexne kirin. Di nav civatan de biqancî û başî bahse wan ne dihat kirin. Navê wan, ti carî bi başî ne dihat ser ziman.

Di jîyane xwe ya asayî de, biqasî ku ti li xwe dihizirê, divêt ku li yê li hemberî xwe jî bihizirê. Ku ti mirovekî weha bê, hingî mirov karê bibêje ku ti mirovkî ku başî. Tê rêz û hûrmeta ku di gotinan de were ser ziman bi maf bike.

Di vir de, bi vê gotinê ve girêdayî, ku dîsa heta roja me hertimî weke nixreka civatî yê mirov dihê ser ziman, wîjdan hebû. Wîjdan, ti carî, ne dihat piştguh kirin. Hertimî, ew li berçav dihat girtin û lê nerîn. Mirovekî ku bêwîjdan, ti carî mirov ne dihat dîtin. Bi gotinaka ku heta roja dihê ser ziman, mirov karê wê bêne ser ziman, Ew gotin ev bû, ku dihat gotin ku "mirovê bêwîjdan, ji mirov newê hasibandin". Mirov, divîyabû ku hertimî aqil, biwîjdan bihanîya li ser ziman. Wê hingî, rastî û pakî, bûba û bihata ser ziman. Wîjdan, xoslet û teybetmendiyeka mirovtîya mirov a. Divêt ku mirov vê yekê jî ji bîr nekê.

Mirov, ku kî ba di nav xalkê de, ku key jî ba, lê dihat nerîn ku ka biwîjdan a û na jî ne biwîjdan a. Ku ew biwîjdan ba, wê êdî ew li gor wê biwîjdan bûna wî, wê lê nêzîkatî biheta kirin û wê rêz û hûrmet jî jê re biheta nîşandin. Lê ku ew bê wîjdan ba, wê ti carî, ne rêz û hûrmet hildaba û ne jî, wê navê wî jî biheta ser ziman.

Ev nixrên ku bîaqil pêşdiketin, di wê demê de bi pergali dihatina jîyin. Key bixwe jî, li wan dinerî. Dema ku lê diheta nerîn, ev xoslet jê dihatina xwestin.

Civateka ku bi vî rengî, xwedî nixr û pîvan, gelo ew kirina key Qiyakser bihîstiba, wê çi jê re bigota? Ev pirs, bersiva wê heta mirov, ne dîtiba ku hemû xalk pê hisaha, mirov wê ne girtiba. Lê di wê demê de ku ka çawa bû bû, yekî ku ew rewş bihîstibû hebû. Ew jî Astîyag bû. Astîyag, çend ku bihîstibû ne hanî bû ser ziman. Lê di nêzîkatîya xwe de weke ku bi helwest jî bû li key dinerî. Lê di serê wî de hin tiştina ew dide

sekinandin. Ka ew jî çî bûn. Gelo malbatîfî bû? An jî tişteki dîn bû? Ne dihat zanîn.

Malbatîfî, ji wê demê û heta vê demê jî kurd, weke nirxeka pîroz lê dinerin. Ku malbatîfî bû bahse di gotinê de, hingî, wê avên ku dihirîkîn, wê bisekinîyana. Ew, weke nirxeka ku li ser hemû nirxan re lê dihat nerîn bû. Ji ber vê yekê, kevneşopîya malbatîfîyê, bi teybetî, xwediyê pêşketina xwe ya dîrokî bû ku wan di wê demê de dijî. Têkiliya jin û mêr, kur û bav, keç û dê, keç p bav, kur û dê û hwd, hemû jî, hatibû nirxandin û di kevneşopîya wan de hatibû ser ziman. Di malbatê de, derketina dervî wan xal û pîvanîn kevneşopî yên malbatê, hebû ku bûba sedema mirinê jî, hingî wilo girîng, binirx, pîvan û bi kevneşopî bû. Bi vê yekê re, divêt ku mirov bibêje ku malbatîfî, ji nirxeka wilo ya mazin bû, ku li ser keytiyê re jî, car bi car di gotinê de û an jî di kirinê de dihat girtin. Li gor wê gotina malbatîfîyê, gotina cîrantîyê hatibû bipîvandî û nirxandin. Kevneşopîya wê jî, li gor wê pîvan û binirxandina wê hatibû afirandin. Di pîvanê de du gotin hertimî pirr mazin li pêş bûn. Yek ji wan gotinan wijdan bû û ya din jî rewist bû. Bi vê re jî, li gor van herdû pîvanan kevneşopîyên destûrî hatibûbûn, çêkirin. Xalên jîyanê hatibûbûn kifşkirin. Kevneşopyeka malbatê, bi awayekî destûrî ku hatî nivîsandî û hertimî di êqil û hiş û bîrê de dihat girtin, hatibû afirandin û binirxandin. ..

Jîyane Medîyanyîyan, bi hemû awa û nirxdarîyên xwe yên ku hebûn re li gor van pîvanan û kevneşopîyên wê bi awa û şamal bû. Di jîyanê de di awayê jîyane Medîyayîyan, sazûmanaka pirr mazin ya bi vî rengî hebû. Medîyayîyan, di jîyane xwe de bisazûman bûn. Di tevgerên xwe de rastbûn.

Di jîyane wan de zarokên jî, bi hev re di hevaltîyeka wan ya bi hev re hebû. Bi hev re di temenê jîyandina zaroktiyeka xwe de dijîn. Zarokên wan, di lîstikên xwe yên bi hev re de bi hev re dileyistin. ..

Li qasrê, ew demek bû ku key li qasrê, di nav şêwirmendên xwe de diçû û dihat. Hin bûyarên ku li welêt rûda bûbûn hebûn. Li ser wan diaxiftin. Ji Anşanê û wanderan, ew rewşên ku dibûn hebûn. Aqamanîşî, li wir dijîn. Ew jî, weke xanadenedekê bûn. Ji çend êlan pêk dihat. Lê ew jî, her yekê li derekê bû. Ne bi hev re bûn. Li qasrê, çûnûhatin li ser wê diêqil de dibû.

Li qasrê, şêwirmendên key Qiyakser, ji her derî û deverî karibûn ku agahiyê bigirin. Her timî û li herderî agahîya wan dibû. Her agahiyên ku digirtin û di destên wan de jî bûn, wê di civate xwe ya ku lê li hevdu

dirûniştîn de wê bihanîyan li ser ziman û li ser biaxiftan. Di wê heyemê de ya ku wan di nav xwe de dikir de jî, ew bû.

Di jîyane wan de jî, di wê heyemê û demê de, zarok jî, li navendê ji xwe re bileyistik di leyistin. Zarokan, ji xwe re bi hev re lîstika key dileyistin. Her komeka zarokan ji xwe re cihê xwe kifşkiribû û bi hev re dileyistin. Zarokan di nava xwe de kî wê bê key ji wan re ew kifş kiribûn. Piştî ku wan di nava xwe de ku kî wê bê kî hat kifşkirin, êdî bidest liyîstina lîstika xwe dikin. Di liyistikê, zarokek bi navê Kîrûs derdikeve li pêş. Ew dibê key li ser serê zarokên din yên li wir bi hev re dileyistin. Zarokan, di nava xwe de sazûmanaka mazin ya pirr xweşik çêkiribû. Kî wê çî kiriba, hemû jî, hatibû bû kifşkirin. Kî wê li cem key bê û şêwirmend jî bê, kifş bû. Di wê demê û heyemê de, piştî ku zarokan bi sazûmaka ku ew hemû wê di liyistika xwe de bi hev re biliyizin ku xwe di liyisktika xwe de bicih û wasif kirin, êdî piştê bidest liyîstina lîstikê xwe kirin. Piştê, ew bi hev re êdî dileyizin. Ku liyistika wan hinekî didmomê, piştê zarokek ji wan ku navê wî Kurmanî bû, li ber keyê xwe yê di liyistikê de ne li gor lîstikê dileyizê û lîstikê weke ku hinekî xira dike. Piştî ku ew zarok, willo hinekî liyistikê xira dike, êdî piştê keyê wan jî yê ku wan di nava xwe de naqandî, tê û li cem disekinê û bidest lêdana li wî dike. Zarokna din jî, bi ber zaroyê ji destê zaroyê ku destê zaroyê ku weke key hatibû naqadîn yê key û yê ne key yê ku lêdan dixwar tèn ku alî yê ku lêdan dixwar bikin. Di wê heyemê de, zarok hemû jî, yên ku li wir bi hev re dileyistin, dibina du kom. Lê zarokê ku lêdan xwaribû, laşê wî pirr êşaha bû. Ser û devê wî bi xwûn bûbû. Piştî ku dê û bav jî, tèn wir û li rewşa zaroyan dinerin, êdî ew jî, li zaroyên xwe xwedî derdikevin, û dikin ku bi hev re şer bikin. Dikin ku lev bixin. Di wê heyemê de, hinek mirovên ku li wir bûn ku ne dixwestin ku şer û pevçûn di nava wan de derkeve, di cih de agahîyê didina parazvanê qasrê ku were û wan jevkê û pirsgirêka di nava wan de ku bi levxistina zaroyên wan re bi wan re dest pê kirîya çareser bikin. Ku parazvan tèn, pêşî dikin ku wê pirsgirêka di nava wan de li cihê bûyarê çareser bikin. Lê bavê zaroyê ku lêdan xwarî, pirr dilê wî bi kurê wî û lêdana lê êşaha ya, êdî ew jî, ji parazvana dixwezê ku wî zaroyê ku li kurê wî xistî bi wî rengî, ceza bikin. Lê parazvan, wî maffî û karî di wê heyemê de di xwe de nabînin û êdî wan mirov û zaroyên wan hemûyan didina rex xwe û wan dibina qasrê. Ku parazvan, wan ténina qasrê, êdî wan derdixina ber key ku key pirsgirêka di nava wan de çareser bike û aşîtiya di nava wan de çê bike. Ku parazvan, wan ténin û derdixina ber key, êdî key jî, wan dihilde

berxwe û êdî ji wan dipirsê ku ka pirsgirêk ji ber çi derketîya. Lê key, pêşî ji bava dipirsê. Bav jî, rewşê ji key re ténina ser ziman. Key, li wan dihisêne. Bi hisandina li wan ya key re, êdî key rewşê fahm dike. Lê key, piştî ku li dê û bavan hisand, êdî herdû zaroyên ku lexistina jî dihildê li ber xwe û ji wan dipirsê ku ka çima wan levxistîya. Zarok jî, ji key re dibêjin ku ew lîstika key leyistin. Key, ji wan dipirsê ku ka liyistika key çawa ya. Ew jî, ji key reva dikin ku ka liyistik çawa ya û çawa tê leyistin.

Key, piştî ku ew jî, ji wan bihîst, êdî li kurikê ku li yê hevalê xwe yê lîyistikê xistiya dizîvirê û jêre dibêje ku ka wî çima li hevalê xwe xistîya. Kurik, bersivaka ku pîrr ji xwe maztir û ku herkesekê li wir bi gotina xwe re ji xwe amcêmayî dihêlê didê key. Ew gotin ev bû.”Ma, ne ti jî key î. Ti sazûmana vir çêdike. Herkesekê li wir, li gor gotina divêt ku tevbigerihe. Lê ku yekî ku li berdestê tê bê, ku ti tişteki jêre bêje bike û ew jî bîra tê neke û weke te û gotina te nekê, ma ti jî lénaxê? Ez jîm key bûm û min li gorî keyitiya xwe kir. Ma, di vê de çi acêbmayîn heya?” Ku key ev gotin û pirsin, ji kurik bihîst, hinekî di cihê xwe de ma acêmayî. Pîrr jî, şaş û mat ma. Ev bersiv, ne bersiva ku wê mirovekî ku ji rêzê wê bide ba. Nexwe, ku vî zaroyî, ev bersiv da, ne zaroyekî ji rêzê ya.

Key hinekî di serê xwe de hizir kir û ev hizir hatina serî wî. Di wê heyemê de, di wê dema hizirkirinê de, ew zaroka keça wî hat bîra wî. Dema ku ew hat bîra wî, êdî key di cih de berê xwe da Harpagos lê nerî. Li nava çavên wî nerî.

Key, piştî ku li Harpagos nerî, êdî Harpagos jî lê nerî. Harpagos, bi nerîneka ku weke ku yekî ku tişteki kiribê û tišta were zanîn li key nerî. Di wê demê de bi wê gotina wî zaroyî re, zanak çûbû bû ber dilê key. Lê key, hê di wê zana xwe de ne biêmin bû. Lê zana ku çûbû bû ber dilê wî jî, pîrr xort bû.

Piştî, ku demek têve çû, êdî key, Harpagos bi tenê hilde ber xwe di wê heyemê de û jê pirsî ku wî çi wê zaroka ku wî radestî wî kiribû kir. Harpagos pêşî, ma sekinî. Di wê heyemê de, hê ku ti gotin weke bersivê ji nav lêvên Harpagos ji key re derneketin, key careka din axift û weha ji Harpagos re got, “ji min re rastiyê bibêje, nexwe ezê serê bidim lêxistin, a nahaka”. Key, dema ku ew gotin got, weke ku hinekî bi dilper û bihêrs jî bû. Wîlo bi wî rengî li Harpagos û li nava çavên wî dinerî.

Harpagos, ku hinekî ma sekinî, êdî piştî, rastî çi bû ji key re dihêne ser ziman û dibêje ku “min ew zaro ne kuşt, dema ku ew ez çûma çolê ku wî bikujim, ez rastî şîvanekê bi navê Mehrdad hatim û min zaro da wî.” Ku Harpagos ev gotin ji key re got, êdî bahse zaroka şîvan ya mîrî ya ku

hanîbû û kiribû pêça keça wî de jî kir. Piştîre bahse xwûna bi pêçekê bû jî kir. Harpagos, got ku “ez dema ku di rê de dihatim ku werima qasrê, min dît ku wa malek wa ji xwe sawalek gurandîya, min ji xwûna wê sawalê li pêçekê da û ji ter hanî.” Key, dema ku wê gotinê wilo ji devê Harpagos dibihîzê, êdî ji hersê di dilê xwe de, rûyê wê sor dibe. Ku di wê heyemê de, bi wan avirên xwe yên ku bi wan li Harpagos dinerî, ku wî bi heman aviran li hin latna mazin yî kevîrî binerîyana, wê ew lat bi hêza wê avirê, wê biqalişîya, hingî key bihêrs û jidahî li Harpagos dinerî.

Piştî ku key wilo ji Harpagos bihîst, êdî key bixwe fahm kir ku ew zaro, ew zarokê, ku wî fermana serê wî dabû bû. Êdî key, ev yek, di wê heyemê de di cih de fahm kiribû. Key, piştî ku ev yek fahm kir û ji gotinên ku ji Harpagos jî bihîst piştîrast kir, êdî bi awayekî bi hêrs di cihê xwe de ma sekinî. Bavê zarok, Mehrdad jî, piştîre ne bi gelekî re rewşê dibihîzê. Ew jî, dilê wî bi kurê wî ve bû. Piştî wê zarokê re, çar zaroyên wî yên din jî çêbû bûn. Lê her çar jî keç bûn. Tenê kurek jî jê re ne bû bû. Di wê heyemê de, êdî dew ji rewşê û nirxandina wê diberdê. Piştîre, êdî malbat jî diçina malên xwe. Lê dema ku ew diçina malên xwe êdî bavê kurik yê binavê kîrûs, jê re dibêje ku emê ji vir herin. Dema ku ew bavê wî jê re wilo dibêje, êdî ew jî, rewşê ji Kîrûs nabêje ku Harpagos, ew rojeka ku ew şivan bû de hanîbû dabû bû wî. Lê dibêje ku key, fermana serê me daya. Key di wê heyemê de, bi hizirkirina di serê xwe de mijul bû. Di wê heyemê de, şêwirmendên wî jî li cem wî bûn. Şêwirmendekî wî yê bi navê Şîrhad hebû. Ew jî, mirovekî ku navserî xwe bû. Lê ew, yekî ku pir biazwer jî bû. Hertimî dikir û dixwest ku bikeve çavên key de. Harpagos jî, hertimî li cem key bû. Ew, pîrr caran jî, ku ne bigotina xwe ya ku ji dev jî ba, binerîna xwe, ew nexweşîya dilê xwe ya ji wî dabû bû li der. Di dema ku key û Harpagos bi hev re diaxiftin, bê ka çawa bû, axiftinên wan dibihîzê. Ki dibihîzê jî, êdî piştîre diçê cem key û dike ku hin aqilna bide key. Lê ne bi gotinên rastûrast, bi hin gotinna wê meseleyê jî di xwe de diveşêrin û dihîninina ser ziman, bi key re diaxivê. Ku bi key re diaxivê, êdî key jî fahm dike ku ew êdî heya wî ji wê rewşa di nava wî Harpagos de heya. Piştî ku key ji axiftinên wî fahm dike ku ew êdî rewşê dizanê, êdî key bixwe ji wî re dibêje ku “bi min re rastûrat bipeyive û ya rast ya di serê xwe de ji min re bêne ser ziman”. Şîrhad jî, piştîre ji key re dibêje ku “keyê min, berdêla ne bicih hanîna fermana te, bila ji Harpagos jî mazin bê. Wî, fermana te bicih ne hanî. Berdêla wê bila yek ji xwûna wî bê”. Ku şêwirmend wilo dbêje, êdî key hinekî di hizirê. Lê di wê demê de hingî bi hêrsa, aqilê wî naçê ser tiştêkî û na

hizirê jî. Piştire, key jî ji wî şêwirmendê xwe re dibêje “bila wilo bê” û dimêne sekinî di cihê xwe de. Lê şêwirmend, piştire ji key re dibêje ku bi dev min ve berde û bihêla ku ez bikim, û wê tiştta ku were serê Harpagos bênima serê wî, di berdêla wê de”. Key dibêje bila û êdî dimêne sekinî. Lê di xihê xwe de key, weke ku difûrê, hingî bi hêrsa.

Şîrhad, bi vî rengî, ji key re dibêje û jê dixwezê ku weke wî bike. Key bi wê hêrsa xwe bêî ku bihizirê, dibêje “bila, wilo bê kirin” û dimêne sekinî. Key gotibû “bila, wilo bê kirin”. Lê key di wê demê de bi wê hêrsa xwe ya ku ew têde bû, ne hiizrî bû û gotina xwe ji devê xwe gotibû. Ew cara yekemin bû ku key bêî ku li ser bihizirê gotinak gotibû. Gelo, wê vêca, wê ancama wê çawa bûba û çi bûba? Ew jî, wê bêgûman hatiba dîtî. Ti carî, ti gotinên key, di jîyanê de bêancam mayîn nema bûn. Wê vê carê jî, gotina wî biancam bûba. Lê ka wê çi ancama wê, derketiba li holê, Ew jî, hê ne dihat zanîna. Gelo çi di serê Şîrhad de hebû? Mirovek, ku wilo û bi wî rengî şîretna li key bike bi zanebûna xwe re, ne biderfet ku ti tiştêk di serê wî de nebû. Di serê wî de, muhaqqak tiştta ku ew lê û pê hizirî bû hebû. Lê wî, ya serê xwe di wê demê de ji key re hê ne gotibû. Key, bi wê xwe winda kirina di nava wê hêrsa xwe de, ji wî ne pirsî bû. Rewşaka bi vî rengî hem bi key re û hem jî bi yê li dora ku bi wî re diaxiftin re hebû.

Piştî ku demek têve çû, êdî Şîrhad ji wir derket û çû, vêca ka wê çi kiriba. Ne dihat zanîn. Lê piştî ku ew çû jî, key di cihê xwe de ma sekinî. Ew di wê demê de weke ku di hizirî. Lê ew di di xwe de, bi wê hêrsa wî re *kuf û kufa* wî bû. Bi wê kuf û kufa wî re, demek wî buhurandibû. Piştî ku Şîrhad derket, êdî bi ser derketina wî re demek buhurt. Lê piştire ku demeka wilo zêde têve neçû, dîsa ew hat hundurê li cihê ku key lê sekinî bû. Dema ku ew heta wir, êdî wî dît ku wa key hê li wir a, hê di xwe de di serê xwe de diçê û tê. Lê di wê dema ku Şîrhad hat hundur de, êdî carek de bi rêz sileva xwe da key û ji key re weha got”, Keyê min, bila demek bi ser rewşê ve herê û piştire, weke ku ti tiştêk nebûyî, Harpagos ku bi te re wê û bi hev re şivê bixwûn.” Ku Şîrhad, wilo ji key re got, êdî key bêî ku derfetê bidiyê de ku ew axiftina bidomêne, key mafê axiftinê girt û jê pirsî ku ka çima û ji ber çi. Ku key wilo bigotin pirsî, êdî Şîrhad weha ji key re got, “ezê bi fermana te, tiştêkê ku ti kesekî heta nahaka ne hanî serê ti kesekî, ezê bênima serê wî”. Ku wî wilo got, Êdî key carek din jê pirsî ku ka ew tişt çiya, Piştire Şîrhad, weha got, “ezê ezê goştê kurê wî di sofraya xwarinê de bi wî bidima xwarin, da qana ew wê êşê bi wê êşa ku bi hêrskirina we re kirî dilê we de ti carî ji bîr nekê.” Key, di

wê heyemê de ku bi dilê xwe ji wê yekê û kirinê re gotiba na jî, ji ber wê hêrsa wî ya di dilê wî de di wê heyemê de, deng jê derneket. Tenê bédeng ma. Ew bédengbûna key, ji Şîrhad re, weke fermanaka kirina wê hizra di serê wî de lê hat. Wî jî, wilo fahm kir. Piştire Şîrhad diçê û kurê Harpagos, yê bi navê Şîyraz dixwezê cem xwe û dema ku ew kurê wî tê cem wî jî, êdî kurê wî dide girtin û wî li wir dikujê. Lê ew bi kuştina wî re bi sînor namêne. Piştire ji mirovên ku hertimî di karmendîya key de bûn bi wan, goştê laşê kurê Harpagos dide kelandin û didêne ser sofra ku wê herê ber wî. Lê şîrhad, piştî ku ev kirin kîrîya, êdî piştire heya key jî bi pê dixê. Key, bixwe jî, li ber wê kirina Şîrhad, acêbmayî û şaş û mat dimêne. Lê Key, dîsa di wê demê de bi wê hêrsa xwe tevdigeriyê. Ku bi wê hêrsa xwe tevdigerihê, êdî ti deng jê dernekeve. Hêrs, çavê aqil û mejiyê mirov kor dike. Gîyane zanebûnê ya mirov re, bi hebûna wê ya mirov re ji holê dirakê. Di wê demê de, ya key ji ji holê rakiribû. Key, êdî çavên wî ti rastî ne didît. Ew, di wê heyemê de dilê wê hêrsa di dilê xwe de bû.

Mirovek, ku key bê û wilo mazin bê, ew defet û maf heya ku bibe dilê hêrsa xwe di her heyemê de? Di çi rewşê de, me ne ew bû ku key ya rast bigota û bihaniya ser ziman? Belê”. Vêca, di wê demê de, çima ew ne dibû. Li ber wê kirina Şîrhad, çima bédeng mabû bû? Yekî ku kirina xirab, ku heya wî jê hebe, ku bêden bimêne, ew hevkar û hevalbendê wê kirina xirab a. Mirov, ji ber ku bûya mirov û aqil ketîya serê wî de û bi jîr û bîr bûya, êdî mafê wî yê li ber bêmafiya ku ji wî bixwe jî bê, yê bédengbûnê nîn a. Lê di wê heyemê de, ev hizra ku pîrr caran li ber di civata wî bixwe de jî hatibû ser ziman, weke ku ji bîr kiribû. Pêdivîya wê ne dihanî li cih. ..

Di wê demê de, piştî ku ew hemû bûbû bûn, êdî key bi gotina Şîrhad kir û herê kir bi hizra xwe re, û bakira Harpagos ku bi hev re li ser sofrê xwarinê bixwûn. Harpagos, ne got na û hat û wan jî bi hev re xwarina xwe ya şîvê xwarin. Piştî ku Harpagos hat û li cem wî li dîwana wî rûnişt jî, hê jî, key di bin mijgulên çavên xwe de lê bi hêrs dinerî. Harpagos jî, ew rewşa bi wî re ya bihêrs dîtibû û fahm kiribû. Lê wî, weke ku nedîtî û ne fahmkirî tevgerîya.

Piştire ne bi gelekî re xwarina hat ber wan û wan xwarina xwe jî xwar. Şîrhad, di wê demê de li cem key rûniştî bû. Wî, bi her kirina xwe ya ku dikir di wê heyemê de, dikir û di xwest ku xwe bike çavên key de. Key, ma gelo ev yek ne di dît? Ku wî ew di dîtiba jî, ew dîtina xwe di nava bédengîya xwe de veşartibû bû.

Piştî ku xwarina wan hat ber wan û wan jî, xwarina xwe xwar û pêde, êdî ku deme ku wê xwarina wan ji ber wan biheta rakirin, key ew rakirin da sekinandin û li Harpagos, zîvirî û jê pirsî ku “ma te têr xwarin xwar”. Dema ku key jê pirsî ku ma te têr xwarin xwar, êdî piştî de cih de Harpagos jî bersiv da key û jê re got “herê keyê min, min têr xwar, bila sofra te dayimî bê”. Ku wî wilo got, êdî key ji wî re got, “xwarina ku te nahaka li ser sofrê xwar, ya kurê te bû. Te kurê xwe xwar”. Dema ku key wilo got, êdî Harpagos, weke ku avaka sar bi ser wî re were û birjihê lê hat. Lê tevî wê şaşmayîn jî, Harpagos ji key pirsî ku ma ka “çawa, min kurê xwe xwar.” Ku wî wilo pirsî, bideng dayinê, qatên laşên din yên kurê wî, weke ser, ling û dest ku di destê parzvanekî de na, hat û ket hundur de. Ku Harpagos, serê kurê xwe dît, êdî wî ew nas kir. Di wê demê de êşeka wilo mazin ket dilê wî de ku ew êş ne ketî dilê ti kesekî de.

Piştî wê dîtinê re, êdî Harpagos, li key zîvirî û jê re got, “keyê min, ez zanim ku ev ne aqilê te ya ku te ev kirîya. Ez zanim ku kê ev kirîya û ev kirin bi te daya herê kirin. Lê dîsa tişte ku ez bêjim ev a, min li ber te ne û gotina te û soza te ne başiyak kir û hisandinek kir, di berdêla wê de jî, we ev hanî serê min. Êdî ti tişteki ku em deynî hevdû mana nema, Ma ne wilo ya?”

Ku harpagos wilo got, êdî key jî got herê ev wilo û ma sekinî. Lê piştî wê axiftina Harpagos re, key bixwe jî li ser wê rewşê hizirî û weke ku ew rewş ne baş dît, di xwe de ma sekinî. Di wê heyemê de bala Harpagos çû bi ser Şîrhad de. Lê Şîrhad, çend ku heta wê demê çavên wî li ser Harpagos jê bûn, dema ku çavên Harpagos çûna ser wî, wî çavên xwe ji ser Harpagos birina ser der û tişteki din.

Key, di wê demê de, tevî ku weke mirovekî pirr bizane jî bû, weke mirovekî şevakorî lê hatibû. Lê ji serê wê rewşê heta dawiya wê, ku key ew herê jî ne kiriba, li ber bêdeng mabû. Bi wê dengmayîna wî re, êdî wilo hat herê kirin ku wî ew rewş herê kirîya û li gor wî ya.

Lê di wê heyemê de Harpagos, di hundurê xwe de bi êşeka pirr mazin sekinî. Di hundurê xwe de biagir bû. Lê wî, wilo fikir ku ew wê êşa xwe nede nişandin. Harpagos, di wê demê de êdî zêde nema û ji wir kir ku rabê û herê. Lê ti bertekên wilo zêde yên bihêz nedana nişandin. Harpagos, ku rabû û çû, li aliyê dervê yê dêrî sekinî û her weha bi dengê bilind ji xwe re axift. ”Te, tişteki wilo hanî serê min û di dinyê de heta vê demê ti kesekî ne hanî serê ti kesekî. Te, êşeka wilo mazin kira dilê min de, ezî ezê êşea wilo mazin bikima dilê te de. Ev bi aqilê kê jî

hatibê kirin, wê tevî wan, ti jî weke keyê Medîya bi tola wê bide min.”. Harpagos, wilo got û ji wir çû û derket. Lê ya ku wî gotibû, ji wî re bû. Dema ku wî wilo ew axiftin kiribû, hingî, li dora wî ti mirov nebin. Ti kesekî, dengê wî ne kiribû. Wî, wilo zan dikir. Lê bi wê dil êşe, ma ku yekî ji dûrî wî jî dengê wî bihîstibê jî, wê çawa bizanîyana?

Harpagos, bi wê êşa ku ketibû dilê wî de li wir, ji wir bêl ku ew carekê jî li şûn xwe binerê ji wir derket û çû. Li qasrê jî key, piştî wê rewşê re ketibû hinekî hizirkirinê de. Ew jî bi awayekî bihazn dihizirî. Wî jî, weke ku ew rewş rast ne di dît. Lê çawa li we bêdeng mabû heta ku hatibû kirin, ew piştê li ser wê jî ketibû hizran de. Piştî ku demeka dirêj hizirî bû, êdî bi rûyekî bi hazn, li şêwirmendê xwe Şîrhad zîvirî bû û weha jê re gotibû ”ev tiştê ku te kir û min jî da kirin, ne bi mirovatî bû. Zilm bû, bêmirovatî bû. Ti çawa wê hizirî û ez jî çawa dema ku tê kir li gorî tevgerîyam. Ez wê jî, dikim ku fahm bikim.”. Key wilo got û ma sekinî. Piştê êdî ji Şîrhad re gotibû, ku ”êdî ji naha û pê de, ti ne şêwirmendî ji min re û tê şîretan nedê ti kesekî jî ..” Key wilo got û piştê ma sekinî. Piştî ku key li ser wê kirin û rewşê hizirî bû dilê wî jî êsheha bû. Kure wî, Şîraz, di dema ku ew çûbûbûna şerê li Lîdya de, wî jî li cem key cih girtibû û çûbû şer. Key piştê, ew rewş jî hanîbû berçavên xwe. Êdî ew tişt ji wî re ne tenê xirab û ne baş hat, dilê wî jî êşand.

Ew gotinên ku di wê heyemê de bi vî rengî ji devê key derdikevin, digihina guhên harpagos. Lê êdî ma wê çi ew kurê Harpagos wê bişûn ve bihanîyana? Wan gotinan wê bi şûn ve bihanîyana? Na. Wê, ne hanîyaban.

Harpagos, ne mirovekî ku ji rêzê bû. Ew weke keyekî bû. Di hin rewşna de biqasî key bandûra wî hebû. Pîrr êlên Medî, bi gotina wî, wê heta ferdê xwe yê dawiyê çûban mirinê. Hê ji dema bavê key ve, ew li qasrê bû û bûbû bû şêwirmend.

-----o0o-----

Ji w dema ku êdî bavê Kirûs, key ew hildabûbûna berxwe û bi wan re axiftibû û êdî piştê, ew li wir nema bû. Wî Kirûs biribû û çûbû bû ta herêma Anşanê, Li wir pîrr êlên aqamanîşî hebû. Lê her yekê biserê xwe bû. Di nava wan de ya ku herî mazin û bihêz jî xanada aqamanîşîyan(’Axamanîşîyan’ jî digotin di nav kurdan de) bû. Lê ew jî, ne xwediyê ti hêzeka wilo mazin bû. Kirûs, weke zaroyekî ku bi jîr û azwer bû. Wilo jî, dihat ser ziman. Wî, zaroktiya xwe piştî ku li Medîya li navenda wê buhurand, êdî ji ber vê bûyara ku keyê Medî fermana serî wî, ku hê ku ew zarokbû ku dabû, êdî ravibûn. Herêma Anşanê, di bin

serdestîya malbate Aqamanîşîyan de. Navê Aqamanîşîyan bixwe jî, ji navê malbatê bû. Ji wê dihat. Malbate Aqamanîşîyan, di wê demê de, xwediyê serok û rêvebirekî ku wî navê ji wê navê malbate xwe girtî Aqamanîş bû. Dema ku Kîrûs hanîn li wir, êdî li wir ma. Demeka pir dirêj li wir dijî û pêş dikeve. Lê aqamanîşî, ne xwediyê rêveberîyeka ku li ser temenê xwe rûniştî bû. Medîyan di nava xwe de rêveberîyeka pirr pêşketî ava kiribûn. Ji pêşketina jîyane xwe re hemû tiştî hizirî bûn û kiribûn. Heta ku mirov divêt ku bibêje, pereyên wereqa, yên ku di jîyane xwe de ji bo kirîn û firotîn bikar dihanîn jî, çêkiribûn. Key, ew çêkiribûn û sûretê xwe jî, danîbû ser. Di wê dema xwe ya biçûk de ya ku Kirûs li wir mabû, ew tişt hemû fêrbûbû. Wê, ew jîyane wî ya pirr kin ya ku wî Aqbatanê, fêr bûbû, wê piştî, ji wî re bê temenê hizirkirinê û wê ew, wan dîtînen xwe ji xwe re mînaq bigirê.

De ne, dihê gotin ku “zaro, heta 7 salîya xwe, çi fêr bibe, wê fêr bibe, êdî ji wir pê de ku mazin bû, wê ji ser wê mazinbûna xwe ya ku heta 7 salîya xwe jîya ya, wê mazin bibe”. Ev gotinaka Medîyayîyan bû. Mirov li gor vê gotinê bihizirê û bêne ser ziman, divêt ku mirov bibêje ku Kîrûs, tiştî ku wê hilda xwe û pê mazin bûba, hilda bû. Ev yek, rast bû.

Kîrûs, dema ku ew tê birin li wê herêmê, heya Harpagos jê heya. Harpagos, di wê dema ku ew hatîya şandin de, êdî bidizî, li dûv wî û yên ku pêre çûna hin mirovna dide ser rê û dişene ku herîn û ji keyê seerokê male Aqamanîşîyan ku li wî zarokî bi bahayê can û malên xwe lê xwedî derbikevin. Piştî ku Kîrûs û yên pêre ku gihiştibûbûna wir, êdî ne bi gelekî re, ew mirovên ku Harpagos jî, şandibûn, tên û digihijina wir û li keyê aqamanîşî dirûnihin û jê re gotina Harpagos tînina ser ziman. Heta wê demê de jî, heya ti kesekî ji tiştî ku hatîya serê Kurê Harpagos nîn a. Ew di dilê keyê Medî û Harpagos de mabû bû. Lê dem buhurt û bi demê re hemû tişt derdiketina li holê. Dem, ti carî, ti tiştî di nava xwe veşartî nahêlê. Hertimî, wê derdixê li holê. Wê ev jî derketiba li holê. Wê hatiba zanîn. Dema ku hat zanîn jî, êdî wê herkesekî bi heybetekê bahs jê bikira. Key Qiyakser, piştî wê rewşê de, pirr bi êş bû bû. Dem ku têve çûbû bû, wê rewşê li dilê wî dabû bû. Wî, ew ji xwe re di xwe de ne dikarî ku bida herê kiriin. Key Qiyakser, êdî ew jî pirr kal bûbû û ne dikarî ku bimeşînan. Bi nexweşîyekê ketibû û ketibû nava nivînan de. Êdî li Medîya rojên Keyê mazin dihatina hasibandin. Wê piştî wî re Astîyag bi heta li dewşê.

Li Anşanê jî, li qasrê wê, ew zaroyê ku hatibû wir, di nava pîr û kalên wan de dihat axiftin. Ma ku ew zarokê wilo jîr, ku ne ji maleka mazin ya

ji tuxmê key ba, key dibû. Herkesekî, hê di destpêkê de ev rewş li ser wê bidest hizirandinê kiribûn. Lê peyamnêrên harpagos jî, piştî ku hatibûbûna bihîstin ku hatina wir û ji keyê Aqamanîşî re gotina pîrr baş wî zaroyî bi parzê. Ji vê bihîstinê, êdî herkesekî qinyat pê hanî bû ku ew zaro, zaroyekî ji male key a. Wilo dihat ser ziman.

Ji Qasra Medîya jî, piştî ku demeka wilo zêde têve neçûbû bû, êdî agahîya çûna ber dilovanîya ya keyê Medî hatibû û gihiştibû. Piştî ku keyê Medî key Qiyakser, çû ber dilovanîya xwe, êdî herkesekî bidest hizirandina li deme ku wê pişt wî re were kir. Herkesekî mereq dikir ku ka wî çi bûba û wê çawa bûba. Di serê herkesekî de hizirna ku di 'hatina zanîn hebûn. Minaq, dihat zanîn ku wî key cihê wî nema ba vela. Wê Astîyag biheta li cihê wî. Ji xwe, ne di wê demê de, hê bi deh salan piştî jî, ev rastî dihat zanîn. Medîya, welatekî weke wê mazin, keyê nû yê ku biheta ser serê wê, wê karîba ku wê parastiba û aramîya nava wê bida domandin? Ev jî, weke pîrseka ku di serê herkesekî de bû. Lê bersiva wê pîrsê jî, wê bi demê re bihat dayîn. Di wê demê de, wê ew bersiv ji wê pîrsê re ne hatiba girtin. Lê yên ku Astîyag dîtibûn, ji mêrenî û zanebûna wî, pîrr bahs dikirin. Li Medîya, li navende wê li paytaxe wê li Aqbatanê, li wê pîrrtûkxaneyê wê, bi hezaran zane û aqilmendên demê çûbû bûn û ew dîtibû bûn.

Haçiyê ku dihat wir jî, diçû û li key jî û li dîwana wî jî dirûnişt û ew di dît û lê jî dihisand. Ev jî, hebû. Di wê demê de, piştî ku keyê Mazin çûbû bû ber dilovanîya xwe, êdî pîrr rewşên ku ne dîyar hin bi hin rûdabû bûn. Minaq, hin herêman wan yên ku ew lê serwer bûn, rastî hin hêrîşna hov hatibûn. Lê herêman, bê ku hêzek ji herêmekê din herê aliyê wan, wan karîbû ku xwe bi parzênin. Ew hêrîş hemû bi şûn ve dabû bûn. Piştî wê demê re, ku êdî Astîyag hat û bû key, êdî hin bi hin Astîyag li keytiyê germ bû û hêza xwe di keytiya xwe dide nîşandin. Çend ku ew di keytiyê de germ bû bû, bêhtir, bi rehetî û bihêz tevgerîya bû. Di nava Medîyayîyan de, çend ku ti carî mafê kur nebû ku li ber bavê wî û bêjiyê de ku ew riya te şaşa jî, Astîyag, di wê rewşa kuştina kurê Harpagos de, ew çûbû bû ber bavê xwe û ew jêre gotibû. Di aslê xwe de li gotê kevneşopîya Medîyalîyan, ew gotina wî ya li ber bavê wî, ku çend ku ew kirin ne rast jî ba, wilqasî jî, wilo li ber bavê xwe sekin in û gotin jê re gotin û gotina wî te ne rast kir jî xelat bû û xelat di hat dîtin. Weke bê hûrmetî û bêrezekeya pîrr mazin dihat dîtin.

Astîyag, ev yek kiribû. Lê Astîyag, di wî demê de di dema ku ew gotin wilo ji bavê xwe re gotibû jî ti kesekî jê re ti tiştê ne gotibû. Ku

zaroyekê li ber bavê gotinek bigota bi wî rengî û ku ew rast jî ba, wê mirovekî ku nawserî xwe yê kal, wê çûba û li ber bisekinîya û weha jê re bigota,”Çend ku gotina te rast jî bê, ne ew bavê tê ya”. Bi vê gotinê re, wê bi bîrê biheta xistin ku ew rêz û hûrmetê ji mazinên xwe re bigirê. Lê di wê demê de ti kal ne çûbû bûn û ev gotin ji Astîyag re ne gotibûn. Di dema ku ev gotin dihat gotin de, ti farqî ne dihat xistina li nav de ku ti kurê key î û an jî yekî pirr mazin î. Ti farqîtî û cudatî, di wî de nebû.

Key Astîyag, ji ber ku wî xwe dabûbû herê kirin bi dora xwe û mazinê xwe, êdî ti kesekî ev gotin jê re ne gotibû. Wî, xwe bi zanebûn û aqilî û jîrîya xwe re xwe dabû bû herê kirin bi wan. Bi vê yekê, êdî ew jî, ji ber ku ew jê û ji zanebûna wî ya di serê wî de pirr bi êmin bûn, êdî ti tiştê jê re ne gotibûn. Bi wê re, divêt ku mirov bibêje ku bi demê re ne rêz ku jê re dihat nîşandin de di kêmeyî bû bû û ne jî, piştê jê dûrketin jî bû bû. Hê, di wê dema wî de, hinek kalna rastûrast ji bavê wî re gotibûn ku “ev kurê te Astiyag, wê di kirina xwe ya li ber mirovan de wê wekhev bê. Wê aramiyê biparezê. Wê li gor rastiye tevbigirihê. Wê ji qanciyê dûrnekeve. Wê cihê te vala nehêlê. Key bavê wî, hê ku ew li jîyanê bû, di derbarê wî de ev gotin ji kal û şewirmendên li dora xwe ew gotin bihîstibû bû. Î ro jî, ew mirovê ku wilo bahs jê dihat kirin, hatibû ser taxt û li ser taxt dirûnişt. Wê dema wî çawa ba, ew jî, wê bi demê re bi heta dîtin.

Kîrûs jî, li qasre Aqamanîşyan, mazibû bû. Li wê herêmê, êdî ew bi nav bû bû. Li herêmê, êdî hin bi hin bahse wî dikirin. Lê di wê demê de, tiştêkî din jî dibe, ew jî, ew bû ku piştî ku keyê Aqamanîşî yê ku ew lê hatibû radestkirin çûbû bû ber dilovaniya xwe û Kîrûs, bi jîr û jîrektîya xw re çûbû û li cihê wî rûniştibû bû. ...

Kîrûs, li cihê ku key lê dirûnişt lê rûniştibû. Yekî jî ew ji wir ne hanî bû xwere ji taxt. Bi wê rewşê re, weke ku ew rûniştîna wî ya li taxt hatibû herê kirin. Lê yekî ku wê bûba key piştî keyê aqamanîşî re ew yek ti carî herê ne kiribû. Ew jî, kurê key Dar bû. Bi teybet jî, her kesekî li wî weke key dinerî. Lê ne ew rûniştibû li taxt di dema piştî bavê xwe de. Ev yek, wê bûba sedema pirr nîqaşan jî. Lê ji qasre Medîya yekî ku piştgirî jî dida wî hebû. Ew jî, Harpagos bû. Harpagos, ne yekî ku hesan bû. Ku navê wî diheta li holê, herkesekî lingên xwe bi bin xwe lev dide li hevdu û li ser dirûnişt. Yekî ku li ber wî mirovî rabûba û bûba berember nebû. Keyê Medî yê ku piştî mirina bavê xwe re ku hatibû ser taxt key Astîyag jî, beremberî ne dihat dîtin.

Bi vê yekê, Kîrûs, destpêka xwe yapêşî li rûniştîna taxt dike. Ew, weke yekî mazin lê dihat nerîn êdî Piştî ku keyê xanadana Aqamanîşî mir

û ku êdî çilê wî jî derket, êdî ew cihê ku kîrûs di wê heyemê de lê rûniştîbû, weke ku jêre mabû bû. Piştre, ku çilê key derketibû, êdî di wê heyemê de ku li herêma Anşanê çend êl û aşîr hebûn. Bi navê key, Kîrûs ji wan re agahîyê dişene ku serokên wan werin û li wî bicivin. Piştî ku Kîrûs bi şewirmendên keyê berê yê ku li taxt bû, ku xwe bi wan jî dabû bû herê kirin, êdî ew weke key hatibû, naskirin. Lê dar, kurê key bixwe, ti carî, wî ev yek herê nekir. Li cem wî jî, pirr êl û aşîr bi serokên xwe ve hebûn. Ji qasra mazin ya Medîya jî, bi navê ku wê dar bibe key lê dihat nerîn. Piştgirîya qasrê bi hemû hêza xwe ve ji wî re hebû. Kîrûs, weke rewşeka awarta bû di wê navberê de.

Ji aliyê qasra Medîyayîyan ve, wê ti carî serektî û keytîya Kîrûs ne hatiba herê kiriin. Wê Astîyag, çend ku Kîrûs dibû nevyê wî jî, wê ew herê nekiriba. Herkesekî jî wilo didît û ev yek rast jî bû.

Li Anşanê û wê herêma li dora wê jî, piştî ku Kîrûs bi navê key û keytiyê ji herkesekê li wir ji serekên êlan re peyamn şand, êdî pirranîyên wan hatin. Lê pirranîyên wan jî, bi dilwaswas bûn. Dilê wan ne rehet bûn. Dilê wan dikir waswas. Ew, waswasbûna di dilê wan de, piştre wê bi sedema girenîyekê ku ew zû neçina qasrê. Lê ku piştgirîya Harpagos hat ser ziman, êdî herkesekî bawer dikir ku piştgirîya qasra Medîya ya mazin bi kevneşopî ji Kîrûs re heya, êdî ew jî çûn. Êdî yên ku neçûn neman.

Kîrûs, ku herkesek hat û li wir li dora wî civî, êdî wî xwe li ser serê wan weke keyê mazin denezand. Bi wê re, êdî keytiya wî hat herê kirin. Lê dîsa ne ji aliyê hemû kesekî ve ew keyitiya wî hatibû Herê kirin. Gelek êlên herêma Anşanê û dora wê jî, ew keytiya wî herê nekiribûn. Ew bi bawerî, girêdayî Dar bûn û wan jî, keyitî ya Dar di dît. Ev rewş, wê bê dubendîyekê. Lê di wê demê de, Kîrûs, bi serekên êlan yên ku hatibûn, ku pirranîyên serekên êlên li herêma bûn, biwan re wê tifaqaka mazin ya bi hêz bide avakirin û wê ew jî, li ser serê wê tifaqaê rûnihê.

Li qasrê, Aqamanîşîyan ev dibû. Li qasra Medîyayîyan ku weke navendeka mazin ya herêma dihat dîtîn û zanîn jî rewşeka pirr cuda afirîbûn. Kîrûs, bû key û demeka dirêj jî êdî keyitiyê dike. Di wê dema keyitîya xwe de, wî temenê welatekî nû bi xanadana Aqamanîşan re avêt. Çawa ku Medîyayîyan pereyên wereqe çêkiribûn û bi wan re kirîn û firotin dikirin, wî jî ku pergaleka weka ya Medîyayîyan ava bike. Lê ew ne hesan bû. Ji ber ku kevneşopîya wî, wilo zêde nebû. Ji ber vê yekê jî, ku kevneşopî zêde neba, herê kirin wê zor ba. Ji xwe di wê dema ku ew bûbû key de, yên ku li ber rabûbûn, pîrbûn. Lê ew, bi hêzê çûbû bû ser

wan de û hemû jî, li gor xwe hanîbûn rêzê. Bi vê yekê re, wî xwe bihêz kiribû. Kîrûs, ne li gor kevneşopîyê tevdigerîya. Wî, şerek, li herêma Medîya bi pirr êlên ku li ber wî rabûbûn, dabûbû dest pê kirin. Di wî şerê wî de, wî bi hezaran mirov kuştin. Kîrûs, di wê demê de, pirranîya hêzên herêma Anşanê kiribû bin sehêta xwe de. Lê Medîya, keyê Astîyag, ji vê yekê pirr aciz dibe û dike ku li ber wê rabê. Dike ku êdî dawiyê li keyitya wî bêne. Kîrûs, bê ka çawa dibê, ew wê agahîyê dihildê. Ew peymannêrên Astîyag, yên ku wî şandibûn ji hemû êlên Aqamanîşî re ku xwe ji wî dûr bikin û li cem wî cih bigirin. Heya Kîrûs ji vê çêdibe û hin sûwarîyna derdixe û hemû peymannêrên Medîyan yên ku keyê wan şandina dide kuştin.

Di wê demê de harpagos jî, deng û his jê dernekeve. Lê ew ne bê his a. Ew ji bin ve tevdigeriyê û nûçeyan ji hin aşîrên Medî yên mazin re jî dişêne ku li cem wî bin. Harpagos, lîstikeka ku nayê aqilê dikesekî dileyizê. Bi hemû peymannêrên ku dişêne cem mîrên aşîrên Medî, nûçeyê dişêne. Ew nûçe jî ev bû. Dibêje ku keyê mazin berî ku bimirê, wî Astîyag, baş ne dîtibû ji bo taxt. Ji ber vê yekê, nêhta wî hebû ku Kîrûs bêne cihê wî. Ji vê nûçeyê gelek aşîrên mazin bawer dikirin û êdî li gor ku Harpagos dibêje tevdigeriyan. Bi wê re, hemû şewirmendên ku bi Astîyag re jî bûn, ew di wê nûçeya ku dişêne de ji bo wan dibêje ku “ew hemû jî, bi bertîla key Astîyag tevdigerihin û ev jî ne li gor kevneşopîya me ya”

Di wê navberê de, Kîrûs jî, hêzaka mazin ya şer levdide li hevdû. Amadekarîya bi hêzaka mazin re çuyîna bi ser Aqbatanê paytaxta Medîya de dikir. Ku Medîya ket, wê bi wê ketinê re wê Kîrûs bûba serwer Medîya û Babilîya. Li ber wê jî, Harpagos, nahêlê ku medî ti amedekarîyê bikin. Dema ku hin aşîrên Medî, amedekarîya xwe dikin, ew ji wan dibêje ku “weke Astîyag, kîrûs jî ji tuxmê keyê me yê mazin a, kurê keça wî ya. Ma winê li ber keyê xwe şer bikin?” Harpagos, ku vê gotinê dibêje, hemû şerek dibêjin “na, ma emê çawa li ber keyê xwe şer bikin.” Piştî ku hêzê Kîrûs amede dibe û dikeve ser rê de ku herê bi ser Medîya de, êdî hin Aşîrên Medî bi mîrên xwe ve li cem Astîyag in. Lê ne hemû. Astîyag, bandûra pirr mazin bi karhanîya, û ne hiştîya ku hêzeka şer ava bibe û bikeve şer bi Kîrûs re. Li Aliyê Aqmanîşîyan jî, hin aşîrên ku bi Kîrûs re tevedigerîyan û bi dar yê kurê keyî mazin yê berê re tevdigerîyan hebûn. Wan jî, xwe ji Kîrûs dûr dikir. Dar û kurê wî Amabas, têkiliyaka wî ya germ bi Astîyag re heba. Çûnûhatinên bi peyemneran ya Astîyag û dar ya ji hevdû re hebû. Hertimî agahîyên wan

ji hevdû dibin. Lê di wê dema dawiyê de heya wan ji hevdû nîn a. Ji ber ku hemû peyemênê Medî jî û yîn dar yên Aqamanîşî jî, ku ketina rê de ku herin û agahîya keyên xwe ji yê din re bibin, tên girtin û kuştin.

Kîrûs, di wê demê de, bi welatekî pîrr mazin ku pîrr êlan piştgirî dabûyê de ava kiribû. Ji wî welatî re hemû tişt hizirî bû. Dikir ku weke keyên Medîyayîyan, pereyên xwe ku sûretê xwe li ser danîya jî çê bike. Medî, rib, waraqa û dermîyên wan hebûn. Zîv û zêr, pîrr bikar dihanîn. Di bazariyê de berdêltî û bi hev guharandin bi wan re pîrr zêde hebû. ..

Kîrûs, ku demeka dirêj têve naçê, ew hêzaka mazin amede dike û dike rê de ku herê bi ser Medîya paytaxta wê Aqbatanê de. Hêza ku wî kiribû, ser rê de ku were û hêrîşê aqbatanê bike, hêzaka pîrr mazin bû. Lê dîsa, ne Kîrûs û ne jî, hêzên ku bi wî re bawer dikirin ku wê li ber Medîyayîyan bi ser bikevin. Lê Harpagos, bi hin peyemênê nûçeyê ji Kîrûs re dişene, û jê re dibêje ku 'netirsihin, winê ser bikevin'. Dema ku kîrûs jê dipirsê, Ew jê, vê bersivê ji Kîrûs re dişene û dibêje. "Medî, di şervaniyê de ti mêr li ser wan re nîn in. Ti kesek jî, nikarê wan li qada şer têk bibe. Lê tenê tiştê karê wan têkbide birin. Ew jî, ev a, ku keyê wan ne li ser serê wan bê. Hingî, wê nekevina şer de." Harpagos, vê gotinê dişene û dibêje Kîrûs re. Êdî kîrûs, di wê demê de, tiştêkî ku nayê Aqilê ti kesekî dihizirê. Ew jî, ev a, ku ew di nav hêza xwe de hin sûwarîyna teybet biadilêne û wan di dema ku wê şer dest pê bike lê hê ku şer dest pê nekirîya, ew xwe bigihênina key Astîyag û wî bikujin. Ku Key Astîyag hat kuştin, êdî wê hesanî ba ku Medî hatiban têk birin. Kîrûs, planaka wilo çê dike û piştê nûçeyê ji harpagos re jî dişene.

De ne, Kîrûs, bawerîya xwe bi Harpagos û alîkarîya wî dihanî û diçû biser Medîya û paytaxta wê Aqbatanê de. Êdî Kîrûs, wê planê çêdike û dike meriyetê de. Li Hundur jî, Harpagos, hin êlna ku ji bo wê diçûna mirinê, bi wan hêzek dabû amedekirin. Ew hêz jî, wê hertimî bi wî re ba. Hêza Kîrûs, ku hat ber Aqbatanê, Êdî Agahîya Astîyag jê çêdibe. Bi wê re, êdî key Astîyag, fermanê dide hêzên xwe yên ku pêre ne ku amedekarîya xwe bikin. Di demeka pîrr kin de hêza wî amede dibe. Lê hêza ku bi Kîrûs re ya, pîrr mazin û bi sazûman a. Piştî ku hêza Astîyag jî diçê ku herê û bikeve qada şer de, ku hê ne ketî qada şer de, rastî hêrîşê xafkî tê. Li pêşîya wan, Kîrûs bi hêzeka xwe xaft danîbû. Ew hêzên ku hêrîşî hêzên Medîya dikin, zirereka mazin didina Sûwarîyên wan yên ku heta wê demê di ti şerî de têk neçûna. Ew hêza ku sûwarî bû, du teybetmendiyên wê hebûn. Wê key jî parastiba. Lê bi derba xwarinê re, weke ku key jî êdî bê parastin hatibû hiştin. Key, piştî wan re, bi

sûwarîya ku ne hindik mirov re dikeve rê de ku were û li pêşîya artişa xwe bisekinê. Li dûv wî, bi hêza ku ji xwe re amede kiribû, ku wê alî Kîrûs bikira, ew hêza bi Harpagos re hebû. Piştî ku key Astîyag, tê û hê ku nekefî qada şer de, sûwarîyên wî bidest rastî hêrîşê hatin. Hêza ku gihiştibû qada şer jî, ji ber ku key ji wan re gotibû “ku win gihiştina qada şer êdî cihê xwe bigirin û neberdin”, êdî ew jî ji wir ne divaqatîyan ku herîn alîkarîya key.

Di wê demê de, dema ku hêzên Astîyag rastî hêrîşê hatin, êdî piştî hin hêzna Medî ku dikin ku ji Aqbatanê herina alî wî û hêza wî di şer de, pêşîya wan ji aliyê hêza Harpagos ve tê girtin û ew jî derfetê nabînin ku herina Alîkarîya key. Key, di navê de mabû û weke ku bi tenê bû. Lê bi wê tenetîya xwe jî, bi çend mirovên ku şervan yên pêre ketibû şer de. Lê hemû şervanên pêre yek bi yek hatibûn xistin. Di dawiyê Astîyag mabû, Piştî ku ew jî, demeka dirêj li ber xwe dide, êdî bi birîna pîrr xadar birîndar dikeve. Dema ku ew birîndar dikeve, êdî hêza ku pêşî xwe digihêne ser wî, ya bi Harpagos re bû. Dema ku ew hêz xwe digihêne ser wî, êdî Harpagos ji tê û tê ber şerê Astîyag, ku ew birîndar bû û birîna wî pîrr xadar bû. Hingî, Astîyag dibîne ku wa Harpagos bi ber wî ve hat. Lê Astîyag ji wê hatina wî fahm dike ku ew ne ji bo alîkarîya wî hatîya. Hingî, êdî Astîyag rewşê fahm dike, ku ew planak bû û di wê planê de Harpagos jî hebû. Ku di planeka li ber Medîya de ku Harpagos têde neba, wê ti carî biser neketiba.

Ku Harpagos, gihişt ber serê Astîyag tenê hema wilo li ser re li ser lingan sekinî ma û li nava çavên Astîyag nerî. Astîyag jî, li nava çavên wî nerî. Di wê demê de gotinên ku ji devê Astîyag derket ev bû;

“Ne ez dizanim, ku te ji bo ku ti tola kure xwe hildê ev kir, lê ma ka çima te yekî Medî ji me ne hanî dewşê ser serê Medîya li desthilatdariyê ku Medîyayîyan bi rê ve bibe? Ma çima ti yekî ku ne ji wan tîne ser serê wan li desthilatdariyê? Lê ji bîrneke, ku wê ti carî ev kirina te newê ji bîrkirin ji aliyê vi xalki ve. Heta ku ev dinya û xalk hebin û saxbin, wê vê kirine te wê ji bîr nekin. Ti jî, vê ti carî ji bîr neke. Ne ti dizanê, ku ev xalk, ti carî tiştan zû bi zû ji bîr nakê. Xwediyê, xêva xwe ya kûr û bijiber e. Ti kurd, wê vê ji bîr nekin. Wê di serê xwe de dihêl in. ...”

Ku Astîyag, wilo ji wî re got û pîrsî, hingî lê wî, ti bersiv jê ne hilda. Lê tenê, domand û li navê çavên wî nerî. Astîyag, hin bi hin xwe di nav rehetiyekê de dîberda û bi bêdeng dibû. Piştî ne bi demeka dirêj re, deng êdî jê derneket. Harpagos, tenê li ser serê wî bi bêdengîyekê lê nerî. Li wan çavên wî yên ku dilê wî sekinî jî bû lê hê ku vekirî bûn, dinerî. ..

.. Di wê demê de, nûçeyê derba xwarina hêza Astîyag li Medîya Belav dibe. Lê bi wê nûçeyê re dihê bihstin ku hêza ku ji Aqbatanê çûya alî wî jî, di rê de derfet ne dîtiya ku xwe bigihêne wan. Li gor sazûmana Medîya, hêza ku li bajêr mabû, nikaribû ku bajêr berdaba û çûba. Bi vê yekê re, êdî hatibû fahmkirin ku rewş xirab bûya ji bo hêzên Medîyayîyan.

Lê piştê, ku demeka wilo zêde dirêj bi ser ve naçê, êdî nûçeyê ketina key Astîyag tê bi hîstin. Bi wê re jî, bandûra wê nûçeyê jî, weke ku Harpagos jî hasibandibû, li ser hêzên Medî pirr mazin dibe. Bi wê bandûrê re, êdî çî bi cih têkçûna dibe. Di demek ku ne kin de, hêzên Medî, têkçûna wan dibe û Aqbatan dikeve. Êdî ketina aqbatanê, bi xwe re wê demeka nû bide afirandin. Welatê ku Kîrûs bi xwe re dabû bû ava kirin, wî kiribû ku Medîya jî bike nav de û pêde herê. Ji xwe piştî ku wî Medîya peytaxta wî Aqbatanê bidest xistibû, êdî ew li wir jî, ne sekinî bû. Êdî wî berê xwe dabûbû bi ber Anatolia û Lîdyaya û wan de. Lê divêt mirov bibêje ku wî axa Medîya hemû ne kiribû bin destê xwe de. Bi wê re wî dixwest ku Medîya û Babil, hemû di bin destê wî de bû. Ev bindestî wê heta dema hatina ser taxta kûrê nabuqnasar Nabopolassar ku wê, bi tekoşîneka giştî û civakî wê babilê wê rizgarbikê. Ev wê, bê destpêka têkçûna kirus a bi demê re. Wî ti carî, ev xwesteka bidest nexist. Ya ku di dilê wî de bû û di dilê wî de ma jî ev bû. Wî demeka dirêj, rêveberî meşand. Lê ew bi kevneşopî, ne hat herê kirin. Ji ber ku di serî de keseyetîya wî, hatibû red kirin. Ji ber vê yekê jî, wî di hemû dema xwe de zor û zordarî bikarhanî. ..

Piştî ku Medîya têkdiçê jî, hêzên Medî, yên ku dimênin dibin, Ew jî, xwe disipêrênina çiyayan. Piştê li çiyayan levcivin. Di wê dema ku Kîrûs Aqbatan bidest xist û êdî berê xwe da Anatolia de, piştê hêzên Medî yên din hin bi hin xwe lev dicivînên. Lê vê naqlê, ew dikin ku sazûmanaka xwe ya pirr mazin ava bikin. Medî, êdî fahm dikin ku Harpagos jî ne li cem wan bûya. Bi sefera xwe ya bi Anatolia de, Kîrûs, rastûrast berê xwe dide bi ber Lîdyaya ve. Di wê demê de, keyê Lîdyaya jî bûya Karsûs. Karsûs, dema ku agahî dihê guhê wî ku wa hêza Kîrûs biser wî de tê, êdî ew dizanê ku wê nikaribe li ber wî hêza xwe biparezê. Ew piştgiriyê ji Misrê dixwezê. Lê tevî wê jî, dîsa dema ku Kîrûs diçê bi ser wî de, êdî wî têk dibe û Karsûs jî dikujê. Bi vê yekê re, dawiyê li wê keytiya wî jî dihêne.

Lê ji wê dema ku Kîrûs ji Anşanê ketîya rê de çûya jî, Dar hêzeka mazin li dora xwe ava kirîya. Ew jî, dike û dixwezê ku bibe keyê

Aqamanîşê. Ji ber ku ew mafê wî bû. Êdî bi awayekî pîrr vekirî, Dar, bi hêza xwe ya ku afirandibû, bi Kîrûs re şer dabû bû dest pê kirin. Dar, hizir dikir ku wê Medî jî, ji ber ku wî keyê wan Astiyag kuştiya, wê piştgiriyê nedinê de. Ew, bi wê hizirkirina xwe re rast jî dihizir. Li ser vê yekê, ew bi Medîyayîyan û aşîr û êlên wan re dikeve têkiliyê de. Di wê dema ku ew dikeve têkiliyê de, êdî aşîrên Medî jî, jêre nabêjin na û êdî ew bi hev re tevdigerihin. Piştî ku Kîrûs, piştî têkbirina Medîya ku seferek li Anatolia û li Lîdya dabûbû dest pê kirin û ku vegeŕiya, êdî wî li welêt, li ber xwe hêzaka ku hîc û ti carî ne hasibandî li ber xwe dît. Ew hêz, bi levkirina Medîyayîyan û Aqamanîşîyan afirîbû û hêzeka pîrr mazin bû.

Di wê demê de, yê ku weke key pîrr mazin derdiketa li pêş û ku Medîyayîyan jî hebûna wê êdî herêkiribû Dar bû. Ew li ser serê wê hêza ku ji Medîyayîyan û ji Aqamanîşîyan afirîbû, li ser serê wê bû. Ew weke key li ser serê wê bû. Lê di wê demê de, Dar, planaka pîrr bi aqil û zanebûn çêdike. Ew plan jî, ji bo kuştina Kîrûs bixwe bû. Wî hizirkiribû, ku Kîrûs hat kuştin, êdî wê ti hêzên wê bi hev ve bi yek nemênin. Piştî ku ew tê û divegerihê qasrê, êdî li qasrê, ew bi derbeyeka li qasrê di qasra xwe de dihê kuştin. Di qasrê xwe de kuştina Kîrûs, wê bandûra wê pîrr mazin li herêmê bibe. Di qasrê wî de kuştina wî, wate we hebû. Ew wate wê ji, ew bû ku ew êdî piştî wan kirinên xwe re êdî bi rûmet newê bibîr hanîn. Di wê kevneşopîya Medîyayîyan de, yeki ku zilm kir ku piştî bi kuştin û an ji mirina wî re, bo ku rûmet navê wî nebe, bergirî dihên girtin. Ev, yek ji wan bergiran bû. Kirûs, kuştina wî ya di qasre wî de, weke bersiveka ji kustina keyê Medî Astiyag û andamên din yê malbata wî yê din re jî hat dîtin. Hêzên ku wî li cem xwe digirtin, êdî wê di cih de cihê ku lê disekin in wê biguharênin wê li cem Dar û hêza wan cih bigirin. Bi vê tevlibûnê re jî, êdî hêzaka ku wê ti carî têkneçûba afirî bû.

Piştî ku Kîrûs hat kuştin, êdî piştî, ew rêveberîya wî ya ku wî weke welatekî mazin bi rêxistin kiribû û ava kiribû jî jev belav dibe. Li dêla wê, rêveberîya nû ya aqamanîşî ava dibe. Bi wê rêveberîyê re, wê demeka nû bi afirê. Lê Medîyayîyan, derbeyeka pîrr mazin ya dîrokî xwaribû. Malbate key, ji holê hatibû rakirin. Yê ku sax mabûbûn jî, êdî bê bandûr mabûn. Lê piştî kuştina Kîrûs re, êdî Medî, carek din hizir dikin ku rêveberîya xwe Medîya bi şûn ve bênin. Di wê demê de, yê ku ji wê hewldana hanîna rêveberîya wan ya Medî re pêşavanî dikirin remildar û oldarên wan bûn. Lê piştî ku dar li taxt rûniştibû û bûbû xwediyê hêzaka wilo mazin, êdî wî nexwestibû ku Medî, dîsa bibina

xwediyê rêveberîya. Bi vê yekê re, weke ku di dema levkirina wan de ew gotinên wan yên ku wan ji dar bihîstibûn, weke ku êdî vajî, wan tevgerîn dibû. Remildarên Medî, ji vê yekê pîr nexweş û bihêrs dibin. Di wê demê de, êdî hê ku rewş germa, remildar û oldarên Medî bixwe, dikin ku hêzeka mazin ya Medîya ava bikin rêveberîya wê ya ku xwûdayên wan piştgir dikir ava bikin. Lê çendî ku rêveberîya nû ya aqamanîşan jî ava bû jî, wê rêveberîyê bê ku piştgirî û heyîna Medîyayîyan hebe, ne dikarî ku xwe li ser lingan bigirê. Dar bixwe jî, ev yek di wê demê de fahm kiribû. Bi vê yekê re, ku bi modeleka rêxistinê ku pêşketina rêveberîyên Medîya û awayê wê rêxistinîyê ji xwe re esas digirrê, ava dike. Medî, pîr aşîr û êlên wan bi wê awayê re, êdî bi rêxistin dibin. Wê li gor wê rêxistinîyê, êdî wê her Medî, li herêma xwe serwer û serdest bê. “Her mîrê êl û an jî aşîrê, keyê herêma xwe ya”. Ev, weke rastiyeke êdî dihê herê kirin. Çend ku pîrîniya mîr û keyên herêmî yên Medî wê rewşê herê dikin jî, remildar û oldarên Medî wê herê nakin. Ew raperîne dikin. Lê ji ber ku êdî piştgirîya mîr û keyên herêmî ya hemûyan ji wê raperîne re nîn a, êdî bi sernekeve. Lê herî hindik berxwedan û raperîna wan wê, ji Nabopolassar re bê alîkarî ku ew babil rizgarbikê. Ber ku wê, dema ku wê bi raparîne ve alaqa der bibê wê, nikaribê li hemberî babilîyan jî şerekê nû bide destpêkirin. Ev jî wê, bê nîşanaka wê ku ew raperîna wan vala neçûbû bû. Êdî ew jî, di nav wê rewşê de bicih dibin. Lê Medî, dîsa serwer û serdestê axa xwe na. Lê ne weke berê xwediyê rêveberîyeka giştî na. Bi kuştina keyê wan Astîyag re, êdî ji bo wan demeka nû ji her aliyê ve dest pê kiribû. ..

Abdusamet Yigit -- Kurdistan--Cizîra bota